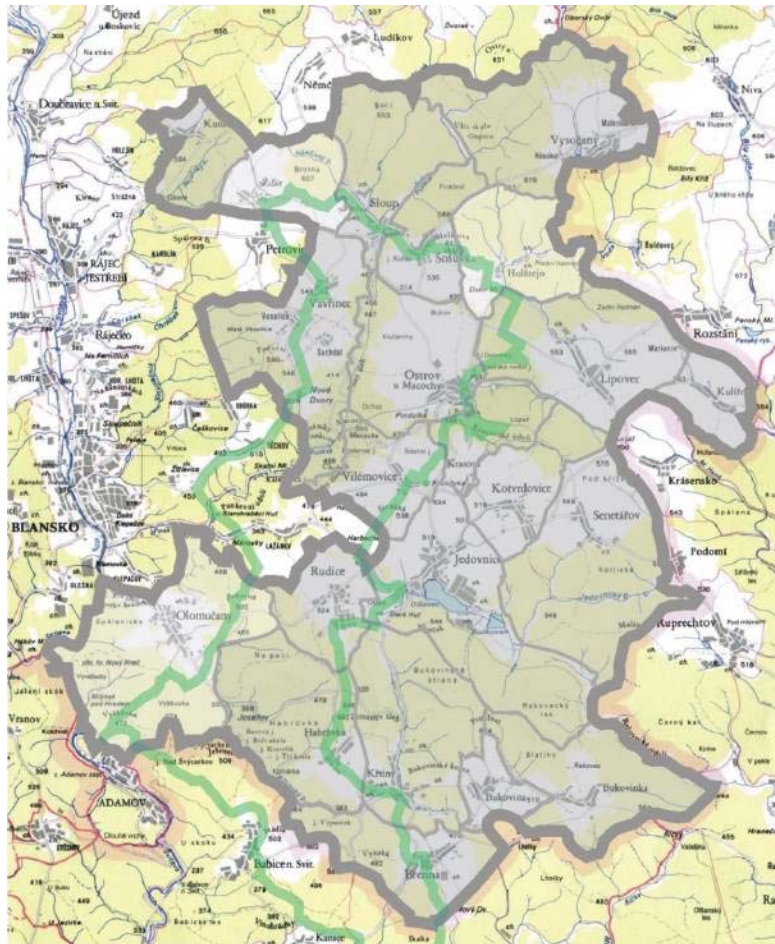

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MIKROREGIONU MORAVSKÝ KRAS

MAPA MIKROREGIONU MORAVSKÝ KRAS

	HRANICE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ
	HRANICE CHKO MK
	HRANICE KATASTRU
	OBEC JE ČLEN SPRV MK
	OBEC NENÍ ČLEN SPRV MK

Obr. č. 1: Mapa mikroregionu Moravský kras

STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MIKROREGIONU MORAVSKÝ KRAS

Obr. č. 1: Mapa mikroregionu Moravský kras

I. ÚVOD

1. Zadání, podklady
2. Proč Strategický plán rozvoje mikroregionu?
3. Hlavní cíle Strategického plánu rozvoje mikroregionu
4. Obsah Strategického plánu rozvoje mikroregionu
5. Metoda zpracování Strategického plánu rozvoje mikroregionu
6. Popis průběhu prací

Základní geografická charakteristika mikroregionu

1. Poloha:
2. Fyzickogeografická charakteristika:
3. Postavení mikroregionu v regionální struktuře České republiky - vnější vazby
4. Vnitřní hierarchické uspořádání a regionální vazby v mikroregionu.
5. Územní typologie a vytváření ekonomicko-geografických mikroregionů.
6. Socio-ekonomicko geografická charakteristika:
7. Ekonomická základna mikroregionu:
8. Potenciál rozvoje mikroregionu:

Demografie, zaměstnanost, trh práce

1. Počet obyvatel
2. Věková struktura obyvatelstva
3. Vzdělání obyvatelstva
4. Zaměstnanost
5. Nezaměstnanost v mikroregionu:
6. Ekonomická aktivita obyvatelstva a dojíždka za prací
7. Předpokladatelné vývojové tendence hospodaření obcí

Krajina a životní prostředí

1. Úvod
2. Charakteristika zájmového území
 - 2.1 Geologická stavba
 - 2.2 Geomorfologie
 - 2.3 Geografické členění
 - 2.4 Hydrologie, hydrogeologie
 - 2.5 Pedologie
 - 2.6 Klima
 - 2.7 Srážkové poměry
 - 2.8 Větrné podmínky
 - 2.9 Charakteristika mezoklimatu
 - 2.10 Klima jeskyní
 - 2.11 Lesní přírodní oblast
 - 2.12 Bioregion
 - 2.13 Zonace CHKO Moravský kras
 - 2.14 Rychlá geomorfologická nebezpečí
3. Aktuální stav krajiny
 - 3.1 Přehled významných prvků neživé přírody CHKO Moravský kras
 1. Sloupské údolí - Pa,Gm,Ar,Kr
 2. Amatérská jeskyně - Ge,Gm,Pa
 3. žlíbek Peklo - Gm,Kr

- [4. Kamenný ponor - Ge](#)
- [5. jeskyně Pod Hradem - Pa](#)
- [6. Čertova branka - Gm, Kr](#)
- [7. Skalní most nad Punkevnými jeskyněmi - Gm, Kr](#)
- [8. Vývěr Punkvy - Gm, Kr](#)
- [9. Malý Výtok - Gm, Kr](#)
- [10. jeskyně Štajrovka - Gm, Ge](#)
- [11. lom V Džungli - Ge, Gm, Mi](#)
- [12. Zadní Bukovinky - Gm, Kr](#)
- [13. závrt Dolina - Gm, Ar, Kr](#)
- [14. Uvala nad Amatérskou jeskyní - Gm, Kr](#)
- [15. Uvala Hedvábná - Gm](#)
- [16. Propast Macocha - Ge, Pa, Gm, Kr](#)
- [17. Korálový závrt - Gm](#)
- [18. Holštejnské údolí - Ge, Pa, Gm, Kr](#)
- [19. Nová a Stará Rasovna - Gm, Ge, Kr](#)
- [20. Wanklův závrt - Gm](#)
- [21. Plánivy - Gm](#)
- [22. propadání V Jedlich - Gm](#)
- [23. propadání U Domínky - Gm](#)
- [24. Císařská jeskyně - Gm, Ge, Ar](#)
- [25. Odkryv zářezu silnice na severním okraji Ostrova u Macochy - Ge](#)
- [26. Vintoky a Balcarova skála - Ge, Gm, Ar, Kr](#)
- [27. Blažkův závrt a Vykydalova stráž - Gm, Kr](#)
- [28. Macošská stráž - Gm, Kr](#)
- [29. Vilémovická stráž - Ge, Pa, Gm, Kr](#)
- [30. Severní a jižní Úzká - Gm, Kr](#)
- [31. Čertův most - Gm, Kr](#)
- [32. Vilémovická propadání - Gm, Ge](#)
- [33. Dvojitý závrt u Vilémovic - Gm, Kr](#)
- [34. Závrtová řada na Harbechách - Gm, Kr](#)
- [35. Lažánecký žleb - Ge, Pa, Gm, Kr](#)
- [36. Lom v Lažánkách - Ge, Pa, Gm, Kr](#)
- [37. Lom u Jedovnic - Ge](#)
- [38. Rudické propadání - Ge, Pa, Gm, Ar, Kr](#)
- [39. Ponorové údolí nad Lažánkami - Gm, Kr](#)
- [40. Důlní pole u Rudice - Ge, Gm, Ar, Kr](#)
- [41. Lom V Seči u Rudice - Ge, Pa, Mi](#)
- [42. žlíbek Zrcadla - Ge, Gm, Kr](#)
- [43. Krasový kužel u kapličky - Gm, Kr](#)
- [44. Krasový kužel u Panských bud - Gm](#)
- [45. Klostermannova studánka - Gm, Kr](#)
- [46. Suchá louka u Olomučan - Mi](#)
- [47. Lom Hrubých v Olomučanech - Ge, Pa](#)
- [48. Máchův pomník u Olomučan - Pa](#)
- [49. Pec ve Wiehlově údolí - Ar](#)
- [50. Lom u Křtin - Ge, Pa](#)
- [51. Habrůvecký ponor Gm, Kr](#)
- [52. Rozsypaná skála v Křtinském údolí - Pa](#)
- [53. Bioherma ve Křtinském údolí - Pa](#)
- [54. Tři Kotle - Gm](#)
- [55. Bobří závrt - Gm](#)
- [56. Otevřená skála - Gm](#)
- [57. Vývěr Křtinského potoka - Gm](#)
- [58. jeskyně Kostelík - Pa, Gm, Kr](#)
- [59. Vývěry Jedovnického potoka - Ge, Pa, Gm, Kr](#)
- [60. Františčina huť v Josefovském údolí - Ge, Pa, Ar, Kr](#)
- [61. Malá Macocha u Babic - Gm, Ar](#)
- [62. Březina - Pa](#)
- [63. Knechtův lom u Březiny - Gm, Ge](#)
- [64. Pec u Březiny - Ar](#)
- [3.2 Krasové jevy](#)
- [3.3 Flóra](#)
- [3.4 Fytocenologie](#)
- [3.5 Fauna](#)
- [3.6 Lesy, lesní hospodářství](#)

- [3.7 Zemědělství](#)
- [3.8 Vlivy zemědělství na krasovou krajinu](#)
- [3.9 Myslivost](#)
- [3.10 Rybářství](#)
- [3.11 Vodní hospodářství](#)
- [3.12 Těžba nerostných surovin](#)
- [3.13 Průmysl a jeho vliv na přírodu chráněné oblasti](#)
- [3.14 Kvalita ovzduší](#)
- [3.15 Dřeviny rostoucí mimo les, památné stromy](#)

[4. Územní ochrana](#)

- [4.1 Chráněná krajinná oblast Moravský kras](#)
- [4.2 Přírodní park Rakovecké údolí](#)
- [4.3 Zvláště chráněná území](#)
- [4.4 Významné krajinné prvky](#)
- [4.5 Územní systém ekologické stability](#)

[Cestovní ruch](#)

- [1. Analýza hlavních problémových okruhů](#)
- [2. Hodnocení atraktivity cestovního ruchu v Moravském krasu z externích zdrojů](#)
- [3. Turistika a rekreace v CHKO Moravský kras](#)
 - [3.1 Horolezectví](#)
 - [3.2 Pěší turistika](#)
 - [3.3 Agroturistika](#)
- [4. Podrobné hodnocení stavu spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu](#)
- [5. Rozbor názorů jednotlivých subjektů působících v cestovním ruchu v Moravském krasu](#)
- [6. Náměty a doporučení konkrétních forem spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu](#)
- [7. Očekávané pozitivní přínosy v oblasti ekonomického rozvoje a marketingu](#)
- [8. Příloha 1: Ubytovací příležitosti](#)
- [9. Příloha 2: Moravský Kras – přírodní atraktivity, historické památky, architektura](#)
- [10. Příloha 3: Moravský kras – informační servis, propagace](#)

[Bvdlení a domácnosti](#)

[Občanská vybavenost – obecná analýza](#)

- [1. Mikroregion jako ekonomický prostor](#)
- [2. Maloobchodní síť a obchodní vybavenost venkovských obcí](#)
- [3. Základní ekonomické ukazatele občanské vybavenosti](#)

[Doprava](#)

[Telekomunikace](#)

[Elektrifikace](#)

[Plynifikace](#)

[Zásobování vodou](#)

[Odkanalizování a čištění odpadních vod](#)

[Odpadové hospodářství](#)

[Údaje o jednotlivých obcích](#)

[Obec Březina](#)

[Obec Bukovina](#)

[Obec Bukovinka](#)

[Obec Habrůvka](#)

[Obec Holštejn – nečlen](#)

[Obec Jedovnice](#)

[Obec Kotvrdovice](#)

[Obec Krasová](#)

[Obec Křtiny](#)

[Obec Kulířov](#)

[Obec Kuničky](#)
[Obec Lipovec](#)
[Obec Olomučany – nečlen](#)
[Obec Ostrov u Macochy](#)
[Obec Rudice](#)
[Obec Senetářov](#)
[Obec Sloup](#)
[Obec Šošůvka](#)
[Obec Vavřinec](#)
[Obec Vilémovice](#)
[Obec Vysočany](#)
[Obec Žďár – nečlen](#)

[Údaje o jednotlivých obcích - souhrn](#)

[Krajina a životní prostředí:](#)

SWOT ANALÝZA MIKROREGIONU MORAVSKÝ KRAS:

- [1. Průmysl a podnikání](#)
- [2. Zemědělství a lesnictví](#)
- [3. Krajina a životní prostředí](#)
- [4. Sociální infrastruktura](#)
- [5. Technická infrastruktura](#)
- [6. Cestovní ruch, kultura a sport](#)

CÍLE A PRIORITY, SCÉNÁŘE ROZVOJE

- [1. Úvod](#)
- [2. Hlavní cíle rozvoje mikroregionu](#)
- [3. Strategické prioritní oblasti mikroregionu Moravský kras](#)
- [4. Optimistický scénář rozvoje mikroregionu](#)
- [5. Katastrofický scénář rozvoje mikroregionu](#)

ROZVOJOVÉ PROGRAMY

[Obsah rozvojových programů](#)

- [1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům](#)
- [1.2 Koordinátor rozvojových programů](#)
- [1.3 Rozvoj informačních systémů](#)
- [2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření](#)
- [3.1 Podpora přírodě blízkého lesního hospodaření](#)
- [3.2 Podpora obnovy a budování malých vodních nádrží v krajině](#)
- [3.3 Komplexní pozemkové úpravy](#)
- [3.4 Ochrana přírody, péče o krajinu](#)
- [4.1 Rozvoj obchodu a služeb](#)
- [4.2 Rozvoj bydlení](#)
- [4.3 Program sociální péče o seniory](#)
- [4.4 Programy obnovy venkova](#)
- [4.5 Rozvoj speleoterapie](#)
- [4.6 Vzdělávací a výchovné programy rozvíjející znalost životního prostředí a místní patriotismus](#)
- [5.1 Zlepšování kvality státních silnic](#)
- [5.2 Výstavba nových úseků státních silnic](#)
- [5.3 Systém čištění odpadních vod](#)
- [5.4 Racionalizace odpadového hospodářství](#)
- [6.1 Marketing cestovního ruchu](#)
- [6.2 Cyklostezky a pěší turistické trasy](#)
- [6.3 Propagace kulturních a sportovních akcí nadmístního významu](#)
- [6.4 Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb](#)

DOKUMENTY

- [1\) Navštívené podniky a instituce:](#)
 - [1\) Všeobecně](#)
 - [2\) Kultura a cestovní ruch](#)
- [2\) Seznam použitých podkladů:](#)
 - [Vyjádření, připomínky, korespondence](#)

I. ÚVOD

1. Zadání, podklady

Společnost SAURA, s.r.o. z Brna se stala zpracovatelem Strategického plánu rozvoje mikroregionu Moravský kras na základě výběrového řízení a následné smlouvy o dílo ze dne 5.11. 1999. Smluvní strany se dohodly na obsahu Strategického plánu, členěného do následujících problémových okruhů:

- zhodnocení stavu a tendencí vývoje dostupných zdrojů financí podle obcí;
- posouzení zaměstnanosti ve vazbě na stávající hospodářskou situaci mikroregionu a jeho blízkého okolí;
- podnikání v zemědělství včetně alternativních forem hospodaření;
- návrhy podpory rozvoje malého a středního podnikání v mikroregionu, rozvoj a diverzifikaci vhodných nezemědělských sektorů;
- krajinu a životní prostředí s ohledem na specifika CHKO Moravský kras;
- cestovní ruch a možnosti jeho rozvoje včetně marketingu;
- občanskou vybavenost, bytovou politiku, rozvoj školství, kulturu, tělovýchovu a péči o přírodní a kulturní památky;
- dopravní obslužnost zejména ve vztahu k zaměstnanosti;
- technickou a sociální infrastrukturu obcí.

Smlouva rovněž ukládá zhotoviteli zpracovat Strategický plán v pěti na sebe navazujících krocích:

- Analýza stávajících podkladů a údajů a její projednání
- Zpracování profilu mikroregionu, SWOT analýza
- Výběr kritických oblastí, formulace cílů
- Návrh strategických směrů a rozvojových aktivit
- Projednání a zkompletování plánu rozvoje mikroregionu.

Vzhledem ke komplexnosti Strategického plánu a poměrně vysokému podílu vstupů a výstupů, týkajících se bezprostředního okolí členských obcí mikroregionu, byly do analytické části zahrnuty rovněž nečlenské obce Olomučany, Holštejn a Žďár, částečně také Blansko a Adamov.

2. Proč Strategický plán rozvoje mikroregionu?

Strategický plán rozvoje mikroregionu Moravský kras (dále jen Strategický plán) je zpracováván jako nástroj pro plánování a řízení obcí, které se dobrovolně sdružily za účelem vytvoření jednotné rozvojové strategie, podle § 20f – 20j zákona č. 47/1992 Sb. (Občanský zákoník). Obsah Strategického plánu není stanoven žádným závazným předpisem. Na rozdíl od územně plánovací dokumentace, jejíž obsah a způsob pořízení je poměrně přesně definován zákonem č. 50/1976 Sb. a navazujícími vyhláškami, je možné Strategický plán mnohem více přizpůsobit konkrétním potřebám plánování rozvoje jednotlivých sídel mikroregionu. Cílem strategického plánu je vytvoření základního dokumentu pro rozvoj mikroregionu, umožňujícího jeho vyvážený sociální a ekonomický rozvoj.

Hlavní rysy, kterými se Strategický plán vyznačuje, spatřujeme v následujících bodech:

- Strategický plán je typickým dokumentem prostorového plánování, tzn. zabývá se kromě územních aspektů rozvoje ve stejné míře také otázkami sociálními, ekonomickými, kulturními a ekologickými,
- Strategický plán je otevřeným, dynamickým dokumentem s velkou mírou flexibility,
- Strategický plán na rozdíl od ÚPD nepředepisuje detailní využití jednotlivých ploch, nýbrž stanovuje rámcová pravidla rozvoje obcí a měst, vytyčuje hlavní cíle rozvoje a připravuje realizaci těchto cílů

formou rozvojových programů,

- Strategický plán identifikuje problémy obcí především z hlediska obyvatel; občané jsou přizváni ke spolupráci od samého počátku jeho zpracování,
- Strategický plán napomáhá vyrovnávat technické, ekonomické a sociální disproporce mezi jednotlivými oblastmi okresu, resp. regionu,
- Strategický plán se vyjadřuje prostředky sdělnými pro laickou veřejnost (srozumitelné texty, jednoduchá schémata, názorné ilustrace), a používá mediálních forem komunikace, takže je schopen oslovit a přilákat ke spolupráci širší okruh obyvatel,
- Strategický plán nabízí možnosti identifikace obyvatel s rozvojovými záměry mikroregionu a jeho obcí.

Při zpracování Strategického plánu jsme vycházeli z metodiky zpracované Ústavem územního rozvoje v Brně, na níž se pracovníci SAURA, s.r.o. podíleli, obohacené o praktické zkušenosti, získané při zpracování různých rozvojových dokumentů.

Hlavní přínosy Strategického plánu rozvoje mikroregionu Moravský kras spatřujeme zejména v následujících oblastech:

- Strategický plán vytváří základ pro dlouhodobou, koncepční a ucelenou strategii rozvoje mikroregionu,
- Strategický plán stanovuje priority rozvoje mikroregionu v různých časových obdobích – je proto ideálním dokumentem pro stanovení politických cílů např. pro jednotlivá volební období,
- Strategický plán vytváří ucelený přehled o ekonomických možnostech mikroregionu a posuzuje tyto možnosti v regionálním kontextu,
- Strategický plán zprostředkuje spolupráci veřejného a soukromého sektoru v mikroregionu jako účinný nástroj budoucího hospodářského rozvoje,
- Strategický plán informuje o názorech obyvatel mikroregionu na aktuální problémy a napomáhá vytvářet atmosféru důvěry a spolupráce mezi občany a zastupitelstvy obcí a měst,
- Strategický plán slouží jako ideální podklad pro zpracování nové územně plánovací dokumentace (ÚPD) a dalších plánovacích dokumentů, svými výstupy může podstatně ovlivnit kvalitu těchto dokumentů,
- Strategický plán je významným dokumentem, umožňujícím začlenění mikroregionu do Regionálního operačního programu NUTS II Jihovýchod,
- Strategický plán umožňuje rozpracovat projekty pro žádosti o dotace jak ze státního rozpočtu, tak z fondů EU (Phare, SAPARD, ISPA),
- Strategický plán stanovuje priority rozvoje území a vytváří účinnou politiku hospodaření s pozemky.

3. Hlavní cíle Strategického plánu rozvoje mikroregionu

Obecným cílem Strategického plánu je zajistit dlouhodobý, vyvážený a koordinovaný rozvoj mikroregionu ve všech jeho odvětvích. Pro dosažení tohoto obecného cíle je dle našeho názoru ideální zpracovat Strategický plán jako otevřený, flexibilní dokument prostorového plánování, který v politice rozvoje obcí a měst mikroregionu propojuje tři základní časové úrovně:

- a) **dlouhodobou úroveň**, kde Strategický plán slouží zejména ke stanovení strategie rozvoje obcí a měst mikroregionu a k formulování strategických plánovacích cílů (horizont 10 a více let),
- b) **střednědobou úroveň**, ve které Strategický plán slouží především pro stanovení východisek a koordinaci nejrůznějších plánovacích dokumentů komplexních i oborových (územní plán, regulační plány, generely, programy rozvoje atd.) s časovým horizontem 4-8 let,
- c) **krátkodobou úroveň**, kdy Strategický plán slouží jako kvalifikovaný podklad pro rozhodování např. při realizaci rozvojových programů, při sestavování rozpočtů obcí a měst mikroregionu, při formulování krátkodobých rozvojových politik atd. (časový horizont 2-4 roky).

K nejvýznamnějším dílčím cílům Strategického plánu patří především zajištění participace obyvatel a představitelů nejvýznamnějších podniků a institucí v mikroregionu na řešení problémů rozvoje mikroregionu ve všech třech výše uvedených časových úrovních. Právě zvýšení zájmu občanů o věci veřejné a vytvoření komunikativních metod, umožňujících občanům aktivně se podílet na rozvoji mikroregionu, považujeme za jeden z nejvýznamnějších přínosů navrženého způsobu zpracování Strategického plánu.

4. Obsah Strategického plánu rozvoje mikroregionu

Navržený Strategický plán je možno po stránce obsahové rozdělit do tří na sebe časově navazujících etap:

I. Analýza současného stavu, obsahující popis a rozbor současného stavu řešených problémových okruhů, včetně vymezení databáze sledovaných údajů v jednotlivých problémových okruzích. Tato etapa zároveň obsahuje analýzu dosavadního vývoje mikroregionu a oborové studie, popisující stav a tendence vývoje v jednotlivých problémových okruzích. Součástí analýzy je průzkum ekonomického prostředí, zaměřený na rozhodující podnikatelské subjekty působící v mikroregionu. Pro jednotlivé obce mikroregionu jsou jednotnou formou zpracovány pasporty.

Po formální stránce tato etapa obsahuje texty studií, tabulky, grafy, počítačové výstupy a výsledky šetření v terénu. Závěrečným výstupem této etapy je analýza SWOT, hodnotící slabé a silné stránky mikroregionu a příležitosti a hrozby jeho dalšího rozvoje.

II. Stanovení cílů rozvoje mikroregionu a formulování optimální strategie rozvoje mikroregionu.

Stanovení cílů rozvoje mikroregionu vychází z výsledků analýzy současného stavu (I. etapa) a opírá se jednak o plánovací dokumenty jednotlivých obcí, jednak o náměty obyvatel a organizací participujících na Strategickém plánu. Cíle jsou formulovány alternativně tak, aby postihovaly limity rozvoje mikroregionu. Pro zpracování strategie rozvoje mikroregionu bylo použito obvyklých prognostických metod, přičemž výstupy obsahují především doporučení, jak dosahovat jednotlivých cílů rozvoje mikroregionu a vyhýbat se negativním důsledkům rozvoje, vycházejícím z analýzy SWOT. Strategie je rozpracována pro jednotlivé problémové okruhy včetně stanovení disponibilních zdrojů a časoprostorových průmětů s návrhem řešení vzájemných vazeb mezi jednotlivými dílčími problémovými okruhy.

Cíle a strategie jsou zpracovány co nejsrozumitelnějšími vyjadřovacími prostředky tak, aby tyto výstupy mohly sloužit nejen odborné veřejnosti, ale byly sdělné pro všechny obyvatele mikroregionu.

III. Formulování rozvojových programů. Navržené rozvojové programy lze rozdělit na komplexní (např. dlouhodobá koncepce rozvoje obcí mikroregionu, ochrana a tvorba životního prostředí) a dílčí (např. podpora rozvoje podnikání, hospodaření s nemovitým majetkem obcí, koncepce bytové politiky, řešení dopravy, koncepce rozvoje pracovních příležitostí a další). Formálními výstupy budou stručně formulované dokumenty – rozvojové programy, popisující obsah s konkrétním návrhem realizace, zajištěním finančních prostředků, termíny realizace a subjekty odpovědnými za realizaci. Na rozvojové programy navazují akční plány, stanovující konkrétní postup při realizaci vybraných rozvojových programů, finanční zdroje a odpovědnost jednotlivých zpracovatelů.

5. Metoda zpracování Strategického plánu rozvoje mikroregionu

Pro zpracování Strategického plánu jsme navrhli tzv. **participativní metodu**, která je založena na maximální spolupráci místních orgánů a obyvatelstva v průběhu celého procesu zpracování. Na zpracování Strategického plánu se podílely tři skupiny spolupracovníků:

- nezávislí odborníci z oblasti, územního plánování, ekonomie, sociologie, ekologie a dalších návazných oborů,
- zástupci místní správy a samosprávy,
- představitelé podnikatelské sféry a občané v roli expertů.

Hlavní výhody participativní metody spočívají především v následujících skutečnostech:

- vysoký podíl účasti představitelů místní správy zaručuje adresnost a přímé využití jednotlivých dokumentů Strategického plánu při řízení obcí mikroregionu: Strategický plán může být doslova "ušit na míru" potřebám mikroregionu,
- neustálá účast zástupců veřejnosti v roli expertů zajišťuje zpětnou kontrolu správnosti zvolených postupů a identifikaci občanů s obsahem Strategického plánu,
- navržená metoda podstatně snižuje výši prostředků nezbytných na pořízení Strategického plánu.

Pro 1. etapu Strategického plánu (Analýza současného stavu) bylo v maximální míře využito údajů dostupných v databázích obcí mikroregionu a Okresního úřadu, resp. ve statistických souborech. Tyto údaje byly doplněny dalšími daty, pocházejícími především ze zpracovaných územně plánovacích a rozvojových dokumentů, z rozpočtů obcí a měst a z vlastních průzkumů. Samostatně byly zpracovány dotazníkové průzkumy, zaměřené na získání názorů obyvatel a reprezentantů podnikatelské sféry.

Rozhodující podíl práce na 2. etapě Strategického plánu (Cíle rozvoje a strategie rozvoje mikroregionu) spočíval na týmu odborníků ze společnosti SAURA, i tato fáze však vyžadovala neustálou součinnost s představiteli místní správy a s experty z řad veřejnosti.

Zpracování 3. etapy Strategického plánu (Formulování rozvojových programů) nebylo možné bez aktivní spolupráce především s těmi představiteli místní správy, kteří budou za uskutečňování rozvojových programů zodpovědní.

Za samozřejmou povinnost zpracovatele považujeme stálou spolupráci s představiteli mikroregionu nejen v průběhu samotného zpracování Strategického plánu, ale i po jeho schválení při realizaci jednotlivých rozvojových programů.

Obsahově je Strategický plán zaměřen na klíčové problémy mikroregionu. Vzhledem ke komplexnosti Strategického plánu a poměrně vysokému podílu regionálních vstupů a výstupů považujeme za účelné koordinovat rozvojové záměry mikroregionu s případnými partnery v regionu, zejména s okresním městem, sousedními okresy a městem Brnem.

6. Popis průběhu prací

První etapa Strategického plánu (analýza současného stavu) proběhla v období listopad – prosinec 1999. Při jejím zpracování jsme v maximální míře využili údajů obsažených v územních plánech obcí a VÚC. Dalšími cennými zdroji informací se staly Správa CHKO, referáty regionálního rozvoje a životního prostředí Okresního úřadu Blansko, Agrární komora Blansko a Správa jeskyní Moravského krasu Blansko. Nezastupitelnou roli hrály osobní a dotazníkové průzkumy, prováděné v každé členské obci Spolku pro rozvoj venkova Moravský kras (SRVMK). Tyto údaje byly doplněny informacemi o podnikatelské sféře v mikroregionu, týkajícími se zejména cestovního ruchu, zemědělství a průmyslu. Tato etapa byla projednána jak s předsednictvem, tak s plénem SRVMK.

Výsledky analytické části jsou shrnuty ve stejnojmenné kapitole strategického plánu. Ostatní materiály z analytické části, svojí podrobností a rozsahem přesahující nezbytnou míru informací, nezbytných pro běžnou práci se Strategickým plánem, tvoří dokladovou část výsledného elaborátu, doloženou pouze na CD nosičích.

Souběžně se závěrečnou fází analytické části Strategického plánu jsme začali pracovat na syntéze získaných poznatků, spočívající ve stanovení rozhodujících problémových okruhů, jejich vzájemných vztahů a určení priorit pro další optimální rozvoj mikroregionu.

Rozhodující podíl práce na druhé etapě programu rozvoje města (Cíle rozvoje a strategie rozvoje mikroregionu) měli pracovníci a kooperanti firmy SAURA, s.r.o. I tato fáze však vyžadovala neustálou součinnost s představiteli místní správy a s experty z řad veřejnosti. Na provedené průzkumy navázaly odborné konzultační schůzky s tzv. místními experty, jejichž cílem bylo přesněji stanovit priority rozvoje mikroregionu a jejich vzájemnou časovou a věcnou návaznost.

Výsledkem druhé etapy prací je stanovení hlavních cílů a priorit rozvoje mikroregionu Moravský kras a zpracování variantních scénářů rozvoje mikroregionu.

Všechny tři etapy Strategického plánu byly zpracovány v rozhodující míře za přispění odborníků z řad místních samospráv, státní správy a podnikatelské veřejnosti. Rozhodovacím složkám, zejména předsednictvu a valné hromadě SRVMK, byly průběžně výsledky prací na Strategickém plánu předkládány ve formě souhrnných informací, které byly aktivně oponovány a připomínkovány. Ve třetí

etapě se starostové obcí podíleli formou dotazníkové ankety na stanovení priorit jednotlivých rozvojových programů.

Výsledkem třetí, závěrečné etapy prací je návrh rozvojových programů a doporučení jak dále využívat Strategický plán. Tyto výstupy mají textovou a tabulkovou formu, v případě vybraných rozvojových programů dotaženou do podoby akčních plánů.

Maximální účinnosti Strategického plánu bude dosaženo tím, že výsledný dokument včetně způsobu jeho dalšího využití schválí valná hromada SRVMK.

Základní geografická charakteristika mikroregionu

Rozloha: cca 175 km²

Počet obyvatel (v tisících): 15,0

Hustota osídlení: 86 obyv./km²

1. Poloha:

V jihovýchodní části okresu Blansko. Mikroregion hraničí s okresy Prostějov, Vyškov, a Brno - venkov. Západním okrajem mikroregionu prochází hlavní železniční trať Brno-Česká Třebová. Ostatní území mikroregionu není napojeno na železniční tratě, a to ani lokálního významu. Územím mikroregionu neprochází žádná silnice I. třídy. Významné je zejména spojení z Blanska do Vyškova realizované silnicí II. třídy č. 379 a spojení z Blanska do Prostějova silnicí II. třídy č. 377.

2. Fyzickogeografická charakteristika:

Území mikroregionu je poměrně členité s vysokou přírodní a krajinářskou hodnotou. Průměrná nadmořská výška je více než 450 m n.m. Nejvyšších výšek dosahuje území mikroregionu severozápadně od obce Vysočany, kde je dosahováno nadmořských výšek nad 600 m.n.m., a dále v oblasti mezi Jedovnicemi a Bukovinou, severně od obce Bukovina (Proklest 574 m.n.m.). Většinu území mikroregionu zabírají ploché vrchoviny krasového charakteru. Dále jsou rozšířeny vrchoviny s výrazně kernými rysy a se zbytky zarovnaných povrchů a vrchoviny ve vnitřních částech klenbových morfostruktur se značným rozšířením zbytků zarovnaných povrchů. Jen okrajově, a sice do severozápadní části mikroregionu, zasahuje oblast členitých vrchovin. Vysoké procento území mikroregionu je zalesněné. Převládá vegetační stupeň bukový a dubovo-bukový. V malých ostrůvcích je zastoupen rovněž stupeň bukovodubový.

Území mikroregionu patří k povodí řeky Svitavy. Významným vodním tokem je ponorná řeka Punkva, která je jejím přítokem. Rybníků je v mikroregionu málo. Větší význam má pouze rybník Olšovec u Jedovnic, a to zejména pro rekreaci, ale provádějí se zde i pravidelné výlovy. Dalším velkým rybníkem je rybník Budkovan v jeho těsné blízkosti. Část území mikroregionu spadá do pásma hygienické ochrany povrchových vodních zdrojů.

Území mikroregionu leží v mírně teplé klimatické oblasti s mírnou zimou. Jedná se o oblasti MT7 a MT5 v centrální části, MT9 v jižní části a MT3 v severní části. V převážné části mikroregionu se vyskytuje topoklima vrchovin normálně osluněných svahů. Průměrná roční teplota vzduchu v teplejší části mikroregionu činí 7,9° C a v chladnějších částech 6,0° C. Roční úhrn srážek stoupá s nadmořskou výškou a přesahuje zpravidla 650 mm. Nejvyšší množství srážek naprší v měsíci červenci (asi 90 mm). V hlubokých a úzkých údolích Moravského krasu se vyskytují četné teplotní inverze.

Geomorfologicky zasahuje na západě mikroregion do Adamovské vrchoviny, východní okraj do Konické vrchoviny. Poměrně velkou část na severu a ve středu mikroregionu zabírá Dražanská vrchovina. Ve střední a jižní části mikroregionu se rozkládá Moravský Kras.

Biogeograficky náleží největší část mikroregionu k Dražanskému bioregionu. Na plošinách zde převažují pole a zbytky vlhkých luk a na svazích jsou velké zbytky bučin a částečně rovněž kulturní smrčiny. Centrální částí prochází Macošský bioregion, který je tvořen úzkým vápencovým pruhem s vápencovými krasovými plošinami a prořezanými skalnatými žleby. Je zde plně rozvinut fenomén specifické krasové vegetace a fauny. Jihozápadní okraj mikroregionu náleží k Brněnskému bioregionu.

Území mikroregionu se vyznačuje podprůměrnou intenzitou zemědělské výroby. Převážně spadá do zemědělské přírodní oblasti pahorkatinné. Malá část mikroregionu patří do oblasti vrchovinné. Prostorová struktura zemědělské půdy je velmi členitá a spádové poměry značně proměnlivé v rámci relativně malého území. Dominantní výrobní zemědělský typ je bramborářský. Nejrozšířenější půdní typ je hnědozem se zvýšenou kyselostí a s vysokým podílem kamení. V krasových oblastech se vytvořily hnědé rendzinové půdy na vápencích. Rozdílnost půdních typů a různé nadmořské výšky umožňují pěstovat širší spektrum plodin, s výjimkou teplomilnějších. Z obilovin je nejvíce zastoupena ozimá pšenice a ječmen. Ve vyšších polohách se pěstuje rovněž žito a len. V části mikroregionu je zemědělství podřízeno zvláštnímu režimu hospodaření z důvodu ochrany přírody.

Na území mikroregionu se nenalézají žádné významnější nerostné zdroje. V méně významných lokalitách se těží vápenec a štěrkopísek.

Životní prostředí je možno označit jako dobré. Ovzduší je poměrně čisté, zejména v hlubších údolích potom relativně čisté s malou intenzitou provětrávání a sklonem k tvorbě místních inverzí, tedy nevhodné k umístování znečišťujících provozů. Vyskytuje se několik lokálních zdrojů znečištění, které produkují zejména popílek, SO₂ a CO₂.

3. Postavení mikroregionu v regionální struktuře České republiky - vnější vazby

Sledovaný mikroregion leží v jihovýchodní části okresu Blansko.

Nejvíce obyvatel okresu je soustředěno v jeho severojižní ose Adamov – Blansko - Rájec- Jestřebí, tedy mimo sledovaný mikroregion.

Pro posouzení míry významu střediska se používá nejčastěji syntetický ukazatel komplexní funkční velikosti střediska, zavedený M. Hamplm a K. Khünlem. V tomto ukazateli kromě vlastní populační velikosti střediska, vázané na obytné funkce střediska, vystupují charakteristiky pracovní a obytné funkce střediska. Tento ukazatel je východiskem pro stanovení komplexního významu středisek.

- V regionální struktuře osídlení ČR hraje okresní město Blansko poměrně významnou roli. Podle hodnocení komplexního významu středisek dosahovalo Blansko vyšší hodnoty než 7,0 a řadilo se mezi 167 nejvýznamnějších center osídlení České republiky. Podle stupně regionální autonomie se řadilo Blansko k střediskům mikroregionální úrovně druhého stupně. Druhým významným střediskem, vůči kterému vykazují některé obce mikroregionu přímé vazby, je Brno. Brno je podle stupně regionální autonomie významné středisko makroregionálního významu, které se zde projevuje jako výrazné středisko dojížděky. Silné aglomerační vztahy zde jsou rovněž mezi Blanskem a Brnem, jako významným centrem osídlení.
- Adamov se řadil mezi 57 méně významných středisek, u kterých se pohybovala hodnota komplexního významu střediska mezi 6,9-5,0. Mezi středisky Blansko a Adamov jsou přitom patrné silné aglomerační vztahy.
- Do třetí kategorie 157 nevýrazných středisek patří například Rájec-Jestřebí, který má rovněž velmi úzké vazby na Blansko.

Dalším střediskem, vůči kterému vyazuje Blansko slabou vazbu, jsou Boskovice.

Na území okresu Blansko byly vytvořeny čtyři územní obvody pověřených obecních (městských) úřadů.

Jedná se o obvody Adamov, Blansko, Boskovice, Letovice.

Dojížděkové saldo při hodnocení dojížděky za práci je záporné ve všech obvodech pověřených úřadů s výjimkou Adamova, který zaujímá specifické postavení, neboť území pověřeného obecního úřadu tvoří samotné město Adamov. V případě Blanska, které je samo centrem osídlení a vykazuje významné znaky střediskovosti a rovněž disponuje poměrně velkým gravitačním zázemím, je příčinou tohoto nepříznivého stavu silná vazba na Brno jako středisko vyššího řádu, která je doprovázena poměrně vysokou dojížděkou do Brna .

4. Vnitřní hierarchické uspořádání a regionální vazby v mikroregionu.

Jak vyplývá z výše uvedeného, nenachází se na území sledovaného mikroregionu žádné významné, méně významné ani nevýrazné středisko osídlení. Většina obcí tvořících zázemí těchto středisek vykazuje velmi silné vazby k střediskům, ležícím mimo region. Ve spádovosti obcí sledovaného mikroregionu jsou patrné lokální rozdíly v gravitaci k jednotlivým střediskům.

K Blansku spádují následující obce mikroregionu:

Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Olomučany, Ostrov u Macochy, Rudice, Sloup, Senetářov, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár.

Do Adamova spádují obce Bukovinka a Habrůvka.

Obce Březina, Bukovina a Křtiny spádují do Brna.

Určitý přehled o centralitě a spádovosti jednotlivých obcí v rámci sledovaného mikroregionu nám poskytuje v minulosti provedené vymezení středisek osídlení jednotlivých hierarchických stupňů.

Na území okresu Blansko byla vymezena dvě střediska osídlení obvodního významu a sice Blansko a Boskovice. Toto vymezení odpovídá výše uvedenému vymezení nejvýznamnějších center osídlení podle KfV.

Boskovicko mělo přitom 8 středisek osídlení místního významu.

Blanensko 10 středisek osídlení místního významu.

Z obcí sledovaného mikroregionu byly středisky osídlení místního významu obce (města)

Blansko - jejich spádové území tvořily nestřediskové obce Blansko, Olomučany.

Jedovnice - Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Rudice, Senetářov a Vilémovice.

Křtiny - Křtiny, Březina, Bukovina, Bukovinka a Habrůvka.

Lipovec - Lipovec, Holštejn, Kulířov.

Ostrov u Macochy - Ostrov u Macochy

Sloup - Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vysočany, Žďár.

Do spádového území střediska osídlení místního významu Rájec - Jestřebí, které leží mimo mikroregion, patřila obec Kuničky.

Obec	Finanční úřad	Katastrální úřad	Stavební úřad	Živnostenský úřad	Matrika	Úřad práce
Březina	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Bukovina	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Bukovinka	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Habrůvka	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Holštejn	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Lipovec	Blansko
Jedovnice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Kotvrdovice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Krasová	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Křtiny	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Kulířov	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Lipovec	Blansko
Kuničky	Blansko	Blansko	Rájec	Blansko	Doubravice	Blansko
Lipovec	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Lipovec	Blansko
Otomučany	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko
Ostrov u Macochy	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Ostrov	Blansko
Rudice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Senetářov	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Sloup	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko
Šošůvka	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko
Vavřinec	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko
Vilémovice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Vysočany	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Vysočany	Blansko
Žďár	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko

Tabulka: Obvody pověřených obecních úřadů, stavebních úřadů, finančních úřadů, poboček úřadů práce a živnostenských úřadů

5. Územní typologie a vytváření ekonomicko-geografických mikroregionů.

Celý okres Blansko lze rozdělit z ekonomicko-geografického hlediska na dvě velké oblasti s odlišnými charakteristikami a podmínkami. Západní část oddělená přibližně komunikací z Brna do Svitav má více homogenní charakter a vztahy zázemí ke gravitačním střediskům nejsou v mnoha případech vyhraněné.

Ve východní části okresu, ve které se nachází sledovaný mikroregion, je dobře vyvinutá sídelní síť s výraznou střediskovostí. Centry dojížděky jsou zde převážně průmyslová centra, která plní vesměs veškeré funkce požadované od středisek dojížděky.

Téměř celé území mikroregionu s výjimkou některých obcí na jihovýchodě je charakterizováno výraznou gravitací na okresní město Blansko jako významné centrum osídlení. Obce v této části patří k největším okresu. Zastoupení zaměstnanosti v průmyslu je vysoké. Obec Lipovec a některé okolní obce mají výraznější zaměstnanost v zemědělství. Tato část okresu je označována v některých členěních jako Blanenský ekonomickogeografický region.

Obce Křtiny, Březina, Bukovina, Bukovinka a Habrůvka spádují částečně na Adamov a částečně na Brno. Spádovost zde není tedy jednoznačně vyhraněná. Obce jsou poměrně velké. Zastoupení zaměstnanosti v průmyslu je stále vysoké. Tato část okresu je označována jako Adamovský ekonomickogeografický region.

6. Socio-ekonomicko geografická charakteristika:

Svou rozlohou tvoří mikroregion 18,6% území okresu Blansko a na počtu obyvatelstva okresu se podílí 13,5%. Hustota osídlení je zde 86 obyv./km² což je oproti okresnímu průměru, který činí 115 obyv./km², nižší hodnota.

Obce mikroregionu mají většinou stagnující počet obyvatel, trvale klesajícím počtem obyvatel jsou charakteristické zejména menší obce. Významnější nárůst byl zaznamenán od roku 1990 pouze u větších

obcí. Jsou to zejména Jedovnice a s méně významným přírůstkem rovněž Sloup a Křtiny.

V mikroregionu je zaznamenáván všeobecný dlouhodobý trend soustředování obyvatel do větších center. Ani jedno z významnějších městských center okresu Blansko se však nenachází na území sledovaného mikroregionu. Z obcí mikroregionu přebírají určité funkce středisek zejména Jedovnice, Křtiny, Ostrov u Macochy, Lipovec, Sloup a Vysočany.

Tab. č.1: Velikostní struktura obcí mikroregionu

Počet obyvatel obce	Počet obcí	%
0 – 199	1	4,5
200 – 499	9	41,0
500 – 999	9	41,0
1000 – 1499	2	9,0
1500 a více	1	4,5
Celkem	22	100,00

Obce mají převážně obytný a částečně zemědělský charakter. V některých sídlech má význam rovněž rekreační funkce. Většina ekonomicky aktivních dojíždí za prací v průmyslu a ve službách do Blanska, Adamova, Brna a částečně do Boskovic. Uvnitř regionu mají větší význam z hlediska zaměstnanosti pouze Křtiny, Jedovnice, Lipovec a Sloup.

Obvody pověřených obecních úřadů, finančních úřadů, poboček úřadů práce a živnostenských úřadů.						
Obec	Finanční úřad	Katastrální úřad	Stavební úřad	Živnostenský úřad	Matrika	Úřad práce
Březina	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Bukovina	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Bukovinka	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Habrůvka	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Holštejn	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Lipovec	Blansko
Jedovnice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Kotvrdovice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Krasová	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Křtiny	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Křtiny	Blansko
Kulíšov	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Lipovec	Blansko
Kuničky	Blansko	Blansko	Rájec	Blansko	Doubravice	Blansko
Lipovec	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Lipovec	Blansko
Olomučany	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko
Ostrov u Macochy	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Ostrov	Blansko
Rudice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Senetářov	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Sloup	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko
Šošůvka	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko
Vavřinec	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko
Vilémovice	Blansko	Blansko	Jedovnice	Blansko	Jedovnice	Blansko
Vysočany	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Vysočany	Blansko
Žďár	Blansko	Blansko	Blansko	Blansko	Sloup	Blansko

7. Ekonomická základna mikroregionu:

Za největší potenciál území lze považovat vysokou hodnotu a atraktivitu přírodního prostředí.

Na území mikroregionu se nevyskytují žádná významná průmyslová střediska, ani průmyslové podniky. Přesto lze považovat sídla mikroregionu za průmyslová se silnou vyjížděnkou za prací. Za prací se vyjíždí většinou do Blanska, Adamova a Brna. Mikroregion představuje přechodnou zónu mezi vlivy Blanska a Brna. Z průmyslového hlediska mají určitý význam pouze Křtiny, které patří na okresní úrovni do nejslabší skupiny sídel, které ještě vykazují určité znaky střediska.

Z hlediska zemědělství patří mikroregion k marginálním oblastem, kde navíc dochází k určitým omezením z důvodu ochrany přírody v CHKO Moravský Kras. Při restrukturalizaci našeho zemědělství se zde přešlo na větší diverzitu, tedy pěstování tradičních i netradičních plodin. Nejvíce se pěstují obiloviny. Změnila se

poněkud druhová skladba ve prospěch žita a ovsu. Došlo naopak k mírnému snížení ploch náročnějších obilovin, a sice pšenice a ječmene. Poměrně významné místo zaujímají rovněž brambory, přadný len, řepka a i některé netradiční plodina jako fenykl, koriandr. Vzhledem k přírodním podmínkám jsou dobré podmínky zejména pro chov skotu, ovcí a koz formou pastevectví. Těchto možností však není dostatečně využíváno vzhledem ke špatné situaci na trhu s masem.

Terciální sektor není nikterak výjimečně zastoupen.

8. Potenciál rozvoje mikroregionu:

Atraktivita území z hlediska cestovního ruchu je vysoká a znamená pro území mikroregionu významný rozvojový potenciál. Velká část území mikroregionu se nachází na území CHKO Moravský kras a vyskytuje se zde rovněž větší množství maloplošných chráněných území. Moravský kras je v rámci ČR jednou z nejatraktivnějších turistických oblastí. Pravděpodobně se dá do budoucna předpokládat rozvoj služeb souvisejících s rozvojem rekreace a cestovního ruchu. Na území mikroregionu se nevyskytují žádné mimořádně významné historické a kulturní památky.

Dopravní polohu mikroregionu lze s výjimkou možnosti využití hlavní železniční tratě Brno - Česká Třebová charakterizovat jako nevýhodnou. Na území mikroregionu však není žádná železniční stanice. Sledovaný mikroregion je zařazován do marginálních zemědělských oblastí. V oblasti zemědělství jsou určité rezervy v pěstování netradičních plodin a zavádění ekologického zemědělství. Prosperita mikroregionu nebude do budoucna možná bez hledání mimozemědělských činností, zpracovatelského průmyslu pro rostlinnou i živočišnou produkci, netradiční řemesla, cestovní ruch a rekreace a služby, zejména doprovodné služby pro cestovní ruch a rekreaci.

Celý mikroregion je ekonomicky velmi těsně svázán s průmyslovými středisky Blanskem, Adamovem a Brnem.

Demografie, zaměstnanost, trh práce

1. Počet obyvatel

V mikroregionu Moravský kras se sdružilo 19 obcí: Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Ostrov u Macochy, Rudice, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice. Vysočany, všechny situované v okrese Blansko. Dále byly sledovány obce Olomučany, Petrovice, Žďár a Holštěj. V době zpracování strategického plánu nebylo uvažováno se členstvím obce Kuničky.

Dohromady žilo ve zmíněných obcích (bez Kuniček) k 31.12. 1998 14 959 obyvatel.

Největší obcí mikroregionu jsou Jedovnice s 2522 obyvateli, k větším patří ještě Ostrov u Macochy s 1112 obyvateli, Lipovec s 1030 obyvateli, významnějšími jsou i Sloup s 932 obyvateli a Olomučany s 894 obyvateli. Do kategorie malých obcí s počtem obyvatel menším než 500 spadá 10 obcí: Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštěj, Kulířov, Krasová, Petrovice, Senetářov, Vilémovice a Žďár, tři z nich mají dokonce méně než 300 obyvatel (Holštěj, Kulířov a Krasová).

Tab. Vývoj počtu obyvatelstva v období 1950 - 1991

Obec	Počet obyvatel 1950	Počet obyvatel 1970	Počet obyvatel 1980	Počet obyvatel 1991	Index 1991/ 1970	Index 1991/1950	Index 1970/1950
Březina	623	707	693	628	88,8	100,8	113,5
Bukovina	333	323	332	322	99,7	96,7	97,0
Bukovinka	423	442	391	355	80,3	83,9	104,5
Habrůvka	709	446	370	346	77,6	48,8	62,9
Holštěj	220	226	209	161	71,2	73,2	102,7
Jedovnice	1760	1930	2177	2440	126,4	138,6	109,7
Kotvrdovice	848	890	858	866	97,3	102,1	105,0
Krasová	290	329	293	257	78,1	88,6	113,4
Křtiny	649	822	826	754	91,7	116,2	126,7
Kulířov	387	390	325	271	69,5	70,0	100,8
Lipovec	1089	1071	1058	1027	95,9	94,3	98,3
Olomučany	1155	1015	941	882	86,9	76,4	87,9
Ostrov u Macochy	1261	1216	1173	1111	91,4	88,1	96,4
Petrovice	577	533	445	399	74,9	69,2	92,4
Rudice	947	938	882	793	84,5	83,7	99,0
Senetářov	584	598	542	524	87,6	89,7	102,4
Sloup	610	751	913	931	124,0	152,6	123,1
Šošůvka	628	697	700	694	99,6	110,5	111,0
Vavřinec	917	870	892	797	91,6	86,9	94,9
Vilémovice	542	461	388	302	65,5	55,7	85,1
Vysočany	763	884	862	825	93,3	108,1	115,9
Žďár	439	415	398	363	87,5	82,7	94,5
Celkem	15754	15954	15668	15048	94,3	95,5	101,3

Celkový počet obyvatel mikroregionu se v období od roku 1950 do roku 1991 mírně snižoval. Z celkového počtu 15 754 obyvatel v roce 1950 se snížil na 15 048 obyvatel v roce 1991. Relativně nejvýrazněji ubývalo obyvatel v malých obcích do 500 obyvatel, například v Habrůvce, kde byl relativní úbytek stálých obyvatel nejvyšší, poklesl počet stálých obyvatel o více než polovinu, ve Vilémovicích o téměř polovinu. Postižené tímto trendem však byly i některé větší obce, například i v Olomučanech poklesl počet obyvatel o téměř čtvrtinu, jak dokumentuje Index 1991/1950.

V období mezi sčítáním lidu v roce 1950 a 1970 docházelo v jednotlivých obcích k velkým změnám, ale celkově počet obyvatel mikroregionu nepoklesl, ale stagnoval (Index 1970/1950 = 101,3). K úbytku obyvatel

v mikroregionu začalo docházet až po roce 1970 (Index 1991/1970= 94,6).

Od roku 1950 nejvýrazněji rostl počet obyvatel ve Sloupu o 52%, v Jedovnicích o 38%, v těchto obcích jako jediných v mikroregionu se zvyšoval i po roce 1970. Počet obyvatelstva vzrostl v období 1950 - 1991 ještě ve Křtinách o 16%, v Šošůvce o 10% a ve Vysočanech o 8%. V Kotvrdovicích a Březině se počet obyvatel nesnížil, zatímco ve všech ostatních obcích mikroregionu ano. Největší ztrátu zaznamenaly obec Habrůvka (Index 1991/1950 = 48,8) a Vilémovice (Index 1991/1950 = 55,7).

Na tomto trendu vylidňování obcí i mikroregionu se podílel jak vliv tzv. "střediskové soustavy", tak přitažlivost okresního města Blanska a také Brna, které měly velkou nasávací schopnost způsobenou nabídkou pracovních míst i nabídkou bydlení.

Tento trend byl v rozporu s celkovým vývojem v okrese Blansko jak dokumentuje Index 1991/1950 % 111,8. Rychlejší nárůst obyvatel pak byl v období 1950 - 1970 (Index 117,0). Naopak období 1991 až 1998 se vyznačuje stagnací, což dokumentuje Index 100,2.

Tab. Vývoj obyvatelstva v období 1991 - 1998

Obec	Počet obyvatel 1991	Počet obyvatel k 31.12. 1998	Přírůstek (úbytek) 1991/1998	Index 1998/1991
Březina	628	564	-64	89,8
Bukovina	322	329	7	102,2
Bukovinka	355	323	-32	91,0
Habrůvka	346	330	-16	95,4
Holštejn	161	154	-7	95,7
Jedovnice	2440	2522	82	103,4
Kotvrdovice	866	843	-23	97,3
Krasová	257	242	-15	94,2
Křtiny	754	759	5	100,7
Kulířov	271	213	-58	78,6
Lipovec	1027	1030	3	100,3
Olomučany	882	894	12	101,4
Ostrov u Macochy	1111	1112	1	100,1
Petrovice	399	407	8	102,0
Rudice	793	803	10	101,3
Senetářov	524	493	-31	94,1
Sloup	931	932	1	100,1
Šošůvka	694	723	29	104,2
Vavřinec	797	831	34	104,3
Vilémovice	302	301	-1	99,7
Vysočany	825	809	-16	98,1
Žďár	363	345	-18	95,0
Celkem	15048	14959	-89	99,4

Uvedený trend velmi pomalého úbytku obyvatelstva v mikroregionu pokračoval i po roce 1991, avšak nebyl v celém období 1991 - 1998 stejný. Po roce 1994 se počet obyvatel mikroregionu ustálil, v období 1994 - 1998 se počet obyvatel snížil pouze o 9 osob. Celkově lze hovořit o stagnaci počtu obyvatelstva od roku 1994. V období 1991 - 1998 se počet obyvatel výrazněji snížil opět v malých obcích Kulířov (Index 1998/1991 = 78,6) a Březina (Index 1998/1991 = 89,8). Mírný nárůst obyvatelstva zaznamenaly obce Vavřinec (Index 1998/1991 = 104,3), Šošůvka (Index 1998/1991 = 104,2) a Jedovnice (Index 1998/1991 = 103,4).

Vliv na tento vývoj mělo především aktivní migrační saldo. Zatímco přirozenou měnou se počet obyvatel stále snižoval, celkový počet obyvatel v mikroregionu byl doplňován počtem osob, které se do některých obcí mikroregionu stěhují. Celkově počet osob, které se do mikroregionu přistěhovaly, převyšoval počet osob, které se z mikroregionu stěhovaly pryč.

Tab. Vývoj obyvatelstva přirozenou měnou a migrací v období 1995 - 1998

Obec	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek (úbytek) obyvatel
Březina	23	26	31	24	4
Bukovina	11	8	18	21	0
Bukovinka	12	19	12	36	-31
Habrůvka	4	11	13	26	-20
Holštejn	5	10	14	7	2
Jedovnice	69	85	200	159	25
Kotvrdovice	27	48	31	36	-26
Krasová	9	10	22	19	2
Křtiny	24	39	69	46	8
Kulířov	4	12	11	13	-10
Lipovec	61	49	42	62	-8
Olomučany	32	29	83	56	30
Ostrov u Macochy	42	51	94	70	15
Petrovice	11	15	27	31	-8
Rudice	25	38	91	40	38
Senetářov	16	19	22	33	-14
Sloup	36	31	41	61	-15
Šošůvka	22	22	56	51	5
Vavřinec	31	26	52	53	4
Vilémovice	15	22	21	13	1
Vysočany	32	36	35	35	-4
Žďár	17	32	24	16	-7
Celkem	528	638	1009	908	-9

Pouze v pěti obcích v období 1995 - 1998 počet narozených byl vyšší než počet zemřelých (Bukovina, Lipovec, Olomučany, Sloup a Vavřinec) a naopak jen ve třech obcích počet vystěhovalých byl vyšší než počet přistěhovalých (Petrovice, Senetářov a Sloup).

Na zastavení vylidňování se do značné míry podílí nedostatek bytů ve městech, jejich vysoká cena i vysoká cena pozemků. Tato situace však má pro venkov pozitivní dopad. Mladí lidé, především mladé rodiny, které dávají přednost bydlení v rodinném domě, nejen venkov neopouštějí, ale naopak mladé rodiny hledají vhodné nemovitosti, případně stavební pozemky, a to především v zázemí průmyslových center, která nabízejí škálu pracovních příležitostí.

2. Věková struktura obyvatelstva

Celkový podíl mužů a žen v mikroregionu je vyrovnaný a odpovídá okresním parametrům. Výrazně vyšší je však průměrný věk obyvatelstva. Zatím co v roce 1998 byl průměrný věk v okrese Blansko 38 let, v mikroregionu „Moravský Kras“ to bylo 40 let. K obcím s významně vysokým průměrným věkem patří v mikroregionu Kulířov (44 let), Bukovinka, Habrůvka, Krasová, ve kterých byl průměrný věk obyvatel 43 let a Březina a Holštejn s průměrným věkem 42 let. Vysoký průměrný věk je především v malých obcích, odkud nejvíce v minulých letech lidé migrovali.

Tab. Počet mužů a žen a průměrný věk obyvatelstva

Obec	Počet obyvatel k 31.12. 1998	Muži	Ženy	Průměrný věk
Březina	564	277	287	42
Bukovina	329	168	161	38
Bukovinka	323	161	162	43

Habrůvka	330	164	166	43
Holštejn	154	70	84	42
Jedovnice	2522	1250	1272	36
Kotvrdovice	843	424	419	38
Krasová	242	115	127	43
Křtiny	759	363	396	39
Kulířov	213	111	102	44
Lipovec	1030	528	502	36
Olomučany	894	427	467	41
Ostrov u Macochy	1112	564	548	38
Petrovice	407	200	207	40
Rudice	803	405	398	40
Senetářov	493	235	258	38
Sloup	932	475	457	36
Šošůvka	723	369	354	37
Vavřinec	831	408	423	38
Vilémovice	301	155	146	43
Vysočany	809	413	396	38
Žďár	345	181	164	38
Celkem	14959	7463	7496	40

Deformace věkové struktury mnoha venkovských obcí je důsledkem jejich vylidňování v období 1961 - 1991, kdy z obcí odcházeli především mladí lidé. Projevuje se vysokým podílem obyvatelstva v poproduktivním věku a nízkým počtem dětí ve věku 0 - 14 let. Na disproporcii mezi podílem obyvatelstva v předproduktivním věku a v poproduktivním věku ukazuje index stárí, což je poměr počtu osob v poproduktivním věku k počtu osob v předproduktivním věku násobeno stem. Nad hodnotou 100 lze hovořit o regresivním věkovém složení obyvatelstva.

Tab. Věková struktura obyvatelstva k 31.12.1998

Obec	0-14	15-59	60+	0-14	15-59	60+	Index stárí
Březina	81	356	127	14,4	63,1	22,5	156,8
Bukovina	61	204	64	18,5	62,0	19,5	104,9
Bukovinka	43	189	91	13,3	58,5	28,2	211,6
Habrůvka	43	196	91	13,0	59,4	27,6	211,6
Holštejn	24	91	39	15,6	59,1	25,3	162,5
Jedovnice	480	1667	375	19,0	66,1	14,9	78,1
Kotvrdovice	143	550	150	17,0	65,2	17,8	104,9
Krasová	33	146	63	13,6	60,3	26,0	190,9
Křtiny	123	486	150	16,2	64,0	19,8	122,0
Kulířov	24	126	63	11,3	59,2	29,6	262,5
Lipovec	202	658	170	19,6	63,9	16,5	84,2
Olomučany	141	554	199	15,8	62,0	22,3	141,1
Ostrov u Macochy	202	687	223	18,2	61,8	20,1	110,4
Petrovice	62	257	88	15,2	63,1	21,6	141,9
Rudice	118	530	155	14,7	66,0	19,3	131,4
Senetářov	92	309	92	18,7	62,7	18,7	100,0
Sloup	158	635	139	17,0	68,1	14,9	88,0
Šošůvka	143	448	132	19,8	62,0	18,3	92,3
Vavřinec	146	533	152	17,6	64,1	18,3	104,1
Vilémovice	42	170	89	14,0	56,5	29,6	211,9
Vysočany	136	508	165	16,8	62,8	20,4	121,3
Žďár	66	218	61	19,1	63,2	17,7	92,4
Celkem	2563	9518	2878	17,1	63,6	19,2	112,3

Věkovou strukturu mikroregionu lze charakterizovat jako regresivní. Nejméně příznivé věková struktura obyvatelstva je v obcích Kulířov, Vilémovice, Bukovinka a Habrůvka, kde počet osob v poproduktivním věku převyšuje více než 2x počet osob v předproduktivním věku, K tomuto údaji se blíží i Krasová. Příznivá není příliš ani ve Křtinách, Olomučanech, Petrovicích, Rudici a Vysočanech. Příznivou věkovou strukturu, kde podíl osob v předproduktivním věku převažuje nad podílem osob v poproduktivním věku mají pouze obce Jedovnice, Lipovec, Sloup, Šošůvka a Žďár.

Ve srovnání s hodnotami okresu Blansko (0-14let 17,6 %, 15 - 59let 64,0%, 60 a více let 18,4 % Index stáří = 105) má věková struktura mikroregionu horší parametry. Zatímco podíly osob v předproduktivním a produktivním věku okresní hodnoty nedosahují, podíl obyvatel v poproduktivním věku je vyšší. Negativním jevem vývoje věkové struktury v mikroregionu je také zhoršování jejích parametrů. K 31.12.1995 činil podíl osob v předproduktivním věku 18,8%, podíl osob v produktivním věku 61,9% a podíl osob v předproduktivním věku 19,3%. Hodnota Indexu stáří byla 102,9.

3. Vzdělání obyvatelstva

Dostupné informace o vzdělání obyvatelstva pocházejí ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 a nejsou tedy aktuální a příliš vypovídající. Význam pro odhad potenciálu mikroregionu má však srovnání výchozí úrovně vzdělání obyvatel v mikroregionu s celkovou úrovní okresu Blansko. Přitom lze vycházet z teze, že v České republice děti rodičů s vyšší úrovní vzdělání častěji dosahují vyššího vzdělání.

Tab. Struktura úrovně vzdělanosti obyvatelstva nad 15 let

Obec	Základní, bez vzdělání, neuvedeno	Učňovské a střední bez maturity	Střední s maturitou a vyšší	Vysokoškolské
Březina	35,2	41,2	21,3	2,3
Bukovinka	40,2	46,6	12,7	0,4
Bukovinka	39,5	42,0	15,7	2,8
Habrůvka	43,3	41,9	10,7	4,1
Holštejn	38,9	43,5	14,5	3,1
Jedovnice	28,5	41,8	24,0	5,7
Kotvrdovice	40,5	38,1	16,6	4,8
Krasová	35,1	43,6	17,5	3,8
Křtiny	32,1	35,4	22,8	9,7
Kulířov	44,8	38,1	13,5	3,6
Lipovec	40,1	42,8	14,2	2,9
Olomučany	32,6	43,3	19,6	4,4
Ostrov u Macochy	35,1	43,9	18,3	2,7
Petrovice	44,4	40,5	13,3	1,8
Rudice	37,9	40,5	17,4	4,2
Senetářov	41,8	37,7	18,7	1,8
Sloup	33,1	39,7	21,3	5,9
Šošůvka	37,1	45,3	14,6	2,9
Vavřinec	38,5	42,3	17,0	2,2
Vilémovice	45,9	40,4	11,5	2,2
Vysočany	40,7	43,3	14,5	1,5
Žďár	43,5	41,1	13,0	2,3
Celkem	36,6	41,5	18,1	3,9

Ve srovnání s úrovní vzdělanosti obyvatelstva okresu Blansko v mikroregionu „Moravský Kras“ byl v roce 1999 zjištěn nižší podíl osob se středoškolským vzděláním s maturitou a s vysokoškolským vzděláním. Naopak podíl osob vyučených, případně s nižším středním vzděláním a zejména podíl osob se základním vzděláním okresní charakteristiky převyšoval. Proto je možné předpokládat, že v současnosti, i když se úroveň vzdělanosti v mikroregionu zlepšila, je stále ještě podíl osob se středoškolským vzděláním s maturitou a s vysokoškolským vzděláním nižší než okresní charakteristiky. K obcím se velmi dobrou vzdělanostní strukturou patří především Jedovnice, Křtiny a Sloup.

Pozitivní roli ve vyrovnání disparit však může hrát střední průmyslová škola v Jedovnicích.

Tab. Srovnání struktury vzdělání obyvatel nad 15 let mikroregionu s okresní strukturou

	Základní, bez vzdělání, neuvedeno	Učňovské a střední bez maturity	Střední s maturitou a vyšší	Vysokoškolské
Okres Blansko	33,4	40,4	20,9	5,3
Mikroregion	36,6	41,5	18,1	3,9

4. Zaměstnanost

Situace na trhu práce v okrese Blansko

Situaci na trhu práce charakterizuje ukazatel míry nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných na 1 pracovní místo, struktura nezaměstnanosti a podíl zaměstnanosti v jednotlivých hospodářských odvětvích.

Zastoupení jednotlivých odvětví národního hospodářství významnou mírou ovlivňuje charakter trhu práce. Fenomén nezaměstnanosti, který je jedním z průvodních jevů i předpokladem funkce tržní ekonomiky, stále více nabývá na významu a začíná být velkým ekonomickým i sociálním problémem regionů, kde dochází k restrukturalizaci velkých průmyslových podniků. To platí i v případě okresu Blansko, ve kterém mikroregion „Moravský Kras“ leží. Velké průmyslové podniky jsou v útlumu, v konkursu, případně zanikly. Podle Ministerstva práce a sociálních věcí lze očekávat v nejbližších letech v České republice míru nezaměstnanosti až 12%, což při její prostorové diferenciaci může znamenat v některých regionech až 20%. Hluboké změny české ekonomiky v posledním desetiletí, které stále ještě probíhají, se projevují poklesem zaměstnanosti v zemědělství, poklesem zaměstnanosti v průmyslu, především v posledním roce, a rozvojem zaměstnanosti v terciární sféře. Přesně je obtížné změny kvantifikovat, protože k dispozici není dostatek přesných údajů.

Tab. Struktura zaměstnanosti podle odvětví NH okresu Blansko (SLDB 1991)

Odvětví NH	Počet	Podíl
Zemědělství	6166	11,1
Lesní a vodní hosp.	1131	2,0
Průmysl	29605	53,3
Stavebnictví	2641	4,8
Doprava a spoje	2196	4,0
Obchod	3969	7,1
Věda a výzkum	142	0,3
Bytové hospodářství	1375	2,5
Školství, kultura, zdravotnictví	5373	9,7

Ostatní nevýrobní činnosti	2227	4,0
Bez udání odvětví	752	1,4
Celkem	55577	100,0

V období mezi sčítáním lidu jsou k dispozici pouze údaje o zaměstnanosti, které vycházejí ze šetření ČSÚ u jednotlivých podnikatelských subjektů, nikoli jako při sčítání lidu, domů a bytů ze šetření u jednotlivců. Podle tohoto šetření byla situace k 31.12.1996 následující:

Tab. Struktura zaměstnanosti podle odvětví NH okresu Blansko

Odvětví NH	Okres Blansko		Česká republika
	Počet	%	%
Zem., les. hosp., ryb.	3709	8,6	5,87
Průmysl	18296	42,3	31,89
Stavebnictví	3022	7,0	8,74
Obchod, opr. mot. voz.	5701	13,2	15,34
Pohost. a ubytování	698	1,6	3,11
Doprava, sklad.,pošty, telekom.	2030	4,7	7,34
Peněž. a pojišťovnictví	413	1,0	1,79
Nemovitosti	2508	5,8	7,63
Veřejná správa, obrana, soc. zab.	1110	2,6	3,44
Školství	3074	7,1	6,44
Zdrav., veter. a soc. činnost	1735	4,0	5,32
Ostatní služby	960	2,2	3,08

Ze struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích národního hospodářství je zřejmé, že nejvýznamnějším odvětvím v okrese Blansko byl v roce 1991 průmysl, zemědělství s lesním a vodním hospodářstvím a školství, kultura a zdravotnictví. Šetření v roce 1996 naznačuje, že se význam těchto odvětví NH v okresní struktuře významněji nesnížil a podíl osob v nich zaměstnaných je stále vyšší než průměr v celé ČR. Naopak vyjma školství je podíl obyvatel zaměstnaných v terciérní sféře pod republikovou úrovní.

Odvětvími národního hospodářství, ve kterém se významně uplatňují ženy, jsou v okrese Blansko zejména zdravotnictví, veterinární a sociální služby (78,1%), školství (76,0%), peněžnictví a pojišťovnictví (73,1%), obchod a opravy motorových vozidel (61,9%) a ve veřejné správě a obraně (59,4%). Celkem bylo ve sledovaných subjektech zaměstnáno 43,6% žen.

Tab. Nezaměstnanost podle mikroregionů vymezených Úřadem práce v červenci a srpnu 1999

Mikroregion Úřadu práce	Červenec 1999				Srpen 1999			
	Dispon. prac. síly	Počet nezaměst-naných	%	Index 98/99	Dispon. prac. síly	Počet nezaměst-naných	%	Index 98/99
Jedovnice	2566	175	6,85	++	2566	178	6,94	++
Křtiny	1198	96	8,01	++	1198	102	8,51	++
Ostrov u Macochy	1287	91	7,07	++	1287	94	7,3	++
Sloup	2019	139	6,88	++	2019	149	7,38	++
Celkem	7070	501	7,2	++	7070	523	7,5	++

Tab. Nezaměstnanost podle mikroregionů vymezených Úřadem práce v září a říjnu 1999

Mikroregion Úřadu práce	Září 1999				Říjen 1999			
	Dispon. prac. síly	Počet nezaměst-naných	%	Index 98/99	Dispon. prac. síly	Počet nezaměst-naných	%	Index 98/99
Jedovnice	2566	87	7,29	++	256	184	7,19	++
Křtiny	1198	109	9,1	++	1192	113	9,48	++
Ostrov u Macochy	1287	96	7,46	++	1281	97	7,57	++
Sloup	2019	151	7,48	++	2013	155	7,7	++
Celkem	7070	443	7,8	++	4742	549	8,0	++

Vysvětlivky:

++) Velký nárůst míry nezaměstnanosti v porovnání se stejným obdobím minulého roku

Mikroregion „Moravský Kras“ pokrývají čtyři mikroregiony vymezené Úřadem práce v Blansku. Mikroregion Jedovnice zahrnuje obce Krasová, Jedovnice, Kotvrdovice, Senetářov a Vilémovice. Do mikroregionu Křtiny spadají obce Křtiny, Březina, Bukovina, Bukovinka a Habrůvka. Mikroregion Ostrov u Macochy kromě této obce zahrnuje Holštějn, Kulířov a Lipovec. Do mikroregionu Sloup patří obce Sloup, Petrovice, Šošůvka, Vavřinec, Vysočany a Žďár.

Nezaměstnanost v okrese Blansko, kde je zkoumaný mikroregion (sdružení obcí) situován, narůstala do září 1999. V červenci 1999 činila 8,6% disponibilní pracovní síly, v srpnu 8,8% a v září 9,2%. V říjnu došlo k mírnému zlepšení a nezaměstnanost představovala 9,0 % disponibilní pracovní síly. Ve srovnání se stejným obdobím minulého roku však dochází k velkému nárůstu míry nezaměstnanosti.

V mikroregionu „Moravský kras“ bylo k 31.10.1999 registrováno 523 nezaměstnaných, což je o 22 nezaměstnaných více než v předchozím měsíci. Podíl nezaměstnaných se však od července do října 1999 ve všech sledovaných částech zvyšoval, a to i v měsíci říjnu. Celková úroveň nezaměstnanosti je však nižší než v okrese Blansko jako celku, jak vyplývá z okresních ukazatelů.

Tab. Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

Věk	Podíl nezaměstnaných k 31.12.1998	Podíl nezaměstnaných k 30.9.1999
Do 19 let	9,3 %	7,4 %
20-24	26,5 %	27,7 %
25-29	12,8 %	12,9 %
30-34	10,1%	10,7 %
35-39	9,4 %	8,9 %
40-44	9,9 %	10,0 %
45-49	9,6 %	9,9 %
50-54	9,9 %	9,4 %
55-59	2,3 %	2,9 %
Nad 60 let	0,1 %	0,1 %

Ze struktury nezaměstnanosti v okrese Blansko je patrné, že největší věkovou skupinou obyvatel, kteří hledají práci jsou mladí lidé, především ve věku 20 - 24 let, kteří dokončili školu a potřebují získat své první zaměstnání. Podíl ostatních věkových skupin je vyrovnaný, ve srovnání s koncem minulého roku však došlo k nárůstu nezaměstnaných ve většině věkových skupin.

Tab. Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence

Délka nezaměstnanosti	Podíl nezaměstnaných k 31.12.1998	Podíl nezaměstnaných k 30.9.1999
méně než 3 měsíce	29,6 %	29 %
3 - 6 měsíců	29,6 %	21,1 %
6 - 9 měsíců	10,4 %	11,9 %
9 - 12 měsíců	6,6 %	8,3 %
12 - 24 měsíců	23,8 %	17,9 %
nad 24 měsíců	9,6 %	11,7 %

Téměř třetina uchazečů o zaměstnání je registrována méně než tři měsíce a pětina nezaměstnaných 3 - 6 měsíců, polovina uchazečů tedy pobírá podporu v nezaměstnanosti méně než půl roku. Další pětina je v evidenci Úřadu práce 6 - 12 měsíců, avšak podle údajů k 30.9.1999 se téměř třetině uchazečů nedaří získat zaměstnání více než rok.

Tab. Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

Vzdělání	Podíl nezaměstnaných k 31.12.1998	Podíl nezaměstnaných k 30.9.1999
Bez vzdělání	0,0 %	0,0 %
Základní	20,2 %	20,9 %
Vyučen	45,5 %	41,1 %
Střední bez maturity	1,1 %	1,0 %
Střední s maturitou	30,2 %	32,9 %
Vyšší	0,3 %	0,6 %
Vysokoškolské	2,8 %	3,7 %

Největší podíl uchazečů o zaměstnání představují lidé vyučení a lidé se středoškolským vzděláním s maturitou, značnou část této skupiny však představují absolventi škol, kteří hledají své první místo. Pětinu nezaměstnaných pak tvoří lidé se základním vzděláním, pro které je zvláště obtížné najít vhodné pracovní místo.

Tato situace má a bude mít i dopad na obyvatele obcí sdružených do mikroregionu, kde značný podíl obyvatel získal právě střední vzdělání bez maturity. Najít vhodné zaměstnání bude v příštích letech dosti obtížné, protože se nabídka pracovních míst značně snižuje.

K 30.6. 1999 připadalo v okrese Blansko na 1 pracovní místo 15 nezaměstnaných, zatímco k 31.10.1999 to bylo již jen 10 nezaměstnaných. Na zlepšení situace se výrazně projevilo otevření nové výroby v obci Ráječko.

Podle struktury k 30.6.1999 na 1 pracovní místo bylo 13 žadatelů dělnických profesí a 18 žadatelů THP. Nejproblematictější situace vyla v nabídce pracovních míst pro osoby se změněnou pracovní schopností, kdy na 1 místo bylo registrováno 19 uchazečů.

Značnou část registrovaných uchazečů v okrese Blansko tedy představují lidé vyučení, ale ti také snáze získávají nové pracovní místo.

5. Nezaměstnanost v mikroregionu:

Obce sdružené do mikroregionu se v současné době potýkají s rostoucí mírou nezaměstnanosti. Celkový ukazatel 8 % nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivních je však nižší než průměrné míry nezaměstnanosti v okrese Blansko. Nejnižší je v obvodu tvořeném obcemi Jedovnice, Kotvrdovice, Senetářov a Vilémovice. Nejvyšší míra nezaměstnanosti v říjnu 1999 byla zjištěna v obvodu tvořeném obcemi Křtiny, Březina, Bukovina, Bukovinka a Habrůvka a svými 10% převyšovala průměrnou míru nezaměstnanosti v okrese Blansko.

Důvodem poměrně nízké míry nezaměstnanosti v okresním pohledu může být právě vzdělanostní struktura obyvatelstva s vysokým podílem osob vyučených, kteří snáze získávají pracovní místa v nově vznikajících průmyslových podnicích a službách. Manuálně zruční lidé se také snadněji uplatní ve sféře služeb a řemeslné výroby.

6. Ekonomická aktivita obyvatelstva a dojíždka za prací

K 3.3.1991 bylo v okrese Blansko ekonomicky aktivních 51,6% obyvatelstva. V současné době neexistují srovnatelné údaje a lze vycházet pouze z kvalifikovaných odhadů. Podle prognózy odborníků GAREP, s.r.o z roku 1995 zůstává ekonomická aktivita obyvatelstva okresu Blansko v roce 2000 na úrovni roku 1991.

Ekonomická aktivita obyvatelstva je ve venkovských obcích často významně ovlivňována podmínkami pro dojíždku za zaměstnáním. Důležitá je především dojíždka na krátké vzdálenosti. Za vyhovující je považována dojíždka do míst vzdálených 30 minut, za únosnou do 45 minut. Velmi intenzivní bývá především dojíždka z předměstských obcí do měst s vysokou koncentrací pracovních míst. Z tohoto pohledu je mikroregion Moravský kras situován v příhodné dojíždkové vzdálenosti do dvou center: Brna a Blanska.

Poslední údaje o dojíždce za prací pocházejí bohužel ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 a jsou tedy zastaralé. Ze zjištěné situace lze vycházet jen rámcově. Za důležitou informaci je možné považovat především dva údaje:

- I. Pro okres Blansko představovalo Brno-město výrazné středisko dojíždky za prací, kam vyjíždělo více osob než do okresu Blansko přijíždělo. Výsledné pasivní saldo pohybu obyvatelstva za prací z okresu Blansko do okresu Brno - města bylo -3 123 osob.
- II. V územním obvodu pověřeného úřadu Blansko, kde je situováno nejvíce obcí mikroregionu Moravský kras, počet vyjíždějících za prací (14 918) převyšoval počet dojíždějících (12 336).

Blansko představovalo důležitý cíl dojíždky za prací pro obce Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Kulířov, Lipovec, Olomučany, Ostrov u Macochy, Petrovice, Rudice, Senetářov, Sloup, Sošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany a Žďár. K dojíždkovému regionu Brno patřily obce Březina, Bukovina, Křtiny a do Adamova směřovala převážně dojíždka z obcí Bukovinka a Habrůvka.

V okrese Blansko v roce 1991 nebyl dostatek pracovních příležitostí pro ekonomicky aktivní obyvatelstvo a část pracovních sil se uplatňovala mimo okres, nejčastěji v okrese Brno-město. V části okresu Blansko, ve které jsou situovány obce mikroregionu Moravský kras, také pracovní místa chyběla. Obyvatelé většiny obcí dojížděli za prací do Blanska, menší byla dojíždka do Brna a do Adamova.

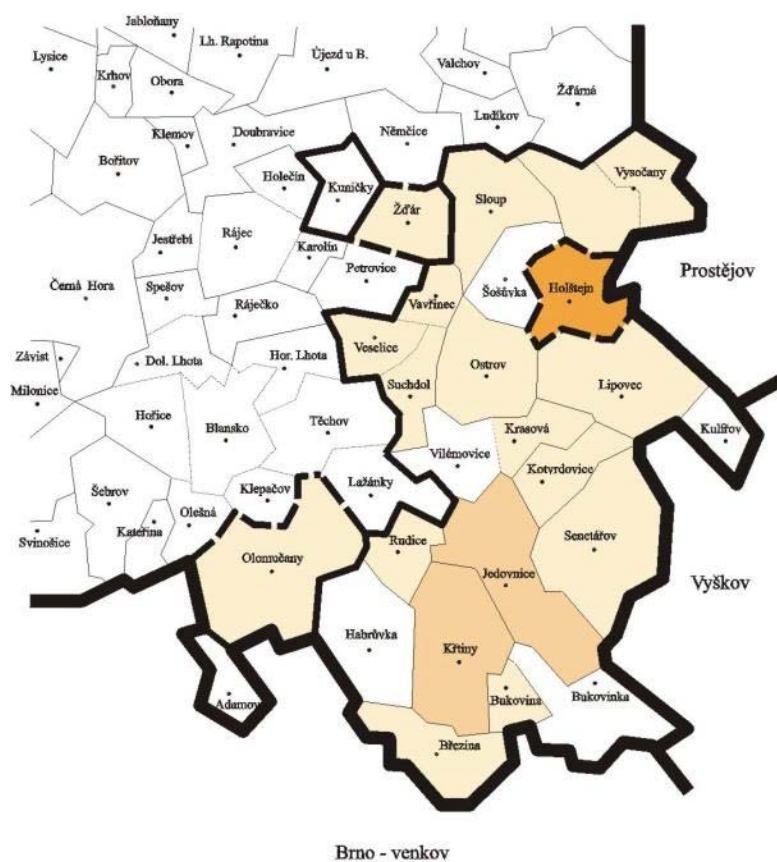
I když nejsou k dispozici spolehlivé údaje, je možné vyslovit tezi, že hlavní směry dojíždky za prací v obcích mikroregionu Moravský kras zůstaly zachovány, neboť po problémech na počátku transformace se podařilo blanenské podniky konsolidovat, a ani přes rozvoj drobného podnikání a služeb pro obyvatelstvo i pro cestovní ruch se příliš nesnížila intenzita vyjíždky za prací.

Daňová výtěžnost obcí mikroregionu													
Obec	daňové příjmy	ne daňové příjmy	kapitálové příjmy	běžné dotace	investiční dotace	příjmy celkem	běžné výdaje	investiční výdaje	výdaje celkem	přebytek r. 1999	ukaz. dlh. služby	prům. daň. výtěžnost	poč. obyv. obcí
Březina	1583,65	133,87	3663,6	185,41	50	5620,53	1286,98	1159,66	2446,64	3173,89	27,65	2807,9	564
Bukovina	885,27	123,57	1143,8	134,07	0	2286,71	811,02	164,45	975,47	1311,24	25,97	2690,8	329
Bukovinka	979,12	310,57	1263,9	97,32	0	2560,91	729,99	24	753,99	1896,92	23,73	3031,32	323
Habrůvka	903,51	118,36	2018,95	81,31	0	3122,13	528,54	557,52	1086,06	2036,07	56,73	2737,91	330
Holštejn	1121,48	244,45	571,9	73,09	35	2045,92	680,55	35,6	716,15	1329,77	12,2	7265,24	154
Jedovnice	9296,46	4842,49	15124,43	1766,58	4536	35565,96	11940,73	5415,99	17356,72	18209,24	23,25	3454,75	2522
Kotvrdovice	2795,67	754,06	3093,7	194,79	50	6888,22	2447,56	2034,97	4482,53	2405,69	5,34	3196,43	843
Krasová	685,03	149,46	1516,5	434,27	210	2995,26	705,82	653,8	1359,62	1635,64	0	2830,7	242
Křtiny	2949,16	818,62	2678,9	786,16	66048,99	73282,03	3530,35	66125,74	69656,09	3625,94	22,42	3885,54	759
Kuliřov	532,36	201,71	1580,38	75,87	0	2390,32	627,22	4003,88	4631,1	-2240,78	24,06	2511,14	212
Kuničky	576,47	198,4	993,8	192,79	0	1961,46	949,77	6,78	956,55	1004,91	5,11	2223,05	237
Lipovec	3942,29	2131,54	4001,01	756,27	5689,97	16521,08	5136,5	11095,73	16232,23	288,85	0	2725,85	1030
Olomučany	2206,93	513,34	4716,85	196,48	45	7676,6	2041,34	900	2941,34	4737,26	19,1	2431,8	894
Ostrov u Macochy	3715,46	410,42	4318,2	513,8	0	8957,88	3272,62	816,1	4088,72	4869,16	21,09	3168,45	1112
Rudice	2032,32	813,94	5428,25	755,61	2250	11280,12	401,3	3882,2	7895,2	3384,92	4,55	2530,9	803
Senetářov	1342,43	231,54	1873,9	158,62	0	3606,49	1750,6	0	1750,6	1855,89	36,19	2722,98	493
Sloup	3438,25	1121,71	4673,25	2456,67	90	11779,88	7951,22	1033,32	8984,54	2795,34	5,97	3537,77	932
Šošůvka	-1944,51	600,42	4479,39	149,1	15	7188,42	0			7188,42	4,37	2689,5	723
Vavřinec	2573,29	367,48	2892,18	129,25	100	6062,2	2035,9	802,99	2838,89	3223,31	8,95	3096,61	831
Vilémovice	764,51	218,73	1773,14	142,43	305	3203,81	669,33	643,87	1313,2	1890,61	0	2539,91	301
Vysočany	2395,47	580,15	2978,73	263,35	80	6297,7	2589,12	703,64	3292,76	3004,94	29,15	1770,23	809
Žďár	1175,69	291,64	2144,61	162,59	85	3859,53	1355,37	252,62	1607,99	2251,54	0	3407,78	345
	47839,3	15176,67	72929,37	9709,83	79589,96	225245,2	55053,53	100312,9	155366,4	69878,77		98256,6	14788

průměrná daňová výtěžnost obcí okresu Blansko 3 756,73 Kč

Tab. : Daňová výtěžnost obcí mikroregionu

PRŮMĚRNÁ DAŇOVÁ VÝTĚŽNOST NA 1 OBYV. OBCÍ MIKROREGIONU

LEGENDA :

1800 - 2400 Kč
2401 - 3000 Kč
3001 - 3518,06 Kč
3518,07 - 5600 Kč
5601 - 9958 Kč

Obr. č. 2: Průměrná daňová výtěžnost na 1 obyvatele obcí okresu Blansko

7. Předpokladatelné vývojové tendence hospodaření obcí

Vývojové tendence hospodaření obcí byly posouzeny na základě:

- I. analýzy současných rozpočtů jednotlivých obcí,
- II. předpokládaného vývoje příjmových částí rozpočtů obcí, který bude ovlivněn novým zákonem o obecních daních.

Nový zákon předpokládá zavedení některých nových obecních daní - např. daň infrastrukturní, daň z odpadů. Dále zákon převádí některé obecní poplatky na daně - např. daň za zvláštní způsob užívání veřejného prostranství, daň ze psa atd.

Výnos místních poplatků představoval v r. 1998 cca 1,87% podílu na vlastních příjmech obcí. Předpokládaný podíl obecních daní na vlastních příjmech bude činit cca 4,9 %.

Návrh zákona předpokládá stanovení dolní a horní hranice obecních daní. Rozhodnutí o výši daně závisí na obci.

Zavedení obecních daní sníží dle propočtů zákonodárců určitou částkou výnosnost daně z příjmu právnických osob a výnosnost daně z příjmu fyzických osob. Snížení výnosu daně z příjmu právnických osob dopadne na rozpočet obcí 20% z celkové částky. Snížení výnosu daně z příjmu fyzických osob dopadne zcela na rozpočet obcí.

Zpracovatelé provedli hrubý odhad předpokládaných dopadů připravovaného zákona na rozpočty dotčených obcí. Z tohoto odhadu vyplývá, že příjmová část rozpočtů obcí spolku „Moravský kras“ by se po zavedení nového zákona mohla zvýšit o cca od 4 500 do 20 000 Kč v prvním roce. Rozpětí souvisí se sazbou obecních daní, které jednotlivé obce pro jednotlivé daně stanoví.

Možnosti a rychlost uskutečňování rozvojových záměrů, uvedených ve Strategickém plánu rozvoje mikroregionu Moravský kras, jsou samozřejmě na výši příjmů obcí závislé. Strategický plán předpokládá, že uskutečnění některých rozvojových záměrů zpětně zvýší možnost růstu daňových příjmů obcí. Lze proto doporučit, aby se obce dohodly na strategii stanovení sazby obecních daní.

Krajina a životní prostředí

1. Úvod

V této kapitole jsou popisovány známé zákonné limity rozvoje území z hlediska ochrany přírody a krajiny, stávající krajinné prvky a návrhy rozvojových programů tohoto území.

2. Charakteristika zájmového území

Sdružení obcí a další sledované obce zaujímá jihovýchodní část okresu Blansko a zahrnuje prostor vymezený katastrálními územími: Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Olomučany, Ostrov u Macochy, Rudice, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany a Žďár. Sdružení obcí leží převážně na území Chráněné krajinné oblasti Moravský kras, zahrnuje však i obce okolní. Specifikou území je rozdělení státní správy mezi Okresní úřad Blansko a Správu CHKO Moravský Kras. Stejně tak orgánem ochrany přírody na území CHKO je Správa CHKO Moravský kras a na ostatním území je Okresní úřad Blansko.

2.1 Geologická stavba

Moravský kras je vyvinut v 3-6 km širokém a 25 km dlouhém pruhu devonských vápenců, který se táhne od obcí Líšeň a Maloměřice u Brna severním směrem ke Sloupu a Holštejnu.

Krystalinickým podkladem této oblasti je intruzivní těleso brněnského masivu proterozoického stáří, složené především z granitoidních hornin. Vlastní geologický vývoj Moravského krasu byl zahájen v paleozoiku, ve středním devonu. Tehdy došlo k poklesu východního okraje brněnského masívu a k vytvoření mořské sedimentační pánve. Nejstaršími horninami, které se začaly usazovat na novém mořském dně, jsou pestře zbarvené pískovce, arkózy a slepence. Tyto horniny jsou označovány jako bazální klastika devonu. Vznikly splavováním horninového materiálu z okolní pevniny v období teplého klimatu. Lemují celé území Moravského krasu na jeho západním okraji. K významným lokalitám výskytu bazálních klastik patří Babí lom u Lelekovic a Červený kopec u Brna.

Ve středním a svrchním devonu byl přínos terestrického materiálu do pánve přerušen. V mělkém, teplém a čistém moři se vytvořily optimální podmínky pro růst a rozvoj mohutných kolonií (bioherm) přisedle žijících živočichů, jako jsou korály a stromatopory. Vápnité schránky těchto organismů se staly základním stavebním prvkem vápenců Moravského krasu.

Vápencová sedimentace byla zahájena usazením Macošského souvrství, které se skládá ze dvou odlišných typů vápenců, lažáneckých a vilémovických. Sedimentace souvrství proběhla v několika cyklech, takže oba základní typy vápenců se v průběhu geologického vývoje Moravského krasu několikrát opakují. Za nejstarší vápence jsou označovány bazální polohy lažáneckých vápenců, tzv. josefovské vápence. Mají tmavošedou barvu a jsou uloženy ve výrazných deskách až lavicích. Představují sediment příbřežní zóny, tvořené místy akumulacemi schránek tlustoskořepatých brachiopodů rodu Bornhardtina. Typické výskyty josefovských vápenců jsou u Josefova, v Pustém žlebu, nad Lažánkami apod. Vlastní lažánecké vápence sedimentovaly v podmínkách teplého, dobře větraného moře. Od josefovských se liší především jiným zastoupením fosilií, zejména stromatoporů rodu Amphipora, a jinou strukturou horniny. Nejmohutnější a nejlépe vyvinutý komplex organogenních karbonátů Moravského krasu je reprezentován vilémovickými vápenci. Místy obsahují celé biohermy, budované korály rodů např. Caliopora, Alveolites a stromatoporami rodů např. Actinostroma, Amphipora. Vilémovické vápence jsou velmi jemně zrnité, hrubě lavicovité až masivní, světle šedé barvy. Z chemického hlediska se jedná o velmi čisté vápence, představující optimální horninu pro tvorbu krasových jevů.

Vápencová sedimentace Moravského krasu byla ukončena v nejsvrchnějším devonu a spodním karbonu

Líšeňským souvrstvím, které je opět složeno ze dvou typů vápenců. Nejznámější jsou pestře zbarvené hlíznaté křtinské vápence s úlomky starších vápenců a terestrického materiálu. Lemují vápencový pruh Moravského krasu na východě, zejména v okolí Křtin a Jedovnic. V jižní části se vyskytují organodetritické hádsko-říčské vápence.

V nadloží Líšeňského souvrství jsou usazeny nekrasové flyšové sedimenty spodního karbonu, tzv. drahanského kulmu. Jsou to zejména břidlice, droby a slepence, složené z úlomků okolní souše.

Na vápencových komplexech Moravského krasu zůstaly dochovány drobné denudační ostrůvky mladších mesozoických sedimentů. Paleontologicky velmi zajímavý je výskyt jury u Olomučan, v němž se objevují písčité vápence s rohovci a spongility. Horniny jsou velmi bohaté na fosilie, z nichž nejznámější jsou nálezy amonitů, belemnitů, ježovek, živočišný[MB1]ch hub apod. Z období spodní křídly zůstaly ve střední části Moravského krasu dochovány pestře zbarvené jílovito-písčité sedimenty rudických vrstev, které vypňují hluboké deprese ve vápencovém podkladu. Na bázi vrstev se vyskytují historicky těžené limonitické železné rudy, po mineralogické stránce jsou zajímavé křemenné geody.

K dalším sedimentárním horninám, vyplňujícím nerovnosti krasového povrchu patří terciární jíly, písky a štěrky bádenské transgrese, které jsou uloženy ve dně krasových žlebů, dále pak rozmanité sedimenty a residua kvartéru, jako jsou např. štěrkopísky, spraše, terra rosa a pod.

Horninový obsah Moravského krasu byl v průběhu geologického vývoje deformován horotvornými procesy za vzniku zlomových systémů, vrás a dalších tektonických prvků. Tektonicky je významné pásmo blanenského prolomu, které zasahuje do střední části Moravského krasu.

V důsledku všech geologických podmínek, (tj. horninový materiál, tektonika), ale i klimatických podmínek se v tomto území vytvořil rozvinutý krasový reliéf.

2.2 Geomorfologie

Moravský kras je nejrozsáhlejším a nejvíce zkrasovělým územím České vysočiny. Typologicky se jedná o mezokarst, tj. neúplný kras s poměrně značným rozvojem povrchového i podzemního fenoménu. Krasový proces je vázán výlučně na devonské vápence, především lažánecké a vilémovické.

Nejstarší zkrasovění je pravděpodobně jurského a spodnokřídového stáří, kdy v podmínkách tropického klimatu vznikl na Rudické a Babické plošině tzv. copicový typ krasu s hlubokými depresemi ve vápencovém podkladu a denudačními zbytky krasových tropických kuželů. Tyto nerovnosti krasového reliéfu byly v průběhu spodní křídly vyplněny rudickými vrstvami.

V paleogénu byl zahájen nový krasový cyklus, spojený s tvorbou krasových údolí, rozčleněním krasových plošin a první etapou vývoje jeskynních systémů. V neogénu došlo k přehloubení údolní sítě ve žleby a vzniku jeskynních úrovní. Tento proces byl přerušen bádenskou transgresí. Koncem neogénu byly bádenské sedimenty částečně vyklizeny a proběhl další vývoj jeskynních systémů. Pro pleistocén a zejména jeho starší údobí je typické mrazové zvětrávání s následnou výplní krasových tvarů, tvorba sintrů a hromadění kvartérních sedimentů, přičemž vývoj krasových tvarů je přibližně na současné úrovni. Typickým tvarem reliéfu Moravského krasu jsou zarovnané sečné povrchy neboli plošiny. Nejrozsáhlejší a nejlépe zachovaný úsek se nachází severně od Lažáneckého žlebu. Mezi Pustým a Suchým žlebem je vyvinuta Ostrovská plošina, Suchý a Lažánecký žleb vymezují plošinu Harbechy. Obě plošiny jsou významné výskyty závrťů a jeskynních systémů. Mezi Lažáneckým žlebem a tzv. říčmanicko-ochozskou elevací se nachází mohutná plošina, rozdělená žlebem Křtinského údolí na dvě části, Rudickou a Babickou plošinu. Obě plošiny jsou významné výskyty fosilního krasu s výplní rudických vrstev. Jižně se rozkládá část sečného povrchu v okolí Hádů u Brna.

Typickým povrchovým krasovým jevem jsou závrty, v nichž se soustřeďuje prosakování povrchových vod

do podzemí, rovněž zde začíná prohlubování a snižování krasového reliéfu. Závrtky jsou většinou propojeny s podzemními dutinami. Vznikají dlouhodobým vývojem za spoluúčasti koroze vápenců, svahových pohybů, vegetace a řícení. Klasické řícené závrtky se vyskytují zřídka, patří mezi ně např. propast Macocha a Wanklův závrt u Holštejna.

Nepravidelným rozpouštěním vápencového skalního povrchu vznikají prohlubně různých tvarů a velikostí, jimiž je reliéf výrazně členěn ve škrapy a škrapová pole. Většinou se vyskytují v horních partiích žlebů, odkud jsou pokryvné sedimenty spláchnuty do nižších poloh. Typickými lokalitami jsou Macošská, Vilémovická a Vykydalova stráž v Suchém žlebu, hrana Lažáneckého žlebu a Lysé hory v jižní části krasu.

K dalším významným povrchovým krasovým jevům patří izolované skály - hřebenáče, skalní okna a mosty. V naprosté většině se jedná o trosky starých jeskyní. Typické jsou např. Hřebenáč u Sloupu, skupina hřebenáčů v Kolíbkách u Rudického propadání, Čertův most v Suchém žlebu a Čertova branka v Pustém žlebu.

Krasové plošiny jsou rozčleněny hlubokými údolními, tzv. žleby. Mohou být bezvodé - Pustý a Suchý žleb, periodicky protékané za vyšších vodních stavů - Křtinské údolí, nebo téměř stabilně protékané - údolí Říčky.

Mezi krasové jevy, které představují rozhraní mezi povrchem a podzemím, řadíme ponory a vývěry. Ponorem se nazývá místo, kde se povrchový tok ztrácí do podzemí. Je charakterizován poklesem místní erozní báze zpravidla o několik desítek metrů. Dobře vyvinutá propadání jsou např. Staré skály u Sloupu, Nová Rasovna u Holštejna a Rudické propadání. Ponory jsou vytvořeny v krasových údolích, která se podle geomorfologie a hydrografického režimu označují jako slepá a poloslepá. Ve vývěru pak ponorný tok opouští podzemní prostory a vytéká na povrch.

K podzemním krasovým jevům jsou řazeny jeskyně s výplněmi. Jeskyně vznikaly v několika fázích krasové modelace, jejichž dokladem jsou především výškové úrovně jeskynních vchodů. Na tvorbě jeskyní se podílí geologická stavba území za spoluúčasti koroze a eroze vápenců, místně se projevuje i řícení.

Nejnovější platné geomorfologické členění (Czudek 1972) řadí Moravský kras do celku Dražanské vrchoviny, v níž je jedním ze tří podcelků spolu s Adamovskou vrchovinou na západě a Konickou vrchovinou na východě. Dražanská vrchovina jako celek patří do podsoustavy Brněnské vrchoviny a soustavy Českomoravské vrchoviny.

Rozloha Moravského krasu je uváděna 92km² s nejvyšší kótou 613 m.n.m. a nejnižší 244 m.n.m. Střední výška 447,5m, výšková členitost 150-200m. Přesto, že území Moravského krasu je rozčleněno hlubokými údolními zv. žleby charakteru až kaňonů, je povrch hodnocen jako plochá vrchovina, zatímco okolní vrchoviny Adamovská a Konická patří mezi vrchoviny členité.

2.3 Geografické členění

V publikovaných fytogeografických členěních (Dostál 1965, Skalický 1988) tvoří Moravský kras vždy samostatný celek. V Dostálově členění byl Moravský kras fytogeografickým okresem, patřícím do obvodu moravské předkarpatské květeny (Praecarpaticum moravicum) a oblasti západokarpatské květeny (Carpaticum occidentale). Toto přiřazení ke karpatské květeně bylo zdůvodněno výskytem některých druhů, např. *Cortusa matthioli*, a bylo chápáno jako předsunuté stanoviště flóry karpatské. Na SV, S a Z sousedil Moravský kras s fytogeografickými okresy Českomoravské a Dražanské vrchoviny, které patřily obvodu flóry hercynských pahorkatin a vysočin (Hercynicum submontanum), podoblasti přechodné flóry hercynské (Subhercynicum), oblasti středoevropské lesní květeny - Hercynicum. JZ okraj Moravského krasu hraničil s fytogeografickým okresem Moravské předhůří vysočiny - Praebohemium, patřící obvodu převážně teplomilné květeny - Subpannonicum. Jižní a jihovýchodní hranici tvořil fytogeografický okres Dyjsko-svrateckého úvalu, patřící obvodu xerothermní flóry pannonské - Eupannonicum. Oba obvody Subpannonicum a Eupannonicum byly považovány za součást oblasti středo - a jihovýchodoevropské teplomilné

květeny - Pannonicum.

Podle nyní používaného fytogeografického členění (in Hejný a Slavík ed., 1988), je Moravský kras řazen do oblasti Moravského mesofytika, stupně suprakolinního, jižní výběžky - Hády, vzhledem k mimořádnému výskytu xerothermních druhů, které zde nachází hraniční body rozšíření, jsou již připojeny do stupně kolinního, fytochorionu Jihomoravská pahorkatina.

Při západní hranici sousedí Moravský kras s fytochorionem Moravské předhůří Vysočiny a na východě s fytochorionem Dražanské vrchoviny.

2.4 Hydrologie, hydrogeologie

Z hydrografického a hydrologického hlediska se Moravský kras vyznačuje celou řadou zvláštností od okolního území. Allochtonní vody, přitékající z nekrasových části Dražanské vrchoviny, se na geologické hranici s devonskými vápenci téměř okamžitě ztrácejí do podzemí, přičemž hydrografie a hydrologie těchto vod je velmi složitá. Některé ponory a vývěry fungují v závislosti na vodních stavech, dochází k mimoúrovňovému křížení podzemních toků, vyskytuje se i proměnná funkce ponoru ve vývěr - tzv. estavela a další jevy. Autochtonní toky v Moravském krasu prakticky chybí, podzemní toky a jejich povodí nejsou vázány na povrchový reliéf.

Celé území je rozděleno na tři hlavní hydrografické celky. Každá část má své vlastní, převážně podzemní, hydrografické systémy s jednotnou erozní bází odvodňovacího toku. Vodní poměry jsou v detailech velmi složité a dnes ještě ne zcela známé.

Hlavní vodotečí severní části Moravského krasu je řeka Punkva, jejímiž zdrojnicemi jsou Sloupský potok a holštejnská Bílá voda. Plocha povodí je 170 km² s průměrným průtokem 0,96 m³.s⁻¹. Sloupský potok se propadá do podzemí ve Starých skalách u Sloupsko-šošůvských jeskyní. V hloubce 70-100m vytváří Sloupský koridor, který je součástí systému Amatérské jeskyně. Bílá voda se ztrácí v ponorech Nové Rasovny. Po průtoku podzemními prostorami Holštejnské větve Amatérské jeskyně dochází ke vzniku Punkvy soutokem Bílé vody se Sloupským potokem. Punkva proudí z velké části neznámými koryty až do propasti Macocha, odkud teče Punkevními jeskyněmi k vývěru. Převážná část systému Amatérské jeskyně, dlouhého cca 34km, je tvořena chodbami, jichž podzemní vody využívají jen za povodňových situací. Na systém Amatérské jeskyně je navázáno několik drobných toků, které se ztrácejí do podzemí v ponorech na Plánivách, v Jedlích, ve Vavřinci, v Suchdole apod. Průběh Amatérské jeskyně je na povrchu naznačen závrtovou řadou Cigánský závrť, Měšiny, Dolina, Městikád', Hluboký apod.

Na tzv. Malý Výtok v Pustém žlebu je geneticky navázán další jeskynní systém, dnes ještě prakticky neznámý. Vzniká v ponorech ostrovských vod potoků Lopače, Krasovského a Vilémovického. Jeskyně jsou známy pouze z ponorových oblastí, zejména v okolí Vilémovic. K významným jeskyním patří Vilémovické propadání, Kajetánův závrť a Společňák. V ostrovské části jsou to jeskyně Balcarka, propadání Lopače a propastovitý systém Vintoky. Labyrint Malého Výtoku je za vysokých vodních stavů propojen s Amatérskou jeskyní.

Střední část Moravského krasu odvodňují Křtinský potok a jeho přítok Jedovnický potok. Povodí zaujímá plochu 70km² s průměrným průtokem 0,25m³.s⁻¹. Jedovnický potok vytváří v podzemí druhý největší jeskynní systém Moravského krasu Rudické propadání - Býčí skála. Propadá se v ponoru Rudického propadání do hloubky cca -90m. Potok v podzemí vymodeloval cca 13 km dlouhý aktivně protékající jeskynní koridor. Na své podzemní cestě míjí řadu dómovitých prostor, mezi nimiž dominuje Obří dóm, největší podzemní prostor Moravského krasu. Podzemní tok je několika sifony propojen s jeskynní soustavou Býčí skály, blízko níž také vyvěrá. Na tento systém je napojeno několik přítoků, jejichž povrchové zdrojnice zatím nejsou známy. Jedná se především o Přítokovou chodbu a přítok Típeček v Rudickém propadání. Típeček je mimo jiné významným jímaným zdrojem pitné vody pro obec Rudici. Ke známým povrchovým přítokům patří ponor v závrtu u Klostermannovy studánky.

Další jeskynní systém střední části Moravského krasu je vytvořen Křtinským potokem. Potok se propadá v

řadě ponorů pod Křtinami, protéká spodními patry několika jeskyní, z nichž nejznámější je Výpustek a vyvěrá v levé údolní stráni blízko jeskyně Býčí skála. Velká část tohoto systému je zatím neznámá, nejsou zde objasněny ani další hydrografické a hydrologické vazby. Propojení systému Křtinského potoka se systémem Jedovnického podzemního toku nebylo prokázáno. Křtinský potok po vývěrech protéká Josefovským údolím a v Adamově se vlévá do Svitavy.

Jižní část Moravského krasu je odvodňována Ochozským, Hádeckým a Hostěnickým potokem. Povodí má plochu 76km² s průměrným průtokem 0,16m³.s⁻¹. Největším jeskynním systémem je Ochozská jeskyně, jejíž známá část je tvořena povodňovým patrem Hostěnického potoka. Aktivní podzemní tok je kromě vývěrů zastížen pouze ve spodním patře jeskyně Netopýrky. Ponorné toky po průtoku velmi složitou hydrografickou sítí vyvěrají jako potok Říčka ve dvou vývěrech.

2.5 Pedologie

Půdy Moravského krasu na devonských vápencích jsou těžšího charakteru s hojným obsahem vápencového štěrku, mělké a chudé na vodu, minerálně velmi bohaté. Jako typický půdní typ jsou zde vyvinuty šedé až tmavě šedé rendziny, které jsou zachovány hlavně na svazích žlebů, kde neustálým odlamováním matečného karbonátového materiálu dochází k jejich obohacování, zmlazování. Při horních okrajích svahů jsou na ně vázána společenstva s pěchavou vápnomilnou. Na svazích jsou pak minerálně bohaté černé či mulové rendziny, na nichž se zachovaly smíšené porosty listnatých dřevin (javor, klen, jilm, buk, jasan) s bohatým bylinným podrostem (*Dentaria*, *Mercurialis*), při úpatí svahů v zastíněných žlebech se vyskytují chladnomilné až horské rostlinné druhy (*Lunaria*, *Cimicifuga*). Vedle šedých a černých rendzin vznikají zde vlivem humidního klimatu, vyplavováním vápence a humusu i chudší rendziny hnědých barev, zejména na místech bikových bučin, které jsou dnes často změněné ve smrkové monokultury. Smrk zde nahradil již asi 40% přirozených lesních porostů Moravského krasu, a to zejména v severní části. Silným opadem jehličí a trvalým zastíněním způsobují zde smrkové porosty zřetelný úbytek rostlinných druhů, ale i degradaci, okyselování půd.

Půdy glejové a semiglejové vznikají v místech vysoko položené hladiny podzemní vody. Jsou silně zbahnělé a neprovzdušněné, nachází se v poměrně úzkých nivách podél vodních toků s porosty společenstev jasanových olšin a s bohatým podrostem nitrofilních druhů.

Není možné opomenout existenci červenozemních půd (*terra rossa*), které se zde vytvořily v době teplého a vlhkého klimatu třetihor při zvětrávání vápence. Vyplňují zpravidla pukliny a klínovité trhliny vápenců často hluboko pod povrchem. Půdy na brněnské vyvěřelině jsou lehčí, písčité a písčito-hlinité, typu hnědých lesních půd okrových. Podle terénu jsou různě hluboké, poměrně kyselé, s menším obsahem živin, což se projevuje výskytem druhů jako např. *Cota tinctoria*, *Jasione montana*, až překvapující jsou na několika místech svahů Pustého a Suchého žlebu rozsáhlé výskyty plavuně - *Lycopodium annotinum*.

Půdy na kulmských pískovcích a břidlicích Drahanské vrchoviny jsou vesměs lehčího charakteru, převážně dosti mělké, spíše kyselejší s malým obsahem minerálních živin a chudé i na obsah humusu. Jsou to okrové lesní půdy a půdy podzolové. Vlhkostně příznivější poměry nacházíme na těchto půdách jen v podsvahových deluviích, na příkřejších svazích jsou pak tyto půdy mnohem sušší.

2.6 Klima

Všeobecná makroklimatická charakteristika

Klima v oblasti Moravského krasu je výrazně ovlivněno členitým reliéfem, takže se zde uplatňují do značné míry specifické mikro- a mezoklimatické poměry, které se projevují četnými zvláštnostmi ve srovnání s podnebím sousedních oblastí.

Území Moravského krasu je členěno (Quitt 1971) do následujících jednotek: severní, nejvýše položená část patří do oblasti chladné, převážná část území spadá do oblasti mírně teplé a konečně jižní výběžky zasahují do oblasti teplé.

Radiační a teplotní poměry

Příznivost podnebí pro život rostlinstva i živočichů je výrazně ovlivněna úhrnnou intenzitou dopadajícího slunečního záření. To je z velké části dáno trváním slunečního svitu. Nejkratší sluneční svit zaznamenáme v zimních měsících a nejdelší, zhruba šestkrát větší, v létě. Severní část Moravského krasu má přitom výrazné maximum trvání slunečního svitu v srpnu, jižní v květnu. Kromě slunečního svitu je významnou klimatickou charakteristikou i oblačnost. Nejvyšší průměrnou oblačnost má obvykle prosinec, kdy se pokrytí oblohy pohybuje těsně pod osmi desetiny. Nejnížší hodnoty jsou v září, kdy pokrytí oblohy klesá v průměru na 4,5 desetin.

S rostoucí nadmořskou výškou klesá počet jasných dnů. V jižní části krasu je jich v letních měsících kolem 5-7, zatímco v severní jen 4-6. Nejbohatší na jasné dny je podzim, kdy v září se jejich počet zvyšuje v celém krasu na 8,2 až 8,3. Zamračených dnů mají nejméně letní měsíce. Kupř. v červenci má jižní část krasu 3,6, sever má ale již 5,6 zamračených dnů. Nejvíce těchto dnů zaznamenáváme v prosinci (jižní část 17,7 a severní 19,2 dne).

Podle průměrných ročních teplot je nejteplejší jižní část krasu, kde můžeme počítat s 8,4 °C. Od Ochozu po Jedovnicu lze zhruba vymezit střední část krasu s průměrnou roční teplotou 7,7 °C. V severní části krasu klesá pak průměrná roční teplota vzduchu na 6,5 °C. Roční chod teploty vzduchu vyjádřený průměrnými měsíčními teplotami ukazuje, že nejchladnějším měsícem je leden, jehož teplota se pohybuje v jižní části krasu kolem -2,1 °C, ve střední je -2,8 °C, v severní na stanici Rozstání pak -3,7 °C.

Nejteplejším měsícem je obvykle červenec, jehož průměrná teplota se pohybuje v jižní části krasu kolem 18,4 °C, ve střední části 18,0 °C a v severní části pak 16,2 °C. Vliv nadmořské výšky na roční chod teploty vzduchu se velmi dobře projeví porovnáním dubnových a říjnových teplot. Ve vyšších polohách je podzim teplejší než jaro, jelikož delší trvání sněhové pokrývky na jaře znatelně snižuje teploty vzduchu. V jižní části Moravského krasu dochází na jaře ke dřívějšímu a intenzivnějšímu oteplení (rozdíl v průměrné teplotě dubna mezi jižní a severní částí je 2,5 °C, kdežto na podzim nejsou rozdíly v teplotách významné).

Teplotní poměry lze vedle průměrných měsíčních teplot velmi dobře vyjádřit i délkou období s charakteristickými teplotami. Ta má význam v růstu i rozvoji rostlinstva i živočišstva, ovlivňuje procesy větrání a režim spodních i povrchových vod. Průměrná denní teplota 0 °C a vyšší charakterizuje nástup i konec vlastní zimy. V jižní části krasu podle toho začíná zima v průměru kolem 13. prosince, zatímco v severní části již 26. listopadu. Stejně je to i s jejím koncem, který v jižní části krasu připadá již na 19. února, zatímco v severní části trvá zima až do 10. března.

Velké vegetační období, v němž začínají jednoduché projevy života rostlin, tedy počátek vlastního jara, je charakterizováno průměrnou denní teplotou vzduchu 5 °C a více. V jižní části krasu začíná toto období již 24. března, zatímco v severní části krasu až koncem první pentády dubna.

Malé vegetační období s průměrnou denní teplotou 10 °C a více je charakterizováno plným rozvitím jara, rozkvětem jabloní a hrušní. Je v něm možný a příjemný denní pobyt ve voné přírodě. Nástup tohoto období je možno považovat současně za konec sériových mrazíků. V jižní části Moravského krasu začíná toto období v průměru kolem 23. dubna, v severní až 5. května. V jižní části pak končí 7. října, ve střední části krasu 4. října a v severní části již 29. září.

2.7 Srážkové poměry

Moravský kras, vzláště jeho střední a severní část, patří mezi relativně vlhká místa ČR. V chladném pololetí (říjen až březen) spadne ve střední části v průměru 210 mm srážek, to znamená kolem 39 % ročního úhrnu. V teplém pololetí (duben až září) spadne ve střední části 327 mm, to je 61 % ročního množství. Srážky v chladném pololetí i při zmenšeném výparu vody vedou díky nízké teplotě vzduchu k výraznějšímu růstu relativní vlhkosti vzduchu, pocitu nepříjemného sychravého chladna a tvorbě mlh. Roční chod srážek je značně proměnlivý. Maximum desetiletých průměrných měsíčních úhrnů připadá na červen až srpen, v padesátiletých průměrech se vyskytují jen v červenci. Minimální srážky v desetiletých průměrech se vyskytují v únoru a březnu. V některých letech zaznamenáváme minimální měsíční srážky i v lednu a dubnu. U padesátiletých průměrů můžeme přisoudit minimální srážky měsíci únoru. Značné

odchylky v množství spadlých srážek jsou způsobeny místní morfologií terénu. Všeobecně je možno konstatovat, že v jižní části krasu spadne v průměru roku kolem 550 mm srážek, ve střední pak asi 600 mm a v severní 700 mm srážek. Množství spadlých srážek je však rok od roku značně proměnlivé. V nejsušších letech spadne v Moravském krasu téměř 50 % a v nejvlhčích letech skoro 150 % průměrného ročního úhrnu. Ke stanovení průtočnosti podzemních prostor je velmi důležité zjištění, že z bouřkových lijáků naprší v květnu až září asi 70 % z celkových srážek těchto měsíců. Katastrofální přívalové deště jsou však velmi vzácné.

Mezi základní srážkové charakteristiky patří i délka období, ve kterém se převážně vyskytují sněhové srážky. V severní části krasu leží sněhová pokrývka téměř dvakrát déle než v jižní části. Sněhová pokrývka, i když přerušovaná, se vyskytuje v Moravském krasu průměrně od konce listopadu do poloviny března.

2.8 Větrné podmínky

Převládající směr větru v jižní části Moravského krasu je SZ až S, druhým převládajícím směrem je V až jihovýchodní. Ve střední a severní části krase se poněkud snižuje četnost jižních a jihovýchodních a naopak zvyšuje četnost severních směrů.

2.9 Charakteristika mezoklimatu

Oslunění

Nejvýraznější rozdíly v radiačních poměrech pozorujeme v jednotlivých žlebech a údolích Moravského krasu. U Suchého žlebu je silně zastíněná spodní třetina svahů. Délka efektivního slunečního svitu je zde o 30 až 90 % nižší než ve volném terénu. Ozáření v těchto místech je zhruba o 50 % menší než u stejně exponovaných a skloněných svahů ve volném terénu. Zastínění a zkrácení délky slunečního svitu je zvláště pak patrné v zimních měsících, kdy slunce nedopadá prakticky vůbec na dno žlebů. Svahy obrácené k severu jsou proto výrazně chladnější (dopadá na ně méně než 3000 MJ.m^{-2} za rok). Jižní svahy jsou ozářeny pouze ve svých horních dvou třetinách a navíc jen v poledne. Zato na ně dopadá více než 5000 MJ.m^{-2} za rok, což je v průměru o 30 % více než na vodorovnou rovinu. Pozorujeme zde tedy značné kontrasty v intenzitě ozáření, což se odráží velmi výrazně i ve vegetační pokrývce. V pravé části žlebu se vyskytují za jasného počasí maximální teploty vzduchu v poledních hodinách, na protějších levých svazích dopoledne.

Pustý žleb má téměř severojižní směr. Svahy na jeho pravé straně jsou nejvíce osluněny v ranních a dopoledních hodinách, svahy na levé straně pak odpoledne. Dno tohoto údolí je zastíněné především v ranních a pozdních odpoledních hodinách. Na pravé straně údolí tedy pozorujeme ráno rychlý vzestup teploty s maximem před polednem, na údolním dne se vyskytuje maximum v poledních hodinách a na levém svahu pak pozvolný vzestup teploty během dne a maximum v pozdějších odpoledních hodinách.

Lažánecký žleb je opět orientován západovýchodním směrem. Díky větší šířce údolí není zastínění dna a svahů při údolí tak výrazné, takže oslunění je kratší nejvíce o 30 %. Na pravé straně údolí dopadá na svahy více než 5000 MJ.m^{-2} za rok. Je to tedy velmi dobře ozářená plocha s maximálními teplotami za radiačního typu počasí kolem poledne. Levé svahy obrácené k severu jsou naproti tomu velmi špatně osluněny (pod 4000 MJ.m^{-2} za rok). Na údolním dne pozorujeme maximum teploty v časných odpoledních hodinách na pravém i levém svahu rovněž v poledne nebo těsně po něm.

Podobně jako u předcházejících žlebů, i v údolí Křtinského potoka dochází vlivem výrazné morfologie terénu ke značným rozdílům v radiačních poměrech. Spodní třetina svahů včetně údolního dna je tak zastíněna, že na ně dopadá jen polovina přímého slunečního záření v porovnání s volným stejně orientovaným a skloněným terénem. Severní svahy, které tvoří prakticky celou levou část údolí, jsou velmi slabě ozářeny (spodní třetina svahů pod 3200 MJ.m^{-2} , horní třetina asi 4000 MJ.m^{-2} za rok), což se výrazně projevuje i v teplotní bilanci. Maximální teplota za slunných dnů se vyskytuje v poledne, v přechodném a zimním období často v odpoledních hodinách.

Podle radiačních poměrů můžeme údolí Říčky rozdělit na dvě části, nad a pod Horním mlýnem. Část nad Horním mlýnem má údolní dno a spodní čtvrtinu svahu nadměrně zastíněnou (deficit slunečního svitu je zde větší než 30 až 40 % oproti volnému terénu). Na svahy obrácené k jihu až jihovýchodu dopadá za rok přibližně 4600 až 5000 MJ.m⁻², k maximálním teplotám vzduchu dochází těsně před polednem resp. v poledne. Na svahy obrácené k severu až severozápadu dopadá v jejich horní polovině 3700 až 4000 MJ.m⁻² a k výskytu maximálních teplot zde dochází v poledne případně těsně po něm. Část údolí Říčky pod Horním mlýnem je přibližně severojižního směru. Na svahy zde dopadá kolem 4600 až 5000 MJ.m⁻² za rok, u pravých svahů se vyskytují maximální teploty těsně před polednem, u levých po poledni. V letním období je toto údolí poměrně dobře prosluněné, větší zastínění pozorujeme především v zimě anebo v přechodném období.

Teplotní inverze

V zastíněných žlebech dochází především v létě a v přechodném období ke vzniku inverzí teploty způsobených tím, že na údolní dno nesvítí během dne téměř vůbec slunce, zatímco svahy horních dvou třetin údolí jsou velmi dobře osluněny. Tyto inverze pozorujeme v Moravském krasu jen za slunného počasí. Nejčastěji a nejintenzivněji se vyskytují v teplé části roku. Zaznamenáváme je v Suchém žlebu, Pustém žlebu, v údolí Křtinského potoka a také v horní části údolí Říčky. Inverze takového druhu trvají často celý den a jejich výraznost v nočních hodinách klesá, až inverze úplně zmizí.

Vertikální rozdíly v teplotách žlebů za inverzí způsobované zastíněním dosahují v jasném jarním či podzimním počasí vedle zpravidla 3 - 4 °C, v noci se pak rozdíly výrazně snižují až zmizí. V zimě se pohybují hodnoty rozdílů kolem 1 °C. Podmínkou i zde je ovšem klidné jasné počasí.

Mezoklimatické poměry nejsou však ovlivněny jen vlastnostmi aktivního povchu, ale i advekcí chladnějšího vzduchu ze sousedních výše položených míst. Tento typ inverzí pozorujeme nejčastěji v Lažáneckém žlebu, mnohdy i v Pustém a Punkevním žlebu.

Vertikální teplotní diference způsobené inverzemi mikroadvektivního charakteru dosahují v předchodném období asi 2 - 3 °C, v létě se snižují na 1 - 2 °C, v zimě v důsledku delší doby negativní bilance záření se zvyšují až nad 4 °C. Nejvyšší rozdíly zaznamenáváme před východem Slunce.

2.10 Klima jeskyní

Jeskyně mají v porovnání s volnou krajinou nižší denní i roční amplitudy teploty vlhkosti vzduchu, velmi často je zde vyšší relativní vlhkost vzduchu a patrný roční, případně i denní chod rychlosti i směru větrného proudění a s tím vším spojený proměnlivý většinou velmi nízký výpar.

Mikroklima jeskyní ovlivňuje hlavně tvar a velikost podzemních prostor, vzdálenost, počet a poloha vchodů spojených s vnějším prostředím a hydrologické poměry (teplota podzemních toků, délka protékajících prostor, množství prosakující vody, vlhkost jeskynních stěn).

Teplotní poměry

V čistě dynamických částech, jako je např. počátek Sloupsko-šošůvských jeskyní, pozorujeme znatelný roční chod teploty vzduchu s mírně výrazným minimem následujícím vzápětí po výskytu minimálních teplot venku a poněkud výraznějším maximem v letních měsících. Chladnější období venku se projevuje v ročním chodu jeskynních teplot zřetelněji než období s vyššími průměrnými denními teplotami. Rovněž velikost amplitudy teploty vzduchu v jeskynním systému klesá se vzdáleností od vchodu. Zatímco na venkovní stanici u Amatérské jeskyně byla například v roce 1974 roční amplituda průměrných teplot 16,6 °C v dynamické části jeskynních prostor v blízkosti vchodu činila jen 10,1 °C, 10 m od úzkého vchodu již jen 4,9 °C.

Roční chod teploty vzduchu je v jeskynním systému ovlivňován i podzemním tokem. Prostory v jeho blízkosti se vyznačují zvýšením roční amplitudy teploty vzduchu.

Kupříkladu v pozorovacím období 1974 - 1975 byla roční amplituda v prostorách Amatérské jeskyně,

protékaných Bílou vodou, 5,6 °C. Současně zde byly zaznamenány i nejnižší teploty celého jeskynního systému (vyjma míst bezprostředně u vchodu) a to 4,9 °C při teplotě vody kolem 3,1 °C, zatímco v jiných částech jeskynního systému se teplota pohybovala kolem 7 až 8 °C. Z toho vyplývá, že v zimních měsících působí povrch vody v jeskyních ochlazování ovzduší, v létě však často jeho oteplení.

Velmi zajímavý je roční chod teploty vzduchu na dně propasti Macocha. Roční amplituda teploty je zde nižší, než ve volné krajině. V zimních měsících dochází na dně propasti k hromadění chladného vzduchu. Odtud pramení i často nižší průměrné teploty zimních měsíců v porovnání s venkovní stanicí. Ani v létě však červencové maximum nedosahuje v propasti vlivem zastínění dna hodnot pozorovaných venku. V ročním průměru je teplota na dně Macochy o 4,7 °C nižší než na pozorovací stanici Olomučany.

V jeskyních, jež nejsou bezprostředně spojeny s venkem, se po celý rok udržuje stálá teplota shodná s teplotou okolních hornin. Má-li však jeskyně nějaké spojení s venkem jedním otvorem, pak dochází ke změnám teploty vzduchu závislých nejen na teplotách venku, ale i na profilu jeskyně. Takové jeskyně nazýváme statickými. Rozdíly v průměrných měsíčních teplotách zimního a letního období se od sebe neliší o více než 1 °C.

Vzdálenost od vchodu se projevuje i v průběhu denních teplot. Amplituda denního chodu teploty vzduchu prudce klesá od vstupu do jeskyně, takže kupříkladu ve vzdálenosti kolem 6 - 10 m ve Sloupsko-šošůvských jeskyních dosahuje asi desetiny z hodnoty volného terénu. Záleží však na charakteru vchodu. Je-li tvořen rozsáhlou, širokou a vysokou prostorou jako ve Sloupsko-šošůvských jeskyních, snižuje se denní amplituda teploty vzduchu směrem do nitra jeskyně mnohem pomaleji než v případě, kdy je tvořen úzkou štolou, jak je tomu u umělého vchodu do Amatérské jeskyně.

Vlhkostní poměry

Roční amplituda relativní vlhkosti již několik desítek metrů od vchodu přestává být zřetelná, výkyvy ztrácejí na pravidelnosti a mají charakter rozličně dlouhých oscilací. Ve většině roku se v jeskyních udržuje relativní vlhkost blízka 100 %. Pouze v létě dochází po déletrvajícím suchu doprovázeném vyššími teplotami k poklesu relativní vlhkosti. Přesto ani za takových situací neklesá relativní vlhkost pod 50 % a období s jejími sníženými hodnotami netrvá déle než několik dnů.

Na dně propasti Macocha pozorujeme zřetelný roční chod s maximem v zimních měsících kolem 97 až 100 % a minimem v červnu a červenci kolem 82 až 85 % s druhotným poklesem v září.

Statodynamické a statické části jeskyní s vlhkým povrchem stěn nemají pravidelný roční průběh relativní vlhkosti vzduchu. Její hodnota se pohybuje v rozmezí 98 - 100 % a kolísá nepravidelně bez závislosti na ročním nebo denním chodu vlhkosti vzduchu venku. V Punkevních jeskyních, protékaných vodním tokem je pozorována v průběhu celého roku vlhkost blízka 100 % opět bez zřetelných výkyvů.

Denní amplituda relativní vlhkosti vzduchu za jasného letního počasí rovněž nesahá daleko od chodu. Zatímco u teploty vzduchu jemožno denní amplitudu bezpodmínečně zjistit ještě do vzdálenosti 10 až 15 m od vchodu, u relativní vlhkosti již po deseti metrech od vchodu mizí. Opět zde platí podobně jako u teploty vzduchu, že při úzkém a nízkém vchodu neproniká sušší venkovní vzduch hluboko, jako v případě Sloupsko-šošůvských jeskyní, kde je vchod prostorný.

2.11 Lesní přírodní oblast

Drahanská vrchovina (30).

2.12 Bioregion

3.23 Moravský kras (Culek 1996).

2.13 Zonace CHKO Moravský kras

Zonace CHKO je schválena Protokolem MŽP ČR o vymezení zón Chráněné krajinné oblasti Moravský kras č.j. OOP/3180/94 ze dne 21.července 1994 a je zakreslena v mapách v měřítku 1:10.000 a

1: 2880 (z části 1: 2000) – k dispozici na správě CHKO MK.

2.14 Rychlá geomorfologická nebezpečí

Tzv. rychlá geomorfologická a geologická nebezpečí na území CHKO Moravský kras jsou úzce spjata s vývojem krasového fenoménu v přímé závislosti na ovlivnění krasového procesu lidskou činností. Téměř výhradně se jedná o kolapsové stavy, zejména propady závrtů a o řízení skalních stěn a sesuvy. Velmi zřídka se objevují propady související s důlní činností na Rudické plošině.

Propady

Propady krasových jevů za vzniku nových závrtů, nebo obnovení původních závrtů jsou na území Moravského krasu pozorovány již od minulého století (např. vznik Wankelova závrtu u Holštějna). V současné době tyto krasové jevy vznikají v převážné míře na zemědělsky obdělávaných pozemcích. Jedná se především o propady o hloubce cca 1 - 6 m a průměru 1 - 10 m. Z posledních let se větší propady vytvářejí především na Ostrovské a Šošůvské plošině. (např. závrt pod ZD Sloup, středisko Šošůvka, závrt č. 64 nad Holštejnskou jeskyní. Další větší propad se vytvořil v roce 1984 v obci Rudice Pod kovárnou. Řada propadů má svůj původ v zavezení, či jinému poškození povrchového krasového jevu a opětovnému obnovení funkce závrtu, či hltače. Vzhledem k tomu, že Správa CHKO Moravský kras nemá takřka žádné historické údaje o stavu a počtu závrtů v historických dobách, lze dnes jen velmi těžko odhadnout, které závrtů vznikají nově, či které jsou pouze obnovovány.

Způsob odstraňování následků tohoto typu geologického nebezpečí je pouze a výhradně v označení místa propadu (provádí vlastník či uživatel) a ponechání propadu samovolné rekultivaci. V žádném případě se nesmí jednat o další zavážení, či jinou formu poškozování krasového jevu.

Řízení skalních stěn a sesuvy

Řízení skalních stěn a sesuvy je dalším typem rychlého geomorfologického a geologického nebezpečí v CHKO Moravský kras. Jedná se o poměrně vzácné změny horninového prostředí, nicméně velmi závažné. Zvláště intenzivní jsou tyto změny v ponorových oblastech, kde jsou způsobovány erozní činností.

Z poslední doby je z území CHKO MK zaznamenáno řízení skalní stěny nad ponorem Nové Rasovny. Toto řízení je podpořeno přítomností rozsáhlého starého skalního sesuvu v oblasti ponoru a vybudováním silnice na začátku století, která prořezala centrální pásmo sesuvu. V současné době jsou připravovány varianty řešení tohoto řízení s ohledem na dopravní obsluhu obce Holštěj a Lipovec.

Další závažnou změnou je sesuv strusek na staré haldě u Rudického propadání (strusky z tzv. Salmovy hutí u Jedovnic z 19. století) způsobený erozní činností umělého odtoku z ČOV Rudice a následné stékání strusek do ponoru Rudického propadání. Objem erodovaných strusek se dnes dá odhadnout na několik set m³ a bez přímého technického zásahu lze v několika příštích letech očekávat značné změny na povrchu i v podzemí NPP Rudické propadání. Pravděpodobně jediné možné řešení je převedení odtoku z ČOV Rudice inkriminovaným úsekem trubním vedením a dalšími technickými úpravami haldy.

3. Aktuální stav krajiny

3.1 Přehled významných prvků neživé přírody CHKO Moravský kras

Nedílnou součástí stability krajinného systému CHKO Moravský kras jsou i jednotlivé prvky neživé přírody s geologickým, paleontologickým, mineralogickým, geomorfologickým, archeologickým a krajinářským významem. Z hlediska zachování jejich přírodovědných, společenských a dalších hodnot zasluhují, podobně jako prvky kostry ekologické stability krajiny zvýšenou pozornost při způsobech jejich využívání.

Geologické prvky Ge

Jedná se o horninové soubory, obnažené přirozenými, nebo umělými pochody a jsou významné z hlediska poznání geologické stavby a vývoje území, horninového složení a tektonické stavby

Paleontologické prvky Pa

Patří sem lokality, které jsou klasickými výskyty určitých druhů vyhynulých organismů, jejich skupin a společenstev, případně je na nich zachycen významný biostratigrafický profil

Mineralogické prvky Mi

Zachycují výskyty pro Moravský kras méně obvyklých minerálů, jako jsou např. železné rudy, geody apod. Minerální výplně jeskyní (sintry) jsou hodnoceny v kategorii geomorfologicky významných prvků.

Geomorfologické prvky Gm

Jedná se o doklady vývoje reliéfu krasové krajiny, ať už povrchových, nebo podzemních tvarů. Náleží sem i významné typy sintrových a jiných výplní krasových dutin.

Archeologické prvky Ar

V seznamu jsou uvedeny pouze ty lokality, které mají přímý vztah člověka k využívání některých složek neživé přírody.

Krajinářské prvky Kr

Řada významných prvků neživé krasové přírody má i svůj význam pro estetické vnímání kulturní, málo poškozené krajiny.

1. Sloupské údolí - Pa,Gm,Ar,Kr

Soubor povrchových a podzemních krasových jevů ve Sloupském údolním okrajovém polji. Z povrchových jevů je to především vlastní polje, dále pak systém ponorů Sloupského potoka, hřebenáče. Z podzemních jevů je to systém Sloupsko-šoňvských jeskyní, jeskyně Kůlna s Křížovými jeskyněmi a jeskyně v šachtě za Indií. Kůlna je archeologicky i paleontologicky významná lokalita, především díky zachovanému profilu od risského zalednění po dobu historickou. Sloupské jeskyně patří k významným paleontologickým lokalitám se skelety jeskynního medvěda a jiné staropleistocénní fauny. Celé území je krajinářsky významnou lokalitou.

2. Amatérská jeskyně - Ge,Gm,Pa

Nejdelší jeskynní systém na území ČR, v délce přes 30 km (spolu s navazujícími jeskyněmi). Jedná se o unikátní podzemní krasového jev s mnoha formami dutin i jejich výplní. Rovněž jde o významný geologický a paleontologický profil v devonských vápencích.

3. Žlíbek Peklo - Gm,Kr

Geomorfologicky i krajinářsky velmi hodnotný pravostranný žlíbek do Pustého žlebu, vyvinutý na kontaktu bazálních klastik s devonskými vápenci. v horní části žlíbku je několik menších jeskyní s kvalitní krápníkovou výzdobou (Němcovy j.)

4. Kamenný ponor - Ge

V uměle otevřené jeskyni v periodickém ponoru (závrtové údolí) je vyvinut důležitý geologický profil styku pískovců bazální klastik s devonskými vápenci. Jeskyně je z větší části tvořena na mezivrstevní spáře, přičemž počvu tvoří pískovec.

5. jeskyně Pod Hradem - Pa

Významná medvědí jeskyně, paleontologická lokalita

6. Čertova branka - Gm, Kr

Troska jeskyně, zkracující meandr Pustého žlebu

7. Skalní most nad Punkevními jeskyněmi - Gm,Kr

Příklad vzniku skalního mostu ze závrtu v blízkosti hrany žlebu

8. Vývěr Punkvy - Gm,Kr

Největší krasová vyvěračka v Moravském krasu. Příklad vývěru s upravenou hydrografií (snížení hladin, prorážení sifonů)

9. Malý Výtok - Gm,Kr

Krasová vyvěračka odvodňující Vintockou část Suchého žlebu a Harbešsko-vilémovickou plošinu. Původní hydrografie je narušena Odvodňovací štolou z Vodní plavby Punkevních jeskyní

10. jeskyně Štajgrova - Gm,Ge

Vývěrová jeskyně z kontaktu brněnského masívu a devonu Moravského krasu. Vývěr je podchycen pro místní vodovod, zásobující Skalní Mlýn, provoz Punkevních jeskyní a Chatu na Macoše. V blízkosti jeskyně izolovaná skalní jehla s průběhem geologické hranice mezi bazálními klastiky a devonskými vápenci.

11. lom V Džungli - Ge,Gm,Mi

Mineralogicky významná lokalita s výskyty radiálně paprscitých a stébelnatých agregátů goethitu, zrnitých agregátů chalkopyritu a malachitu v devonských vápencích, výskyt skalenoedrů kalcitu. Ve stěnách lomu jsou dochovány krasové kapsy s výskyty neogenních ? sedimentů. V profilech vápenců jsou dochovány příznaky spodnokarbonského paleokrasu. V počvě lomu je vchod do Šošůvské propasti. V blízkém lomu na Helišově skále je částečně zničená lokalita submarinního skluzu v drobách a břidlicích drahanského kulmu.

12. Zadní Bukovinky - Gm,Kr

Klasická skupina závrtových forem reliéfu (mísovitě, válcovitě, trychtýřovitě závrtu, deprese) s několika pokusy o otevírku. Významná geomorfologická a krajinářská lokalita.

13. závrt Dolina - Gm,Ar,Kr

Druhý největší mísovitý závrt na území Moravského krasu o průměru 166 m. V blízkosti závrtu povrchová paleolitická lokalita.

14. Uvala nad Amatérskou jeskyní - Gm,Kr

Morfologicky výrazná a v Moravském krasu nejvyvinutější uvala vzniklá splynutím závrtové řady o délce cca 1100 m a šířky 200 - 400 m s řadou samostatných závrtových forem. Součástí uvaly je i jeden z největších závrtů Moravského krasu Městikád?. Uvala zhruba naznačuje průběh Macošského koridoru Amatérské jeskyně, leží však cca 250 m východněji. Významná krajinářská lokalita.

15. Uvala Hedvábná - Gm

Morfologicky výrazná sníženina s množstvím převážně trychtářovitých závrtů, z nichž některé byly uměle otevřeny (Hluboký, Meiselův, Maruška apod.)

16. Propast Macocha - Ge,Pa,Gm,Kr

Mohutná, -156 m (-138,5 m po hladinu Spodního jezírka) hluboká propast typu Light hole. Je propojena se systémem Amatérské jeskyně a Punkevními jeskyněmi. Ve stěnách propasti je řada dalších jeskyní a propastí (Podmůstkové, Červíkovy, Pasovského, Erichova, Hankensteinova apod.) Geologická lokalita s profilem lažáneckých a vilémovických vápenců a rotačním příčným zlomem.

17. Korálový závrt - Gm

Uměle otevřený propastovitý systém na Macošské plošině s unikátní sintrovou, částečně poškozenou výzdobou. Jedná se různé typy subakvatických forem sintrů.

18. Holštejnské údolí - Ge,Pa,Gm,Kr

Příklad okrajového údolního polje na styku devonských vápenců s drobnými a břidlicemi drahanského kulmu a vývojem povrchových a podzemních krasových jevů. Z povrchových jsou to ponory v Sýčkách, různé typy skalních tvarů (hřebenáče, škrapy), závrtů apod. Z podzemních jsou to především systémy fosilních jeskyní v Buči, Holštejnské a Nezaměstnaných, Lidomorny a jeskyní v závrtch č. 67 a 68 s bohatými formami tvarů chodeb, domů a sintrových výplní. Z geologického hlediska jsou významné sedimenty vyplňující celé údolí i s přilehlými jeskyněmi. Z archeologického hlediska je zajímavý nález staré vápenky ? nad Holštejnskou jeskyní.

19. Nová a Stará Rasovna - Gm,Ge,Kr

Příklad poloslepého údolí s výrazně vyvinutými aktivními ponory, přepadovou hranou a povodňovými ponory. V podzemí je vyvinut složitý systém aktivních a povodňových odvodňovacích cest s návazností na další jeskyně Bílé vody (Piková dáma, Spirálka apod.). V jeskyni Piková dáma je tzv. Ledová chodba s téměř celoroční ledovou výzdobou - jediná v Moravském krasu.

20. Wanklův závrt - Gm

Typický, původně válcovitý, dnes nálevkovitý závrt, vzniklý řícením 5. dubna 1855.

21. Plánivy - Gm

Slepé okrajové údolí s vyvinutým ponorem na styku devonských vápenců a kulmu. V podzemí je vyvinuta několik set metrů dlouhá jeskyně s prokázaným napojením na podzemní Bílou vodu. V okolí je několik závrtových skupin.

22. propadání V Jedlích - Gm

Slepé okrajové údolí s vyvinutými ponory na styku devonských vápenců a kulmu. V ponoru uměle otevírán jeskynní systém, jeho návaznost na krasovou hydrografii nebyla zatím objasněna.

23. propadání U Domínky - Gm

Slepé okrajové údolí s vyvinutými ponory na styku devonských vápenců a kulmu. V ponoru uměle otevírán jeskynní systém, jeho návaznost na krasovou hydrografii nebyla zatím objasněna (přítok do Císařské jeskyně ?, odvodňování k Malému Výtoku ?)

24. Císařská jeskyně - Gm,Ge,Ar

Jedná jeskyně v Moravském krasu s visutou stagnující hladinou podzemních vod - příklad unikátní krasové hydrografie způsobené pravděpodobně i přesmykem devonských vápenců přes horniny drahanského kulmu. Hlavním zdrojem vod je ponor tzv. Ostrovské estavely. Jeskyně byla dříve zpřístupněna, krápníková výzdoba je značně poškozena, nyní je využívána pro speleoterapeutické účely.

25. Odkryv zářezu silnice na severním okraji Ostrova u Macochy - Ge

Je zde odkryt styk vilémovických vápenců s křtinskými vápenci a s ostrovskými břidlicemi v ponořeném rameni překocené vrásky.

26. Vintoky a Balcarova skála - Ge,Gm,Ar,Kr

Vintocké okrajové údolní polje se systémem aktivního i povodňového odvodňování Krasovského potoka. K významným jeskyním patří fosilní patro Balcarka s bohatou sintrovou výzdobou, Šamalíkovy jeskyně modelované ve křtinských vápencích, Šachta adamováků a vlastní propast'ovitý systém Vintok. Z povrchových krasových jevů jsou to ponory Krasovského potoka a škrapová pole na Balcarově skále. Ve Vintocké propasti vyvinut profil tzv. vintockého souvrství, přechod mezi vilémovickými vápenci a břidlicemi sp. karbonu. v levé údolní stráni jižně od Balcarky je vyvinut nejsevernější denudační relikt vápencových brekcí s fosforit. Balcarka je významnou palaeolitickou stanicí.

27. Blažkův závrt a Vykydalova stráž - Gm,Kr

Klasický nálevkovitý závrt s dobře vyvinutým škrapovým polem ve žlebové stráni. Významná krajinářská lokalita.

28. Macošská stráž - Gm,Kr

Klasické, dobře vyvinuté škrapové pole ve žlebové stráni. V horní části svahu je jeskyně Srnčí s hypotetickým navázáním na odvodňování Vilémovické plošiny.

29. Vilémovická stráž - Ge,Pa,Gm,Kr

Stratigraficky významný profil ve vilémovických vápencích. Dobře vyvinuté škrapové pole, pod strání zachován denudační zbytek původního meandru Suchého žlebu.

30. Severní a jižní Úzká - Gm,Kr

Geomorfologicky velmi cenné kaňonovité úseky Suchého žlebu s několika menšími jeskyněmi (Kalova a pod.).

31. Čertův most - Gm,Kr

Troska jeskyně ve formě dvou mostních oblouků. Doklad přirozeného zániku jeskyní.

32. Vilémovická propadání - Gm,Ge

Systém odvodňování Vilémovického potoka s několika dalšími přítoky (potok od Cihelny apod). Do systému náleží propastovitě, aktivní jeskyně Vilémovické propadání, Kajetánův závrt a jeskyně v Daňkově žlíbku s bohatou sintrovou výzdobou, dosahující hloubky cca -120 m.

33. Dvojitý závrt u Vilémovic - Gm,Kr

Příklad dvojice klasických nálevkovitých závrtů

34. Závrtová řada na Harbechách - Gm,Kr

Geomorfologicky velmi cenná lokalita řadové skupiny (částečně poškozena zemědělskou výrobou) s nálevkovitými a mísovitými formami. V závrtu Společňák a v závrtu č. 17 objeveny propastovitě jeskyně do hloubky cca -100 m.

35. Lažánecký žleb - Ge,Pa,Gm,Kr

Příklad paleokrasového (miocenního ?) žlebu o hloubce cca -150 m s výplní badenských sedimentů, především jílu o mocnosti až 137 m. Hraniční žleb mezi krasovým povodím Punkvy a Jedovnickým potokem.

36. Lom v Lažánkách - Ge,Pa,Gm,Kr

Stratigraficky významný profil v lažáneckých vápencích s polohami větvenatých forem stromatoporoideí. Nad lomem dobře vyvinuté škrapové pole.

37. Lom u Jedovnic - Ge

V pokusné otevírce na dekorační obkladové materiály odkryt stratigraficky významný profil v jedovnické facii křtinských vápenců.

38. Rudické propadání - Ge,Pa,Gm,Ar,Kr

Klasický příklad slepého krasového údolí v ponorové části Jedovnického potoka na styku devonských vápenců a břidlic Dražanského kulmu. V břidlicích nad propadáním vyvinut na dislokaci erozní kaňonovitý zářez. Nad propadáním skalní amfiteátr Kolíbký s četnými krasovými formami (hřebenáče, škrapy, paleoponory apod.). Před jeskyní v Kolíbkách odkryto magdalenienké sídliště. V ponorové části vyvinut cca 13km dlouhý jeskynní systém, odvodňující Jedovnický potok do Josefovského údolí, s mnoha formami podzemních chodeb, propastí a krápníkovou výzdobou.

39. Ponorové údolí nad Lažánkami - Gm,Kr

Geomorfologicky cenná lokalita fosilního ponorového údolí se závrtem na Rudické plošině.

40. Důlní pole u Rudice - Ge,Gm,Ar,Kr

Doklady historické těžby železných rud a jílu rudických vrstev v četných, většinou zatopených obvlech.

41. Lom V Seči u Rudice - Ge,Pa,Mi

V jámovém lomu na slévárenské písky odkryt jediný zachovaný profil rudických vrstev na území Moravského krasu. Výskyt jurských zkamenělin (Porifera) a křemenných geod. V okrajové části lomu výchozy zkrasovělých vápenců s bohatou korálovou, stromatoporovou a spiriferovou faunou.

42. žlíbek Zrcadla - Ge,Gm,Kr

Krajinářsky i geomorfologicky hodnotný zářez drobného povrchového toku na okraji Rudické plošiny. Výskyt krasových povrchových jevů (vyvěračka, závrt). Geologicky významný profil vyvělinami brněnského masívu, bazálních klastik a devonských vápenců.

43. Krasový kužel u kapličky - Gm,Kr

Denudační zbytek fosilního tropického krasového kužele v těsné blízkosti starého důlního díla.

44. Krasový kužel u Panských bud - Gm

Denudační zbytek fosilního tropického krasového kužele.

45. Klostermannova studánka - Gm,Kr

Ponorové údolí s dobře vyvinutým závrtem na geologickém styku devonských vápenců a drob drahanského kulmu. Drobný tok vyvěrá v Obřím dómu Rudického propadání.

46. Suchá louka u Olomučan - Mi

Naleziště kalcitových konkrecí - tzv. olomučanských kobližků.

47. Lom Hrubých v Olomučanech - Ge,Pa

Částečně zachovaný odkryv v jurských vápencích s bohatou faunou (Cephalopoda, Bivalvia, Brachiopoda, Echinoidea).

48. Máchův pomník u Olomučan - Pa

pod Máchovým pomníkem je opuštěný lůmek v devonských vápencích s lumachelami brachiopodů Bornhardtina, ojediněle i amfipory.

49. Pec ve Wiehlově údolí - Ar

Doře zachované zbytky malé šachtové pece na pálení vápna (pravděpodobně mladší středověk).

50. Lom u Křtin - Ge,Pa

Odkryt celkový profil křtinskými hlíznatými vápenci, styk s nadložními vápencovými brekciemi a břidlicemi ostrovskými, březinskými a rozstáňskými (svrchní devon - spodní karbon).

51. Habrůvecký ponor Gm,Kr

Dobře vyvinuté poloslepé závrtové údolí na styku devonských vápenců s drobami a břidlicemi drahanského kulmu.

52. Rozsypaná skála v Křtinském údolí - Pa

Poblíž Rozsypané skály se v zákrutu silnice směrem na Adamov nacházejí skalní útvary s bohatou devonskou faunou, zejména stromatopory rodů *Hermatostroma* a *Actinostroma*.

53. Bioherma ve Křtinském údolí - Pa

V zářezí silnice odkryta část biohermy v devonských vápencích s masivními formami stromatoporoideí. V jejich nadloží jsou lavice světle šedého vápence s větvičkami amfipor a kulovými trsy stromatoporoideí.

54. Tři Kotle - Gm

Skupina studnovitých závrťů s malou jeskyní v závrťu nejbližší silnice.

55. Bobří závrť - Gm

Dobře vyvinutý studnovitý závrť o hloubce cca -8 m a průměru cca 6 m. Je vázán na podzemní tok Křtinského potoka mezi Otevřenou skálou a vývěrem Křtinského potoka.

56. Otevřená skála - Gm

Uměle vytvořený závrť v zářezu silnice Křtiny - Josefov. Ve dně závrťu odkryta část řečiště podzemního Křtinského potoka odděleného od ostatního toku nízkými sifony

57. Vývěr Křtinského potoka - Gm

Krasový vývěr podzemního Křtinského potoka ve formě pozměněné zářezem silnice.

58. jeskyně Kostelík - Pa,Gm,Kr

Příklad fosilní průtokové jeskyně Křtinského potoka. Výskyt fosilních krasových forem - hřebenáčů. V suťovém svahu za jeskyní směrem na Křtiny je bohaté naleziště devonské fauny ve vápencích (amfipora, Rugosa, Tabulata).

59. Vývěry Jedovnického potoka - Ge,Pa,Gm,Kr

Skupina tří krasových vyvěraček v bývalém lomu. Jedná se o hrazené vývěry oddělené od dalšího pokračování sifony a neprůleznými profily. Morfologie vývěrů byla změněna těžbou v lomu. V lavicovitých josefovských vápencích jsou navětrány větevnaté a masivní stromatopory, rugosa, brachiopody. Nad hájenkou v Josefově jsou zachovány lumachely s miskami Bornhardtina onychopora.

60. Františčina hut' v Josefovském údolí - Ge,Pa,Ar,Kr

Stratigraficky významná lokalita josefovských vápenců s miskami Bornhardtina onychopora. Na odkryvu dochován antiklinální ohyb přímé vrásky postižené intenzivní osní kliváží. Na protější straně údolí, v blízkosti jeskyně Jáchymky, ústí umělé štoly z níž vytéká drobný tok. V místě vyústění toku na povrch polohy recentních travertínů.

61. Malá Macocha u Babic - Gm,Ar

Zbytek starého důlního díla k dobývání železné rudy. Ve sklaních stěnách zachovány zbytky fosilních krasových trychtýřů (geologické varhany. Původní hloubka propasti cca -40 m, dnes -8 m.

62. Březina - Pa

Na polích při východním okraji obce se vyskytují úlomky březinských břidlic s otisky trilobitů, brachiopodů a goniatitů

63. Knechtův lom u Březiny - Gm,Ge

Ve spodní části opuštěného lomu je neprůlezná jeskyňka vyplněná sedimenty badenu, pravděpodobně příbojová. Ve stěně lomu díry vrtané skulaři

64. Pec u Březiny - Ar

Dobře zachované zbytky malé šachtové pece na pálení vápna (pravd. mladší středověk). V okolí staré odvaly po těžbě vápence.

3.2 Krasové jevy

Rozsáhlou a závažnou problematikou je ochrana povrchových a podzemních krasových jevů. Z této oblasti je pravděpodobně nejdůležitější ochrana jeskyní, zejména jejich minerálních výplní a živých organismů.

Každá jeskyně představuje unikátní přírodní jev, dochovávající složité vazby mezi živou a neživou přírodou. Mnohdy obsahují paleontologické nálezy a archeologické památky spojené s vývojem lidského

rodu. Krasové jevy a zejména jeskyně jsou významné pro konzervační schopnost vývojových fází zemského povrchu, pro neopakovatelnou morfologii krasových fenoménů, dále pak pro svérázné živočišstvo i jako zásobárny kvalitních podzemních vod.

Všechny jeskyně Správa CHKO Moravský kras chápe jako nedílnou součást národního bohatství, i když v příslušných právních normách tato skutečnost není zakotvena. Této zásadě je podřízeno rozhodování o otázkách praktické ochrany krasových jevů.

Na celém území CHKO Moravský kras se nachází přibližně 1000 jeskyní. Skutečně významných jeskyní z hlediska karsologického, archeologického, paleontologického a dalších hledisek je přibližně 200. Existuje celá řada klasifikací jeskyní. Pro účely Plánu péče je použito členění podle způsobu využití jeskynních prostor.

Jeskyně využívané v současnosti

Jeskyně zpřístupněné

Jedná se o jeskyně zpřístupněné podle Výnosu Českého báňského úřadu o zpřístupňování jeskyní a podle § 10, odst. 2 zákona č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Jeskyně, kromě jiných funkcí (např. speleoterapie) slouží jako naučně poznávací objekt pro návštěvníky z řad laické veřejnosti.

Vstup do zpřístupněných částí jeskyní je povolen veřejnosti pouze po návštěvní trase za doprovodu profesionálního průvodce. Do všech veřejnosti zpřístupněných prostor jeskyní je povolen vstup pracovníkům provozovatele příslušné jeskyně a kontrolním orgánům za účelem plnění jejich pracovních úkolů. Pracovníci odborných institucí mohou do jeskyní vstupovat po odsouhlasení orgány ochrany přírody

Punkevní jeskyně

Nejvíce navštěvované jeskyně v ČR. Jsou modelovány ve vývěrové oblasti říčky Punkvy. Jeskyně byly objeveny prof. Karlem Absolonom v letech 1909 - 1933. Prohlídková trasa má suchou část s Předním, Reichenbachovým a Zadním dómem, dno propasti Macocha a plavbu na regulované podzemní Punkvě se zastávkou v Masarykově dómu. Punkevní jeskyně, propast Macocha a Kateřinská jeskyně jsou součástí národní přírodní rezervace Vývěry Punkvy, která je nejvýznamnější rezervací Moravského krasu.

Kateřinská jeskyně

Stará vývěrová jeskyně, tvořená mohutnými prostorami. Unikátní krápníková výzdoba je reprezentována především hůlkovitými formami stalagmitů. V jeskynních sedimentech jsou četné paleontologické nálezy, především pak koster jeskynních medvědů. Hlavní dóm bývá využit k pořádání hudebních koncertů.

Sloupsko-šošůvské jeskyně

Složité, asi 7 km dlouhý jeskynní systém vytvořený na ponorech Sloupského potoka. Jeskyně je tvořena dvěma patry s výškovým rozdílem asi 70 m. Spodním patrem protéká ponorný Sloupský potok. Velká část bezvodého horního patra je zpřístupněna pro veřejnost. Obě patra jsou propojeny propastmi. V jeskynních sedimentech jsou četné paleontologické nálezy, především koster jeskynních medvědů.

Jeskyně Balcarka

Složité labyrint chodeb v několika úrovních se zajímavou krápníkovou výzdobou. Jeskyně je geneticky vázána na staré odvodňování Krasovského potoka v blízkosti geologické hranice Moravského krasu. Ve vchodu do jeskyně byly odkryty četné archeologické nálezy.

Císařská jeskyně

Jeskyně byla zpřístupněna v letech 1930 - 1955. Unikátní lokalita v blízkosti geologické hranice s několika visutými krasovými jezery. Krápníková výzdoba je do značné míry zdevastována. V současné době probíhají práce, financované Dětskou léčebnou se speleoterapií v Ostrově u Macochy, na znovuzpřístupnění jeskyně pro speleoterapeutické účely.

Úpravy těchto, a v minulosti i několika dalších jeskyní (např. Mariánská, Býčí skála, Císařská aj.) byly vyvolány rostoucím turistickým zájmem o Moravský kras a jeho podzemí již na začátku tohoto století.

Vlastní zpřístupňovací práce s sebou vždy nesly závažné negativní zásahy do podzemního reliéfu jeskyní, do mikroklimatických poměrů i do živých složek. V případě Moravského krasu se jedná o již provedená důlní díla - štoly, úpravy vodní plavby, změna hydrografie podzemního toku Punkvy, přemísťování jeskyních sedimentů apod.), které jsou bohužel nevratného charakteru. Tyto zásahy se nejvíce projevíly při zpřístupňování Punkevních jeskyní, ale trvale poškodily vlastně všechny zpřístupněné jeskyně. Velmi nešťastně byl zvolen i systém elektrického osvětlení, kde dominovaly a v některých jeskyních dodnes dominují velmi intenzivní halogenová světla. Nešťastně bylo řešení elektrických okruhů, které neumožnily mít zhasnutou převážnou část jeskyně během prohlídky. Samotné estetické ztvárnění osvětlení bylo rovněž velmi špatné vzhledem k tažení kabelů po skalních stěnách a umístění světel mezi krápníky. Turistický provoz se na jeskyních podepisuje dalšími způsoby poškozování, z nichž nejvýznamnější je devastace krápníkové výzdoby návštěvníky. V některých místech bylo na základě srovnání fotodokumentace z doby objevu jeskyně s dnešní dobou zjištěn až 75% úbytek krápníkové hmoty. Zpřístupnění jeskyní a od něho se odvíjející problémy vzešly od původní akciové společnosti Moravský kras, provoz a výzkum jeskyň, která na začátku století objevy a úpravy většiny jeskyní financovala. Následovala národní správa po II. světové válce, která se přehoupla přes několik typů státních organizací (nejznámější byla Moravský kras, provoz jeskyní při odboru kultury ONV Blansko) ke Správě českých a moravských jeskyní pod Českým ústavem ochrany přírody v roce 1991. V současné době jsou provozy spolu s osmi dalšími jeskyněmi na území České republiky součástí Agentury ochrany přírody a krajiny ČR - Sekce ochrany a provozu jeskyní.

V současné době navštěvuje jeskyně Moravského krasu ročně několik set tisíc lidí. Největší je návštěvnost na Punkevních jeskyní, která v roce 1993 činila 183 931 návštěvníků, následuje Kateřinská jeskyně s 81 653 návštěvníky, Balcarka s 45 271 a Sloupsko-šošůvské jeskyně s 30 867 návštěvníky. Toto množství turistů, soustředěné do krátkého období květen - září, s sebou nese extrémní zatížení jak jeskyní samotných, tak i povrchové přírody.

Až do konce roku 1992 neměla ani jedna turisticky zpřístupněná jeskyně v České republice rozhodnutím orgánu ochrany přírody stanoveny závazné podmínky způsobu provozu. V roce 1993 bylo vydáno prvé rozhodnutí Správy CHKO Moravský kras o způsobu provozu Sloupsko-šošůvských jeskyní a jeskyně Balcarky. Podmínky pro provozování Punkevních jeskyní a Kateřinské jeskyně byly řešeny v plánu péče národní přírodní rezervace Vývěry Punkvy. Zmíněná opatření stanovila především počty návštěvníků ve výpravě, četnost výprav, omezení z důvodu klidu zimujících netopýrů apod. V novém rozhodnutí z roku 1996 Správa CHKO dále rozpracovala podmínky ochrany těchto unikátních lokalit. Mimo jiné je počítáno s funkcí dvou průvodců (strážců), jsou upraveny limity návštěvnosti i s řešením rozdílů mezi letní a zimní návštěvností, pozornost je věnována vnitřnímu vybavení jeskyně (způsob a intenzita osvětlení aj). Vlastní fyzická ochrana krápníkové výzdoby je řešena instalací ochranných sítí, nebo elektronickým výstražným systémem.

Vážným důsledkem zpřístupnění jeskyní je rozvoj Lampenflory. Její likvidace ve veřejnosti přístupných jeskyních Moravského krasu v současné době probíhá chemickým ošetřováním roztokem chlornanu sodného. Chlornan sodný je biocid (chemikálie používaná k potlačení škodlivých živočichů a rostlin), s velmi silnými oxidačními účinky, jež se projevují jak v rostlinných, tak i v živočišných organismech. S likvidací Lampenflory je tedy poškozována také původní jeskynní biocenóza. Uměle jsou zvyšovány rezidua chlornanu, především NaCl. Pokud nedojde bezprostředně po aplikaci k fyzickému odstranění organických zbytků, tyto se v jeskyni hromadí s možným vznikem dalších problémů. Podmínky aplikace jsou stanoveny v plánech péče MCHÚ a jednotlivých veřejnosti přístupných jeskyní.

S podmínkami ochrany přírody souvisí i rekonstrukce vnitřního vybavení veřejnosti přístupných jeskyní. Na začátku roku 1995 proběhla rekonstrukce elektroinstalace v jeskyni Balcarka. Hlavním cílem, který se podařilo naplnit bylo snížení intenzity osvětlení. Nově byl vyřešen i způsob ovládání světel. Návštěvní trasa byla rozdělena na samostatně ovládané okruhy, uvnitř nichž bylo navíc vyčleněno pilotní (poziční) osvětlení pro bezpečnou chůzi a dále několik stupňů efektového osvětlení. Vlastní zapínání a vypínání světel je částečně automatizováno použitím IR čidel, nebo je řešeno dálkovým ovládním. Díky tomu v celé jeskyni odpadly známé a nepříliš estetické baterie vypínačů. U vlastních osvětlovacích těles převládají úsporné zářivkové zdroje. Halogenová svítidla byla kompletně odstraněna. Nový trend je i ve způsobu kladení kabelů do podlahových kanálů a umístění světel v blízkosti návštěvní trasy. Tímto způsobem došlo

i estetickému vylepšení celé trasy, neboť veškerá kabeláž, dříve tažená po stěnách jeskyně mezi krápníkovou výzdobou, opticky zmizela. Stejným způsobem je provedena rekonstrukce v Kateřinské jeskyni (1995) a na Punkevních jeskyních (1995 - 1996), zde včetně generální opravy dalších prvků - schodiště, zábradlí, pasivní a aktivní ochrana. V roce 1997 je v plánu prvá etapa těchto prací ve Sloupsko-šošůvských jeskyních.

Jeskyně v konzervaci

Do této kategorie patří významné lokality, které zasluhují zvýšenou ochranu. Není zde prováděna činnost narušující dochovaný stav. Je umožněn pouze výzkum, tj. činnost nenarušující dochovaný stav (např. mapování, fotografování, odběry vzorků vod apod.).

Jeskyně s pracovištěm

Do této kategorie náleží povrchové, nebo podzemní krasové lokality, na kterých jsou prováděny průzkumné práce, tj. práce směřující k objevům nových jeskynních prostor, archeologické a paleontologické výkopy a to za porušení dochovaného stavu (např. průkopy v sedimentech, rozebírání zvalů, otevírání závrtů, rozšiřování úžin, ražba štol apod.).

Jeskyně jiného využití

Na území CHKO Moravský kras se nachází několik jeskyní, které jsou využívány pro jiné účely než k průzkumu a výzkumu.

Do této kategorie patří např. jeskyně Výпустek využívaná v Ministerstvem národní obrany České republiky, jeskyně Michalka využívaná jako dozrávárna plísňových sýrů, jeskyně Štajgrovka jako zdroj pitných vod apod.

Do této kategorie řadíme i jeskyně využívané pro speleoterapii. V současnosti k tomuto účelu slouží jeskyně Sloupsko-šošůvská. Po dokončení stavebních úprav jeskyně Císařské u Ostrova u Macochy (stavební práce zahájeny v roce 1996) bude k tomuto účelu využita i tato jeskyně.

Jeskyně s historickým využitím (jedná se především o využití jeskyní v 19. a 20. století)

Jeskyně dřívě zpřístupněné

Dřívě zpřístupněné jeskyně, dnes již pro turistický provoz uzavřené. Často se jedná o značně zdevastované podzemní prostory.

Jeskyně s válečnými úpravami

Tento způsob využití pochází z konce II. světové války, kdy bylo několik jeskyní v Moravském krasu přeměněno na podzemní skladiště, nebo na podzemní továrny s rozsáhlými stavebními úpravami.

Jeskyně s těžbou sedimentů

Průmyslová těžba sedimentů, za účelem získání suroviny pro fosfátová hnojiva, probíhala ve 20. letech tohoto století. Z postižených jeskyní zejména ve střední části Moravského krasu, bylo odtěženo značné množství jeskynních hlín s obsahy kosterních zbytků kvartérní fauny za současné změny konfigurace jeskyní.

Jeskyně nevyužívané

Do této skupiny patří naprostá většina jeskyní Moravského krasu.

3.3 Flóra

Na území Moravského krasu rozeznáváme dvě základní skupiny společenstev - krasového povrchu a krasového podzemí. Společenstva krasového povrchu dělíme podle vazby na reliéf na společenstva (Vaněčková, Grüll, 1995):

- krasových plošin
- skal, skalních ostrožien a svahů krasových údolí
- dna údolí a žlebů

- .. propasti Macocha
- .. krasových vod

3.4 Fytocenologie

Do dnešní doby chybí celková studie fytocenologických poměrů Moravského krasu. K dispozici jsou jednotlivé dílčí práce a studie. Jejich charakteristika a rozsah je převzat z práce Vaněčkové a Grulla (1995).

Podle rekonstrukční geobotanické mapy ČSR 1:200 000 (Mikyška a kol. 1978), byla na území Moravského krasu rozlišena společenstva bučin (Eu-Fagion, Luzulo-Fagion a Cephalanthero-Fagion), která jsou rozšířena převážně v severní části. V poněkud teplejší střední části jsou převládající společenstva dubohabrových hájů (Carpinion betuli) a do jižní části zasahují společenstva acidofilních doubrav (Quercion robori-petraeae) a subxerofilních doubrav (Querco-Carpinion). Na prudkých svazích krasových žlebů byla mapována společenstva lipových javořin (Tilio-Acerion) a podél vodních toků, zpravidla jen na úzkých nivách jsou společenstva olšin (Alnion glutinosae).

Za první podrobnější fytocenologickou práci, vycházející z výzkumů v severní části Moravského krasu, nutno považovat publikaci J. Šmardy (1967), který rozdělil vegetaci Moravského krasu na skupiny asociací:

- .. vápencových skal a skalních stěn
- .. skalních stupňů a mírných svahů
- .. skalních sutí
- .. suťových lesů
- .. lesů
- .. aluviální nivy
- .. vodních toků
- .. epifytů

3.5 Fauna

Moravský kras na rozdíl od jiných krasových území v ČSR můžeme označit jako typické území l e s n í, podhorského rázu, s velmi silným vlivem karpatským. Z hlediska zoogeografického tvoří převážnou část fauny složka zvířeny evropské a eurosibiřské. Díky značné geomorfologické a klimatologické různorodosti tohoto území jsou na malé plošce vedle sebe zastoupeny druhy středoevropských pahorkatin (jepice předjarní, jepice potoční a řada dalších druhů), podhorské a horské druhy (plž zemoun skalní, stěvlík nepravidelný), které jsou často původu karpatského (plži srstnatka karpatská, skalnice slepá, vlahovka karpatská, vidličnatka Campodea suensoni, chvostoskok Neanura carolii a pod.), ze stepních a lesostepních druhů můžeme uvést plže původu středomořského (drobníčka jižní, lačník stepní) a páskovku žíhanou jako prvek černomořsko-uherský. Některé systematické skupiny živočichů můžeme označit za specifické pro krasová území (plži šupinušky, jeskynní chvostoskoci a roztoči), někteří troglobionti nebo stigobionti jsou označováni za endemity Moravského krasu (máloštětinatý červ Bythonomus absoloni, chvostoskoci Onychiurus rauseri a Onychiurus ruseki).

Bezobratlí živočichové

V Moravském krasu můžeme zjistit následující vyhraněná společenstva:

- 1) společenstva skal a skalních ostrožien,
- 2) společenstva lesa,
- 3) společenstva údolních niv,
- 4) společenstva propasti Macocha,
- 5) společenstva jeskyní,
- 6) společenstva pramenů, potoků, rybníků,
- 7) společenstva krasových plošin.

Význam jeskyní pro zimování a ochranu netopýrů

Ze 78 sledovaných jeskyní byli netopýři nalezeni v 72 (tj. v 93%). 23 z těchto jeskyní bylo kratších než 100 m, 27 bylo v rozsahu 100 - 300 m a 24 bylo delších než 300 m, pouze u čtyř se nepodařilo zjistit délku. Krátké jeskyně, do 100 m délky, téměř pravidelně měly přirozený vchod (21 případů, tj. 91%). Ve střední délce jeskyní již jen v 9 případech, tedy v 33% byl vchod přirozený a dalších 15 upravovaných vchodů má zabudovány vletové otvory pro netopýry. Jeskyně nad 300 m délky již měly všechny vchody uměle upravované, což souvisí se zaměřením na různé využívání především delších jeskyní. V této kategorii chybí vletové otvory pro netopýry pouze u 5 vchodů.

V jeskyních Moravského krasu bylo při zimním sledování zjištěno celkem 18 druhů netopýrů. Zajímavé je srovnání vzácnosti druhů podle Červené knihy Československé republiky, stupně ochrany podle vyhlášky ochrany přírody a počtu jeskyní, ve kterých tyto druhy zjištěny na území Moravského krasu. Viz tabulka.

3.6 Lesy, lesní hospodářství

Lesy na území CHKO Moravský kras jsou součástí přírodní lesní oblasti 30 - Drahanská vrchovina a zaujímají plochu 5345 ha, tj. 58,6% rozlohy chráněné oblasti (9125 ha). Rozsáhlejší lesní komplexy, nenarušené zemědělskými pozemky jsou zejména ve střední a jižní části chráněné oblasti.

Lesy v CHKO Moravský kras jsou rozděleny dle zákona o ochraně přírody a krajiny do tří zón ochrany přírody. V I.zóně je zařazeno 1268 ha. Jsou to převážně lesy ve vybraných zvláště chráněných územích a některé další lesní porosty převážně charakteru lesa ochranného. Prioritně jsou zde uplatňovány zájmy ochrany přírody, vybrané porosty jsou ponechány autoregulaci, bez přímých zásahů člověka. V ostatních porostech I. zóny jsou prováděny takové zásahy, které směřují k úpravě druhové skladby a prostorové a věkové struktury do stavu, který umožní postupnou obnovu jejich přirozených funkcí. Lesnickou činnost v této zóně lze charakterizovat jako péči o lesní společenstva a nikoliv skutečné hospodaření v lesních porostech jehož cílem je přímý ekonomický profit.

Ve II.zóně je 3240 ha a jsou zde zahrnuty převážně lesy s druhovou skladbou blízkou přirozené (listnaté či smíšené porosty), genová základna listnatých dřevin ve střední části chráněné oblasti a lesní porosty, kde jsou jiné důležité zájmy ochrany přírody (výskyt významných krasových jevů apod.). Zde se uplatňuje funkčně integrované hospodářství, v závislosti na přírodních podmínkách spojujících zájmy ochrany přírody s ostatními funkcemi lesa včetně funkce produkční. V porostech s přirozenou skladbou jsou používány přírodě blízké postupy hospodaření, zaměřené zejména na podporu a maximální využití přirozené obnovy lesa, udržení přijatelné věkové a prostorové diferenciacie porostů a zachování druhové skladby lesa blízké přirozené. V porostech s nevhodnou druhovou skladbou (smrkové monokultury) se hospodaří s cílem postupné přeměny druhové skladby lesa ve prospěch listnáčů, zejména buku a dubu.

Ve III.zóně je jen 837 ha lesa a je zde upřednostňována produkční funkce vázaná na uplatňování základních ekologických požadavků (trvale udržitelné lesní hospodářství). Zejména se jedná o zajištění celkové stability porostů a minimální podíl melioračních dřevin v porostech s převahou smrku.

Přehled kategorií lesů podle zón

Kategorie lesa	I. zóna		II. zóna		III. zóna		CELKEM	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
10	-	-	806.51	24.9	410.48	49.0	1216.99	22.8
21	74.48	5.9	111.48	3.4	9.75	1.2	195.71	3.7
35	650.45	51.3	14.90	0.5	-	-	665.35	12.4
37	504.87	39.8	2063.43	63.7	397.39	47.5	2965.69	55.5
38	38.62	3.0	243.62	7.5	19.04	2.3	301.28	5.6
CHKO CELKEM	1268.42	100.0	3239.94	100.0	836.66	100.0	5345.02	100.0

Do kategorie 2-lesy ochranné je v současnosti zařazeno 196 ha, tento údaj však nevystihuje skutečný stav, protože značná část této kategorie je překryta kategorií 3-lesy zvláštního určení a skutečná rozloha ochranných lesů je tak cca 800 ha.

Zastoupení dřevin v druhové skladbě lesů není rovnoměrné. Smrk výrazně převládá v severní části, buk ve střední a habr s dubem v jižní. To je způsobeno jednak přírodními podmínkami, zejména však rozdílným způsobem hospodaření v jednotlivých částech v minulosti. V severní části výrazně dominovala až do poloviny minulého století, vlivem intenzivního rozvoje železářství, poptávka po bukovém dříví, z kterého se pájilo dřevěné uhlí pro vysoké pece. Tak byla vykáčena převážná většina původních bukových porostů, jež byly poté nahrazeny smrkovými monokulturami. Ve střední části nebyl tento tlak na bukové porosty tak silný, ty se stačily přirozeně obnovovat a tak zde zůstaly zachovány. Lesy v jižní části pak do začátku tohoto století sloužily jako zásobárna palivového dříví pro město Brno, což vedlo k obhospodařování těchto lesů jako pařeziny. Postupně zde tak převládl především habr, který neustálé stínání nejlépe snáší.

V CHKO Moravský kras jsou v současnosti zastoupena tato hlavní cílová hospodářství : 01 - lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, 21 - borové nebo dubové hospodářství exponovaných stanovišť nižších poloh, 23 - borové nebo dubové hospodářství kyselých stanovišť nižších poloh, 25 - dubové hospodářství živných stanovišť, 31 - dubobukové hospodářství exponovaných stanovišť, 35 - bukové hospodářství s dubem živných (kyselých) stanovišť, 41 - bukové nebo smrkové hospodářství exponovaných stanovišť středních poloh, 43 - smrkové nebo bukové hospodářských kyselých stanovišť středních poloh, 45 - bukové nebo smrkové hospodářství živných stanovišť středních poloh, 51 - smrkové nebo bukové hospodářství exponovaných stanovišť vyšších poloh, 57 - smrkové hospodářství oglejených stanovišť vyšších poloh, 84 a 80 - účelové hospodářství v lesích chráněných podle předpisů o státní ochraně přírody a lesy v převodu na výběrný tvar (ŠLP Křtiny).

Zastoupení věkových stupňů podle zón

Věkový stupeň	I. zóna		II. zóna		III. zóna		CELKEM	
	h a	%	h a	%	h a	%	h a	%
0	8.09	0.6	26.37	0.8	10.75	1.3	45.21	0.8
1	17.70	1.4	174.23	5.4	41.71	5.0	233.64	4.4
2	12.08	1.0	122.76	3.8	28.85	3.4	163.69	3.1
3	62.42	4.9	215.23	6.6	45.99	5.5	323.64	6.1
4	21.74	1.7	65.74	2.0	25.92	3.1	113.40	2.1
5	33.19	2.6	255.73	7.9	73.58	8.8	362.50	6.8
6	74.52	5.9	232.74	7.2	98.55	11.8	405.81	7.6
7	55.36	4.4	253.63	7.8	93.77	11.2	402.76	7.5
8	79.35	6.3	471.43	14.6	58.24	7.0	609.02	11.4
9	140.61	11.1	548.80	16.9	218.03	26.1	907.44	17.0
10	117.96	9.3	355.31	11.0	44.13	5.3	517.40	9.7
11	91.85	7.2	178.08	5.5	72.29	8.6	342.22	6.4
12	129.39	10.2	176.89	5.5	7.20	0.9	313.48	5.9
13	149.37	11.8	68.74	2.1	16.28	1.9	234.39	4.4
14	63.18	5.0	18.13	0.6	-	-	81.31	1.5
15	68.57	5.4	36.18	1.1	-	-	104.75	2.0
16	42.96	3.4	14.06	0.4	-	-	57.02	1.1
17	19.56	1.5	13.95	0.4	1.37	0.2	34.88	0.7
18	50.08	3.9	5.33	0.2	-	-	55.41	1.0
19	7.63	0.6	1.01	0.0	-	-	8.64	0.2
20	4.89	0.4	5.60	0.2	-	-	10.49	0.2
21	10.63	0.8	-	-	-	-	10.63	0.2

Věkový stupeň	I. zóna		II. zóna		III. zóna		CELKEM	
	h a	%	h a	%	h a	%	h a	%
22	4.30	0.3	-	-	-	-	4.30	0.1
23	0.82	0.1	-	-	-	-	0.82	0.0
24	2.17	0.2	-	-	-	-	2.17	0.0
CHKO CELKEM	1268.42	100.0	3239.94	100.0	836.66	100.0	5345.02	100.0

Z předcházející tabulky vyplývá především výrazná nerovnoměrnost v zastoupení jednotlivých věkových stupňů v lesích CHKO Moravský kras. Výrazně je zejména patrná malá plocha 2. a 4. věkového stupně a naopak výrazně nadnormální zastoupení 9. věkového stupně.

Škodliví činitelé v lesích CHKO Moravský kras

Škody činiteli abiotickými

Nejčastější škodlivý činitel je vítr. Převládá SZ a Z směrů, občas ale vane i z JZ a J. K ojedinělým škodám (zlomy, vývraty) dochází prakticky každoročně, aniž by se tím porušil normální chod lesního hospodářství. Nejstarší zmínka o velké vichřici pochází z roku 1739, kdy byly postiženy prakticky veškeré lesy. Zlomy a vývraty se nacházely v lesích ještě dlouho potom. Mnohé oblasti se staly téměř neprůchodnými. Na využití polomového dříví byl založen dokonce roku 1746 hamr v Doubravici a tavnice v Jedovnicích. V roce 1751 postihla lesy v Moravském krasu další vichřice, která však nenapáchala už takové škody. Silné vichřice se vyskytují prakticky v každém desetiletí. Větrm jsou zejména poškozovány smrkové porosty napadené hnilobami a porosty, ve kterých byl zvolen nevhodný směr obnovního postupu.

V létě se občas objevují škody vzniklé suchem, zaznamenány byly v letech 1858, 1859, 1904, 1911, 1921 především na mladých porostech nebo ve smrkových monokulturách. V mimořádně velkém rozsahu se škody suchem vyskytly zejména v průběhu 80. a začátkem 90. let tohoto století a silně se podepsaly zejména na následném kalamitním přemnožení kůrovců na smrku a odumírání některých dubových porostů.

Polomy způsobené mokrým sněhem a námrazou se objevují jen výjimečně a v omezeném rozsahu.

Imise z dálkového přenosu i místních zdrojů mají na zdravotní stav lesa v Moravském krasu ve srovnání s větrem, častým letním přísuškem a zvěří pouze zanedbatelný vliv.

Škody činiteli biotickými

Tyto škody nikdy v minulosti nenabývaly většího rozsahu. Škůdci z říše hmyzu se výrazněji objevovali hlavně na stromech oslabených suchem. V lesích Moravského krasu se vždy nacházely prakticky všechny běžnější druhy škodlivého hmyzu. Z brouků to byly například: klikoroh, nosatec, kůrovci, pilatky, korovnice, obaleč dubový a bekyně mniška. Dnes je těžké zařadit většinu druhů, které uvádějí staré záznamy, protože jejich názvy se od té doby několikrát změnily. Nehledě na to, že škody hmyzem byly v minulosti nepatrné, a proto jen málokdy zaznamenávané. V posledních několika letech probíhá na území Moravského krasu kalamitní přemnožení několika druhů kůrovců na smrku a jedli. Výrazný podíl na vzniku kalamity měla, vedle mimořádně příhodných klimatických podmínek, také reforma organizační struktury bývalých lesních závodů a tím po určité období nedůsledně uplatňovaná péče o lesní porosty. Svůj podíl měly i restituce, zejména drobných lesních majetků, a s tím související neinformovanost a často i nezájem nových majitelů o zajištění péče o svůj majetek.

Za zaznamenání stojí též masové odumírání jilmů v tomto století, které probíhá v několika etapách, jež má na svědomí houba *Graphium ulmi* roznášena kůrovci rodu *Scolytus*.

Z dřevokazných hub se nejčastěji objevují václavka a kořenovník na smrku vysazeném na nevhodných stanovištích. Těmito houbami jsou plošně napadeny prakticky veškeré smrkové porosty v Moravském krasu.

Významným škodlivým činitelem v lesních porostech Moravského krasu je v posledních desetiletích zvěř, zejména muflon ve střední části Moravského krasu, daněk v severní části a místně i zvěř srnčí. Zvěř zde škodí především okusem náletů a nárostů dřevin a vážně tak ohrožuje v některých partiích přirozenou obnovu lesa. Zvláště problematické je to v lesních rezervacích, kde bohatá přirozená obnova dřevin podmiňuje zachování přírodní rovnováhy a tím smysluplnou existenci těchto chráněných území. V

omezené míře se na území chráněné oblasti objevují i škody loupáním jelení zvěří a to především v mladších smrkových porostech ve střední a jižní části. Zvěř se v poslední době stala nejvýznamnějším škodlivým činitelem v lesích Moravského krasu a je limitujícím faktorem dalšího rozvoje lesního hospodářství v této oblasti. Zejména žádoucí zavádění přírodě blízkých způsobů hospodaření se neobejde bez výrazného snížení stavů zvěře, pravděpodobně až na hranici její myslivecké obhospodařovatelnosti.

Škody člověkem

Lidé zakládali v lesích Moravského krasu časté požáry. Největší byly v letech 1740 a 1747, způsobilá je Pruská armáda a místy i domácí obyvatelstvo. Později se podařilo vznik požárů omezit, avšak koncem 19. století a začátkem 20. století s rozvojem turistiky v této oblasti začalo opět častěji docházet k menším požárům. Velké škody způsobovala v minulosti těžba hrabanky, traveření, polaření a pastva dobytka v lesích. Přestože se lesní personál snažil zabraňovat těmto škodám už v polovině 19. století, zcela vymýceny byly až po 2. světové válce.

3.7 Zemědělství

Charakteristika zemědělství na území CHKO Moravský kras

Na území CHKO Moravský kras se v současnosti hospodařící subjekty zaměřují na rostlinnou i živočišnou výrobu, podle ekonomických výsledků (produkce, tržby, zisk) převažuje rostlinná výroba. V rostlinné výrobě je důležitá hlavně produkce ozimé pšenice, jarního ječmene, v menší míře žita, triticales a ova. Z technických plodin se pěstuje řepka ozimá, v menší míře hořčice. Z krmných plodin jsou to převážně vojtěšky a jetele, dále sklizeň sena z trvalých travních porostů (likvidací chovů ovcí se téměř odstranila pastva), z jednoletých krmných plodin silážní kukuřice a pěstování ozimého ječmene systémem GPS, v menší míře senážní oves. Ze speciální produkce je to pěstování trav na semeno.

V živočišné výrobě je důležitá hlavně produkce mléka a hovězího a vepřového masa. Okrajově i chov ovcí a dojných a kašmírských koz. Klasická přidružená výroba, známa z období existence zemědělských družstev je zachována pouze jako zpracovny zemědělských produktů (mlýny, pekárny, mlékárny, jatka, mícháreny krmiv aj.).

3.8 Vlivy zemědělství na krasovou krajinu

Zemědělství se už od historických dob významně podílelo na utváření charakteru krajiny, v první řadě především změnami souvisejícími s vlastním rozšiřováním zemědělství, v návaznosti na zvyšující se lidnatost a osídlování dalších území, ve druhé řadě pak změnami souvisejícími s jeho intenzifikací.

Odlesněním souvisejícím s postupným osídlováním oblasti a vytvářením tzv. kulturní stepi se na uvolněné místa dostávaly teplomilné druhy rostlin a živočichů, některé dokonce v našich podmínkách úplně vázané na určité způsoby zemědělského hospodaření. Na území oblasti méně příznivé přírodní podmínky a zvyšující se lidnatost nutily obyvatelstvo k houževnatému využívání a obdělávání každého kousku půdy a postupné proměně veškerých vhodných ploch na ornou půdu.

Až do poloviny dvacátého století byly postupně utvářené na území oblasti agroekosystémy relativně stabilní a byly ještě schopny autoregulace. Tvořily tzv. ekologicky vyváženou kulturní krajinu s pro region Moravského krasu typickými znaky - strukturou půdního fondu, krajovými odrůdami domestikovaných rostlin a živočichů a pod.

Intenzifikace zemědělského hospodaření v Moravském krasu uplatňovaná výrazně od začátku šedesátých let měla nepříznivý dopad především na povrchové a podzemní krasové jevy. Většina závrtů na zemědělské půdě se evidenčně převedla do orné půdy. Množství závrtů zcela zaniklo zavezením a rozoráním. Likvidací mezí a scelováním pozemků byla půda ohrožována erozí. Oboráváním závrtů až na jejich hrany byl urychlen zvláštní typ eroze, tzv. eroze do závrtů. Závrtý a vertikálními jeskynnými systémy se splavovaná ornice dostávala do podzemí a přes vývěry až do povrchových toků. Rozsah škod charakterizují bilanční výpočty množství nerozpuštěných a rozpuštěných látek ve vodách po nárazových bouřkách. Např. dne 23.5.1984 spadlo v severní části Moravského krasu a v krasovém povodí 46 mm vodních srážek. V době maximálních průtoků ($12,12 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$) a největších splachů protéklo Punkvou na Skalním mlýně za 1 hodinu 51,3 t nerozpuštěných látek a 1,47 t dusičnanů.

V současnosti Správa CHKO Moravský kras řeší problematiku hospodaření na pozemcích vedených v kultuře orná půda na kterých se vyskytují povrchové krasové jevy (závrty) stanovením podmínek při

výkonu činnosti právníkům a fyzickým osobám podle ustanovení § 66 zákona č. 114/92 Sb, které zabezpečí ochranu závrtů a zabrání jejich poškozování

Zvyšující se intenzita využívání krasové krajiny je patrná ve struktuře rostlinné výroby. Od začátku šedesátých let se postupně zvyšoval podíl obilovin a kukuřice na siláž a klesal podíl víceletých pícnin. Se zvyšováním zastoupení plodin náročných na živiny pak souvisel nárůst množství aplikovaných průmyslových hnojiv. V období let 1973 - 1980 byly na území oblasti výrazně překračovány průměrné celostátní i celookresní dávky živin na 1 ha zemědělské půdy. Na katastrech obcí Lažánky, Holštejn, Veselice a Sloup přesáhly pak dávky čistých živin na 1 ha zemědělské půdy až 400 kg. Průmyslová hnojiva jsou vyplavována z půdy a ve skapových vodách pronikají do jeskynních systémů. Studováním kvality skapových vod pod zemědělskými pozemky a pod lesem je možno sledovat vlivy daného způsobu hospodaření na kvalitu těchto vod. Zvýšení obsahu dusičnanů ve skapech pod zemědělskými pozemky bylo až desetinásobné a chloridů až trojnásobné v porovnání se skapy pod lesem. Vysokým dávkám průmyslových hnojiv aplikovaných na pozemky v oblasti odpovídalo i vysoké množství rozpustných látek ve skapových vodách. Omezení dávek průmyslových hnojiv po roce 1982 se pak znova projevilo i ve skapových vodách.

Požadavkům na snížení celkových dávek průmyslových hnojiv byla přizpůsobována specializace rostlinné výroby. Postupným zaváděním tekutých průmyslových hnojiv, dělených dávek, rozšířením organického hnojení, úpravou osevních postupů a zatrávněním ploch s nejintenzivnějšími průsaky je možné kvalitu skapových vod dále zlepšovat a tím výrazně přispět k ochraně zejména unikátních podzemních krasových jevů. Převody kultur pozemků vybraných ploch s nejintenzivnějšími průsaky do krasového podzemí byly uskutočněny v letech 1987-1989. Celkem bylo převedeno více než 20 ha z orné půdy do neplodných ploch (většinou závrtů a jejich okolí) a dalších 20 ha z orné půdy do luk (většinou zóna nad jeskynními systémy). Největší změny nastaly na Ostrovské plošině z důvodu ochrany systému Amatérské jeskyně. Na změny kultur navázala i úprava sortimentu pesticidů. Z důvodu silné propustnosti vápencového podloží byla přijata zásada posuzovat chráněnou oblast z hlediska aplikace pesticidů obdobně jako pásma hygienické ochrany vodních zdrojů. Proto byl upraven sortiment chemických látek tak, aby používané prostředky byly pro uchování životního prostředí kvalitnější a výhodnější. Důraz je především kladen na malou toxicitu pro vodní organizmy a minimální obsah reziduí. Uvedené změny zemědělského hospodaření v oblasti řeší pouze nejproblémovější střety mezi intenzivní zemědělskou výrobou a požadavky uchování hodnot Moravského krasu.

Dalším problémem je dořešení vlastní (fyzické) změny kultur pozemků z orné půdy na louku v 1. zóně CHKO Moravský kras v k.ú. Lažánky u Blanska a Vilémovice u Macochy (lokalita Harbech Vilémovický a Lažánecký). Už v r. 1991 na pozemky na uvedených lokalitách bylo vydáno rozhodnutí, kterým se povolila změna kultury z orné půdy na louku, pozemky byly přechodně zatrávněny a byly vyhotoveny i geometrické plány na základě kterých byla provedena změna kultury v katastru nemovitostí. Od r. 1991 ale novu došlo k fyzické změně kultury zpět na ornou půdu. Celý problém je zkomplikován i transformací subjektů hospodařících na předmětných pozemcích (dva subjekty zanikly).

Zemědělské stavby v oblasti - zhodnocení současného stavu

Většina zemědělských staveb v oblasti je situována v areálech bývalých zemědělských družstev budovaných zhruba od r. 1960 po ukončení tzv. socializace zemědělství. Většina objektů slouží živočišné výrobě, část pak uskladnění krmiv a produktů rostlinné výroby a opravě a uskladnění zemědělské techniky. Areály jsou v současnosti plošně i kapacitně značně předimenzovány, mezi stavbami jsou velké nevyužité plochy. Objekty jsou po stavební stránce už často nevyhovující, částečně byly, nebo v současnosti jsou rekonstruovány. V procesu transformace zemědělských družstev a restituace zemědělského majetku jsou bývalé objekty živočišné výroby a sklady krmiv pronajímány drobným podnikatelům a přestavovány na dílny, resp. speciální sklady.

Uskladňování tekutých odpadů je prováděno v jímkách. Chlévská mrva je skladována na nezpevněných polních skládkách. Na území CHKO Moravský kras je zpevněná skládka chlévské mrvy pouze v areálu ZD Sloup v Moravském krasu v Ostrově u Macochy.

3.9 Myslivost

Na území CHKO Moravský kras a v jeho okolí se v současnosti vyskytují následující druhy zvěře (dle zákona č. 23/62 Sb., o myslivosti):

a) zvěř srstnatá:

jelen evropský (*Cervus elaphus*), daněk skvrnitý (*Dama dama*), srnec obecný (*Capreolus capreolus*), muflon (*Ovis musimon*), prase divoké (*Sus scrofa*), zajíc polní (*Lepus europaeus*), liška obecná (*Vulpes vulpes*), kuna lesní (*Martes martes*), kuna skalní (*Martes foina*), mývalovec kuní (*Nyctereutes procyonoides*), tchoř tmavý (*Putorius putorius*), tchoř světlý (*Putorius eversmanni*), lasice hranostaj (*Mustela erminea*), lasice kolčava (*Mustela nivalis*), jezevec lesní (*Meles meles*), veverka obecná (*Sciurus vulgaris*), ondatra pižmová (*Ondatra zibethica*),

b) zvěř pernatá:

bažant obecný (*Phasianus colchicus*), koroptev polní (*Perdix perdix*), hřivnáč (*Columba palumbus*), doupňák (*Columba oenas*), hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*), hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), sluka lesní (*Scolopax rusticola*), kvičala (*Turdus pilaris*), lyska černá (*Fulica atra*), kachny (příslušníci podčeledi Anatidae), jestřáb lesní (*Astur gentilis*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), káně lesní (*Buteo buteo*), výr velký (*Bubo bubo*), sovy (příslušníci čeledi Strigidae), volavka popelavá (*Ardea cinerea*), vrána obecná (*Corone corone*), havran polní (*Trypanocorax frugilegus*), straka obecná (*Pica pica*), sojka obecná (*Garrulus glandarius*), kavka obecná (*Coloeus monedula*).

Některé druhy zvěře, které se na území Moravského krasu v minulosti vyskytovaly pravidelně, se dnes objevují jen vyjímečně, jako velmi vzácní hosté při migraci, nebo jsou již zcela vyhynulé, jsou to : los evropský (*Alces alces*), medvěd brtník (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), kočka divoká (*Felis silvestris*), vydra říční (*Lutra lutra*), vlk (*Canis lupus*), králík divoký (*Oryctolagus cuniculus*), bobr evropský (*Castor fiber*), tetřev obecný (*Lyrurus tetrix*), jeřábek lesní (*Tetrastes bonasia*), orel (příslušníci rodu *Aquila*).

V oblasti CHKO Moravský kras je zaveden chov muflona a srnčí zvěře, vyskytuje se zvěř černá a z jelenářské oblasti Dražanská vrchovina migruje jelení zvěř, okrajově sem zasahuje na severu i daněk. Výše uvedené druhy páchají převážnou většinu škod, které se dotýkají zájmů ochrany přírody v tomto území. Rozhodující je zejména okus náletů a nárostů dřevin v I. zóně CHKO MK, který na některých místech dosahuje takové intenzity, že je zde prakticky znemožněna přirozená obnova lesa a tím možnost jeho přirozeného vývoje. Největší jsou tyto škody zejména v okolí stávaníšť muflona ve střední části Moravského krasu, kde se tato zvěř vyskytuje. Jedinou možností jak zajistit efektivní ochranu těchto vzácných a ohrožených přírodních společenstev je zrušení chovu muflona a daňka na území Moravského krasu a postupná úplná likvidace těchto druhů zvěře. Usměrněným mysliveckým obhospodařováním ostatních druhů zvěře je nutné minimalizovat škody zvěří na nárostech, kulturách a lesních porostech, ale i škody na půdním krytu a další vegetaci i následné škody působené eutrofizací některých lokalit. Zájmy ochrany přírody a zejména lesa musí být limitující pro kmenové stavy spárkaté zvěře.

Na území CHKO Moravský kras je v současnosti zřízeno 15 honiteb, žádná se však celou svou plochou nerozkládá uvnitř CHKO Moravský kras celá. Z tohoto počtu je 6 honiteb ve vlastnictví podniku Lesy České republiky, který je pronajímá, 2 jsou ve vlastnictví MZLU Školního lesního podniku "Masarykův les" ve Křtinách, který je zároveň i provozuje a 7 je ve vlastnictví honebních společenstev. Největší je honitba patřící ŠLP Křtiny a její výměra je téměř 10.000 ha. Pět honiteb, z toho obě patřící ŠLP Křtiny a tři ve vlastnictví LČR zasahují svou částí na území některé ze čtyř národních přírodních rezervací v Moravském krasu.

3.10 Rybářství

Rybářské revíry

Území CHKO Moravský kras je částečně obhospodařováno rybářským svazem. Do severní části zasahují revíry MO RS Blansko (ponorová oblast Bílé vody a Sloupského potoka včetně přítoků). Jedná se o pstruhové revíry. Ve střední části (Křtinský potok) je pstruhový revír MO RS Adamov. Oblast Říčky - revír Líšeňská Říčka je obhospodařován MO RS Brno 4. Rovněž se jedná o pstruhový revír. Řeka Punkva (oblast pod vývěry) je součástí režijního revíru Lesů ČR, LZ Rájec.

Druhové složení rybní osádky v tekoucích vodách je ovlivněno vodností toků a částečně i způsobem rybářského obhospodařování. Z původních druhů je stále hojný pstruh potoční, méně již vranka obecná. Sřevle potoční se ojediněle vyskytuje v severní části, v oblasti Říček nebyla v poslední době zjištěna. V minulosti byl v oblasti Punkvy hojně vysazován nepůvodní pstruh duhový. Další druhy se objevují

nepravidelně a z rybářského hlediska nemají pro dané území význam. Jedná se o následující druhy: lipan podhorní, siven americký, úhoř říční, mník jednovousý, mřenka, kapr - pro oblast severní a střední a pro oblast jižní navíc byly zjištěny ještě: hrouzek obecný, ostroretka stěhovavá, plotice obecná, slunka obecná, lín obecný, hořavka duhová. Bylo zjištěno, že v minulosti byl do oblasti Říčky vysazen hrouzkovec malý (*Pseudorasbora parva*), ale tento druh zde vymizel.

Rybníkářství

Z hlediska rybářského jsou všechny rybníky na území CHKO Moravský kras řazeny většinou k pstruhovým vodám. Jsou to většinou malé plochy, které dosahují vždy pouze několik ha. Rybníkářství není příliš významné. Malé vodní nádrže a návesní rybníky často rybářsky obhospodařované nejsou. Jedním z důvodů je malá plocha a druhým je u návesních rybníčků i kvalita vody, která neumožňuje často trvalý výskyt ryb. Významné z hlediska rybářského jsou rybníky v Jedovnicích (již mimo CHKO Mor. kras), kde rybářské právo je pronajato fyzickým osobám, které zde provádějí každoročně pravidelné podzimní rybolovy (Klein, Kocman). Soustava těchto rybníků je vázána na Jedovnický potok, který je krasovou zdrojnicí. Mezi hospodářské ryby zde patří především kapr, dále síh severní maréna, objevuje se pravidelně i tolstolobik a amur. Vzácně je možno při rybolovu vidět i sumce. Rybářské právo na rybníku Dymák v Jedovnicích je vázáno na majitele (Julínek). Ve střední části Moravského krasu (okolí obce Rudice) je zachována soustava malých jezírek, jejichž původ je odvozován od těžby železné rudy v minulém století. Jedná se o zatopené zbytky povrchových částí šachet. Pro rybářské využití se většinou pro svou malou velikost nehodí. V jižní části krasu jsou rybníky na říčce Říčce, které jsou pstruhovými vodami - rybník Hádek a rybník pod Hornekem.

Intenzivní odchovy ryb jsou prováděny na pstruhárně v blízkosti Jakubova jezera. Jedná se o systém betonových žlabů, které jsou napájeny vodou z řeky Punkvy. Provozovna je zaměřena na výkrm pstruha duhového (v roce 1995 cca 130 q ryb) a sivena amerického (v roce 1995 cca 10 q ryb). Pstruhárna nemá vlastní líheň. V zimních měsících je žlabů využito i k uskladnění kaprů. Zařízení dříve patřilo Státnímu rybníkářství Pohořelice, ale po privatizaci je zde Pstruhařství Skalní mlýn, s.r.o., Spálená 25, 110 00 Praha 1

3.11 Vodní hospodářství

Kvalita vody v CHKO Moravský kras

K přirozeným změnám kvality vody dochází ve vodních tocích při jejich průchodu Moravským krasem. Především rozpouštěním vápenců se zvyšuje koncentrace vápníku a hydrogenuhličitanů (hořečnatá tvrdost se prakticky nezvyšuje) a zvyšuje se koncentrace oxidu uhličitého. Ve vývěrech se mění režim teploty vody (značná stálost teploty vody během roku, nejstudenější je období intenzivního tání sněhu na jaře, ledové jevy jsou omezeny nebo potlačeny). Bylo zjištěno, že v některých případech se povodňové vlny z ponorů do oblastí vývěrů přenášejí hydrostatickým tlakem a proto vody ve vývěrech nemusí být totožné s vodami ponorů, ale jedná se o vody vytlačené ze zatopených částí jeskyní.

Problematikou kvality vod v návaznosti na zdroje znečištění a způsob hospodaření na území CHKO Moravský kras se Správa CHKO Moravský kras zabývá již řadu roků. Cílem těchto prací je poznat antropogenní působení, příčiny a následky a v návaznosti na tato zjištění navrhnout a také prosazovat taková opatření, která vedou ke snížení působení negativních vlivů. Kromě odběrů vzorků tekoucích vod (toků) je na území krasu možnost sledovat kvalitu vod tzv. vertikální cirkulace na příkladu skapových vod, tj. vod, které se do jeskyní dostávají ze zemského povrchu nejčastěji průsakem. Díky skapům lze v jeskyních např. sledovat plošné znečištění ze zemědělsky obdělávaných ploch.

Vyloučení chemické údržby silnic v zimním období

Rozbory vod z těsné blízkosti silnic v době tání sněhu v jarním období byl zjištěn velmi vysoký obsah soli (až 10,170 mg NaCl /l), fluoridů (nad 4 mg /l) a fosfátů (několik mg /l) jako důsledek solení silnic. Výsledky těchto rozborů napomohly tomu, že již v zimní sezoně 1984/85 bylo zakázáno používání solí při zimní údržbě silnic ve střední a severní části CHKO Mor. kras.

Asanace Císařské jeskyně

Pět sérií odběrů za různých hydrologických situací na 5 lokalitách v Císařské jeskyni umožnilo upřesnit funkci estavely, najít nejvýraznější přítok do jeskyně a především umožnily jednoznačně lokalizovat zdroj

velkého znečištění vody v jeskyni. Díky těmto rozborům bylo navrženo jednoduché opatření, po jehož realizaci klesla hladina v jeskyni o cca 1 m, byl odstraněn zdroj znečištění vody a po následném očištění stěn jeskyně došlo k výraznému zlepšení kvality vody na lokalitě. V současné době je jeskyně využívána jeskyně pro speleoterapeutickou léčbu.

Výstavba čistíren odpadních vod

Kvalitu vody sledujeme nepravidelně odběrem pro chemické analýzy, ale pro vyhodnocení kvality tekoucích vod využíváme častěji hydrobiologických rozborů. Tyto rozborů mají větší vypovídací hodnotu než analýzy chemické. Pomocí saprobiologického hodnocení mapujeme jednotlivé zdroje znečištění a po vyhodnocení nám slouží výsledky k prosazování výstavby čistíren odpadních vod pro jednotlivé lokality. Mezi nejdůležitější zdroje znečištění patří obce, které nemají vybudovanou vlastní čistírnu odpadních vod. Většina obyvatel vesnic na území krasu a v povodí krasových zdrojnic likviduje odpadní vody v jímkách na vyvážení (především ze sociálního zařízení), v biologickém septiku s přepadem nebo zaústěním do trativodů. Značná část odpadních vod (běžně např. vody z prádelny) je přímo zaústěna bez předchozího čištění do vodotečí. Některé odpadní vody vznikající v obcích na krasu jsou bezprostředně zaústěny do krasových jevů (Šošůvka - zaústění „dešťové kanalizace“ do ponoru, Vilémovice - svedení potoka s nečištěnými vodami do ponorů v obci, Rudice - dešťový přepad jednotné kanalizace ústí do závrtu Pod kovárnou a pod.). Protože v současné době jsou vybudovány ČOV jen pro obce Sloup, Jedovnice, Krasová, Ostrov, Rudice a dílčí ČOV jsou na Skalním mlýnu a v Josefově (pro učiliště), dochází tak ke značnému znečišťování vodních toků komunálními vodami. Např. pod obcí Ochoz a v ponoru ve Vilémovicích dosahuje znečištění z hlediska mikrobiologického IV. stupeň čistoty vody dle ČSN 83 0602 (velmi silně znečištěná voda) - t.j. až několik milionů koliformních bakterií v 1 l. Rovněž „dešťové kanalizace“ odvádějí často vody komunální a vytvářejí tak fyzickým stavem jednotnou kanalizaci. Jako příklad můžeme uvést Jedovnice - meliorační odpad za plynárnou, za Ulicí - BSK₅ dosahuje hodnot až několik set (200 - 350 mg/l), podobně Ochoz, kanalizace části obce ve Křtinách, Šošůvka Žďár a další obce. Z chemického hlediska komunální vody dotují vody především fosfáty, které tak dosahují koncentrace až několik mg/l, kde původem jsou především prací prostředky. Částečně se zvyšují dusičnany (amonné ionty, které se postupně samočištěcími pochody oxidují na dusičnany), koncentrace iontů draslíku se zvyšuje až k hodnotám 10 mg/l, zvyšuje se obsah síranů a celkově se zvyšuje obsah minerálních solí. Význam z hlediska ochrany přírody mají i látky hnilobné, které ve vodách podléhají bakteriálnímu rozkladu a mohou tak ovlivňovat biocenózu toků. Při vysoké koncentraci dochází ke snižování obsahu kyslíku až se vytvářejí bezkyslíkaté stavy spojené s produkcí metanu sirovořidíku a amoniaku. Ostatní látky již nejsou tak významné - vyjma jednorázové havárie toxických látek (např. ropné látky, silážní šťávy a pod.).

Jen malé znečištění vod je způsobováno průmyslovými závody místního významu. Z průmyslových závodů se na znečišťování Punkvy podílí Pstruhařství Skalní mlýn (zvyšování trofie a hnilobných organických látek) a ČKD Blansko, a.s. (znečištění z použitých slévárenských písků - odpadní vody s vysokým obsahem RL a NL z koloidních částic, které jsou z chemického hlediska víceméně inertní). Za zmínku stojí i bývalá skládka ADASTu Adamov na k.ú. Babice. Skládka byla ve starém lomu na vápenec a v jednom kg substrátu bylo zjištěno až 20 g ropných látek, které ohrožují kvalitu podzemních vod - zdroj pro Kanice. Aby se snížilo nebezpečí průniku ropných látek do podzemí, byla skládka částečně zabezpečena proti dešťovým vodám.

Vývoj kvality vody dokumentuje následující tabulka, která hodnotí kvalitu vod za 20 roků na základě srovnání vývoje saprobního indexu, t.j. na základě rozborů makrozoobentosu (Himmel, Helešic)

Lokalita	Saprobní index 1974	Saprobní index 1991	Saprobní index 1994
Sloupský potok pod obcí	2,59	1,64	
Bílá voda pod Holštejnem	1,73	1,69	1,48
Lipovecký potok-soutok	1,32	1,32	1,45
Punkva-Tunel	0,48	0,48	0,51
Malý výtok	1,21	1,09	0,59
Punkva-pod soutokem	0,68	1,03	0,81

Lokalita	Saprobní index 1974	Saprobní index 1991	Saprobní index 1994
Ostrov-návesní rybník	1,81		1,61
Jakubovo jezero	1,53		1,37
Jedovnice-rybník Olšovec	1,98		1,98
Jedovnický potok-ponor	2,04	1,91	1,64
Jedovnický potok-vývěř	0,25	0,49	0,41
Křinský potok pod obcí	1,43	1,51	1,37
Křtinský potok-vývěř	0,59	0,58	0,56
Hádek - nádrž	1,76		
Říčka pod nádrží			2,18
Hostěnický potok-ponor			2,62
Punkva-Macocha		1,21	
Krasovský potok		0,78	
Lopač-ponor		2,19	

Skapové vody a hospodaření na povrchu krasového území

Správa CHKO Moravský kras se kvalitou skapových vod zabývá již od roku 1981. Do dnešního dne byly vzorky odebírány celkem v 17 jeskyních. Zaměření odběrů bylo zaměřeno na aplikovaný výzkum se snahou získat potřebné argumenty pro navrhované úpravy hospodaření na povrchu. Na zmapování zemědělského hospodaření a jeho možného vlivu na kvalitu vod v jeskyních bylo v 90. letech zpracováno několik prací na základě kterých dále vznikl návrh úprav zemědělského hospodaření v roce 1984 a následující úprava sortimentu pesticidů v roce 1985. Z důvodu ochrany závrtů a jeskyně Amatérské jsme prosadili v roce 1986 změnu hospodaření na 38 ha půdy. Z orné půdy se staly louky a tak bylo zabráněno specifické erozi na území Moravského krasu, tedy odnosu půdních částic, hnojiv a pesticidů přes závrtů do podzemí, do jeskyní.

Rozbory skapů v jeskyních bylo zjištěno, že z ploch orné půdy se vyplavuje mnohem více dusičnanů a chloridů než pod lesem. Maximální koncentrace dusičnanů pod polem dosahovaly až několik set mg /l, často až 10 x více než pod lesem. Koncentrace chloridů byla pod polem 3 - 5 x vyšší než pod lesem (smrkové monokultury).

Tab.: Příklad kvality skapových vod v odběrech prováděných Správou CHKO Mor. kras

r. 1981 - 2 (mg /l)	Stará Amatérská jeskyně (pole)			Punkevní j. (les)
	Černý přítok	Tunelová ch.	Povod. ch.	Anděl
dusičnany	71,8	83,7	81,4	11,8
sírany	73,0	108,5	57,4	84,2
chloridy	38,2	59,6	55,1	15,3

r. 1988 (mg /l)	Nová Amatérská jeskyně (pole)			j. Řečiště (les)
	Ráztoka (les)	Homole	Diaklás. ch.	Zadní dóm
dusičnany	13,5	20,6	37,3	3,1
sírany	31,8	37,8	55,8	28,1
chloridy	14,8	40,4	46,8	8,9

Dále bylo zjištěno, že vzorky skapů odebírané pod listnatým lesem oproti vzorkům odebíraným pod jehličnatým lesem vykazovaly vyšší koncentraci dusičnanů, ale nižší než vzorky odebírané pod polem (pod ornou půdou).

Z výsledků analýz z roku 1986 je zřejmé, že k výrazným změnám obsahu iontů dochází i při srovnání různých hloubek jeskyní:

r. 1986	Změny iontů s rozdílnou hloubkou jeskyně (průměrné hodnoty z 15 jeskyní, mg /l)			
hloubka (m)	Ca ⁺⁺	SO ⁴⁻	HCO ³⁻	volný CO ₂
34	128	107	224	3
113	108	53	261	7,4
150	85	38	235	10,4

S ohledem na zjištěné výsledky Správa CHKO Moravský kras upřesňuje požadavky na způsob zemědělského hospodaření ve vazbě na půdní fond (požadavky na zatravnění částí orné půdy), změnu intenzity rostlinné výroby. Systém navrhovaného hospodaření vychází z toho, že celé území CHKO je rozděleno na 3 zóny, které se podle intenzity ochrany přírody využívají různou měrou i hospodářsky. Území s nejvyššími ochrannými zájmy (I. zóna) má největší omezení z hlediska hospodářského využití.

Koroze krápníků

Jedním z projevů antropogenního působení (znečištění) vod je urychlení krápníkové koroze, tj. rozpouštění krápníků. Z území CHKO Moravský kras je tento jev poprvé uváděn z období před cca 20 roky. Nejdříve byla pozorována pod polem v Amatérské jeskyni. Jako pravděpodobný původ byl udáván průsak chemikálií (např. hnojiv) z orné půdy do krasového podzemí. Později byla koroze objevena i v místech pod smrkovými monokulturami. I zde se nabízelo jednoduché vysvětlení - okyselení půdního horizontu spojené částečně s degradací půdy. Před třemi roky byla však objevena velmi výrazná koroze vázaná na části jeskyní, nad nimiž je smíšený nebo bukový les (např. v j. Býčí skála). Proto v současné době zjišťujeme rychlost koroze v různých částech jeskyní - ve vazbě na různý způsob hospodaření na krasovém povrchu nad těmito jeskyněmi (jehličnatý les, listnatý les, orná půda, louky). Cílem prací je posoudit do jaké míry se jedná o přirozené procesy a do jaké míry o procesy ovlivněné lidskou činností a následně stanovit podmínky pro zlepšení současného stavu.

3.12 Těžba nerostných surovin

Těžba nerostných surovin a jejich zpracování patřily k prvním významným socioekonomickým aktivitám člověka na území Moravského krasu. Geologická rozmanitost území umožňovala již od pravěku intenzivní využívání nerostného bohatství. Těžba nerostných surovin v Moravském krasu sehrála důležitou roli v historii průmyslu blanenska. Jednalo se zejména o těžbu železných rud, vápenců a slévárenských písků, která především v minulém století ovlivnila budování hutí sléváren a strojírenských závodů. První využívání je zaznamenáno již z nejstarších období osídlování krajiny. Jedná se především o nahodilý povrchový sběr surovin k výrobě kamenných nástrojů, především rohovců z jurských pokryvů a ze zvětralín rudických vrstev. K těmto sběrům později v době železné přistoupily i sběry povrchových výskytů limonitických železných rud, které vznikaly díky specifickým geochemickým podmínkám na styku devonských vápenců a rudických vrstev. Tyto lokality byly v tomto a pravděpodobně i mladším období téměř úplně vysbírány, ale podle současného geologického a důlně historického mapování Rudické plošiny je přítomnost ložisek takového typu prokázána. V době slovanské dochází ke značnému rozvoji železářství, které bylo prokázáno archeologickými nálezy starých hutí v okolí Rudice, Olomučan a Habrůvky. Jako nerostná surovina byla opět používána železná ruda rudických vrstev. O způsobu dobývání nemáme v současné době k dispozici hodnověrné údaje, lze však oprávněně předpokládat povrchový sběr rud, ale i systematickou těžbu v nehlubokých důlních dílech. Spolu s limonitem byly využívány i doprovodné jíly a písky rudických vrstev k přípravě žáruvzdorných materiálů, především k budování hutí a k výrobě keramiky. Archeologický průzkum ukázal, že 8. a 9. století bylo na území Moravského krasu obdobím velkých, dobře organizovaných hutnických celků, které byly na vysoké technologické úrovni. Tradiční těžba a zpracování železné rudy doznává svého kvalitativního a kvantitativního skoku ve 2. polovině 18. a v 19. století, kdy území Rudické a Babické plošiny je intenzivně exploátováno především hlubinným způsobem. Hloubka šachet se pohybovala mezi 20 -140 m. Těžba rud byla ukončena v roce 1893 pro vyčerpání ložisek a nrentabilnost těžby. Od té doby jsou známy pouze povrchové a ojediněle i důlní těžby keramických a slévárenských jílu a písků. Těžbařská činnost ve střední části Moravského krasu přinesla značné ovlivnění krajiny. Jedná se především o pozůstatky šachet s odvaly (např. Panské boudy, Žegrov, Černé hlíny a jiné) v okolí Rudice a u Babice (Malá Macocha). Mimo

velká důlní a povrchová díla jsou na území zachovány desítky drobných dobývek, tzv. pinek a odvalů, zejména na Rudické plošině. V současné době je ještě v provozu jámový lom Rudice Seč určený k dobývání žáruvzdorných surovin. Významnou nerostnou surovinou Moravského krasu byly a ještě stále jsou vápence. Představují surovinovou základnu pro výrobu vápna, stavebního kamene a ušlechtilou kamenickou výrobu. V současné době k tomu přistoupila těžba vápenců jako složky pro sestavení cementářského slínku. V minulosti byly vápence volně sbírány a lámány jako škrapy a škrapové balvany, později byly těženy v malých lomových provozovnách, kde se místy využívalo i stěn přirozených krasových závrtů. Poměrně rozšířená byla výroba vápna, využívaného ve stavebnictví a železorzudných hutích. Z blíže nedatovaného období nejstarší výroby vápna na území Moravského krasu známe několik lokalit šachtových pecí s nálezy kruhové kamenné vyzdívky, zbytků vápna, hliněné mazanice s glazurou a otisky větviček jehličnanů (Domínka, Březina, Wiehlovo údolí, Suchá louka). Z lokalit těžby vápenců lze jmenovat např. Plánivy, Hložek, Holštejn, Babice aj. Teprve později se těžba vápenců soustředila do několika lomů, z nichž dnes pracují lom Holštejn Malá dohoda s výrobou vápna, lom Ochoz 1 na výrobu drceného kameniva a velkolomy Líšeň - Lesní lom, Maloměřice a Mokrý. Do sféry využívání nerostných surovin na území Moravského krasu musíme započítat i využívání krasových dutin. Kromě úkrytů a přirozených přístřešků byby využívány zejména jeskynnní sedimentární výplně. Sloužily k těžbě písků (Býčí skála) a fosfátových hlín (Výpustek, Jáchymka).

V současné době na území CHKO Moravský kras zůstávají v provozu poslední tři těžební provozy. V severní části se jedná o lom Malá dohoda u Holštejna, kde jsou těženy devonské vápence k výrobě vápna. V roce 1987 došlo k rozšíření dobývacího prostoru, které se v současném stupni poznání o podzemních prostorech Amatérské jeskyně jeví jako značně problematické. Podle nového geodetického zaměření Staré Amatérské jeskyně tzv. Přítoková chodba prochází v hloubce cca 100 m pod stávajícím DP. Ve střední části Moravského krasu se na ložisku Rudice-Seč sezónně těží žáruvzdorné písky a jíly (cca 6000 m³ ročně). Na toto ložisko je zpracováván generel rekultivace a nepočítá se s dalším rozšířením provozu. Další lom je v provozu u obce Ochoz. Zde se těží devonské vápence částečně využívané jako drcené kamenivo, což je velmi neekonomické a nehospodárné využívání této kvalitní suroviny, mající své kořeny již minulosti. V současné době tento problematický provoz přechází na výrobu tzv. mikromletých vápenců což je významná surovina pro chemický průmysl, výrobu léčiv a pod. Zbytková surovina bude využívána jako materiál pro výrobu stavebních tvarovek a umělých mramorů. Tři uvedené těžební podniky nepředstavují žádnou mimořádnou zátěž pro přírodu a krajinu Moravského krasu. Jsou pravidelně dozorovány Obvodním báňským úřadem v Brně a Správa CHKO Moravský kras spolupracuje na vytváření plánů otevírky a přípravy dobývání, podílí se na zpracování generelů trhacích prací, rekultivace dobývacích prostorů apod.

Podstatně složitější situace je v těžebnách, které přímo nezasahují do chráněné oblasti, nicméně svými doprovodnými činnostmi ji mohou působit značné problémy. Týká se to především rozsáhlého komplexu lomů u Mokré, kde se intenzivním způsobem těží vápence a korekční sialické suroviny pro výrobu cementu. Dobývací prostor o rozloze několika km čtverečních sice nezasahuje do CHKO Moravský kras, ale prakticky celá severní hranice prostoru přímo navazuje na úředně vymezenou hranici CHKO Moravský kras. V minulých letech se díky spolupráci s těžářem (CVM Mokrý, a.s.) a Obvodním báňským úřadem v Brně podařilo usměrnit technologii trhacích prací. Na základě měření seismických vzruchů při odpalu byly stanoveny limity maximálních náloží i způsob časování náloží v jednotlivých vrtech. Zcela byla eliminována praxe tzv. sekundárních odstřelů (rozpojování velkých balvanů) používáním tzv. bouracích kladiv. Tento přístup se uplatnil i v lomu Ochoz. Rovněž se podařilo provést odprášení drtičů, což byl rovněž jeden z vážných problémů minulosti.

Správa CHKO Moravský kras připravuje návrh změny provádění hornické činnosti v DP Holštejn (Změna DP, změna technologie těžby apod.) tak aby, nedocházelo k ovlivňování Staré Amatérské jeskyně a návazných jeskynních systémů. V první řadě připravujeme seismické měření vlivů těžby v Leknínovém domě Staré Amatérské jeskyně, v přilehlém Hradském žlebu (možnost ovlivnění jeskynních systémů 13C, Piková dáma, Spirálka) a v těsné blízkosti DP Holštejn.

Vážným problémem, který se vynořil před několika lety, je zájem těžebních firem o drobná ložiska tzv. křtinských mramorů, která jsou rezeseta podél východní geologické hranice Moravského krasu. Podobně jako u Mokré i tato ložiska leží mimo CHKO. Zatím se u žádného z plánovaných ložisek (Křtiny, Jedovnice a Březina) nepodařilo pro intenzivní odpor obyvatel obcí, v jejichž katastrech se tato ložiska nacházejí, zahájit těžbu. Správa CHKO Moravský kras sbírá informace o možných rizicích pro chráněnou

oblast a účastní se všech jednání. Nicméně rozhodování o této oblasti využití nerostných surovin v těsné blízkosti krasu zůstane s největší pravděpodobností na příslušných okresních úřadech - referátech životního prostředí. Možnost Správě CHKO tyto záměry ovlivňovat dává i v současné době dokončovaný územní plán CHKO. Předmětné lokality leží v územích, o která se má CHKO rozšířit. Obce s tímto řešením vyjádřily souhlas.

3.13 Průmysl a jeho vliv na přírodu chráněné oblasti

Největší centra průmyslové výroby jsou rozmístěna po okrajích řešeného území a nepředpokládá se jejich rozvoj uvnitř řešeného území. Podniky průmyslové výroby vnitř řešeného území mají více charakter výrobních služeb, místního hospodářství apod. Největšími centry průmyslové výroby jsou Brno, Blansko, Adamov, Boskovice a Rájec-Jestřebí. Výrazná je vazba v pohybu obyvatel z řešeného území za prací v těchto centrech. Stejně tak výrazný je vliv těchto center, ale i ostatních průmyslových podniků v řešeném území na kvalitu životního prostředí. Přehled o výrobních podnicích průmyslového charakteru uvádí následující tabulka. Přiřčleněny jsou rovněž přehledy nevýrobních služeb obyvatelstvu. Uvedeny jsou pouze vybrané průmyslové závody v CHKO a dále největší průmyslové závody v těsné blízkosti hranic chráněné oblasti.

Negativní vlivy průmyslu na přírodu v CHKO Moravský kras

Základní představu o plošném zatížení území CHKO vybranými faktory dávají první výsledky výzkumného úkolu zajišťovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny - sekci monitoringu a ekologie krajiny v Brně Atmosferická depozice na plochách BMP. Z území Moravského krasu je do sledování zařazena plocha č. 32 Blansek. V porovnání s ostatními sledovanými lokalitami se s výjimkou olova (2. nejvyšší koncentrace) a kadmia (ve středu měřených koncentrací), pohybují koncentrace ostatních sledovaných veličin při dolní hranici (viz. tab.: Výsledky analýz sledování atmosferické depozice na plochách BMP). Z tohoto pohledu tedy Moravský kras patří k nejčistším oblastem.

V letech 1989 až 1991 byl v návaznosti na NPR Vývěry Punkvy proveden monitoring prašného spadu (viz tab.: Výsledky měření prašného spadu v severní části Moravského krasu, OHS Blansko). Vybrány byly lokality: Skalní mlýn - poblíž parkoviště, Hanák - skalní ostrožna cca 80 m nad Skalním mlýnem, Macocha - v areálu u Chaty na Macoše a ČKD - poblíž křižovatky na Lažánky a Skalní mlýn.

Průměrné hodnoty prašných spadů v jednotlivých čtvrtletích i celoroční průměry jsou uvedeny v tabulce. Celoroční průměry prašných spadů na všech stanovištích po oba roky byly nízké a ležely pod hygienicky únosnou hodnotou, t.j. $12,5 \text{ mg}\cdot\text{m}^{-2}/30 \text{ dní}$. Ke zvýšení hodnoty prašného spadu dochází ve II. a III. čtvrtletí v porovnání s I. a IV. čtvrtletím. V tomto období je zejména na stanovištích Skalní mlýn, Hanák a Macocha patrné zvýšení podílu organických látek, což je dáno především přítomností pylů. Odlišný charakter má stanoviště v ČKD, kde se na prašném spadu podílí především anorganické látky.

Přes skutečnost, že průměrné čtvrtletní i roční hodnoty jsou velmi nízké, došlo několikrát k překročení měsíčních limitů, a to na stanovištích Hanák (září 1990), ČKD (duben 1991) a Macocha (květen, červen, srpen a září 1990 a dále srpen 1991). Vysoké hodnoty spadů na stanovišti Macocha jsou dány velkou převahou organických látek v sedimentu (až přes 80 %).

3.14 Kvalita ovzduší

Údaje znečištění ovzduší v NPR (Suchý žleb - cca 150 m nad Kateřinskou jeskyní, Pustý žleb - u Punkevních jeskyní) v porovnání se dvěma lokalitami mimo rezervaci prokazují, že hlavním zdrojem znečištění ovzduší dna žlebů je automobilová doprava. Specifická geomorfologie a mikroklima krasových kaňonů je příčinou toho, že koncentrace SO_2 ve žlebech nejsou odvislé od přenosu, který probíhá ve vzdušných masách nad terénem náhorní plošiny (Mrkva, 1992). S tímto je v souladu i porovnání naměřených koncentrací NO_x ve žlebech (zejména v Suchém žlebu) se situací ve městě Brně, kde i přes nepoměrně vyšší frekvenci dopravy byly ve stejných termínech naměřeny vyšší koncentrace. Dálkový přenos znečištění (zejména SO_2) se na dnech žlebů výrazně neprojevuje a nepatří tedy k rozhodujícím faktorům poškozování dna kaňonů NPR.

3.15 Dřeviny rostoucí mimo les, památné stromy

Významným krajinným prvem v Moravském krasu jsou dřeviny rostoucí mimo les. Jejich výskyt ve volné krajině je vázaný zejména na škrapová pole a místa, kde skalní podloží vystupuje na povrch, dále na uměle vytvořené kamenice podél zemědělských pozemků a také na krasové závrtvy na plošinách. Lokality s největší koncentrací těchto nelesních porostů dřevin jsou zařazeny do I. nebo II. zóny CHKO MK. Takové

plochy jsou zejména v k.ú. Vavřinec, Suchdol, Sloup, Šošůvka, Ostrov a Lažánky. Tyto porosty je třeba chránit, zejména proti neoprávněnému kácení. Nově zatravňované plochy v I. zóně v okolí krasových závrťů naplošinách je třeba využít k dalšímu rozšiřování ploch těchto porostů. Využívat k tomu bude nutné jak přirozený nálet, tak i umělé výsadby z místního sadebního materiálu získaného v okolí i vypěstovaného ve školkách. Tyto nelesní remízky a drobné háje zvyšují nejenom estetickou hodnotu území, ale též podstatně přispívají ke zvýšení druhové pestrosti území, v okolí závrťů chrání půdu před její erozí a odnosem do krasového podzemí a vytvářejí vhodný biotop pro celou řadu drobných živočichů..

Mnoho vzrostlých stromů se též nachází v zastavěném území obcí. Přispívají zde k vytváření typického rázu obcí, stíněním a svým vzhledem se podílejí i na vytváření příjemnějšího životního prostředí v obcích. Bohužel je tato skupina dřevin daleko více ohrožena, než předcházející. Nejvíce jsou tyto stromy ohroženy zejména budováním nadzemních i podzemních inženýrských sítí, při kterém dochází, byť neúmyslně, k vážným zásahům do koruny a kořenového systému stromu. Zejména zásahy do kořenů vedou často k vážnému poškození stromu a k jeho následnému odumření. Již existující sítě pak často znemožňují provést v obcích výsadbu nových stromů. To má za následek, že vzrostlé stromy z obcí postupně mizí aniž by byly nahrazovány novými. Z ohledem na to je proto nutné při povolování nových inženýrských sítí důsledně dbát na vymezení jejich tras a případně je včas vhodným způsobem upravovat. Stromy vykazující mimořádné rozměry, nebo jiné zvláštní vlastnosti jsou vyhlášeny jako památné.

4. Územní ochrana

4.1 Chráněná krajinná oblast Moravský kras

Moravský kras je největší a nejvýznačnější krasovou oblastí České republiky s typicky vyvinutými formami povrchového a podzemního krasu, unikátní živou přírodou, s archeologickými doklady existence člověka v území již před 100 000 lety, je i oblastí s význačnými kulturními a technickými památkami. Moravský kras je územím s nejdelší historií výzkumu krasových lokalit v naší republice a má nezastupitelné místo v rozvoji mnohých vědeckých disciplin. Současně je i územím s četnými sídly a intenzivním hospodařením. Nezastupitelný je pro oblast cestovního ruchu a turistiku. Svým významem přesahuje hranice České republiky.

Posláním Moravského krasu je zachování všech unikátů neživé a živé přírody i kulturních a technických památek při rozvoji šetrných forem hospodářského využívání oblasti.

4.2 Přírodní park Rakovecké údolí

V katastru obce Bukovinka a Jedovnice podél potoka Rakovec byl zřízen Přírodní park Rakovecké údolí. Ochranný režim je stanoven vyhláškou OkÚ Blansko ze dne 17.11.1977. V roce 1999 – 2001 probíhá zpřehodňování jeho hranic a ochranného režimu.

4.3 Zvláště chráněná území

V CHKO a v zájmovém území mimo CHKO se nachází sítě zvláště chráněných území v kategorii národní přírodní rezervace a památka a přírodní rezervace a přírodní památka.

Národní přírodní rezervace

NPR Habrůvecká bučina

NPR Hádecká planinka

NPR Josefské údolí

NPR Vývěry Punkvy

Národní přírodní památky

NPP Býčí skála

NPP Jeskyně Pekárna

NPP Rudické propadání

Přírodní rezervace

PR Bayerova

PR Bílá voda

PR Březinka

PR Čihadlo

PR Dřínová

PR Rakovec

PR U Nového hradu

4.4 Významné krajinné prvky

Mezi tzv. "VKP ze zákona" náleží mimo jiné nivy řek a ostatních vodních toků a lesy. Registrovaný VKP orgánem ochrany přírody se v zájmovém území nevyskytuje.

4.5 Územní systém ekologické stability

Základní povinnosti při obecné ochraně přírody v prostoru ÚSES stanoví § 4 odst. 1 zákona.

Základními stavebními kameny ÚSES jsou tzv. prvky kostry ekologické stability, ke kterým náleží převážně významné krajinné prvky a zvláště chráněná území. Generel ÚSES zájmového území se opírá o biokoridory a biocentra nadregionálního významu.

A. Biogeografické členění

Dobře zpracované biogeografické členění území na základě trvalých ekologických podmínek je nezbytnou podmínkou správně vymezených úrovní územní systém ekologické stability i jeho jednotlivých částí. Jde v podstatě o postižení pestrosti přírodních podmínek, v člověkem neovlivněné krajině, tedy podmínek vzniku a vývoje přírodních, člověkem neovlivňovaných ekosystémů. Dle tohoto členění se vyčleňují :

- skupiny typů geobiocénů - typologické jednotky, nejnižší hierarchická jednotka členění - vystihuje charakteristiku dané lokality (do desítek hektarů), a to vegetační stupeň, zastoupení živin a přístupnost půdní vláhy.

- biochora - je vyšší typologickou jednotkou, např. charakteristiku hlubokých říčních zářezů, plošin, nivních poloh atd.

- biogeografický region (bioregion) - hierarchicky vyšší a již zcela individuální jednotkou. Je charakterizován jako jedinečná jednotka biogeografického členění krajiny na regionální úrovni. Bioregion je zpravidla charakterizován také specifickým typem a určitou intenzitou antropogenního využívání a tedy i svébytným současným stavem biocenóz. Vzhledem k tomu, že bioregiony byly zpracovány kompletně pro celou ČR teprve koncem roku 1994, jsou ještě v současné době používány tzv. sosiekoregiony, které toto biogeografické členění částečně nahrazovaly.

Vzhledem k zavedení bioregionů, na místo sosiekoregionů, je nutné dopřesnění návaznosti příslušných biochor na hranice bioregionů.

Zavedení bioregionů si vyžádalo úpravu nadregionálního a regionálního systému ekologické stability. Do plánu péče byl převzat upravený Nadregionální územní systém ekologické stability ČR (Bínová, Culek 1994) z podkladů Společnosti pro životní prostředí, spol.s r.o.. Z toho tedy vzniká i mírná disproporce mezi zpracovanými lokálními generely a upraveným nadregionálním a regionálním ÚSES.

B. Popis územního systému ekologické stability krajiny

Zpřesňování biogeografického členění a zavedení bioregionů si vyžádalo i úpravu nadregionálního a regionálního systému ekologické stability. Do řešení byl převzat upravený nadregionální a regionální systém ekologické stability z podkladů Společnosti pro životní prostředí spol.s r.o..

Nadregionální územní systém ekologické stability krajiny

Poznatky o nadregionálním územním systému ekologické stability:

-hranice biogeografických regionů byly upřesněny; bioregiony nahradily sosiekoregiony a staly se dlouhodobě platnou biogeografickou jednotkou rozhodující pro vymezení NR ÚSES a hodnocení jeho reprezentativnosti

-nadregionální biocentrum má minimálně jedno jádrové území a ochrannou zónu.

-minimálním prostorovým parametrem nadregionálního biocentra je 1000 ha.

-jádrové území má být tvořeno přírodními nebo přírodě blízkými společenstvy, pokud jsou významně vysokou biodiverzitou

-nadregionální biokoridory mají vymezeny osy a ochranné zóny

- minimální šířka osy nadregionálního biokoridoru odpovídá šířce regionálního biokoridoru příslušného typu

-maximální šíře ochranné zóny je 2 km od osy nadregionálního biokoridoru po obou stranách. Je možné ji zúžit na místech, kde nejsou potenciální podmínky pro existenci příslušných typů ekosystémů

-součástí nadregionálního biokoridoru se stávají skladebné prvky lokálního a regionálního ÚSES, významné krajinné prvky, chráněná území, kostra ekologické stability a všechny přírodní i přírodě blízké ekosystémy, které jsou lokalizovány v ochranné zóně biokoridoru.

V původních hranicích řešeného území jsou oproti systému ekologické stability z roku 1991 vymezena pouze dvě nadregionální biocentra, a to Suchý a Pustý žleb a Josefovské údolí, s určitými úpravami hranic. Biocentra Údolí Ríčky a Jelení skok byla převedena do kategorie regionální a v původním prostoru byly vymezeny osy nadregionálního biokoridoru K 132/T, K 132/MH a K 135/MH resp. K129/MB, K129/MH.

K určité změně došlo i ve vedení a kategorizaci biokoridorů. Nadregionální biokoridor v severojižním směru je zachován v prostoru od nadregionálního biocentra Pustý a Suchý žleb na jih k nadregionálnímu biocentru Josefovské údolí (K 130/MB). Původně nadregionální biokoridor 24-23/17, navazující severně na nadregionální biocentrum Suchý a Pustý žleb, je převeden do kategorie regionální biokoridor.

Doplněna byla osa biokoridoru K 131/MB Tato osa prochází od západu od nadregionálního biocentra Josefovské údolí, zde se odklání k severu na Jedovnice a pokračuje nad údolím Rakovce přes regionální biocentrum Rakovecké údolí.

Cestovní ruch

1. Analýza hlavních problémových okruhů

Analýza vychází z předpokladu, že politická a ekonomická situace v České republice bude dlouhodobě stabilní a orientovaná na přibližování k Evropské unii. Soukromé vlastnictví a soukromé podnikání jsou nezpochybnitelnými hodnotami a hlavním motorem národní ekonomiky. Tyto postuláty platí rovněž pro podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Pro cestovní ruch je specifické, že svojí podstatou vytváří podstatně více styčných ploch, na kterých se setkávají veřejné a soukromé zájmy, než většina ostatních ekonomických odvětví. Zatímco převážná většina infrastruktury cestovního ruchu (zejména v oblasti služeb) je předmětem soukromého podnikání, velká část nabízeného produktu cestovního ruchu se nachází ve veřejném vlastnictví či ve veřejném užívání – kulturní památky, lesy, veřejná prostranství měst a vesnic atd. Již z tohoto důvodu je nezbytné, aby veřejný a soukromý sektor v oblasti cestovního ruchu intenzivně spolupracovaly.

Dalším důvodem vzájemné spolupráce je společný zájem na vytváření zisku. Cestovní ruch je celosvětově třetím nejsilnějším ekonomickým odvětvím s mimořádnou dynamikou růstu a velmi vysokým podílem přidané hodnoty, lze jej proto považovat za velmi atraktivní odvětví jak z hlediska podnikatelského, tak z hlediska daňové výtěžnosti. Spolupráce veřejného a soukromého sektoru se z výše uvedených důvodů proto neodehrává pouze státní úrovni např. v oblasti legislativy, ale její podstata leží v jednotlivých městech, obcích a regionech.

Hlavní problémové okruhy spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu lze rozdělit do následujících bodů:

- Majetkoprávní vztahy
- Daňová výtěžnost a rozpočty měst a obcí
- Celostátní, regionální a místní strategie rozvoje
- Dotační politika na podporu cestovního ruchu
- Trh práce
- Budování infrastruktury cestovního ruchu
- Statistika a informační systémy
- Marketing a propagace cestovního ruchu

2. Hodnocení atraktivity cestovního ruchu v Moravském krasu z externích zdrojů

Pro hodnocení atraktivity cestovního ruchu v Moravském krasu z externích zdrojů byly použity jednak údaje z oficiálních dokumentů, zabývajících se obecně rozvojem území a speciálně cestovním ruchem, jednak údaje z vybraných zahraničních pramenů.

1. Hodnocení dle oficiálních dokumentů:

Strategie rozvoje Brněnského kraje: V hodnocení významu turistických středisek je Moravský kras zařazen mezi tři nejvýznamnější střediska Brněnského kraje (spolu s městem Brnem a Lednicko – Valtickým areálem) do kategorie „středisko nadregionálního významu I.“.

Regionální operační plán NUTS II Jihovýchod: Z přírodních atraktivit mezinárodního a nadregionálního významu nabízí region Moravský kras, národní park Podyjí, biosférickou rezervaci UNESCO Pálavu, chráněné krajinné oblasti.

Turistické marketingové regiony České centrály cestovního ruchu: V této klasifikaci je marketingový region Moravský kras zařazen v pětistupňové škále do nejvyšší úrovně:

12f Moravský kras

Situační charakteristika: Poměrně úzký pás krasového území má velmi dobře vyvinuté povrchové i podzemní krasové jevy. Území patří do CHKO Moravský kras.

Vhodné formy cestovního ruchu: víkendová rekreace, pěší turistika, speleoturistika, cykloturistika.

Časová využitelnost: celoroční s významnou letní sezónou.

Intenzita cestovního ruchu: I.

2. Hodnocení dle vybraných zahraničních a domácích pramenů:

Toto hodnocení bylo provedeno vyhodnocením a srovnáním několika významných zahraničních průvodců cestovního ruchu.

Baedeker Česká republika a Slovenská republika: Moravský kras je hodnocen jako celek v kategorii přírodních pamětihodností (modré *) v nevyšší kategorii, tj. **. Konkrétně Macocha **, Kateřinská jeskyně **, Sloupsko – Šošůvské jeskyně *, Punkevní jeskyně *. Z dalších pamětihodností jsou zmíněny jeskyně Balcarka, Jedovnice a Křtiny.

Lonely Planet – Europe on a Shoestring: Moravský kras nezmiňuje.

Lonely Planet – Czech Republic, Slovak Republic: Jako významné zmiňuje 4 přístupné jeskyně, Macochu a dále kostely ve Křtinách, Senetářově a Jedovnicích. Z ubytovacích příležitostí jsou uvedeny (bez hodnocení) Blansko: Dukla, Macocha, ČKD; hotel Skalní mlýn; útulna Macocha. Nabízen je prohlídkový autobusový okruh z Blanska, kritizován je fakt, že nejsou organizované turistické výpravy.

Bob Humphrey's Czech and Slovak Republics: Moravský kras stojí za vidění, ale trpí špatnou dopravou. Nabízí organizované zájezdy c cestovní kanceláří z Brna, avšak neříká s kterou. Z pamětihodností zmiňuje Blansko, Macochu a 4 přístupné jeskyně, Josefské údolí, kostely ve Křtinách, Senetářově a Jedovnicích. Jako atrakce uvádí lanovku a ekovláček, zdůrazňuje pěší a cykloturistiku. Ubytování: Křtiny: Santini; hotel Skalní mlýn; camp Relaxa ve Sloupu.

Hotely a ubytování v ČR: Sloup: Čermák; Petrovice: U hraběnky; Jedovnice: Riviéra, Terasa; útulna Macocha; Blansko: Dukla, Macocha.

3. Turistika a rekreace v CHKO Moravský kras

Důležitou funkcí Moravského krasu je uspokojování potřeb místních obyvatel i návštěvníků z domova a zahraničí v oblasti cestovního ruchu a rekreace. Rekreční funkce oblasti je však limitována únosností přírodního prostředí. Této únosnosti musí být podřízen jak rozsah a kvalita vybavenosti, tak i limity návštěvnosti.

Z hlediska široké veřejnosti patří k největším atraktivitám chráněné oblasti jeskyně. Z celkového počtu více než 1000 jeskyní jsou 4 zpřístupněny pro veřejnost. Návštěvnost těchto jeskyní je v průběhu roku i na jednotlivých lokalitách značně rozkolísaná. V průměru dnes dosahuje cca 0,4 milionu návštěvníků za rok. Pro celou oblast CHKO se návštěvnost odhaduje na 1 milion osob. Průzkumem Geografického ústavu ČSAV Brno bylo zjištěno, že většina (64%) návštěvníků tráví v Moravském krasu jen několik hodin, maximálně jeden den. Zbývajících 36% tráví v Moravském krasu delší dobu. S ohledem na stav vybavenosti území, dostupné informace o návštěvnosti jeskyní, vytížení parkovišť a využití organizované dopravy turistů (silniční vláčky a lanovka) lze tyto údaje akceptovat i pro současnost.

Vážným problémem ochrany jeskyní je celková devastace jeskynního prostředí, pro běžného návštěvníka snad nejpatebnější v poškozování krápníkové výzdoby. Týká se jak veřejnosti přístupných, tak i nepřístupných jeskyní. Porovnáním stavu výzdoby z období po objevu jeskyně se současným stavem bylo zjištěno, že v některých úsecích dnes chybí často 50 až 70% původní výzdoby. V řadě lokalit byly způsobeny nenahraditelné škody, jejichž „náprava“ často spočívala v instalaci „krápníků“ z umělých hmot. Typickým příkladem je tzv. „Handžár“ (dnes náhrada z umělé hmoty), který je ve znaku jeskyně Balcarky, nebo tzv. „Jehla“ na Punkevních jeskyních, jejíž celá špice je opět z umělé hmoty. Z přehledu návštěvnosti jeskyní je jasně patrná snaha Správy CHKO o regulaci návštěvnosti, zejména v nejzatiženějších lokalitách. Např. na Punkevních jeskyních poklesla roční návštěvnost z 250 - 300 tisíc na dnešních cca 170 tisíc. Vyloučením individuální dopravy ze Suchého a Pustého žlebu zmizely krizové situace plného parkoviště u Punkevních jeskyní a fronty desítek až stovek turistů před vchodem do jeskyně.

Ochrana veřejnosti nepřístupných jeskyní spočívá v budování pevných uzávěr. Vedle Správy CHKO se na této činnosti podílí i základní organizace České speleologické společnosti. U veřejnosti přístupných jeskyní spočívají ochranná opatření ve stanovení a dodržování maximálních počtů návštěvníků v jednom vstupu do jeskyně, v prohloubení pasivních i aktivních opatření k ochraně výzdoby a dozorování návštěvníků za použití moderních metod. Dále pak v prohloubení preventivního působení na návštěvníky. Vysoká odpovědnost je zejména na průvodcích, kteří mohou svědomitým výkonem práce řadě poškození výzdoby zabránit. Důsledně je nutno řešit všechny zjištěné přestupky a vyvozovat přísná opatření.

Další formou krátkodobé rekreace je individuální rekreace v chatách a chalupách. Chatovou výstavbu je nutno z pohledu chráněné oblasti posuzovat jako negativní prvek. Přes normy zakazující výstavbu chat (výnos u zřízení CHKO Moravský kras z roku 1956, Směrnice pro realizaci územního plánu CHKO z roku 1974), bylo v letech 1956 - 1975 postaveno v CHKO přes 300 chat a další v jejich těsné blízkosti. Přitom většina těchto chat byla v rozporu s ochrannými podmínkami povolena příslušnými národními výbory. Zejména v jižní části CHKO přiléhající k Brnu postupně vyrostly rozsáhlé chatové kolonie, které devastovaly např. škrapovou stráň u Ochozu, dlouhé úseky lesnatého údolí Říčky apod.

V letech 1982-83 provedla Správa CHKO podrobnou evidenci chat včetně fotodokumentace všech objektů. V současné době jsou prováděny prověrky a zjištěné přestupky jsou řešeny příslušnými stavebními úřady. Na základě požadavků Správy CHKO byly provedeny 2 demolice chat (k.ú. Žďár a k.ú. Mokrý). Řešení konkrétních případů je však velmi komplikované a zdlouhavé. V dnes zpracovávaných Změnách a doplňcích územního plánu CHKO Správa CHKO prosazuje kategorizaci chatových lokalit ve vztahu k přírodním hodnotám. Lokality v přírodně cenných územích I. zóny navrhujeme postupně likvidovat, na největší části lokalit navrhujeme zákaz nových staveb s možností oprav a rekonstrukcí chat dříve postavených a v menší části lokalit (Skalka) souhlasíme i s dostavbou nových objektů (viz. kap. 3.2.6.1.).

Forma pobytové rekreace je na území chráněné oblasti realizována především v obcích. Jedná se o hotely Skalní mlýn a Moravský kras ve Sloupu a penziony Švýcárna a U kamenného kola v Josefském údolí, turistická ubytovna Chata na Macoše (dnes v rekonstrukci), U Kovaříků ve Sloupu. V posledních letech se rozvíjí i ubytování v soukromí. Rozhodující ubytovací kapacity jsou mimo CHKO. K nejvyhledávanějším patří penziony U Fausta a U Santiniho ve Křtinách, U Hraběnky v Petrovicích dále pak hotely Dukla v Blansku, Panorama a Junior hotel v Češkovcích, Riviéra v Jedovnicích, Zlatá lípa v Lipovci (dnes uzavřen). Významnou rekreační oblastí ve střední části Moravského krasu jsou Jedovnice s rybníkem Olšovcem, autocampingem a veřejným tábořištěm. Další tábořiště je ve Sloupu v Moravském krasu. Rozhodnutím Správy CHKO je vyhrazeno místo pro táboření i na hřišti ve Vavřinci.

3.1 Horolezectví

Zejména v posledních letech je velký zájem o horolezectví. Z důvodu uchování přírodních krás území byly v dohodě orgánů státní ochrany přírody s horolezeckým svazem stanoveny podmínky této činnosti. Horolezectví je vyloučeno z některých částí Moravského krasu z důvodu ochrany rostlin. Od 1. ledna do 15. července je zákaz horolezectví na lokalitách, kde hnízdí některé druhy ptáků. Omezení v okolí veřejnosti přístupných jeskyní a v propasti Macoše vyplývají i z důvodu bezpečnosti návštěvníků.

Prakticky na všech povolených lokalitách je z důvodů ochrany cenné vegetace na horních hranách skalních stěn požadován sestup slaněním (kromě stěn v Rudickém propadání).

SKALNÍ STĚNY V MORAVSKÉM KRASU - horolezecké terény

Název stěny	Lezení od-do	povoleno	Oblast	Kategorie ochrany
stěna Za bytovkami	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	2.zóna
Evropa	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
Indie	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
stěna Za Indií	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
stěna Nad poustevnou	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
Otec, Matka a Syn	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
stěna Nad Sloupskou jeskyní	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
Žízňivá stěna	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
Staré skály	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
Hřebenáč	1.1. - 31.12.		Sloupské skály	1.zóna
stěny v Pastouškách (Vaňousovy díry, Kniesova okna)	1.1. - 31.12.		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
skalky U vykotlaného stromu	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
stěna V bučí	15.7. - 31.12.		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Bílá hvězda	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Nad Holštejnskou jeskyní	1.1. - 31.12.		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Buchta	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Pekýlko	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Holštejnská skála	1.1. - 31.12.		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Cvičiště	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Mamut	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Zbořísko (Stará rasovna)	zákaz lezení		Bílá voda	přírodní rezervace, 1.zóna
Panská skála	1.1. - 31.12.		Hradský žleb	2.zóna
Balcarova skála	zákaz lezení		Hradský žleb	1.zóna
Peklo	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna U Žida	zákaz lezení		Pustý žleb	1.zóna
stěna Pod Suchdolem	zákaz lezení		Pustý žleb	1.zóna
Suchý smrk	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Černý komín	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Za rohem	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Nad Řečištěm	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Koňský spád	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Čertova kazatelna	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Sarkofág	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Stokorunová stěna	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Sedmikráska	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Nad Salmovkou	zákaz lezení		Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna

Název stěny	Lezení povoleno od-do	Oblast	Kategorie ochrany
stěna Pod Salmovkou	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Nad Bertalánkou	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Nad Čertovou brankou	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Beran	15.7. - 31.12.	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Rorejsy	15.7. - 31.12.	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Loupežnická stěna	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Pod hradem	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna U Hamerníka	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Majdaléna	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Policejní stěna	1.1. - 31.12.	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Kůň	1.1. - 31.12.	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Naše stěna	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Americká stěna	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Zapomenutá stěna	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Emigrantská	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
skála Za Koněm	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Kampanilla	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Stěna zapadajícího slunce	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Nad vodárnou	1.1. - 31.12.	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
skalky Nad příhonem	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Punkevní stěna	zákaz lezení	Pustý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Desatero	zákaz lezení	propast Macocha	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Klenba	15.7. - 31.12.	propast Macocha	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna U Dolního můstku	zákaz lezení	propast Macocha	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Pod Dolním můstkem	zákaz lezení	propast Macocha	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Pod Horním můstkem	15.7. - 31.12.	propast Macocha	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Kateřinský prst	1.1. - 31.12.	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Kateřinská jeskyně	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Zbojnická stěna	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna

Název stěny	Lezení povoleno od-do	Oblast	Kategorie ochrany
Rytířská jeskyně	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Býčí roh (Zábranského stěna)	1.1. - 31.12.	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Sluneční skalky	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Měsíční skalky	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Malý pes	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Saxifrága	1.1. - 31.12.	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Čertův most	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
stěna Za zrcadlem	1.1. - 31.12.	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Ztracená stěna	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Tondova stěna	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Henryho stěna	1.1. - 31.12.	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Horní Úzká	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Čertova okna	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Evka	zákaz lezení	Suchý žleb	národní přírodní rezervace, 1.zóna
skály V Kamenci	zákaz lezení	Suchý žleb	2.zóna
Hanák	zákaz lezení	Údolí Punkvy	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Babylónská věž	zákaz lezení	Údolí Punkvy	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Prasečí ucho	zákaz lezení	Údolí Punkvy	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Stěna vycházejícího slunce	zákaz lezení	Údolí Punkvy	národní přírodní rezervace, 1.zóna
skála Sv. Jiří	zákaz lezení	Údolí Punkvy	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Slza	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
Podhradí (Opilecká)	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
Kolíbka (Blok)	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
Šípkový hrad	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
stěna Nad propadáním	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
stěna Vedle propadání	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
stěna v Kamenném žlíbku	1.1. - 31.12.	Rudické propadání	národní přírodní památka, 1.zóna
Jidášská stěna	zákaz lezení	Josefské údolí	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Krkavčí skála	15.7. - 31.12.	Josefské údolí	národní přírodní památka, 1.zóna
Hop-trop	15.7. - 31.12.	Josefské údolí	národní přírodní památka, 1.zóna

Název stěny	Lezení od-do	povoleno	Oblast	Kategorie ochrany
Věž Modrého rysu (Riviéra)	15.7. - 31.12.		Josefské údolí	národní přírodní památka, 1.zóna
stěna Nad vývěrem	1.1. - 31.12.		Josefské údolí	národní přírodní památka, 1.zóna
Býčí skála	15.7. - 31.12.		Josefské údolí	národní přírodní památka, 1.zóna
Kostelík	1.1. - 31.12.		Josefské údolí	národní přírodní památka, 1.zóna
Jáchymka	1.1. - 31.12.		Josefské údolí	národní přírodní rezervace, 1.zóna
Zub času	zákaz lezení		Josefské údolí	1.zóna
skály U Výpustku	zákaz lezení		Josefské údolí	přírodní rezervace, 1.zóna

3.2 Pěší turistika

Územím chráněné oblasti prochází několik desítek kilometrů turisticky značených cest. Pěší turistika je v Moravském krasu tradičním způsobem rekreace návštěvníků a je zde ve větší míře provozovaná už od minulého století. Celé území je protkáno hustou sítí značených turistických cest, jejichž největší koncentrace je v neatraktivnějších částech oblasti. Jedná se o oblast Skalního mlýna a Macochy, Josefského údolí a okolí Jeskyně Pekárny v údolí Říčky. Značení cest je pravidelně a kvalitně udržováno značkaři KČT, rozcestí jsou postupně osazována kovovými rozcestníky, na které jsou přemísťovány směrovníky dosud umísťované převážně na stromy. V letech 1990 - 91 byl KČT ve spolupráci se Správou CHKO MČ přehodnocen dosavadní systém turistických značených cest v CHKO Moravský kras a navržen nový. Ten byl v návaznosti na vydání nové mapy (1:50.000) v roce 1992 realizován v terénu přeznačením dosavadních tras. K největším změnám došlo zejména v oblasti propasti Macocha a v Josefském údolí. Nové trasy byly vedeny tak, aby zůstaly veřejnosti zpřístupněny nejzajímavější partie Moravského krasu. Přitom byly využity maximálně stávající kvalitní lesní cesty a předešlo se tak sešlapávání vegetace a vytváření erozních rýh, k čemuž na některých úsecích cest vedených volným terénem často docházelo. Tyto změny tras se na četných místech již dnes pozitivně projevují opětovným zarůstáním některých bývalých úseků cest vegetací. Lze konstatovat, že stávající síť turistických cest v Moravském krasu je dostačující a její další výrazné rozšiřování by bylo na úkor kvality její pravidelné údržby a obnovy. Zahušťování sítě v neatraktivnějších partiích oblasti není ani v zájmu ochrany přírody, neboť již dnes jsou místa, kde by se celoroční pohyb osob neprojevoval rušivě (zejména vůči velkým živočichům) prakticky velmi omezena.

V nejnavštěvovanějších místech jsou vybudovány naučné stezky. V severní části CHKO je to naučná stezka Macocha, ve střední části naučná stezka Josefské údolí a Jedovnické rybníky - Rudické propadání. V areálu jeskyně Balcarka je zřízena malá expozice typických rostlin Moravského krasu. Správa CHKO zahájila instalaci informačních panelů na vybraných turisticky exponovaných místech. V současné době je takto umístěn panel u jeskyně Kůlna v severní části Moravského krasu.

V posledních letech se na území Moravského krasu rozvíjí cykloturistika. Vyhledávanou trasou jsou zejména účelové komunikace s vyloučenou motorovou dopravou v Pustém a Suchém žlebu. Cyklisté na horských kolech však využívají i jiné z hlediska ochrany přírody mnohdy nevhodné trasy. V rozpracovaných Změnách a doplňcích územního plánu CHKO je řešen i návrh cyklistických tras.

3.3 Agroturistika

Z hlediska ochrany přírody a krajiny je jednou z nejpříjemnějších forem cestovního ruchu agroturistika (i tzv. měkká nebo zelená turistika). V CHKO Moravský kras se jí zatím nevěnuje žádný subjekt, i když kritéria pro provozování agroturistiky by splňovaly v současnosti některé malé hotely a penziony. Nejbližší ekoagroturistická farma je v Šebetově u Boskovic (Marie Vojtěchová, Šebetov 41). V budoucnosti bude tato forma turistiky pravděpodobně zajímavá i pro samostatně hospodařící rolníky v širší oblasti Moravského krasu. Agroturistika je v souladu s požadavky Správy CHKO Moravský kras.

Podporou ekoagroturistiky se v současnosti zabývá v ČR hlavně Nadace ECEAT (European Centre for Eco- Agro Tourism). Nadace organizuje poradenskou a propagační pomoc ubytovatelům - zejména ekologicky hospodařícím rolníkům. Praktická podpora spočívá hlavně v každoročním vydávání katalogu

ubytovatelů zapojených v projektu ekoagroturistiky a jeho distribuci u nás a ve státech Evropské unie. Od r. 1996 nadace prezentuje naše ubytovatele i v síti INTERNET-u a obsazuje některé výstavy cestovního ruchu a turistiky.

Kritéria pro zařazení do katalogu ECEAT:

- 1) Ekologicky hospodařící rolníci - ubytovatelé, kteří provozují certifikovanou ekologickou farmu, nebo farmu v přechodném období,
- 2) Rolníci - ubytovatelé hospodařící v národních parcích, chráněných krajinných oblastech a přírodních parcích,
- 3) Provozovatelé malých venkovských hotelů nebo penzionů (kapacita max. 40 lůžek) respektující při svém provozu zásady ochrany přírody a krajiny, aktivního životního stylu, kteří poskytují svým hostům možnosti alternativního stravování (makrobiotická, vegetariánská, vegánská strava),
- 4) Provozovatelé ubytovacích zařízení ekologických iniciativ s pevně stanoveným programem a odborným dozorem ze strany Nadace ECEAT ČR,
- 5) Ubytovatelé v oblastech s chráněným kulturním dědictvím (rezervace lidové architektury, památkové rezervace a pod.),
- 6) Rolníci - ubytovatelé hospodařící tradičním způsobem, kteří se aktivně podílejí na uchování a rozvoji místní kultury (drobná řemeslná výroba, zachovávání lidových zvyklostí a pod.).

4. Podrobné hodnocení stavu spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu

Pro hodnocení stavu spolupráce veřejného a soukromého sektoru bylo využito informačních zdrojů (podrobně uvedených v Příloze 1).

Specifikem turistické oblasti Moravský kras je fungování bez zásahů ze strany města Blanska, v jehož těsné blízkosti se tato turisticky velmi atraktivní destinace nachází; dodejme, že k lítosti okresního města. Hlavním důvodem popsaného stavu je fakt, že vlastnictví ubytovacích zařízení, dopravy (ekovláčku) a lanovky je ve vlastnictví Společnosti pro Moravský kras, minoritní podíl vlastní obec Vilémovice (horní můstek). Městu Blansku patří pouze určitý majetkový podíl na lanovce. Společnost pro Moravský kras a.s. uzavřela smlouvy se společnostmi Doprava Moravský kras a Skalní mlýn s.r.o. o provozování dopravy - ekovláčku, respektive ubytování v rámci svých zařízení. Jeskyně Punkevní s propastí Macocha, Kateřinská, Balcarka a Sloupsko-Šošůvské jeskyně jsou v majetku státu a jejich správa je svěřena Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR, konkrétně Správě jeskyní Moravského krasu Blansko. Všechny tyto výše zmíněné organizace tvoří uzavřenou a dobře fungující korporaci. Funkce města Blanska a jeho informačních center (Blanenské informační centrum Blanka a jeho zřizovatel Kulturní středisko města Blanska) vůči činnosti v Moravském krasu se odehrává v rovině informování návštěvníků a obyvatel Blanska, prodeji jízdného do centra Moravského krasu a rezervací vstupenek.

Jednotlivé subjekty působící v oblasti cestovního ruchu v Moravském krasu podnikají samy. Vzájemně spolupracují především na platformě informačního servisu a poskytování obrazového a jiného propagačního materiálu. Z jiných turistických destinací známý a pro mnohé návštěvníky samozřejmý fakt centrálního prodeje vstupného u vjezdu a s tím spojený pocit komfortu pohybovat se dále lokalitou „zadarmo“ nelze v současnosti v Moravském krasu docílit. Problém spočívá částečně v obtížném sdružování investic subjektů s rozdílnými povinnostmi placení či neplacení daně z přidané hodnoty, částečně v neochotě ke spolupráci těchto subjektů.

Propagace předmětné destinace mimo region se odehrává formou tištěného informačního a propagačního materiálu (jednotlivé subjekty jej vydávají samostatně pro vlastní potřebu, případně sdružují investice většinou z iniciativy okresního úřadu) a prezentací na veletrzích cestovního ruchu. Informace v regionu podávají informační centra (jejich seznam, provozní doba a náplň práce je součástí Přílohy 3). Veletrhů (Holiday World, Region Tour) se pravidelně účastní OkÚ Blansko, který na tuto formu propagace okresu

ročně vynakládá cca 300.000,- Kč, materiály jednotlivých podnikatelských subjektů v regionu prezentuje za úplaty. Veletrhu Region Tour se samostatně a pravidelně účastní i Správa jeskyní Moravského krasu Blansko (v roce 2000 poprvé pod hlavičkou Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a Správy slovenských jeskyní bude prezentováno všech 24 českých, moravských a slovenských jeskyní ve společném stánku). Vzhledem k omezeným limitům návštěvnosti a poměrně stálé klientele celkový počet turistů v sezóně převyšuje nebo alespoň naplňuje kapacitní možnosti především Punkevní jeskyně s Macochou. Potřeba propagovat i menší jeskyně naráží na limity CHKO, především v oblasti budování pro návštěvníky atraktivních lákadel (např. vláček v Šošůvské jeskyni). Ubytovací a stravovací zařízení v Moravském krasu sdružená v s.r.o. Skalní mlýn se prezentují prostřednictvím cestovních kanceláří (Fischer Reisen, Čedok, ale i zahraničních, případně menších tuzemských) a sama se účastní veletrhů (GO, Holiday World, Region Tour, RDA Kolín n.R.– ten hodnotí z hlediska efektu nejvýše). Naplnění kapacit mimo turistickou sezónu řeší za pomoci osobních kontaktů (kongresová turistika). Ostatní ubytovací zařízení v regionu se prezentují v propagačních materiálech jednotlivých obcí, v Katalogu ubytovacích kapacit okresu Blansko (v tomto období vydává OkÚ Blansko), případně v regionálních informačních centrech (individuální turistika).

Pravděpodobně největší slabinou Moravského krasu jako turistické destinace je absence produktově orientovaného přístupu k cestovnímu ruchu. Jednotlivé obce a okres se poměrně nákladně propagují na nejrůznějších veletrzích, přičemž je zřejmé, že potenciální zákazníci nejsou oslovováni nabídkou Moravského krasu samotného se všemi jeho atraktivitami, ale koupili by např. paket speciálně sestavených víkendových pobytů s konkrétním programem pro konkrétně definovanou skupinu klientů.

Prezentace ve spolupráci s ostatními subjekty veřejného sektoru majícími v náplni činnost v oblasti cestovního ruchu (Centrála cestovního ruchu ČR, OHK) prozatím nefunguje.

Pro Moravský kras je charakteristická cykloturistika. Okresní úřad se podílí přípravou a projektem na výstavbě cykloturistických tras. Zatím neexistují vazby na realizační projekty, realizace záleží na obcích a jejich schopnosti sdružení investic. Městský úřad v Blansku se účastní projektu „Cyklo-velo“ - svůj prostor k realizaci si prozatím na tomto poli hledá.

5. Rozbor názorů jednotlivých subjektů působících v cestovním ruchu v Moravském krasu

Obecně je možno konstatovat, že pro mikroregion Moravský kras (respektive pro celý blanenský region) neexistuje strategie rozvoje turistiky, ač cestovní ruch by mohl být jedním z nosných pilířů rozvoje ekonomiky regionu. Tuto skutečnost pocítuje především Okresní úřad, který očekává iniciativu, případně finanční prostředky k vyřešení tohoto problému z centra, tj. Ministerstva pro místní rozvoj a jeho České centrály cestovního ruchu ČCCR). S činností nebo lépe nečinností ČCCR v regionu vyjádřily nespokojenost svorně všechny subjekty veřejného i soukromého sektoru. Všechny subjekty se shodly na potřebě zástupce ČCCR v regionu.

Všechny subjekty jsou nespokojeny s činností Okresní hospodářské komory v Blansku. Vzhledem k neúčasti velkých hospodářských podniků chybí OHK finanční prostředky na smysluplnou činnost; v členské základně také chybí subjekty působící v oblasti cestovního ruchu (hotely, stravovací zařízení), které by mohly činnost OHK orientovat ve prospěch cestovního ruchu.

Činnost Okresního úřadu hodnotí subjekty soukromého sektoru neutrálně. Očekávají od něj více dotační činnosti ve sféře propagace a marketingu. Na druhé straně Okresní úřad vyjadřuje nespokojenost s neochotou subjektů v soukromém i veřejném sektoru (obce) sdružovat finanční prostředky na kvalitní propagaci celého regionu a s tendencí především obcí rozmělnovat tyto prostředky na neúčinnou, jazykově nedokonalou a z nadregionálního hlediska obsahově nezajímavou propagaci jednotlivých obcí.

Činnost Městského úřadu v Blansku subjekty soukromého sektoru v CR nehodnotí. Město samo využívá

atraktivitu Moravského krasu k vlastní propagaci; mikroregion Moravský kras se chová do značné míry autonomně a s okresním městem v oblasti cestovního ruchu nespolečně spolupracuje.

Aktivita Městského úřadu v Blansku spočívají v informační činnosti a organizaci kulturní činnosti (Kulturní středisko a Blanenské informační centrum) a v účasti na projektu cyklistických stezek „Cyklo-velo“. Činnost informačního centra hodnotí subjekty soukromého sektoru kladně a jeho služby využívají.

6. Námetky a doporučení konkrétních forem spolupráce veřejného a soukromého sektoru v cestovním ruchu

Mikroregion postrádá značené cykloturistické a naučné stezky, ubytovací kapacity, jednotný a přehledný informační systém, nerozvíjí dostatečně možnosti zimní rekreace. Jedním z pozitivních prvků je vznik Spolku pro rozvoj venkova Moravský kras, který spojuje 19 obcí mikroregionu. Jeho sdružené prostředky a případné spolkové možnosti zapojit se do systému dotací mu mohou umožnit realizovat projekty připravované Okresním úřadem. Prozatím se jedná o systém cyklostezek, které jsou součástí mezinárodního projektu Cyklo-velo. Lze předpokládat, že Spolek může být rovnocenným partnerem Okresního úřadu při vytváření kvalitního propagačního materiálu Moravského krasu jako turistické destinace.

Podstatná do budoucna je aktivita obcí v oblasti propagace a budování infrastruktury cestovního ruchu (nejlépe na spolkové platformě), kvalitnějšího a intenzivnějšího využívání stávajících sportovních zařízení a podpory a rozvoje společenského a kulturního života jednotlivých obcí.

Při rozvoji strategie cestovního ruchu významně může pomoci ustanovení regionálního zástupce pro spolupráci Moravského krasu s centrálními a regionálními orgány a dále propagace Moravského krasu prostřednictvím zahraničních zastoupení. Dosavadní politika České centrály cestovního ruchu omezovat propagaci České republiky v zahraničí pouze na Prahu a nejbližší okolí ostatní turistické destinace především na Moravě znevýhodňuje.

7. Očekávané pozitivní přínosy v oblasti ekonomického rozvoje a marketingu

Zaměření mikroregionu na rozvoj cestovního ruchu a jeho úspěšný rozvoj se stane významným stabilizujícím prvkem ovlivňujícím demografickou strukturu i ekonomický potenciál. Může přinést rozvoj malého a středního podnikání, především v oblasti terciérní sféry, zvýšit obslužný význam Jedovnic a dalších středisek místního významu. Rozvoj terciérní sféry, společenského života a lepší využívání stávajících sportovních zařízení zatraktivní mikroregion jako satelitní bydlení pro obyvatele větších měst a může významně přispět k jeho ekonomickému rozvoji.

8. Příloha 1: Ubytovací příležitosti

Hotely:

Hotel Broušek ***, Sloup
 Hotel J Santini ***, Křtiny
 Hotel RADO ***, Jedovnice

Hotel RIVIERA, Jedovnice
 Hotel Terasa ***, Jedovnice
 Hotel Macocha ***, Blansko
 Hotel Skalní mlýn ***, Blansko
 Hotel Vyhlídka ***, Blansko - Češkovice
 Hotel Dukla **, Blansko

Penziony:

APARTMENTS SEDLAK *****, Blansko
 Pension LS, Blansko
 Penzion NIKÉ **, Jedovnice
 Penzion U Faustů, Křtiny
 Penzion LIPTOV, Blansko
 Penzion PAVLA, Blansko
 Útulna U Macochy, Vilémovice

Ubytování v soukromí:

Apartmá HANNA, Blansko
 APPARTEMENT FMH, Dolní Lhota – Blansko
 Boudová Jaroslava, Sloup
 Dvořák Pavel, Jedovnice
 Dvořáková Alena, Jedovnice
 Hloušková Soňa, Jedovnice
 Jedličková Marie, Sloup
 Křetínská Věra, Jedovnice
 Kuchařová Marie, Sloup
 Pavléková Dana, Jedovnice
 Privat Dagmar a Jaroslav Sedlákoví, Ostrov
 Privat Karst, Blansko
 Privat OLA, Sloup
 Sobolová Bohumila, Jedovnice
 Syrová Miroslava, Jedovnice
 Ubytování v soukromí, Jedovnice
 Ubytování v soukromí, Sloup
 Ubytování v soukromí, Vilémovice

Kempy:

Autokemp Olšovec, Jedovnice
 Kemp Relaxa, Sloup
 Tyršova osada, Jedovnice

9. Příloha 2: Moravský Kras – přírodní atraktivity, historické památky, architektura

- 1) CHKO Moravský kras:
 - Jeskyně Punkevní, Kateřinská, Balcarka, Sloupsko-Šošůvské jeskyně,

- Propast Macocha
 - další volně přístupné jeskyně a propadání
- 2) Rekreační oblasti: Jedovnice, Suchý
- 3) Historické památky:
- zříceniny Nový Hrad, Holštejn, Blansek, Čertův Hrádek
 - staré hutě Adamov-Josefov, Blansko
 - větrné mlýny Rudice, Ostrov u/M.
 - poutní místa Křtiny, Sloup
 - kostely Jedovnice, Křtiny, Senetářov, Sloup
 - vápenky Malá dohoda, Velká dohoda
 - galerie Rudice (kulturní dům)
 - muzea Olomučany (keramika), Rudice (větrný mlýn), Senetářov (lidové stavitelství a perleťářství), Vilémovice (Jeskyně, kras a my všichni)
- 4) Moravský kras – sport a zábava:
- Kina Jedovnice, Blansko, (Boskovice)
 - Letní kina (Boskovice)
 - Koupaliště Adamov, Křtiny, Sloup, Blansko
 - Kryté lázně Blansko, (Boskovice)
 - Přírodní koupání Jedovnice, Suchý, Ostrov, Rudice, Blansko
 - Koňské farmy Skalní Mlýn, Petrovice, Blansko, (Boskovice)
 - Tenis Adamov 2 kurty, Blansko 5, Jedovnice 2, Rudice 2, (Boskovice 5)
 - Sauna Blansko, (Boskovice)
 - Fitness centra Blansko, Sloup, (Boskovice)
 - Jachting Jedovnice
 - Vodní motorismus Jedovnice
 - Bruslení Blansko, (Boskovice)
 - Kuželky Blansko, (Boskovice)

10. Příloha 3: Moravský kras – informační servis, propagace

Moravský kras:

1) Skalní mlýn – Ústřední informační služba Správy jeskyní

Provozní doba: 8⁰⁰ - 16³⁰ (duben-září)
8⁰⁰ - 15⁰⁰ (říjen-březen)

Poskytované služby:

- informace o Moravském krasu
- všeobecné informace o regionu – pamětihodnosti, stravování, ubytování
- propagační materiály
- internet

2) Skalní mlýn – Cestovní servis

Provozní doba: po-pá 8⁰⁰ - 16⁰⁰

Poskytované služby:

- informace o Moravském krasu, rezervace vstupenek do jeskyní
- zajištění ubytování a stravování ve vlastních ubytovacích kapacitách
- propagační materiály

3) Turistické informační středisko Horní můstek – Punkva – Region

Provozní doba: (červenec-září)

4) Rudice – Informační středisko Větrný mlýn

Provozní doba: 9⁰⁰ – 17⁰⁰ (červenec-srpen)

so–ne 9⁰⁰ - 17⁰⁰ (září-květen)

Poskytované služby:

- informace o Větrném mlýnu, Moravském krasu
- všeobecné informace o regionu – pamětihodnosti, stravování, ubytování
- propagační materiály
- internet

Blansko:

5) BLANKA – Blanenská informační kancelář

Provozní doba: po–so 8⁰⁰ - 18⁰⁰ (duben-září)

ne 9⁰⁰ - 12⁰⁰

po-so 9⁰⁰ - 17⁰⁰ (říjen-březen)

Poskytované služby:

- všeobecné informace o regionu – s využitím internetu
- informace o Moravském krasu, rezervace vstupenek do jeskyní
- prodej vstupenek na ekologickou dopravu do MK
- rezervace ubytování
- internetová kavárna
- spolupráce s cestovními kanceláři
- propagační materiály
- kopírování

Bydlení a domácnosti

Domovní a bytový fond je jedním z rozhodujících faktorů životní úrovně obyvatelstva. Při posledním sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 měl mikroregion celkem 3950 domů a 4682 bytů, z toho 4104 bytů v rodinných domech. Z dlouhodobého hlediska se počet domů a bytů do roku 1991 mírně zvyšoval z důvodu rychlejšího tempa nové bytové výstavby a tedy většího přírůstku než byl úbytek v důsledku demolicí či převodů mezi neobydlené pro rekreační účely.

Nová výstavba v posledních letech se pozitivně projevila nejen v rozšíření bytového fondu, ale i v podstatném zvýšení úrovně bydlení obyvatelstva.

Ve všech obcích mikroregionu registrujeme výraznou převahu rodinných domků, která je dána tradičním venkovským charakterem zástavby, převládajícím ve všech obcích mikroregionu. Údaje o stáří a kvalitě, resp. vybavenosti bytového fondu nebyly sledovány; vzhledem k převládajícímu vlastnickému bydlení v rodinných domech nemají tyto údaje patřičnou vypovídací schopnost.

Dynamika bytové výstavby v devadesátých letech značně poklesla. Zahajovaná výstavba se utlumila, takže se dokončovaly většinou rozestavěné byty z předchozích let. Na slabší bytové výstavbě se výrazně projevil především nárůst cen stavebního materiálu, dále cen stavebních prací, změněné podmínky výstavby aj.

V současné době probíhá bytová výstavba v šesti obcích mikroregionu - Habrůvka, Kotvrdovice, Krasová, Ostrov, Sloup, Vavřinec. O novou individuální výstavbu je zájem v patnácti obcích mikroregionu, které mají rovněž připraveny pozemky pro výstavbu – jedná se o obce Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Lipovec, Olomučany, Rudice, Senetářov, Sloup, Vavřinec, Vilémovice. O novou bytovou výstavbu je zájem v devíti obcích mikroregionu - Bukovina, Jedovnice, Krasová, Kulířov, Lipovec, Ostrov, Sloup, Vilémovice, Žďár.

Na území mikroregionu se nachází více než 500 rekreačních chalup a přibližně 600 chat.

Občanská vybavenost – obecná analýza

1. Mikroregion jako ekonomický prostor

Prostorová koncentrace ekonomických aktivit a prostorové chování ekonomických subjektů směřuje v podmínkách tržní společnosti k maximální efektivnosti subjektu. Regulátorem je především trh, ten však může být do jisté míry svého působení ovlivněn zásahy státu, obcí a regionů, sledujících určité ekonomicko-politické a sociální cíle.

Podstatou mechanismů, které z ekonomického hlediska působí na koncentraci aktivit, jsou i výhody a úspory vznikající ze soustředování ve vzájemné blízkosti. I v terciální sféře, zejména ve službách a obchodu, mají jednotky bohatě rozvinuté interakce se svým okolím. Navzájem se podmiňují a efektivní fungování je často spojeno s blízkou lokalizací jiného zařízení.

Ze vztahu mezi geografickým a ekonomickým prostorem lze odvodit vztah mezi ekonomickými aktivitami v terciální sféře a místem jejich realizace - osídlením. Z obsahu a funkce vyplývá bezprostřední závislost reprodukce této činnosti na místě realizace zboží a služeb, neboť obyvatelstvo měst i venkova má určitou strukturu spotřeby, vybavenost domácností, životní styl, spotřební a nákupní zvyklosti atd. Dimenzování občanské vybavenosti v osídlení je závislé na rozmístění obyvatelstva a jeho pohybu.

Z hlediska územně hospodářského bývá venkov členěn do těchto oblastí:

- venkovský prostor v zázemí velkých měst a průmyslových aglomerací, kam lze zařadit i mikroregion „Moravský kras“,
- venkovský prostor s převahou zemědělství,
- venkovský prostor v přírodně (geograficky, klimaticky) a hospodářsky znevýhodněných oblastech.

Významným projevem rozložení a pohybu obyvatelstva v sídelní struktuře je seskupování sídel a formy tohoto seskupování. Ve venkovském prostoru může docházet k dvěma možnostem vytváření mikroregionů s celistvým územím:

- seskupené kolem jádrového města nebo velké obce, které plní především obslužnou funkci, z minulosti bývá založeno i na průmyslovém potenciálu.
- polycentrickou prostorovou integrací více obcí, mezi obcemi pak dochází k územní dělbě práce z hlediska výroby, občanské vybavenosti, rekreace, případně i bydlení, jako v případě mikroregionu „Moravský kras“.

S tím souvisí i spádovost obcí. Spádovost obcí zkoumaného mikroregionu můžeme hodnotit jako 1. stupeň (nejnižší). Tu vykazují sídla, která se vyvinula ve venkovském osídlení s nejmenším obslužným obvodem pro menší nebo větší počet venkovských sídel (zpravidla jde o větší vesnice nebo menší města), jejichž spádovost byla dána v minulých dobách celou řadou nadmístních funkcí - sídlem panství, farním obvodem, pravidelným konáním trhů apod. Zpravidla již v minulosti byly v těchto sídlech větší řemeslnické provozovny i menší průmyslové závody a větší počet obchodů. V 50. a 60. letech na tyto spádové obce navázalo rozmístění některých občanských zařízení nadmístního významu - zdravotních středisek, základních škol, a tím se spádová funkce těchto venkovských sídel ještě více posílila. Občanské vybavení slouží všemu obyvatelstvu každodenně nebo alespoň často.

K základním kritériím hodnocení spádového území patří počet obyvatel a hustota obyvatel, dostupnost střediskového sídelního útvaru a přirozená geografická celistvost.

Venkovské osídlení je tvořeno:

- středisky osídlení místního významu,
- nestřediskovými sídly trvalého významu,
- ostatními nestřediskovými sídly.

Střediska místního významu již mohou mít vybavení, které stačí k uspokojování základních potřeb

obyvatelstva efektivním provozem zařízení všeobecně častého používání. Jejich spádové území zahrnuje několik přidružených sídel nestřediskových. Orientační velikost těchto středisek je 1500 - 3000 obyvatel, včetně spádového území 3 - 6 tisíc obyvatel. Přiměřená dostupnost těchto sídel z nestřediskových sídel je maximálně 8 km, výjimečně, při dobrém spojení, 10 - 12 km.

Nestřediskové sídelní útvary trvalého významu plní obvykle některou funkci, od které se odvíjí jejich charakter:

- * výrobně zemědělskou,
- * ubytovací,
- * rekreační,
- * jinou specifickou, např. zařízení sociálních služeb, lázeňská péče, muzeum atp.

Venkovská občanská vybavenost má vlastní specifika, patří k nim:

- uspokojování málo koncentrované poptávky, což je dáno nízkou hustotou osídlení,
- realizuje se v ní jen část tržní spotřeby venkovského obyvatelstva díky spádovosti do měst, což nevytváří podmínky pro efektivní nabídku veškerého sortimentu,
- realizace tržeb ve venkovské maloobchodní síti bývá spojena s vysokými náklady oběhu ve srovnání s městskou sítí.

2. Maloobchodní síť a obchodní vybavenost venkovských obcí

Řešení a uspořádání maloobchodní sítě je ovlivňováno mnoha faktory. Důležitými faktory jsou akční rádius maloobchodní sítě, nákupní spád a princip rovnoměrnosti.

Akční rádius maloobchodní sítě je v zásadě vymezen dostupností - přijatelnou vzdáleností pro potencionální zákazníky a minimálním možným počtem zákazníků, kteří zajistí rentabilitu, tj. efektivní reprodukci obchodní činnosti v jednotce.

Určitou orientaci o přijatelné dostupnosti může být doporučená docházková a dojížděková vzdálenost, kterou zpracoval VÚO Praha:

Tab.: Docházková a dojížděková vzdálenost zařízení maloobchodní sítě

Stupeň poptávky	Časová dostupnost
Denní	do 15 min. pěšky
denní až týdenní	15 - 20 min pěšky
Častá	20 -30 min. hromadnou dopravou
občasná	40 - 60 min. hromadnou dopravou
exkluzivní	do 120 min. hromadnou dopravou

Dostupnost hromadnou dopravou je kromě cestovní dále ovlivňována:

- nabídkou spojů a jejich rozložením během dne,
- cenou jízdného.

Nákupní spád je dalším faktorem, který ovlivňuje maloobchodní činnost. Tento faktor přihlíží nejen k počtu potencionálních zákazníků, ale i ke spádovým poměrům. Nákupní spád představuje realizaci výdajů v maloobchodní síti jinde, než v místě bydliště. Směr a intenzita nákupního spádu je obsažena v ukazateli míry realizace výdajů, který je v podstatě společnou bilancí územních přesunů a spotřebních zvyklostí.

$$MR \text{ (míra realizace)} = \frac{\text{roční skutečný maloobchodní obrat realizovaný v daném území}}{100 \cdot \text{roční teoretický maloobchodní obrat daného území}} \times$$

Teoretický obrat vychází ze skutečného počtu obyvatel lokality a z obrátů vyššího územního celku.

Princip rovnoměrnosti v řešení maloobchodní sítě (a služeb) vychází ze skutečnosti, že efektivní provozování maloobchodní jednotky (nebo služeb) vyžaduje určitý rozsah koupěschopné poptávky. V podmínkách konkurenčních vztahů mezi firmami na trhu je nutné, ale i možné pouze rovnoměrné rozmístění obchodů a služeb, aby byl zajištěn rentabilní provoz. Rovnoměrné rozmístění je tedy potřeba chápat jako rovnováhu mezi potenciálem koupěschopné poptávky a kapacitami maloobchodní sítě a služeb. Přílišné nahuštění provozních jednotek bez dostatečné koupěschopné poptávky za určitých podmínek v konečném důsledku může také vést k zániku všech zařízení. Koncentrace maloobchodní sítě a nabídka služeb závisí tedy na hustotě obyvatelstva.

U vybavenosti venkovských sídel záleží na jejich velikosti. Většinou se zde mohou uplatnit obchodní jednotky, které zabezpečují uspokojování základní a časté poptávky při omezeném rozsahu jednotlivých druhů zboží. Některé druhy zboží nelze vůbec efektivně nabízet.

Ve střediscích místního významu se opět uplatní širokosortimentní a některé specializované typy obchodů s potravinami, např. maso - uzeniny, ovoce - zelenina, cukrárna, občerstvení a širokosortimentní prodejny nepotravinářského zboží. S růstem velikosti a významu střediska roste i pestrost sortimentní skladby maloobchodní sítě.

U nestřediskových obcí převládá záporný nákupní spád, realizuje se zde cca 60 - 80% výdajů za potravinářské a 20 - 40% výdajů za nepotravinářské zboží s ohledem na hustotu osídlení a mobilitu obyvatelstva. V rekreačních oblastech může míra realizace dosáhnout i 100%.

3. Základní ekonomické ukazatele občanské vybavenosti

V této části jsou použity ukazatele občanské vybavenosti pro venkovský region, jehož ukazatele nejsou příliš ovlivněny blízkostí velkého města nebo průmyslové aglomerace ani jinými hospodářsky výhodnými či nevýhodnými podmínkami.

Nutno zdůraznit, že úroveň občanské vybavenosti závisí nejen na aktivitě podnikatelských subjektů, ale také na možnostech obcí a regionů z hlediska zdrojů a úrovně kvality podnikatelských aktivit.

Vzhledem k rozsáhlé specifikaci maloobchodních jednotek, které se však v tomto členění v obci nebo mikroregionu nemusí vyskytovat (ale doporučují se), je uvedeno jejich členění ve vztahu k druhu prodáváného zboží.

Tab. Možný počet rentabilních maloobchodních jednotek podle sortimentu

Druh zboží	Počet prodejen
Smíšené zboží (koloniál)	37 - 42 *(1rentabilní jednotka potřebuje alespoň 350 obyvatel)
Textilní zboží	12 - 15
Textil použitý	3 - 5

Ovoce, zelenina, květiny	10 - 12
Stavební materiál a materiál pro údržbu bytového fondu	7 - 10
Prodejna - domácí potřeby	5 - 6
Maso, uzeniny, ryby	15 - 18
Obuv, kožené zboží	10 - 12
Průmyslové zboží	8 - 10
Drogistické zboží a barvy	8 - 10
Tisk a tabák	15 - 20
Pohonné hmoty (rok 1998)	5 - 6
Nábytek (více druhů)	4 - 5
Prodejna pečiva (samostatná)	3 - 4
Školní a kancelářské potřeby	5 - 6
Hračky, sportovní zboží	2 - 3
Lékárna a zdravá výživa	2 - 3
Cukrárna (kavárna)	5 - 6
Elektro a elektronika	5 - 6
Sklo, porcelán	5 - 6
Hodiny, klenoty	4 - 5
Butik	4 - 5

Jedná se o prodejny tzv. rodinného typu nejčastěji s jedním až dvěma zaměstnanci.

Zprostředkování a obchodní zastoupení

120 - 150 pracovníků, zčásti jako vedlejší pracovní poměr.

Orientace na služby závisí na poptávce, tradici služeb v regionu a dostupné kvalifikované pracovní síle. Ukazatele jsou sestaveny z hlediska rentability služby, propočtem nároků na její průměrné vybavení. Jedná se opět o provozovny s 1 - 2 zaměstnanci.

Tab. Možný počet rentabilních provozoven služeb

Služba	Počet provozních jednotek
Opravy osobních věcí (oděvy, prádlo, zakázkové sítě, obuv, ostatní běžné opravy galanterního zboží, apod.)	6 - 7
Čistírna oděvů, prádelna, mandl	4 - 5
Holičství, kadeřnictví	10 - 12
Pedikúra a masáže	5 - 6
Půjčovna průmyslového zboží a aut	3 - 4
Dopravní služby	5 - 6
Služby pro volný čas, cestování	3 - 4
Pohřební služba	3
Ostatní (vzdělání, zábava aj.)	2 a více
Ostatní pečovatelské	6 a více

Rentabilita ostatních služeb, včetně zdravotnictví, peněžních služeb apod. je uvedena v následující tabulce.

Tab. Možný počet zařízení ostatních služeb

Služba	Počet zařízení
Zdravotnictví (údaje se liší mezi pojišťovny a LK):	
- obvodní lékař	12 - 15
- odborní lékaři (dětský, ženský, oční, ORL atd.)	3
- specialisté, pohotovostní služba apod.	2
Restaurační zařízení	30 * jednotka potřebuje zázemí cca 500 obyvatel, aby byla rentabilní
Ubytovací služby (průměrné hodnoty v zóně středního vytížení):	75 lůžek
Informační, tiskové a spojové služby	10 pracovníků v 5 zařízeních
Peněžní služby (spoření, běžné účty)	3
Právní služby	3
Pojišťovací služby	3

Ukazatele vypovídající o podnikatelských aktivitách v maloobchodu a službách jsou ovlivňovány řadou faktorů, které působí jednak pozitivně, tzn. podporují podnikání, nebo negativně, tzn. podnikání omezují. Proměnnost těchto faktorů však souvisí nejen s dále uvedenými vlivy, ale jsou také regionálně diferencované, tradičně se liší nejen rozdílnými podnikatelskými aktivitami, stejně jako demografickým složením, ekonomickou orientací, politickou orientací a vazbou na historické tradice.

Dominantní postavení ve vnějších vlivech má makroekonomická situace, a to rostoucí nezaměstnanost, stav inflace, pronikání zahraničních aktivit a částečně neschopnost vypořádat se s reálným přístupem k tržnímu hospodářství.

Situaci v místě i regionu může ovlivnit mnoho faktorů. Například podnikání v maloobchodě je limitováno souhrnem faktorů. Úspěšný rozvoj maloobchodu souvisí, stejně tak jako rozvoj služeb, se vzdáleností od velkých obchodních center (supermarkety, hypermarkety). Nezastupitelnou úlohu při posuzování maloobchodu mají také demografické vlivy. V regionech s menšími obcemi dochází k emigraci mladšího obyvatelstva a tím k „rychlejšímu stárnutí“ obyvatel obce. To má vliv na novou specifikaci poptávky a vytváření nových podmínek s výrazným sociálním motivem k jejich uspokojování. Ponechají-li se tyto lokality bez výraznějších prvků podnikání, začnou tyto mikroregiony přirozeným způsobem chudnout, sníží se koupěschopnost ovlivňovaná i nižší mobilitou obyvatel, což zpětně vyvolá nepříznivou reakci v rentabilitě obchodu i služeb. V každém mikroregionu by měly být zpracovány odborné studie, které předloží fakta pro strategické plánování mikroregionu. Při podrobných analýzách se situace v jednotlivých mikroregionech výrazně liší.

Zkušenosti z vyspělých zemí ukazují, že rozvoj supermarketů a hypermarketů, jejich atraktivní nabídka a jejich příznivé ceny při určité mobilitě obyvatel vytvářejí nasávací oblast i v okruhu 50 km. Dochází k časté likvidaci malých obchodů a pro určitou skupinu obyvatel, která nemůže tuto nabídku akceptovat, se zhoršují životní podmínky. Tento druh podnikání je nutné koordinovat z hlediska užítka vyšších územních celků.

Ve Švýcarsku i Německu panuje přesvědčení, že i v blízkosti velkých obchodních center může přežívat maloobchod, bude-li se specializovat a důsledně uplatňovat odpovídající marketingovou strategii.

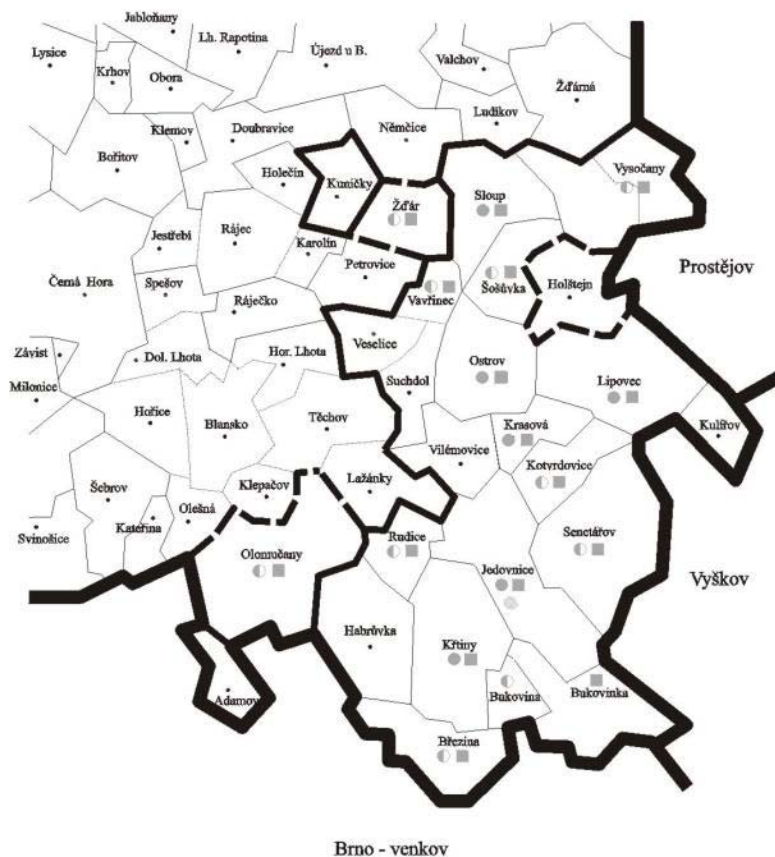
Rostoucí občanská vybavenost předpokládá rostoucí rozsah služeb a jejich rostoucí specializaci. Zkušenosti ukazují, že s rostoucí specializací služeb roste i rádius jejich působení, a to často velmi výrazně za hranice mikroregionu.

Velký vliv na zlepšení podmínek pro rozvoj maloobchodu a služeb by v regionu mohl znamenat další rozvoj cestovního ruchu a rekreace, především celoroční.

Z hlediska pracovní síly je možné mluvit na straně jedné o příznivém pohybu na trhu práce vlivem rostoucí nezaměstnanosti, ale na straně druhé se projevuje i nedostatek kvalifikované pracovní síly vlivem nedostatečného zajištění učňů pro většinu řemesel.

Pozitivním prvkem pro rozvoj služeb je růst životní úrovně v obcích, který se také projevuje rozsahem užívané techniky v domácnostech. I když poroste kvalita této techniky a bude klesat její cena, tak potřeba opravárenských služeb, preventivních prohlídek a údržby se nesníží.

ŠKOLSKÁ ZARÍZENÍ

LEGENDA :

- ZŠ 1. - 9. ROČNÍK
- ⊙ ZŠ 1. - 5. ROČNÍK
- MŠ
- ⊠ SŠ

Obr. č. 3: Školská zařízení

Doprava

Obce sdružené v rámci mikroregionu Moravský Kras se nacházejí v oblasti Dražanské vrchoviny, západní část území mikroregionu spadá do oblasti CHKO Moravský Kras. Nadmořská výška se v obcích mikroregionu pohybuje v rozmezí 420 – 580 metrů nad mořem, z čehož vyplývá i povaha povrchu území. Krajina se zčásti rozprostírá na náhorní plošině v okolí vrchu Kojál, západní část spadá do hlubokých údolí – žlebů krasové oblasti. Celková podoba krajiny neposkytuje dobré podmínky pro dopravu. Železniční doprava se v oblasti mikroregionu z výše uvedených důvodů neprovozuje, silniční doprava se potýká s problémy směrového i výškového vedení trasy některých silničních komunikací.

Silniční doprava

Území mikroregionu neprotíná žádná dálnice, rychlostní komunikace ani silnice I. třídy. Základní kostra silniční sítě se skládá ze silnic II. třídy, které dopravně napojují oblast mikroregionu na větší sídelní útvary.

- § Severojižní osou řešeného území je silnice II/373 Chudobín – Jedovnice – Brno (napojení na D1). Dalšími silnicemi II. třídy jsou:
- § II/377 Tišnov – Černá Hora – Prostějov (napojení na I/43, I/46),
- § II/378 Dražany – Rozstání – Kotvrdovice,
- § II/379 Velká Bíteš – Blansko – Vyškov (napojení na I/43, I/46).

Významnou síť vzhledem k přepravní obslužnosti menších obcí zaujímají silnice III. třídy. Na území mikroregionu je jich celkem 18:

- § III/37360 Němčice – Rájec
- § III/37361 Kuničky spojovací
- § III/37363 Ostrov u Macochy – Sloup
- § III/37365 Křtiny – Račice – Drnovice
- § III/37367 Březina – Bukovina
- § III/37440 Blansko – Těchov – Sloup
- § III/37442 Suchdol spojovací
- § III/37444 Blansko – Olomučany – Josefov
- § III/37445 Adamov – Josefov – Křtiny
- § III/37446 Křtiny – Habrůvka
- § III/37724 Žďár spojovací
- § III/3783 Lipovec – Holštejn
- § III/3784 Holštejn spojovací
- § III/3785 Lipovec – Kulířov
- § III/37921 Lažánky - Vilémovice
- § III/37923 Senetářov spojka
- § III/3811 Vilémovice – Macocha horní můstek

Technický stav převážné části silniční sítě je nepříliš dobrý. Kryt vozovky je vlivem nedostatečné údržby poškozen, časté výtluky v některých úsecích ohrožují bezpečnost silničního provozu. Mezi nejčastější dopravní závady na silnicích lze zařadit malé poloměry směrových oblouků, nedostatečnou šířku vozovky a chybějící krajnice. V průtazích obcemi mnohdy scházejí chodníky (stávající zástavba jejich vybudování někde ani neumožňuje). V prostoru křižovatek jsou nedostatečné rozhledové poměry.

Místní komunikace

Místní komunikace v obcích jsou vesměs ve špatném stavu po výstavbě podzemních inženýrských sítí.

Samostatné komunikace pro pěší a cyklisty v převážné většině obcí chybějí. Kapacita parkovacích a odstavných stání v obcích je nedostatečná především v prostoru u stravovacích zařízení.

Účelové komunikace

Účelové komunikace, ke kterým patří lesní a polní cesty, je důležité zachovat jak z hlediska pěšího pohybu místních občanů, tak z hlediska rekreačního pro pěší i cyklistický provoz. Bylo by žádoucí provést i obnovu některých historických účelových komunikací, které v průběhu doby zcela zanikly. Mikroregion má mnoho zajímavých míst, zákoutí a zajímavostí a některé z nich jsou přístupné právě po takových komunikacích.

Veřejná doprava

Hromadnou přepravu osob v mikroregionu zabezpečuje převážně ČSAD Blansko celkem na 18 linkách, které se většinou mezi jednotlivými oblastmi mikroregionu prolínají. Zdroj a cíl převážné většiny jízdy je v Blansku, Brně a Vyškově, kde je možné i napojení na železniční dopravu. Celkové hodnocení četnosti spojů a počtu linek vyznělo v nadpoloviční většině obcí jako uspokojující s výhradou nedostatečného počtu nočních a víkendových spojů. Nespokojenost s počtem linek panuje ve 3 obcích, výše příspěvku na dopravní obslužnost nadměrně zatěžuje rozpočty většiny obcí.

Zvláštností mikroregionu je veřejná lanová dráha Punkevní jeskyně – horní můstek Macochy. V současnosti bylo rozhodnuto o prodloužení dráhy až do areálu Útulny u Macochy.

Cyklistická doprava, turistika, cykloturistika

Trasy pro pěší turistiku jsou již z minulosti vybudovány a vyznačeny v turistických mapách. Jejich koncentrace je v oblasti mikroregionu poměrně vysoká.

Vzhledem k atraktivnosti krajiny je cykloturistika na stálém vzestupu. Využívají se vozovky silnic, místních i účelových komunikací. Cykloturistika má v mikroregionu velice dobré výchozí podmínky pro svůj rozvoj. Většina obcí si stále rostoucí význam takového způsobu trávení volného času a rekreace uvědomuje a pokud do této doby trasy pro cykloturistiku na jejich území neexistují, do budoucna o nich uvažují. Trasy musí být vybaveny doprovodnými zařízeními – tj. ubytovací a stravovací zařízení, ukazatele, odpočívadla, odpadkové koše atd. - a s tím je spojen další efekt v otázce zaměstnanosti.

Trasy stávajících i navrhovaných cyklotras procházejících územím mikroregionu:

- Národní dálková cyklotrasa č.5 „Jantarová stezka“ (Brno-Blansko-Sloup-Protivanov-Prostějov-...-Ostrava)
- Navrhovaná regionální dálková cyklotrasa „TRASA B“ (Hradec Králové-...-Horní Štěpánov-Sloup-Jedovnice-Rousínov-...-Břeclav)
- Navrhovaná okresní cyklotrasa „TRASA II“ (Blansko-Nové Dvory-Vavřinec-Petrovice-Žďár-Boskovice-...-Horní Poříčí-směr Svojanov)
- Navrhovaná okresní cyklotrasa „TRASA III“ (Jedovnice-Rudice-Klepačov-Blansko-...-Lomnice)
- Navrhovaná okresní cyklotrasa „TRASA IV“ (Marianín-Holštejn-Šošůvka-Sloup-Petrovice-Karolín-...-Kněžves)
- Místní spojovací cyklotrasa „A2“ (Bukovinka-Bukovina-Křtiny-Adamov)

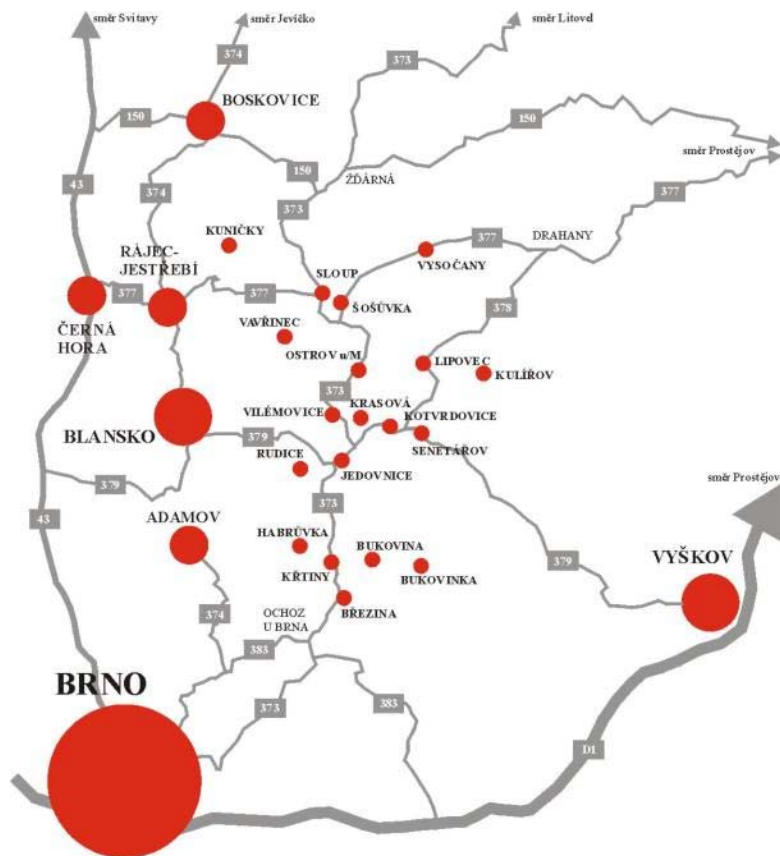

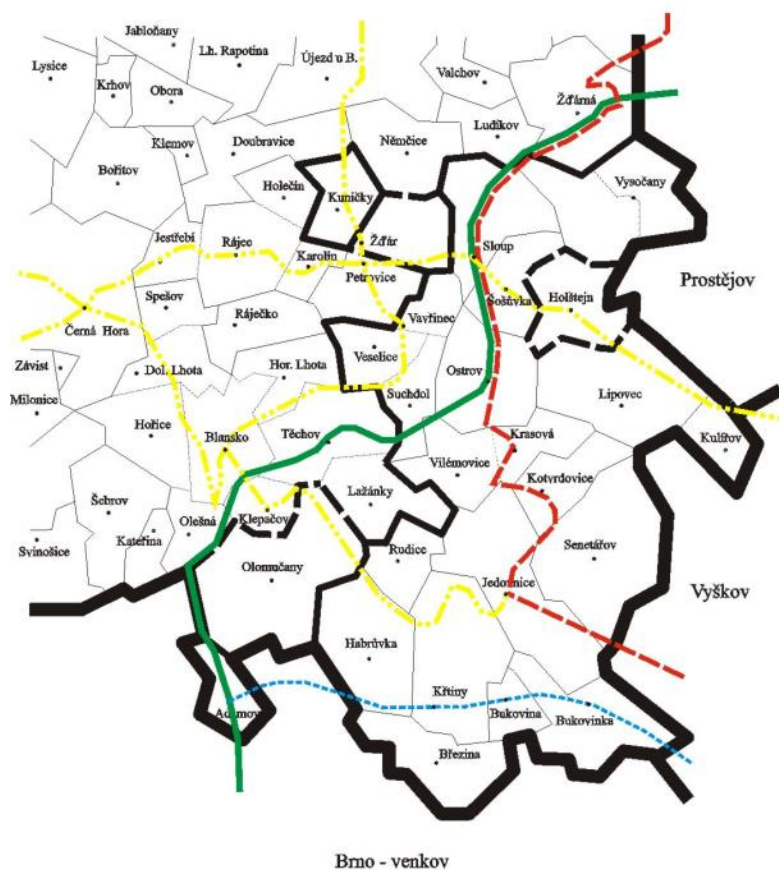

SCHÉMA SILNIČNÍ SÍTĚ

- DÁLNIČE
- ST. SILNICE I. TŘÍDY
- ST. SILNICE II. TŘÍDY
- ČÍSELNÉ OZNAČENÍ KOMUNIKACE

Obr. č. 4 : Schéma silniční sítě

CYKLOTRASY

LEGENDA :

- NÁRODNÍ CYKLOTRASY
- - - - OKRESNÍ CYKLOTRASY
- REGIONÁLNÍ CYKLOTRASY
- - - - SPOJOVACÍ CYKLOTRASY

Obr. ř. 5: Cyklotřasy

Telekomunikace

Ještě v nedávné minulosti byla telekomunikační síť kapacitně nevyhovující a morálně zastaralá. Žádosti o telefonní přípojku byly uspokojovány se značným zpožděním, takže růst telefonizace byl pomalý. V posledních letech zaznamenaly telekomunikace vysokou dynamiku rozvoje. V souladu s koncepcí rozvoje telefonizace území se provádí digitalizace sítě.

Co se týká vedení kabelové sítě, v 8 obcích je nadzemní vedení po telefonních sloupech. Kabelizace v zemi je provedena ve 14 obcích.

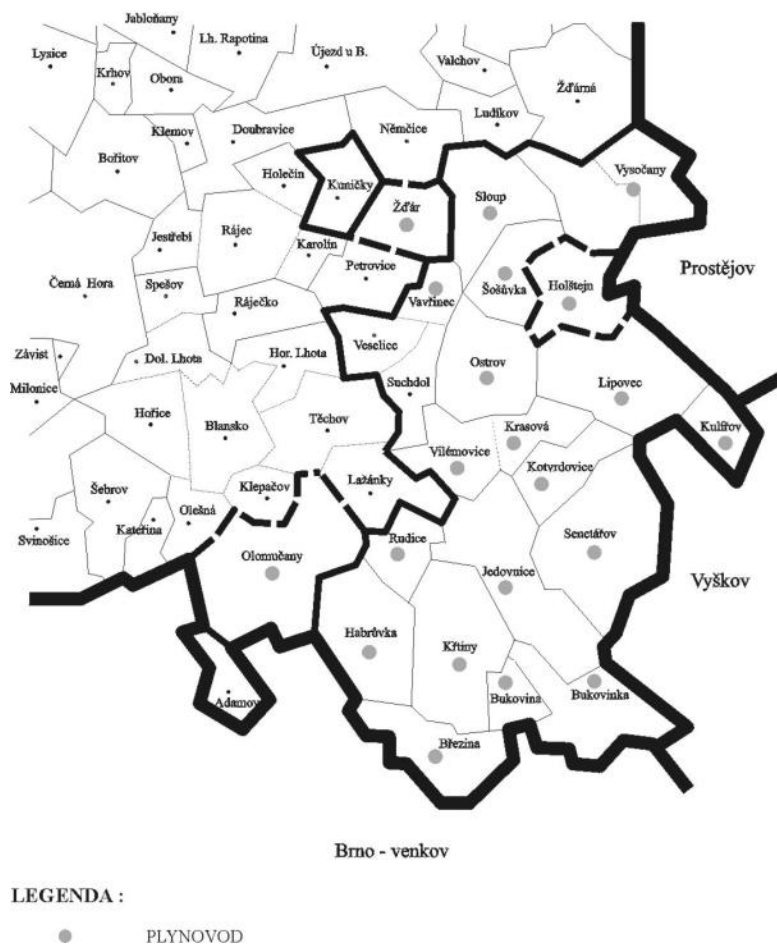
Elektrifikace

Kapacita vedení nízkého napětí se ukazuje ve většině obcí mikroregionu dostačující, pouze v obci Sloup – místní části Příhon byla uvedena nutnost posílení. Rozvodná síť je vedena většinou po betonových sloupech (20 obcí), ve 2 obcích je rozvod nn uložen v zemi. Technický stav sítě nízkého napětí je převážně vyhovující vyjma obcí Křtiny a Lipovec, které potřebují rekonstrukci stávajících rozvodů.

Plynofikace

Z ekologických důvodů znečišťování ovzduší je preferováno spalování zemního plynu místo fosilních paliv (zejména hnědého uhlí s velkým obsahem oxidu siřičitého). Plynofikace proběhla ve 21 obcích z celkového počtu 22. Pouze obec Kuničky není v současné době zásobována plynem. Technický stav rozvodů zemního plynu je dobrý.

PLYNOFIKACE OBCÍ

Obr. č. 6: Plynofikace obcí

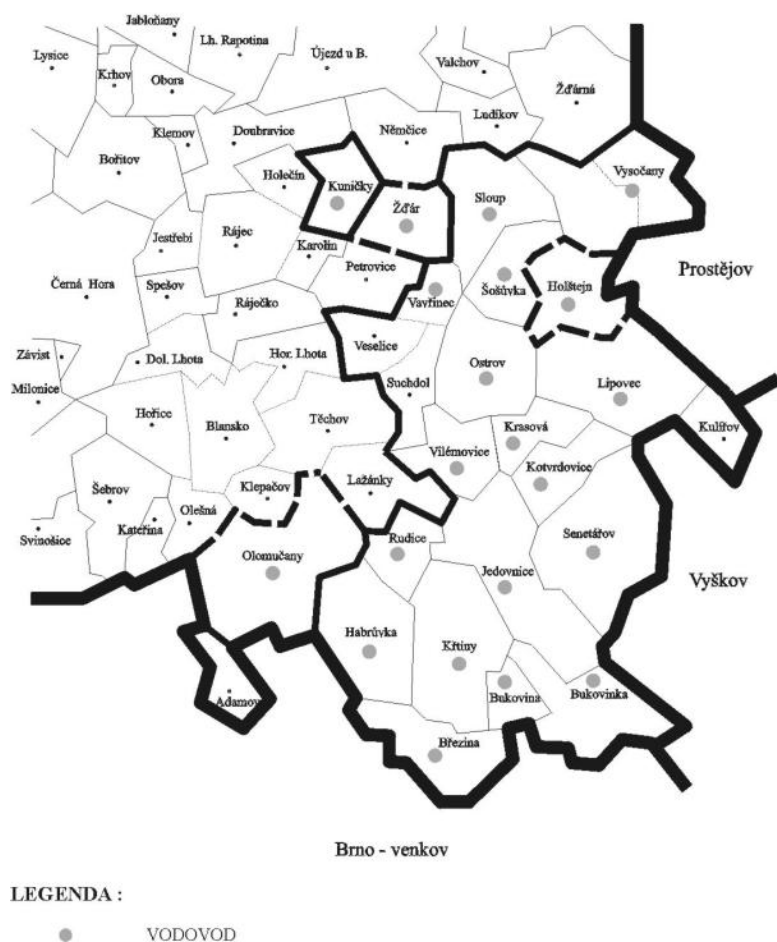
Zásobování vodou

Vývoj vodního hospodářství je po roce 1989 výrazně poznamenán dynamickým nárůstem tržních cen vody, který spolu s existencí přirozených monopolů podmínil zásadní trendové změny ve spotřebě pitné a užitkové vody.

Vlastní zásobování vodou se realizuje především prostřednictvím veřejných vodovodů (místních či skupinových). Pitnou vodou z veřejné vodovodní sítě jsou zásobovány objekty obytné zástavby i objekty občanské a technické vybavenosti všech obcí mikroregionu s výjimkou obce Kulíšov, kde jsou zdrojem vody studny.

Vodovodní síť je s výjimkou obcí Vilémovice a Lipovec v dobrém či uspokojivém stavu.

VODNÍ HOSPODAŘENÍ

Obr. č. 7: Vodní hospodářství

Odkanalizování a čištění odpadních vod

V mikroregionu je ve většině obcí vybudována pouze dešťová nebo jednotná kanalizační síť. Technický stav kanalizačního potrubí není příliš dobrý. Čištění odpadních vod je řešen pouze v šesti obcích (z toho je ve třech obcích nutná rekonstrukce či intenzifikace ČOV). To je z hlediska životního prostředí nežádoucí, protože dešťové vody i splaškové odpadní vody, které jsou do kanalizace zaústovány po předčištění v septicích (ale i bez předchozího čištění), jsou odváděny stokami do vodních toků. Vyústění nečištěných splaškových odpadních vod způsobuje v těchto vodních tocích značné hygienické i estetické závady.

KANALIZACE A ČOV

LEGENDA :

- KANALIZACE SPLAŠKOVÁ
- KANALIZACE DEŠŤOVÁ
- ČOV

Obr. č. 8: Kanalizace

Odpadové hospodářství

Likvidace komunálního odpadu je ve 17 obcích zajišťována firmou Selio Blansko, obec Sloup využívá služeb KKŠ Boskovice, obce Březina a Bukovinka RSS Brno. Separace odpadu je prováděna v 8 obcích (většinou pouze částečná). Pro ukládání inertního materiálu jsou využívány skládky Jedovnice, Rudice, Šošůvka a Vysočany.

Údaje o jednotlivých obcích

Obec Březina

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce – Proseč
- 1.2 Datum zpracování – 6.12.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Zdeněk Maša, Březina 192, tel.OÚ: 0506/439229,
mobil: 0606/819982, E-mail: okzwy@okdxc.cz
- 1.4 Rok založení obce – 1365
- 1.5 Nadmořská výška – 430 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 683 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 564, z toho – 275/muži, - 289/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek - stagnující

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města - 18 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 18 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/373 Brno-Boskovice
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy - autobus 15 spojů na Brno i na Jedovnice

3. Krajina a životní prostředí: část katastru v CHKO MK

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - nemovitosti v ceně cca 6 mil.Kč
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní cca 1,6 mil.Kč
výdaje – provozní a investiční 1,6 mil.Kč
zadluženost 250 000 (bude zapláceno v 1/2 r.2000)

5. Územně plánovací příprava: ÚP rozpracován (III/2000), POV

6. Spolková a kulturní činnost: TJ Sokol, Hasiči, malá kopaná, v zimě bruslení a lední hokej

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Agos Bio a.s.,Bukovinka
- 7.2 Výrobní podniky – provozovna Hlubna, CHVD Brno
- 7.3 Soukromí podnikatelé -

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – Jednota, smíšené zboží, 2 restaurace
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ 1.-5. ročník, dále ve Křtinách
- 9.3 Zdravotnictví – ve Křtinách
- 9.4 Kulturní zařízení – KD v havarijním stavu
- 9.5 Sportovní zařízení - hřiště

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV - ne
- 10.3 Plynofikace - ano

- 10.4 Zásobování elektrickou energií- ano
- 10.5 Telekomunikace – nadzemní vedení, rekonstruováno
- 10.6 Plochy pro podnikání – ano, soukromé pozemky
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – RSS ekologie Brno

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba
- 11.2 Nová individuální výstavba - zájem o cca 20 stav. míst, parcely v soukromém vlastnictví
- 11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty: 17 chat

- 13. Rekreační a cestovní ruch:** turistická stezka přes obec,
v záměru obce podpořit vznik ubytovacích kapacit
vytvořit cyklistickou stezku

14. Priority mikroregionu:

- 15. Náměty projektů:** kanalizace + ČOV, obecní byty v podkroví ZŠ

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

- 17. Podpora rozvoje podnikání:** zainvestování vhodné lokality

Obec Bukovina

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce – nejsou
- 1.2 Datum zpracování - 10.11.1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) - Josef Slanička, Bukovina 97, tel.OÚ: 0506/4390253
- 1.4 Rok založení obce – 1283
- 1.5 Nadmořská výška - 570 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra - 273 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 328, z toho 167/muži, 161/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek - 1995-331obyv., 1998-334 obyv.

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města - 22km
- 2.2 Vzdálenost k letišti - Brno-Tuřany – 28 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje - silnice III / 37 365 Vyškov-Blansko–Brno
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy - autobus – 16 spojů-3 linky, schází noční spojení

- 3. Krajina a životní prostředí:** vhodná pro rekreační turistiku, pěkná příroda v blízkosti Brna

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - Cca 11 mil. Kč
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu - cca 700.000 Kč
 - příjmy – daňové a ostatní
 - výdaje – provozní a investiční
 - zadluženost

5. Územně plánovací příprava: Návrh ÚP – 1998, POV**6. Spolková a kulturní činnost:** hasiči, Orel – kopaná, chybí společenský sál, obec přispívá na sportovní akce**7. Podnikatelská činnost:**

7.1 zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) 1 soukromý zemědělec (47 ha),
Agos Bio Bukovina a.s., (cca 30 zam.z obce)

7.2 výrobní podniky – Nabystyl (výroba nábytku-v útlumu)

7.4 soukromí podnikatelé- průmysl 9, stavebnictví 5, doprava a spoje 2,
obchod a pohostinství 5, obchod 3, veř. správa 1

8. Nezaměstnanost:**9. Občanská vybavenost:**

9.1 Obchod a služby – obchod s potravinami, restaurace

9.2 Školství – ZŠ 1.-4. třída, dále ve Křtinách

9.3 Zdravotnictví – ve Křtinách

9.4 Kulturní zařízení - knihovna

9.5 Sportovní zařízení – sportoviště, dětské hřiště, v zimě kluziště, Orli-tábořiště

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

10.1 Vodovod – ano 1996

10.2 Kanalizace + ČOV- ne

10.3 Plynofikace – ano 1997

10.4 Zásobování elektrickou energií- nadzemní, kapacitně dostačuje

10.5 Telekomunikace – probíhá kabelizace

10.6 Plochy pro podnikání – ano, soukromé pozemky

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio s.r.o., Blansko

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba

11.2 Nová individuální výstavba velký zájem o výstavbu RD

11.3 Nová bytová výstavba obec má zájem o výstavbu bytů

12. Rekreační objekty: 2 chaty, cca 26 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: Ubytování v soukromí není, v létě projíždějí cykloturisti,
v zimě běžkaři, Vybudovat na obecním pozemku – mokřině
– rekreační rybník se sportovištěm

14. Priority mikroregionu:

15. Námety projektů: kanalizace + ČOV

úprava místních komunikací, vybudování chodníků,

podpora bytové výstavby

podpora rozvoje občanské vybavenosti

16. Koordinátor místních rozvojových programů:**17. Podpora rozvoje podnikání:**

Obec Bukovinka

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce - nejsou
- 1.2 Datum zpracování - 12.11.1999, 2.12.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) - ing Jaroslav Šenk, zást.starosty, tel.OÚ: 0506/439256,
mobil: 0602/738427
- 1.4 Rok založení obce – 1283
- 1.5 Nadmořská výška – 523 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 848 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 323, z toho – 161/muži, - 162/ ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek -1869-373 obyv., 1970 442 obyv.

2.Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 24 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno – Tuřany 24 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II / 373 Brno-Boskovice
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy - autobus 14 linek, chybí večerní spoje, spádovost BM

3. Krajina a životní prostředí: Převážně lesy (50%ŠLP,50% Lesy ČR), útlum zemědělské činnosti, Rakovecké údolí, Řičky

4.Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - aktiva cca 15 mil.Kč, kulturní dům, mateřská škola
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu - nedostatečný, 40% splátky plynofikace
příjmy – daňové a ostatní (=prodej akcií)
výdaje – provozní a investiční
zadluženost do 2002 - plyn

5. Územně plánovací příprava: US, ÚP se zadává (3/2000), POV

6. Spolková a kulturní činnost: Spolek důchodců, Sokol, fotbal, pouť (srpen), cca 3 plesy

7. Podnikatelská činnost: 36 podnikatelů

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) - AgosBio Bukovina
- 7.2 Výrobní podniky - PEMS,s.r.o.(cca 10 zam., stolařství)
- 7.3 Soukromí podnikatelé

8. Nezaměstnanost: Asi 20%

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – 2 obchody, pohostinství
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ 1.-4. V Bukovině, dále ve Křtinách
- 9.3 Zdravotnictví – ve Křtinách
- 9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, knihovna
- 9.5 Sportovní zařízení – fotbalové hřiště, asfalt. kurt

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV – dešťová (bude řešit ÚP-bud' splašková + koř. čistírna, nebo žumpy,
popř. domovní ČOV)

- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení
- 10.5 Telekomunikace – nadzemní, internet není, chtějí
- 10.6 Plochy pro podnikání – lokalita dle ÚP, soukr. pozemky,
nutno zainvestovat , (dohoda s Bukovinou)
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu -

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba
- 11.2 Nová individuální výstavba - proluky v obci,
lokalita Černý les- v úz. říz. (soukr. pozemky)
- 11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty : 5 chat, cca 20 chalup, vztahy dobré

- ### **13. Rekrece a cestovní ruch:** regionální cyklostezka, značení místních cyklostezek, značení běžeckých tras, ubytování (penzion 10 lůžek), nová hospoda

14. Priority mikroregionu: Dopravní spojení s Jedovnicemi (komunikace BM-Jedovnice) - zásadní

- ### **15. Náměty projektů:** ČOV, splašková kanalizace, kabelizace el.sítě a telefonu, penzion pro důchodce, výstavba ob. bytů, inž síť pro plochu pro výstavbu RD, parkoviště pro turisty

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání: Rozvoj podnikání ve spolupráci s Bukovinou

Obec Habrůvka

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce – osada Josefov (4 km přes les)
- 1.2 Datum zpracování – 14.11.1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Karel Kalandra, tel.OÚ: 0506/439119, zam.:0506/514344,
byt: 0506/439511
- 1.4 Rok založení obce – 1365
- 1.5 Nadmořská výška – 490 – 530 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 995 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 324, z toho – 137/muži, - 187/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – 1970 – 442, 1998 – 330

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 17 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti - Brno-Tuřany 20 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/373 Brno-Boskovice – 2 km

2.4 Dopravní napojení

a úroveň dopravní obsluhy - autobus – 10 linek, kyvadlová doprava s napojením na spoje do Brna

3. Krajina a životní prostředí: Velká část katastru v CHKO Moravský kras,
na katastru se nachází Býčí skála, Habrovecká bučina,
Josefovské údolí,
840 ha lesa

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce stavby a pozemky v hodnotě cca 8 mil. Kč

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu cca 700.000 Kč
příjmy – daňové a ostatní
výdaje – provozní a investiční
zadluženost – splátky za plynofikaci

5. Územně plánovací příprava: Schválený ÚP, POV

6. Spolková a kulturní činnost: Sokol, hasiči, každoročně hody, masopust

7. Podnikatelská činnost: 36 podnikatelských subjektů

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – AgosBio a.s. Bukovina

7.2 Výrobní podniky

7.3 Soukromí podnikatelé - 36 podnikatelských subjektů

8. Nezaměstnanost: 6-7 %

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby - smíšené zboží Jednota

9.2 Školství – ve Křtinách, MŠ (nepracuje), snaha obnovit ZŠ 1.-3. třída

9.3 Zdravotnictví – ve Křtinách

9.4 Kulturní zařízení – nedostavěný KD, knihovna

9.5 Sportovní zařízení – volejbalové hřiště, staví se hřiště na malou kopanou

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

10.1 Vodovod - ano

10.2 Kanalizace + ČOV- dešťová

10.3 Plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení, kapacitně stačí

10.5 Telekomunikace – nadzemní vedení

10.6 Plochy pro podnikání – soukromé pozemky

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, sep.: sklo

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba 7 rozestavěných RD

11.2 Nová individuální výstavba zájem obyvatel o výstavbu RD

11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty: 1 chata, 20 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: Obnova polních cest pro značené cyklotrasy
(v létě velký provoz),
ve dvou soukromých domech možnost ubytování

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: Kořenová ČOV+ páteřní přivaděč splaškové kanalizace,
obnova polních cest,
generální oprava st. silnice Křtiny-Habrůvka III/37446 a st. silnice
Křtiny-Josefov –Adamov III/37446,
Dostavby KD Habrůvka,
výstavba kaple se hřbitovem

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

Ing. Josef Formánek, Karel Kalandra

17. Podpora rozvoje podnikání:**Obec Holštejn – nečlen****1. Základní údaje:**

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Jaroslav Nesrsta, tel.,fax OÚ: 0506/435458, 0506/435 512,511
- 1.4 Rok založení obce
- 1.5 Nadmořská výška
- 1.6 Katastrální výměra
- 1.7 Počet obyvatel obce - 144
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek

2. Doprava:

- 1.1 Vzdálenost okresního města
- 1.2 Vzdálenost k letišti
- 1.3 Hlavní silnice spojuje
- 1.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy - autobus – vcelku spokojenost, chybí noční spoj

3. Krajina a životní prostředí: Krajina vhodná k turistice,
velká část katastru v CHKO MK,
hrad Holštejn, rasovna,
vápenka Malá dohoda, amatérské jeskyně

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce cca3 mil. Kč, pozemky
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní cca 1,3 mil. Kč
výdaje – provozní a investiční 500 tis. Kč
zadluženost

5. Územně plánovací připravenost: US, problém-komunikace ve VUC-nereálné,
územní rezerva v lokalitách vhodných pro výstavbu RD

6. Spolková a kulturní činnost: hasiči, obec se snaží obnovit spolkový a společenský život, taneční
zábavy, mezinárodní fotbalový turnaj, středověká bitva (150 vojáků)

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) Zemspol Sloup
- 7.2 Výrobní podniky – Hakr – obráběcí dílna (15 zam.)
Jeskyně Michalka – sýr Niva (12 zam.), Sazenice stromků (8 zam.)
- 7.3 Soukromí podnikatelé – 8 FO

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – pohostinství, prodejna, kadeřnictví,
- 9.2 Školství - Lipovec
- 9.3 Zdravotnictví - Lipovec
- 9.4 Kulturní zařízení – KD, knihovna
- 9.5 Sportovní zařízení – fotbalové hřiště, dětské hřiště

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV - dešťová
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní, v dobrém stavu
- 10.5 Telekomunikace – kabel, internet bude
- 10.6 Plochy pro podnikání – soukromé i obecní
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba
- 11.2 Nová individuální výstavba zájemci o stavbu RD (2)
- 11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty: 25 chat (i větší – Myslivecké sdružení, Letecká), 18 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: V nabídkovém katalogu cest. ruchu, brožury, pohlednice, budování cyklostezek ubytování v KD

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: Most přes Rasovnu (viz US)

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Jedovnice

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce -
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.1999, 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Jan Jelínek, tel.OÚ: 0506/442722, E-mail: oujedovnice@bk.cz
- 1.4 Rok založení obce – 1251
- 1.5 Nadmořská výška – 470 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 1425 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 2522, z toho – 1237/muži, - 1285/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek 1970-1930 obyv., 1997-2513 obyv.

2. Doprava:

2.2 Vzdálenost okresního města – 10 km

2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 30 km

2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/379 Tišnov-Prostějov,
st.silnice II/373 Brno-Boskovice

2.4 Dopravní napojení

a úroveň dopravní obsluhy - autobus – dopravní uzel, napojení na železnici v Blansku,
vyhovující dopr. obslužnost

3. Krajina a životní prostředí: CHKO Moravský kras,

přírodní park Rakovecké údolí, rybník Olšovec

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce 181 mil. Kč

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu spíše průměrný, nedostačuje
příjmy – daňové a ostatní
výdaje – provozní a investiční
zadluženost - ano

5. Územně plánovací příprava: ÚP, POV schválený

6. Spolková a kulturní činnost: Sokol, Hasiči, Jacht klub, Klub dobré pohody, Sportovní klub,
divadelní soubor Vlastimil, Vlastimilek, 3 kapely dechové,
3 taneční

7. Podnikatelská činnost: 33právnických osob

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) Agris Jedovnice – družstvo vlastníků

7.2 Výrobní podniky – Reda – tiskárna (cca 30 zam.),
Trido – výroba automatických dveří (cca 10 zam.)

7.3 Soukromí podnikatelé - 268 fyzických osob, převažuje drobné podnikání a živnosti

8. Nezaměstnanost: 7,29 %**9. Občanská vybavenost:**

9.1 Obchod a služby – řada hotelů, penzionů a restaurací, 12x ubytování v soukromí;
další služby na dobré úrovni a dostačující, ČSPH – komplexní zajištění
v dostatečném počtu

9.2 Školství – MŠ, ZŠ, SPŠ strojní, ZUŠ

9.3 Zdravotnictví – zdr. středisko, lékárna

9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, kino, kostel, smuteční síň, knihovna

9.5 Sportovní zařízení – 2x hřiště, 2x tenisové kurty, 3x dětské hřiště, koupaliště, volejbalové hřiště,
nohejbalové hřiště, posilovna, výstavba sportovní haly

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

10.1 Vodovod – skupinový + úpravna vody

10.2 Kanalizace + ČOV - ano

10.3 Plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií - ano

10.5 Telekomunikace – kabel, místní kabelová televize, internet, www stránky

10.6 Plochy pro podnikání – ano 2

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, skládka inertního odpadu vlastní

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba

11.2 Nová individuální výstavba

11.3 Nová bytová výstavba dva obytné domy

dům s peč. službou, plocha pro 13 RD (nutno zainvestovat)

12. Rekreační objekty: 380 chat (i podnikové), cca 70 chalup

13. Rekrece a cestovní ruch: prezentace na Regiontour, GO

14. Priority mikroregionu: Odkanalizování rekreační oblasti u rybníka Olšovec,
rekonstrukce místních komunikací,
rekonstrukce has. zbrojnice, rekonstrukce hřbitova

15. Náměty projektů:

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání: zóny pro rozvoj podnikání, nutno zainvestovat

Obec Kotvrdovice

1. Základní údaje:

1.1 Části obce

1.2 Datum zpracování – 10.11.1999, 24.11.1999

1.3 Starosta (kontakt) – ing. Alois Kunc, tel.OÚ: 0506/442237

1.4 Rok založení obce – 1349

1.5 Nadmořská výška – 535 m.n.m.

1.6 Katastrální výměra – 559 ha

1.7 Počet obyvatel obce – 836, z toho – 422/muži, - 414/ženy

1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – 1993-882 obyv., 1999-836 obyv.

2. Doprava:

2.1 Vzdálenost okresního města – 13 km

2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 35 km

2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/379 Blansko-Vyškov,
st.silnice II/388 Kotvrdovice-Drahany

2.4 Dopravní napojení

a úroveň dopravní obsluhy autobus – 37 spojů

3. Krajina a životní prostředí: Drahanská vrchovina

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce 31 mil. Kč

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu 4,1 mil. Kč

příjmy – daňové a ostatní

výdaje – provozní a investiční

zadluženost

5. Územně plánovací příprava: US – problém obchvatu obce (prochází zastavěným

územím), POV

6. Spolková a kulturní činnost: TJ Rakovec (4 fotb. mužstva), Klub důchodců, Svaz zdrav. postižených, zahrádkáři, hody, letecká pout', Krajem pod Kojálem

7. Podnikatelská činnost:

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) - Agris Jedovnice, Sentus Senetářov

7.2 Výrobní podniky – KSK ocelové kce – zem. Stavby (20 zam.),

APOS – ocel sklady (20 zam.)

Ekobbena – lesní hospodaření (cca 100 zam.)

Euroelement – dřevozprac. (10 zam.)

KTK – výr. modelů z plastů (5 zam.)

7.3 Soukromí podnikatelé – cca 60

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby – 3 restaurace, 3 obchody, pošta, kadeřnictví, opravná kol, zámečnictví, stolařství, penzion (20 míst)

9.2 Školství – MŠ, ZŠ – 1.-5., dále v Jedovnicích

9.3 Zdravotnictví – v Jedovnicích

9.4 Kulturní zařízení – sokolovna, knihovna

9.5 Sportovní zařízení – fotbalové hřiště, kurta, nohejbalové hřiště, sportovní letiště

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

10.1 Vodovod - ano

10.2 Kanalizace + ČOV – dešťová, biologická čistírna

10.3 Plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní

10.5 Telekomunikace - kabel

10.6 Plochy pro podnikání – podnikatelská zóna, nutno řešit dopravní napojení

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba - ročně 1 nový RD

11.2 Nová individuální výstavba - v současnosti 3-5 zájemců, cca 12 neobydlených domů

11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty: 1 chata, 15-20 chalup,

13. Rekreační a cestovní ruch: SURF chce budovat bungalovy (60 míst),
cyklostezka Habeš-Kotvrdovice-Senetářov-Tři žleby-Jedovnice

14. Priority mikroregionu: Pěší stezka Jedovnice-Kotvrdovice
(ve stejné trase jako cyklostezka)

15. Námety projektů: ČOV, hřbitov, přemísti a zmodernizovat knihovnu (internet),
fotbalové hřiště

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání: Dopravní napojení plochy pro podnikání na st.silnici II/379
mimo zast území obce

Obec Krasová

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 9.11.1999, 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Václav Vágner, tel.OÚ: 0506/442218, mobil: 0603/855394
- 1.4 Rok založení obce – 1717
- 1.5 Nadmořská výška – 534 m.n.m
- 1.6 Katastrální výměra – 407 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 239, z toho – 112/muži, - 127/ženy
- 1.8 retrospektivní vývoj, přírůstek

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 13 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 30 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/379 Tišnov-Vyškov,
st.silnice II/373 Brno-Boskovice cca 1 km
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy - 14 spojů, zvláštní spoj – příplatek 30 tis.ročně

3. Krajina a životní prostředí: Sousedí s CHKO Moravský kras, chráněné lípy (1.pásma CHKO)

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce Cca 16,5 mil. Kč, - OÚ+MŠ, hospoda, pozemků málo
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní 800 tis.Kč (bez dotací)
výdaje – provozní a investiční
zadluženost – 800 tis. - komunikace

5. Územně plánovací příprava: US (1991 musí se předělat), POV

6. Spolková a kulturní činnost: hasiči, dětský klub, AVZO (Svazarm), Svaz žen, Sokol, ČČK

7. Podnikatelská činnost: 27 podnikatelských subjektů

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) - Agris Jedovnice, Santus Senetářov
- 7.2 Výrobní podniky -
- 7.3 Soukromí podnikatelé - 27

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – Jednota, restaurace
- 9.2 Školství – MŠ, dále v Jedovnicích
- 9.3 Zdravotnictví – v Jedovnicích
- 9.4 Kulturní zařízení - knihovna
- 9.5 Sportovní zařízení – kurty, volebalové a basketbalové hřiště, malá kopaná

10. Technické vybavení obce (stav a záměry):

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV – ano (1993)

- 10.3 Plynofikace – ano (1993)
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – ano, nové trafo
- 10.5 Telekomunikace – kabel, kabelová televize, místní rozhlas
- 10.6 Plochy pro podnikání – na hranici CHKO, ne obecní
- 10.6 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, sep.: sklo, textil, papír

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba – 5 rozestavěných RD
- 11.2 Nová individuální výstavba – studie na 9 RD
- 11.3 Nová bytová výstavba – studie – 44 b.j., je zájem (cca 25)

12. Rekreační objekty: 10 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: Hřiště, plánuje se ubytování

14. Priority mikroregionu: Sportovní areál + rybník+retenční nádrž – klidová zóna (finanční příspěvek), rozvoj regionu v oblasti služeb pro cestovní ruch

15. Náměty projektů: Úprava turistické stezky Kotvrdovice-Krasová-Ostrov u Macochy, výstavba obecních bytů, oprava místních komunikací

16. Koordinátor místních rozvojových programů: starosta

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Křtiny

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 10.11.1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Ing.Stanislav Klíma, tel.OÚ: 0506/439109
- 1.4 Rok založení obce - 1237
- 1.5 Nadmořská výška – 417 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 1.118 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 756, z toho – 368/muži, - 397/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – +6 obyv. op r. 1998

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 15 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 20 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/373 Brno-Boskovice
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy –autobus – nedostačující počet spojů, vlastní doprava občanů

3. Krajina a životní prostředí: Lesnaté krasové území – CHKO MK, státní přírodní rezervace Bayerova, několik volně přístupných jeskyní

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - Cca 40 mil. Kč, dvě budovy
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu malá daňová výtěžnost (cca 2 mil.)
 - příjmy – daňové a ostatní
 - výdaje – provozní a investiční
 - zadluženost

5. Územně plánovací příprava: US – ve fázi přípravy

6. Spolková a kulturní činnost: hasiči, Sokol (malá kopaná), hody, Svatodušní pout', Hubertská pout' i další, spolupráce s farním úřadem dobrá

7. Podnikatelská činnost: cca 30 podnikatelských subjektů

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) - AgosBio Bukovinka, 1 rolník

7.2 Výrobní podniky – Školní lesní podnik (30 zam.)
 Furko –interiery- (5 zam.)
 Soukromá pila Meluzín – (3-4 zam.)

7.3 Soukromí podnikatelé

8. Nezaměstnanost: Lidé dojíždějí do Brna

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby – nákupní středisko, pošta, 3 pohostinství, penzion, smíšené zboží, průmyslové zboží, kempink

9.2 Školství – MŠ, ZŠ

9.3 Zdravotnictví – zdravotní středisko, lékárna

9.4 Kulturní zařízení – sály v hospodách, knihovna

9.5 Sportovní zařízení – koupaliště, 2 kurty, tělocvična, hřiště pro malou kopanou

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod - ano

10.2 Kanalizace + ČOV - ano

10.3 plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií – ano (špatný stav)

10.5 Telekomunikace – probíhá kabelizace

10.6 Plochy pro podnikání – není ÚPD

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba

11.2 Nová individuální výstavba - je zájem o výstavbu RD

11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty: 40 chat, 10 chalup, rekr.středisko ŠLP (40 míst)

13. Rekreační a cestovní ruch: hlavní atrakce poutní kostel (J.B.Santini), propagace Regiontour, GO, ubytování v penzionech (20 míst)

14. Priority mikroregionu:

15. Námetý projektů: dobudování inž. sítí do zástavbových lokalit, rekonstrukce místních komunikací, vzbudování chodníku,

oprava hřbitova,
 úprava centrálního prostoru obce,
 DPS – v budově bývalé školy

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Kulířov

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 10.11.1999, 24.11.1999
- 1.3. Starosta (kontakt) – Pavel Dvořák, tel.byt: 0506/445149
 RNDr.M.Kovařík, zást.starosty, tel.byt: 0506/445159
- 1.4 Rok založení obce – 1349
- 1.5 Nadmořská výška – 550 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 342 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 232, z toho – 139/muži, - 131/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – ročně ubývá 5 obyvatel (1999-230 obyvj.)

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města - 20 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 45 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/378 Kotvrdovice-Drahany cca2 km
- 2.4 Dopravní napojení
 a úroveň dopravní obsluhy – autobus – 2 linky, 20 spojů, dobré na BK, špatné na VY a Adamov

3. Krajina a životní prostředí: Drahanská vrchovina, převážně zemědělská půda

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - OÚ, KD+hospoda, škola, kaple, stl plynovod
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu cca 700.000 Kč -stačí na provoz, na investice ne
 příjmy – daňové a ostatní
 výdaje – provozní a investiční
 zadluženost – plyn 1998 – 1,5 mil.Kč

5. Územně plánovací příprava: US 1997 nekvalitní , přihlášení do POV

6. Spolková a kulturní činnost: vysoký věkový průměr obyvatel, hody sv. Anna, hasičský bál, nová kaple

7. Podnikatelská činnost: 23 podnikatelských subjektů

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) - Contilia Lipovec (odchov telat),
 1 rolník (cca20 ha), zahradnictví (begonie)
- 7.2 Výrobní podniky
- 7.3 Soukromí podnikatelé

8. Nezaměstnanost: Okresní průměr

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – smíšené zboží, hřbitov, smuteční síň, hospoda
- 9.2 Školství – v Lipovci
- 9.3 Zdravotnictví – v Lipovci, v Krásensku (zubař)
- 9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, veřejná knihovna
- 9.5 Sportovní zařízení – fotbalové hřiště, volejbal, sál v KD (aerobic, pingpong, nohejbal)

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod – ne, vlastní studny (studie 7 mil. Kč– nejsou)
- 10.2 Kanalizace + ČOV - dešťová
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení, dobré
- 10.5 Telekomunikace – nadzemní vedení, kabelizace v r.2000
- 10.6 plochy pro podnikání – ne
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, třídí sklo

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba - 1 neobydl.dům
- 11.2 Nová individuální výstavba - zájem o výstavbu není
- 11.3 Nová bytová výstavba - 1 obecní byt

12. Rekreační objekty: 20 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: značená cykl. stezka,

14. Priority mikroregionu: Vazba na území CHKO MK, Kulířov: zázemí-ubytování, agroturistika, drobná výroba

15. Námetý projektů: Výstavba vodovodu (1997) zastaveno pro nedostatek financí,

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Kuničky

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Věra Dražanová, tel.mobil: 0606/260077
- 1.4 Rok založení obce – 1378
- 1.5 Nadmořská výška – 530 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 61 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 237, z toho – 116/muži, - 121/ženy
- 1.7 Retrospektivní vývoj, přírůstek – úbytek

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 10 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 40 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/377 Tišnov – Prostějov cca 2 km
- 2.4 Dopravní napojení

a úroveň dopravní obsluhy - autobus – 9 spojů, (chybí odpolední spoj), so-ne žádný

3. Krajina a životní prostředí: Vhodná pro pěší turistiku a cykloturistiku

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce - obecní les + nemovitosti – cca 4 miliony Kč

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu 750.000 Kč, rozpočet stačí na provoz, na investice ne

Příjmy – daňové a ostatní

Výdaje – provozní a investiční

Zadluženost

5. Územně plánovací příprava: US, POV

6. Spolková a kulturní činnost: Sokol (stolní tenis), obecní ples, maškarní ples, pout'

7. Podnikatelská činnost:

7.1 zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Doubravická a.s., 2 soukromí rolníci

7.2 výrobní podniky - výroba krbů (2 zam.)

7.3 soukromí podnikatelé – 19 FO

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby – Jednota, potraviny, pohostinství

9.2 Školství – v Rájci-Jestřebí

9.3 Zdravotnictví – v Rájci-Jestřebí, Blansku

9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, knihovna, kaple

9.5 Sportovní zařízení – hřiště

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod – ano(1989)

10.2 Kanalizace + ČOV – ne (rybník funguje jako kořenová čistírna)

10.3 Plynofikace - ne

10.4 Zásobování elektrickou energií – kabel (zásobovací), nadzemní (přívodní)

10.5 Telekomunikace – kabel

10.6 Plochy pro podnikání - ne

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, sep.:sklo

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba

11.2 Nová individuální výstavba - zájem o výstavbu není

11.3 Nová bytová výstavba

12. Rekreační objekty: 5 chat, 30 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: ubytování v soukromí 1, úprava rybníku na koupání

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: Rekonstrukce místních komunikací, rekonstrukce KD, úprava veř. prostranství, oprava hasičské zbrojnice, oprava kaple, oprava pož.nádrže (i ke koupání)

16. Koordinátor místních rozvojových programů:**17. Podpora rozvoje podnikání:****Obec Lipovec****1. Základní údaje:**

- 1.1 Části obce - Marianín
- 1.2 Datum zpracování – 11.11.1999, 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – František Kopřiva, tel.OÚ: 0506/445123, byt: 0506/445209
- 1.4 Rok založení obce – 1370
- 1.5 Nadmořská výška – 550 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 1155 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 1049, z toho – 538/muži, - 511/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – 1970-1125 obyvv., 1997-1049 obyvv.

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 21 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany – 43 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/378 Kotvrdovice-Drahany
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus 4 linky

3. Krajina a životní prostředí: 1/4 katastru CHKO MK,
zemědělská půda intenzivně využívána**4. Majetek a hospodaření obce:**

- 4.1 Rozsah majetku obce - Cca 62 mil. Kč
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu vyrovnaný 4,5 mil Kč
příjmy – daňové a ostatní
výdaje – provozní a investiční
zadluženost

5. Územně plánovací příprava: Koncept ÚP, POV**6. Spolková a kulturní činnost:** Sokol (šachy), Skauti, zahrádkáři, ČČK, v Marianíně nohejbal,
Svaz žen, Mariánské hody, Masopust**7. Podnikatelská činnost:** 10 společností

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) Contilia s.r.o., (800 zam.)
- 7.2 Výrobní podniky- Manufaktury Brno (60 zam.) - oděvy
- 7.3 Soukromí podnikatelé – 19 (6 obchodní činnost, 4 pohostinství, 9 jiné)

8. Nezaměstnanost: Cca 13,6%**9. Občanská vybavenost:**

- 9.1 Obchod a služby – dům služeb, 2 smíšené zboží, zelenina, masna, hotel, 3 restaurace,
pálenice, ČSPHO, hřbitov
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ
- 9.3 Zdravotnictví – zdravotní středisko
- 9.4 Kulturní zařízení – sokolovna, kostel,

9.5 Sportovní zařízení – sportovní areál, nová škola – kroužky, tělocvična

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod – ano, nedostatečný
- 10.2 Kanalizace + ČOV – ne
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – ano, staré rozvody, staré osvětlení
- 10.5 Telekomunikace – nadzemní, starý rozhlas,
- 10.6 Plochy pro podnikání – 5 ha, obecní, síť blízko
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba
- 11.2 Nová individuální výstavba - zainvestovaná lokalita Údolíčko pro RD
- 11.3 Nová bytová výstavba - 7 obecních bytů, 7 záměr

12. Rekreační objekty: 20 chat, 30-40 chalup

13. Rekreace a cestovní ruch: Záměr vybudovat přírodní koupaliště a u něj sport. areál, naučná stezka + cyklostezka k vápence Velká Dohoda, muzeum vápenictví + venkovského bydlení (vápenky za chalupami)

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: Splašková kanalizace + ČOV, rekonstrukce místních komunikací a chodníků, vybudování sportovního areálu, plynofikace části Marianín, skládka inertního odpadu, rekonstrukce sokolovny, využití bývalého hotelu coby penzionu a zár. domova důchodců

16. Koordinátor místních rozvojových programů: starosta

17. Podpora rozvoje podnikání: rozvojová plocha v ÚP – 5ha

Obec Olomučany – nečlen

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt)
- 1.4 Rok založení obce
- 1.5 Nadmořská výška
- 1.6 Katastrální výměra
- 1.7 Počet obyvatel obce – 902, z toho – muži, - ženy
- 1.7 Retrospektivní vývoj, přírůstek

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 3 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany – 32 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/379 Tišnov-Vyškov cca 3 km
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus – kyvadlová doprava do Blanska,
chybí noční spoj (doplácí 85 tis. Kč)

3. Krajina a životní prostředí: Dolní část CHKO MK, Nový hrad,

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní
výdaje – provozní a investiční
zadluženost

5. Územně plánovací příprava: ÚP v projednání

6. Spolková a kulturní: činnost hasiči, Sokol, Myslivci, plesy a zábavy leden-březen

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) ZD Rájec-Jestřebí, Školní lesní podnik –pila
- 7.2 Výrobní podniky – Kamena (10 zam.)
- 7.3 Soukromí podnikatelé

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – Jednota, masna, 3 pohostinství (v létě 5)
- 9.2 Školství –
- 9.3 Zdravotnictví -
- 9.4 Kulturní zařízení – muzeum Olomučanské keramiky
- 9.5 Sportovní zařízení - koupaliště

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV - ne
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií -
- 10.5 Telekomunikace – nová síť
- 10.6 Plochy pro podnikání –
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba
- 11.2 Nová individuální výstavba - zájem o výstavbu RD
- 11.3 Nová bytová výstavba - obecní byty nejsou

12. Rekreační objekty: 10 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: malá propagace, cyklotoristika, pěší turistika

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: cyklostezky

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Ostrov u Macochy

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce -
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.1999, 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Zdeňka Svobodová, tel.OÚ: 0506/444328
- 1.4 Rok založení obce – 1349
- 1.5 Nadmořská výška – 485 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 885 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 1112, z toho – 564/muži, - 548/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek - stagnace, popř. mírný růst

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 13 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany – 40 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st. silnice II/373 Brno-Boskovice
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus – 2 linky, 17 spojů, chybí noční spoj

3. Krajina a životní prostředí: CHKO MK, jeskyně Balcarka a Císařská, Suchý žleb a mnoho krasových jevů

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - 80,1 mil. Kč – budova OÚ, kino, sokolovna, škola, bytový dům, pozemky
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní 4 – 4,5 mil.Kč
výdaje – provozní a investiční
zadluženost

5. Územně plánovací příprava: US (1991)

6. Spolková a kulturní činnost: Hasiči, TJ Sokol – fotbal, volejbal, SRPDS, Svaz zahrádkářů, ZUŠ, Rybářský kroužek,

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Zemspol Sloup a.s., Lesy ČR
- 7.2 Výrobní podniky – ELAM – výr. el lamp (3 zam.)
- 7.3 Soukromí podnikatelé – cca 28 FO

8. Nezaměstnanost: Cca 12%

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – 2Jednota, 2smíšené zboží, 1prům.zboží, 3pohostinství, 2second hand
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ, ZUŠ
- 9.3 Zdravotnictví – praktický, zubní a dětský lékař, Dětská léčebna (speleoterapie)
- 9.4 Kulturní zařízení – KD, kulturní sál-kino, kostel, knihovna

9.5 Sportovní zařízení – fotbalové a volejbalové hřiště, tělocvična, přírodní koupaliště

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV – částečně, ČOV ano
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení
- 10.5 Telekomunikace – nadzemní vedení
- 10.6 Plochy pro podnikání - ano
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba - ve výstavbě 10+4 RD
- 11.2 Nová individuální výstavba –
- 11.3 Nová bytová výstavba - 5 obecních bytů

12. Rekreační objekty: 5 chat, 65 chalup (10 neobydlených domů)

13. **Rekreace a cestovní ruch:** Jeskyně Balcarka, 3x ubytování v soukromí, snaha vybudovat cyklostezku Sloup-Jedovnice, Sloup- Punkevní jeskyně, informační středisko, naučná stezka s průvodcem, propagace žádná

14. **Priority mikroregionu:** Rozvoj pracovních příležitostí, zkvalitnění tech.infrastruktury, rekonstrukce komunikací

15. **Náměty projektů:** Nová léčebna se speleoterapií (105 míst, ve spolupráci s Nadací Astma 2000 – sanatorium pro astmatické děti a s norským svazem stmatiků), rekonstrukce TI, komunikací, zkvalitnění občanské vybavenosti, zlepšení dopravní obslužnosti, úprava veřejných prostranství, dokončení ÚPD

16. **Koordinátor místních rozvojových programů:**

17. **Podpora rozvoje podnikání:**

Obec Rudice

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce – Dědina, Hajce, Tumperk
- 1.2 Datum zpracování – 14.11.1999, 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Svatopluk Nezval, tel.OÚ: 0506/443528, E-mail: ourudice@bknet.cz
- 1.4 Rok založení obce – 1247
- 1.5 Nadmořská výška – 510 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 494 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 803, z toho – 409/muži, - 394/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – 1994-773 obyv., 1999- 803 obyv.

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 10 km

- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 30 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/379 Tišnov-Vyškov cca 1 km
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus – z obce 9 spojů, do obce 10 spojů

3. Krajina a životní prostředí: CHKO MK – celý katastr, Rudické propadání, Rudická jezírka

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - Cca 20 mil.Kč, 2,4 mil. pozemky
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu - vyrovnaný, 3,7 mil, Kč
příjmy – daňové a ostatní 2,1 mil.,1,6 mil. Kč,
dotace 2,8 mil. Kč
výdaje – provozní a investiční
zadluženost

5. Územně plánovací příprava: ÚP rozpracován, POV

6. Spolková a kulturní činnost: bohatá spolková činnost i společenský život, Hasiči, FC, Svaz žen, SRPŠ, Rada galerie, Spolek přátel Větráku, KNIR-hudební soubor, hody sv.Barbora (nová kaple), Rudický krapas-festival folk, masopust

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) Agris Jedovnice
- 7.2 Výrobní podniky -
- 7.3 Soukromí podnikatelé –

8. Nezaměstnanost: Okresní průměr

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – 4 smíšené zboží, elektro, stavebniny, 3 pohostinství
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ 1-5 ročník, dále v Jedovnicích, ZUŠ
- 9.3 Zdravotnictví – v Jedovnicích
- 9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, galerie, muzeum-Větrák (12.000 lidí ročně)
- 9.5 Sportovní zařízení – 2 fotbalová hřiště, tenisové kurty, volejbal. hřiště, přír. koupaliště

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV – ano, potřeba rekonstrukce
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – ano, rekonstrukce
- 10.5 Telekomunikace – nadzemní vedení (staré)
- 10.6 Plochy pro podnikání - ano
- 10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio s.r.o. Blansko, skládka inertního odpadu

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba -
- 11.2 Nová individuální výstavba – Obec podporuje byt. výstavbu, poměrně levné pozemky
- 11.3 Nová bytová výstavba -

12. Rekreační objekty: 1 chata, téměř 50 chalup

13. Rekreace a cestovní ruch: projekty – cyklostezky,
základna ČSZS Moravský kras,

středověká vesnice (řemesla), slevačská kolonie,
zemědělské muzeum,
úprava přírodního koupaliště (Rudická jezírka),
penzion, golf, rudická stezka, ubytovna Sokolu,
prezentace: Regiontour, GO, školní výlety,
propagační materiály, www stránky

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: Kaple, centrální parkoviště, výstavba bytů,
DPS 24x, rekonstrukce veřejného osvětlení a
místních komunikací,
zlepšit dopravní napojení, revitalizace RP,
tělocvična, zainvestování rozv. plochy,
pozemkové úpravy,
restrukturalizace zemědělství

16. Koordinátor místních rozvojových programů: ano, potřeba

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Senetářov

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.1999, 24.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – ing. Ladislav Zouhar, tel.OÚ: 0506/442424
- 1.4 Rok založení obce – 1349
- 1.5 Nadmořská výška – 545 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra 1384 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 507, z toho – 241/muži, - 266/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města - 16 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 35 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/379 Tišnov-Vyškov
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy - autobus – dostačuje, chybí noční spoj

3. Krajina a životní prostředí: Na kraji CHKO MK, kvalitní listnaté lesy

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - Budova OÚ, MŠ, hřbitov, muzeum, cca 20 ha pozemků, 1 ha lesa
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní 1,6 mil.Kč, 1,8 mil.Kč prodej akcií
výdaje – provozní a investiční
zadluženost - vodovod 17,5 mil.Kč (5 mil. U MF, platí svazek obcí pro VaK)

5. Územně plánovací příprava: ÚP před schválením

6. Spolková a kulturní činnost: Skaut, Sokol (bez činnosti), Hasiči (zábavy), zahrádkáři (údržba zeleně)

7. Podnikatelská činnost: 39 podnikatelských subjektů

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Sentuz s.r.o., 1 soukromý rolník (70 ha)

7.2 Výrobní podniky – stolárna (10 zam.), kamenictví (2-3 zam.),
provozovna Chemoplast BM, a.s. (30 zam. – 10 místních),
sklady CO (5 místních)

7.3 Soukromí podnikatelé

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby – 3potraviny, 2pohostinství, hřbitov, kostel

9.2 Školství – MŠ, ZŠ 1.-4. ročník, pak v Podomí

9.3 Zdravotnictví – v Jedovnicích

9.4 Kulturní zařízení – muzeum, kaple

9.5 Sportovní zařízení – hřiště fotbal, volejbal

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod – ano (nový)

10.2 Kanalizace + ČOV – nutno dobudovat (1/3 není, ČOV není)

10.3 Plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií - dobré

10.5 Telekomunikace – kabel, internet ne

10.6 Plochy pro podnikání – 0,5 ha, bez tech sítí

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, sep.: sklo, železo, uvažují PET

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba -

11.2 Nová individuální výstavba – 7 žádostí o parcelu – sad u hřbitova, obecní (studie),

11.3 Nová bytová výstavba - obecní byty nejsou

12. Rekreační objekty: 20 chalup

13. Rekreace a cestovní ruch: Není ubytování

14. Priority mikroregionu: zlepšit dopravní spojení na BM,
dobudovat kanalizaci a ČOV,
turistické oživení

15. Náměty projektů: kanalizace + ČOV,
místní komunikace, zeleň, veřejné osvětlení

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání: Průmysl spíše ne, CR

Obec Sloup

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.-1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – ing. Josef Mikulášek, tel.OÚ: 0506/435237, byt: 0506/435200
E-mail: ousloup@bk.cz
- 1.4 Rok založení obce – 1356
- 1.5 Nadmořská výška – 471 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 765 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce 926, z toho – 472/muži, - 454/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – 170-751 obyv.,1991-926 obyv.

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 12 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 40 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st. silnice II/373 Boskovice-Brno, II/377 Tišnov-Prostějov
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus 4 linky, 24 spojů (x2?)

3. Krajina a životní prostředí: Sever CHKO MK, rekreační oblast

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - 58 mil. Kč
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní 7,5 mil. Kč
výdaje – provozní a investiční prov.-5,3 mi. Kč, inv.-2,2 mil.Kč
zadluženost úvěr 1,2 mil.Kč (splaceno 0,3 mil.Kč)

5. Územně plánovací příprava: ÚP schválen 1998, POV

- 6. Spolková a kulturní činnost:** Sbor dobrovolných hasičů (plesy), Tělovýchovná jednota, ČS Chovatelů, ČS Včelařů, Školní sportovní klub při ZŠ, Chrámový sbor poutního kostela Panny Marie, hlavní pouť Květný pátek (cca 5000 lidí), velká pouť k Panně Marii Bolestné, poutní kostel (ročně cca 60.000 lidí), obecní bál, hasičský ples, ples ZŠ, ples TJ
Malá účast občanů na zasedání zastupitelstva

7. Podnikatelská činnost: 158 podnikatelských subjektů

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) Zemspol Sloup, 1 soukromý rolník
- 7.2 Výrobní podniky – Aluminium Group (20 zam.), Komes – školní nábytek (20 zam.),
VH Devon - stavební firma, stavebniny (25 zam.)
- 7.3 Soukromí podnikatelé – 13 obch.společností, 7 svob.povolání, 119 FO, 8 ostatní

8. Nezaměstnanost: 7,5 %

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – hotel (14 míst), 2 pohostinství, rekr. středisko, zahradnictví, hřbitov, síť obchodů, kemp, bude penzion ze staré školy (50-60 míst), kadeřnictví, sběrna čistírny – komplexní zajištění v dostatečném počtu
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ
- 9.3 Zdravotnictví –zdravotní středisko, lékárna
- 9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, kostel, kino
- 9.5 Sportovní zařízení – koupaliště, kluziště, 2 hřiště, tělocvična

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV - ano
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – probíhá kabelizace, nutnost posílit v části Příhon
- 10.5 Telekomunikace - kabel
- 10.6 Plochy pro podnikání – 1 ha, soukromé pozemky
- 10.6 Likvidace komunálního odpadu – KKŠ Boskovice

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba - začíná se stavět 13 RD
- 11.2 Nová individuální výstavba – plochy pro výstavbu RD
- 11.3 Nová bytová výstavba - v plánu výstavba 23 ob.bytů

12. Rekreační objekty: 60 chat, 3 chalupy**13. Rekreační a cestovní ruch:** jeskyně (50-60 tis.lidí ročně), kemp, speleoterapie – další rozvoj**14. Priority mikroregionu:****15. Námetý projektů:** Dokončení kanalizace, intenzifikace ČOV, bytová výstavba, dům s pečovatelskou službou, nová MŠ, muzeum Moravského krasu, rekonstrukce a modernizace rekreačního areálu, výstavba sportovního areálu**16. Koordinátor místních rozvojových programů:****17. Podpora rozvoje podnikání:** vytypování ploch pro rozvoj podnikání a jejich zainvestování**Obec Šošůvka****1. Základní údaje:**

- 1.1 Části obce – Dědina, Brána, Příhon
- 1.2 Datum zpracování – 10.11.1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – František Ostrovský, tel.OÚ: 0506/435208, byt: 0506/435466
- 1.4 Rok založení obce – 1374
- 1.5 Nadmořská výška – 520 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 508 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 712, z toho – 364/muži, - 348/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – 1980-700 obyv., 1999-712 obyv.

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 16 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 40 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/373 Boskovice-Brno, st.silnice II/377 Tišnov-Prostějov
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus 3 linky, 26 spojů

3. Krajina a životní prostředí: CHKO MK, Sloupsko - šošůvské jeskyně

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce - 20 mil. Kč

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu 2,5 mil. Kč
příjmy – daňové a ostatní
výdaje – provozní a investiční
zadluženost**5. Územně plánovací příprava:** ÚP návrh (12.1999), POV**6. Spolková a kulturní činnost:** Hasiči, Občanské sdružení pro stavbu kaple, Sokol - sportovní klub (fotbal, tenis, malá kopaná, jóga), Václavské hody**7. Podnikatelská činnost:**

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Zemspol Sloup a.s., kozí farma

7.2 Výrobní podniky – Movos - obšívání volantů (25 zam.)

7.3 Soukromí podnikatelé – 2 obch. společnosti, 3 svob. Povolání, 59 FO

8. Nezaměstnanost: 16 ?**9. Občanská vybavenost:**

9.1 Obchod a služby – 2 smíšené zboží, restaurace + ubytovna, hřbitov

9.2 Školství – MŠ, dále ve Sloupu

9.3 Zdravotnictví – ve Sloupu

9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům, knihovna

9.6 Sportovní zařízení – hřiště fotbal

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod - ano

10.2 Kanalizace + ČOV - částečně

10.3 Plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení

10.5 Telekomunikace – většina kabel

10.6 Plochy pro podnikání -

10.7 Likvidace komunálního odpadu -

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba -

11.2 Nová individuální výstavba – zájem o výst.RD malý, není plocha

11.3 Nová bytová výstavba - ob. byty nejsou

12. Rekreační objekty: 10 chalup**13. Rekreace a cestovní ruch:** 3x ubytování v soukromí,

podpora služeb pro turistický ruch,

nabídka ekologických potravin,

vybudování naučné stezky a místní cyklistické stezky

(napojení na Jantarovou stezku),

výstavba rekr.areálu v lomu pod Helišovou skálou,

Muzeum výroby vápna

14. Priority mikroregionu: Vytváření podmínek pro stabilizaci obyvatelstva,
podpora drobného podnikání a řemesel,
podpora ekozemědělství vč. zpracování produktů,

15. Náměty projektů: Dobudování kanalizace a výstavba ČOV, stavba kaple

16. Koordinátor místních rozvojových programů: starosta

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Vavřinec

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce – Vavřinec, Veselice, Suchdol
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Miroslav Novotný, tel.OÚ: 0506/435414, E-mail: ouvavrinec@bknet.cz
- 1.4 Rok založení obce – 1378, Veselice 1318, Suchdol 1318
- 1.5 Nadmořská výška – 550 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 1226,1 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 812, z toho – 406/muži, - 406/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 10 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 42 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/377 Tišnov-Prostějov cca 1 km
- 2.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus – dálková linka Brno-Benešov

3. Krajina a životní prostředí: Část katastru v CHKO MK, Kateřinská jeskyně, vstup do Punkevních jeskyní, zřícenina hradu Blansek

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - Sportovní areál, pozemky (1200 ha-orná), rozestavěný autokemp
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu - příjmy – daňové a ostatní vyrovnaný 2,9 mil.Kč
výdaje – provozní a investiční
zadluženost

5. Územně plánovací příprava: návrh ÚP, POV-Vavřinec

6. Spolková a kulturní činnost: Hasiči, TJ Vavřinec, ČSČK, Technické sporty, STSČ, letní noci, zábavy, pout'

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Zemspol a.s. Sloup
- 7.2 Výrobní podniky - Autolakovna (10 zam.), Výrobná stud.kuchyně (3 zam.)
- 7.3 Soukromí podnikatelé – 16 FO

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – Vavřinec: 2 smíš.zboží, pohostinství, kadeřnictví, Veselice: smíš.zboží, pohostinství, Suchdol: smíš.zboží
- 9.2 Školství – MŠ, dále ve Sloupu
- 9.3 Zdravotnictví – ve Sloupu
- 9.4 Kulturní zařízení – KD Veselice, 3x knihovna

9.5 Sportovní zařízení – fotbalové hřiště, přírodní koupaliště, sportoviště

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod - ano

10.2.Kanalizace + ČOV – jednotná Vavřinec a Veselice, ČOV není

10.3 Plynofikace - ano

10.4.Zásobování elektrickou energií – nadzemní, část po rekonstrukci (Veselice 1993, Nové Dvory)

10.5 Telekomunikace – kabel

10.6 Plochy pro podnikání – ano, Veselice, soukr.pozemky

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, sep.-sklo, papír,

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba - staví se 3 RD

11.2 Nová individuální výstavba – zájem je, plochy na soukr.pozemcích

11.3 Nová bytová výstavba - ob. byty nejsou

12. Rekreační objekty: 15 chat, 30 chalup

Rekreační zařízení armády (posádka Křtiny) 25 lůžek

13. Rekreace a cestovní ruch: ubytování v soukromí není, výstavba autokempu, budování cyklostezek, rozhledna (telecom)

14. Priority mikroregionu: Oprava st.silnice Blansko-Sloup

15. Náměty projektů: Kanalizace, ČOV, rekonstrukce sportoviště

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Vilémovice

1. Základní údaje:

1.1 Části obce

1.2 Datum zpracování – 14.11.1999, 24.11.1999

1.3 Starosta (kontakt) – František Kala, tel.OÚ: 0506/442889, byt: 0506/442141

1.4 Rok založení obce- 1267

1.5 Nadmořská výška – 497 m.n.m.

1.6 Katastrální výměra – 524 ha

1.7 Počet obyvatel obce – 303, z toho – 150/muži, - 153/ženy

1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek - 1970-461 obyv., 1998-303 obyv.

2. Doprava:

2.1 Vzdálenost okresního města – 12 km

2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 40 km

2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/373 Boskovice-Brno

2.4 Dopravní napojení

a úroveň dopravní obsluhy – autobus – 4 linky, 27 spojů (dobrá)

3. Krajina a životní prostředí: CHKO MK, krajina je udržována a působí stabilizovaným dojmem, na katastru Macocha, Suchý žleb, kopec Strážná –

rozhled, problém – čištění odp. vod

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce - cca 3,6 mil. Kč

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu cca 1,1 mil Kč, (+ 1,76 mil.Kč, + dotace 300000 Kč)

příjmy – daňové a ostatní

výdaje – provozní a investiční

zadluženost

5. Územně plánovací příprava: ÚP v projednává ní (do konce 1999), POV

6. Spolková a kulturní činnost: Hasiči, Sokol – fotbal, lední hokej, Skauti, Myslivci, Císařské hody, masopust, soutěž v malé kopané

7. Podnikatelská činnost:

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) Agris Jedovnice

7.2 Výrobní podniky -

7.3 Soukromí podnikatelé – 2 obchodní společnosti, 21 fyzických osob, 4 ostatní

8. Nezaměstnanost: Nižší než okresní průměr

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby – smíšené zboží, pohostinství, nocležna v tělocvičně

9.2 Školství – v Jedovnicích

9.3 Zdravotnictví – v Jedovnicích

9.4 Kulturní zařízení – knihovna, kaple, speleomuzeum

9.5 Sportovní zařízení – tělocvična, 2 hřiště

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod – ano, nutná rekonstrukce

10.2 Kanalizace + ČOV - dešťová

10.3 Plynofikace - ano

10.4 Zásobování elektrickou energií – ano, venkovní síť

10.5 Telekomunikace – ano, staré

10.6 Plochy pro podnikání – areál družstva

10.7 Likvidace komunálního odpadu – Selió Blansko, sep.: železo, sklo

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba –

11.2 Nová individuální výstavba – plocha pro 8 RD, není zájem

11.3 Nová bytová výstavba - ob. byty nejsou, v plánu 2 obecní byty

12. Rekreační objekty: 2 chaty, 20 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: 2x ubytování v soukromí, nocležna, účast na GO, zaměřit pozornost na cestovní ruch - nabídnout prostory a pozemky, podpora drobného podnikání a doprovodných služeb pro turisty, turistické trasy a cyklotrasy (Jantarová stezka)

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: Revitalizace rybníku a úprava návsi, zainvestování pozemku pro výstavbu RD,

vybudování přeložky st.silnice III tř.,
oprava místních komunikací,
splašková kanalizace + ČOV,
šatny a soc. zařízení u sportovišť

16. Koordinátor místních rozvojových programů: Atelier ERA, Hudcova 78, Brno

17. Podpora rozvoje podnikání:

Obec Vysočany

1. Základní údaje:

- 1.1 Části obce - Molenburk, Housko
- 1.2 Datum zpracování – 15.11.1999, 25.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Josef Slouka, tel.OÚ: 0506/435350, byt: 0506/435648
- 1.4 Rok založení obce – Molenburk 1724, Housko 1371, Vysočany (sloučením) 1964
- 1.5 Nadmořská výška – 580 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 1208 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 800, z toho – 409/muži, - 391/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek – stabilní

9. Doprava:

- 9.1 Vzdálenost okresního města – 22 km
- 9.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 50 km
- 9.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/377 Tišnov-Prostějov
- 9.4 Dopravní napojení
a úroveň dopravní obsluhy – autobus – 3 linky, 15 spojů (chybí dopolední směr Ostrov u Macochy, noční spoj)

3. Krajina a životní prostředí: Drahanská vysočina, převážně les, - problém čištění odpadních vod

4. Majetek a hospodaření obce:

- 4.1 Rozsah majetku obce - Cca 8,2 mil. Kč
- 4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní cca 3,5 mil.Kč
výdaje – provozní a investiční investice 4,4 mil Kč
zadluženost

5. Územně plánovací příprava: US projednaná, POV

6. Spolaková a kulturní činnost: TJ Vysočany (fotbal, lední hokej, stolní tenis), Hasiči, ČSČK, tradiční Cyrilské hody, Masopust, plesy

7. Podnikatelská činnost:

- 7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Zemspol sloup, 1 souk.rolník (20ha)
- 7.3 Výrobní podniky – pila (JM Lesy – 30 zam.), Stolařské družstvo (útlum 70-15 zam.), Elektropila Král (3-4 zam.), Heppy-výr.hřebíků
- 7.3 Soukromí podnikatelé – 20 FO

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

- 9.1 Obchod a služby – 2 Jednota, 2 smíšené zboží, 2 pohostinství, kadeřnictví
- 9.2 Školství – MŠ, ZŠ
- 9.3 Zdravotnictví - v Ostrově u Macochy, ve Sloupu
- 9.4 Kulturní zařízení – kulturní dům
- 9.5 Sportovní zařízení – hřiště TJ

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

- 10.1 Vodovod - ano
- 10.2 Kanalizace + ČOV – dešťová (část chybí)
- 10.3 Plynofikace - ano
- 10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení
- 10.5 Telekomunikace – část kabel
- 10.6 Plochy pro podnikání – ano, soukromé pozemky
- 10.6 Likvidace komunálního odpadu – Selio Blansko, skládka inertního odpadu

11. Bydlení (trvalé):

- 11.1 Stávající výstavba –
- 11.2 Nová individuální výstavba – malý zájem o výstavbu RD, obec nemá pozemky
- 11.3 Nová bytová výstavba - obecní byty nejsou

12. Rekreační objekty: 35 chat, 8 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: Ubytovna Mlýnice, Jantarová stezka

14. Priority mikroregionu:

- 15. Náměty projektů:** splašková kanalizace + ČOV,
projekty vyplývající z POV,
rekonstrukce rozhlasu,
oprava místních komunikací

16. Koordinátor místních rozvojových programů:

17. Podpora rozvoje podnikání: Finanční úlevy, nabídka vhodných ploch podnikatelům

Obec Žďár – nečlen

1. Základní údaje

- 1.1 Části obce
- 1.2 Datum zpracování – 17.11.1999
- 1.3 Starosta (kontakt) – Dušan Stojan, Žďár 98, tel.OÚ: 0506/435214, byt: 0506/135673
- 1.4 Rok založení obce - 1371
- 1.5 Nadmořská výška – 565 m.n.m.
- 1.6 Katastrální výměra – 506,9 ha
- 1.7 Počet obyvatel obce – 347, z toho – 181/muži, - 166/ženy
- 1.8 Retrospektivní vývoj, přírůstek - mírný úbytek

2. Doprava:

- 2.1 Vzdálenost okresního města – 12 km
- 2.2 Vzdálenost k letišti – Brno-Tuřany 38 km
- 2.3 Hlavní silnice spojuje – st.silnice II/377 Tišnov-Prostějov cca 1km
- 2.4 Dopravní napojení

a úroveň dopravní obsluhy – autobus, počet spojů nedostatečný (příplarek 30.000)

3. Krajina a životní prostředí: orná 235 ha, lesy 188 ha, částečně v CHKO MK, splach ornice přírodní koupaliště

4. Majetek a hospodaření obce:

4.1 Rozsah majetku obce – budovy OÚ, MŠ, Dělnického domu, 7 ha lesa, 25 ha orné

4.2 Zhodnocení výše rozpočtu příjmy – daňové a ostatní cca 1,5 mil.Kč, nestačí
výdaje – provozní a investiční investice cca 400.000 Kč
zadluženost - 0

5. Územně plánovací příprava: UP schválený, POV

6. Spolaková a kulturní činnost: Svaz žen, Hasiči, malá kopaná, Štěpánská zábava, masopust, 1. máj

7. Podnikatelská činnost:

7.1 Zemědělství (družstva, soukromí zemědělci) – Zemspol Sloup, 1 souk.rolník (20ha)

Výrobní podniky – Biopharm (10 zam.)

7.3 Soukromí podnikatelé – 15 FO

8. Nezaměstnanost:

9. Občanská vybavenost:

9.1 Obchod a služby – prodejna Jednota, pohostinství, kadeřnictví

9.2 Školství – MŠ, dále ve Sloupu

9.3 Zdravotnictví - ve Sloupu

9.4 Kulturní zařízení – Dělnický dům

9.5 Sportovní zařízení – hřiště malá kopaná

10. Technické vybavení obce, stav a záměry:

10.1 Vodovod - ano

10.2 Kanalizace + ČOV – dešťová (ČOV není)

10.3 Plynofikace – ano (1993)

10.4 Zásobování elektrickou energií – nadzemní vedení

10.5 Telekomunikace – kabel

10.6 Plochy pro podnikání – ano, soukromé pozemky

10.6 Likvidace komunálního odpadu – KKŠ Boskovice, separace – sklo, papír, textil

11. Bydlení (trvalé):

11.1 Stávající výstavba –

11.2 Nová individuální výstavba –

11.3 Nová bytová výstavba – zastřešením OÚ 2 byt. Jednotky, vykoupení domu na náměstí

12. Rekreační objekty: 1 chata, 40 chalup

13. Rekreační a cestovní ruch: v plánu turistická stezka Žďár - Sloup

14. Priority mikroregionu:

15. Náměty projektů: rekonstrukce místních komunikací
rekonstrukce Dělnického domu
výstavba ČOV

16. Koordinátor místních rozvojových programů:**17. Podpora rozvoje podnikání:** finanční úlevy, nabídka vhodných ploch podnikatelům**Údaje o jednotlivých obcích - souhrn****Dopravní napojení a úroveň dopravní obsluhy:**

- nedostačující počet spojů : 3 obce (*Křtiny, Kuničky, Vysočany*)
- chybějící spoje (především noční) : 8 obcí (*Bukovina, Bukovinka, Holštejn, Olomučany, Ostrov, Senetářov, Vysočany, Žďár*)

Krajina a životní prostředí:

- část katastru (popřípadě celý) v CHKO MK: 15 obcí (*Březina, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Krasová, Křtiny, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Žďár*)

Územně plánovací příprava:

- Urbanistická studie (koncept): 9 obcí (*Bukovinka, Holštejn, Kotvrdovice, Krasová, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Ostrov, Vysočany*)
- návrh Územního plánu : 7 obcí (*Březina, Bukovina, Jedovnice, Olomučany, Rudice, Šošůvka, Vavřinec*)
- Územní plán : 5 obcí (*Habrůvka, Senetářov, Sloup, Vilémovice, Žďár*)
- Program obnovy venkova : 17 obcí (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Rudice, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár*)

Podnikatelská činnost:**Zemědělství**

- soukromí zemědělci : 10 (*Bukovina, Křtiny, Kulířov, Kuničky2x, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vysočany, Žďár*)
- zemědělská družstva : Agos Bio a.s. Bukovina – hospodaří na katastru 5 obcí (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Křtiny*)
- Agris Jedovnice – hospodaří na katastru 5 obcí (*Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Rudice, Vilémovice*)
- Contilia Lipovec – hospodaří na katastru 2 obcí (*Kulířov, Lipovec*)
- Doubravická a.s. – hospodaří na katastru 1 obce (*Kuničky*)
- Lesy ČR – hospodaří na katastru 2 obcí (*Olomučany, Ostrov*)
- Sentus Senetářov – hospodaří na katastru 3 obcí (*Kotvrdovice, Krasová, Senetářov*)
- ZD Rájec – Jestřebí – hospodaří na katastru 1 obce (*Olomučany*)
- Zemspol Sloup – hospodaří na katastru 7 obcí (*Holštejn, Ostrov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vysočany, Žďár*)
- MZLU Brno hospodaří na katastru 6 obcí (*Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Jedovnice, Křtiny, Rudice*)

Výrobní podniky : cca 36 výrobních podniků (lehký prům.- sklady, textilní výr., potr. výroba, výr. nábytku, stavebnictví apod.), zaměstnávají od 2 do 70 zaměstnanců

Soukromí podnikatelé : cca 909 podnikatelských subjektů

Občanská vybavenost:

- Obchod a služby *- prodejna potravin: 11x (*Bukovina, Bukovinka, Kotvrdovice, Kuničky, Ostrov4x, Senetářov3x*)
- prodejna smíšeného zboží (také Jednota): 32x (*Březina2x, Bukovinka, Habrůvka,*

Holštejn, Kotvrdovice2x, Krasová, Křtiny, Kuliřov, Kuničky, Lipovec2x, Olomučany, Ostrov2x, Rudice4x, Šošůvka2x, Vavřinec4x, Vilémovice, Vysočany4x, Žďár)

- pohostinství, restaurace: 36x (*Březina2x, Bukovina, Bukovinka, Holštejn, Kotvrdovice3x, Krasová, Křtiny3x, Kuliřov, Kuničky, Lipovec3x, Olomučany3x, Ostrov3x, Rudice3x, Senetářov2x, Sloup2x, Šošůvka, Vavřinec2x, Vilémovice, Vysočany, Žďár)*

- pošta: 7x (*Jedovnice, Kotvrdovice, Křtiny, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Sloup)*

- prodejna prům. zboží: 2x (*Křtiny, Ostrov)*

- dům služeb: 1x (*Lipovec)*

- obch. dům: 1x (*Křtiny)*

- kadeřnictví: 6x (*Holštejn, Kotvrdovice, Sloup, Vavřinec, Vysočany, Žďár)*

- masna: 2x (*Lipovec, Olomučany)*

- zelenina: 1x (*Lipovec)*

- elektro: 1x (*Rudice)*

- stolařství: 1x (*Kotvrdovice)*

- zámečnictví: 1x (*Kotvrdovice)*

- opravna kol: 1x (*Kotvrdovice)*

- stavebniny: 1x (*Rudice)*

- smuteční síň: 3x (*Jedovnice, Kuliřov, Lipovec)*

- sběrna čistírny: 1x (*Sloup)*

- použité oděvy: 2x (*Ostrov2x)*

- hřbitov: 12x (*Bukovinka, Jedovnice, Křtiny, Kuliřov, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vysočany)*

- pálenice: 2x (*Jedovnice, Lipovec)*

Školství – MŠ: 16x (*Březina, Bukovinka, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vysočany, Žďár)*

- ZŠ - 1.-4.ročník: 12x (*Březina, Bukovina, Jedovnice, Kotvrdovice, Křtiny, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup, Vysočany)*

- 5.-9.ročník: 5x (*Jedovnice, Křtiny, Lipovec, Ostrov, Sloup)*

- střední škola: 1x (*Jedovnice)*

- ZUŠ: 3x (*Jedovnice, Ostrov, Rudice)*

Zdravotnictví – středisko: 5x (*Jedovnice, Křtiny, Lipovec, Ostrov, Sloup)*

- lékárna: 5x (*Jedovnice, Křtiny, Lipovec, Sloup)*

Kulturní zařízení – Kulturní dům: 12x (*Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kuliřov, Kuničky, Ostrov, Rudice, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Žďár)*

- knihovna: 23x (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kuliřov, Kuničky, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Šošůvka, Vavřinec3x, Vilémovice, Vysočany, Žďár)*

- sokolovna: 2x (*Kotvrdovice, Lipovec)*

- kino: 3x (*Jedovnice, Ostrov, Sloup)*

- galerie, muzeum: 5x (*Olomučany, Rudice2x, Senetářov, Vilémovice)*

- kostel: 6x (*Jedovnice, Křtiny, Lipovec, Ostrov, Senetářov, Sloup)*

- kaple: 4x (*Kuničky, Rudice, Senetářov, Vilémovice)*

Sportovní zařízení – fotbalové hřiště: 15x (*Bukovinka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Kuliřov, Ostrov, Rudice2x, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár)*

- hřiště na malou kopanou: 4x (*Habrůvka, Krasová, Křtiny, Žďár)*

- hřiště: 8x (*Březina, Bukovina, Jedovnice, Kuničky, Olomučany, Sloup, Vavřinec, Vilémovice)*

- sportovní areál: 1x (*Lipovec)*

- tenisové kurty: 6x (*Bukovinka, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Rudice)*

- dětské hřiště: 3x (*Bukovina, Holštejn, Jedovnice)*

- koupaliště (i přírodní): 7x (*Jedovnice, Křtiny, Olomučany, Ostrov, Rudice, Sloup, Vavřinec)*

- kluziště: 2x (*Bukovina, Sloup)*

- volejbalové hřiště: 6x (*Habrůvka, Jedovnice, Krasová, Ostrov, Rudice, Senetářov)*

- basketbalové hřiště: 1x (*Krasová)*

- nohejbalové hřiště: 2x (*Jedovnice, Kotvrdovice*)
- tábořiště: 1x (*Bukovina*)
- sportovní letiště: 1x (*Kotvrdovice*)
- tělocvična: 13x (*Březina, Bukovinka, Habrůvka, Jedovnice, Kotvrdovice, Křtiny, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Sloup, Šošůvka, Vilémovice*)
- posilovna: 1x (*Jedovnice*)

Technické vybavení obce

Vodovod: 21x (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kuničky, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár*)

Kanalizace – splašková: 7x (*Jedovnice, Krasová, Křtiny, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup*)

- dešťová: 10x (*Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Kotvrdovice, Kuliřov, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár*)

- ČOV (i biologická): 7x (*Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Ostrov, Rudice, Sloup*)

Plynofikace: 21x (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kuliřov, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár*)

Zásobování elektrickou energií – kabel: 2x (*Kuničky, Sloup*)

- nadzemní vedení: 20x (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kuliřov, Lipovec, Ostrov, Rudice, Senetářov, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár*)

Telekomunikace – kabel: 14x (*Bukovina, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kuničky, Olomučany, Senetářov, Sloup, Šošůvka, Vavřinec, Vysočany, Žďár*)

- nadzemní vedení: 8x (*Březina, Bukovinka, Habrůvka, Kuliřov, Lipovec, Ostrov, Rudice, Vilémovice*)

Plochy pro podnikání – 17x (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Lipovec, Ostrov, Rudice, Senetářov, Sloup, Vavřinec, Vysočany, Žďár*)

Likvidace komunálního odpadu – firma – RSS Ekologie Brno: 1x (*Březina*)

- KKŠ Boskovice: 2x (*Sloup, Žďár*)

- Selio Blansko: 17x (*Bukovina, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Křtiny, Kuliřov, Kuničky, Lipovec, Olomučany, Ostrov, Rudice, Senetářov, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany*)

- separace odpadu: 8x (*Habrůvka, Krasová, Kuliřov, Kuničky, Senetářov, Vavřinec, Vilémovice, Žďár*)

- skládka inertního mat.: 3x (*Jedovnice, Rudice, Vysočany*)

Bydlení (trvalé):

Stávající výstavba: probíhá v 6-ti obcích (*Habrůvka, Kotvrdovice, Krasová, Ostrov, Sloup, Vavřinec*)

Nová individuální výstavba: zájemci, popř. připravená plocha ve 15-ti obcích (*Březina, Bukovina, Bukovinka, Habrůvka, Holštejn, Jedovnice, Kotvrdovice, Krasová, Lipovec, Olomučany, Rudice, Senetářov, Sloup, Vavřinec, Vilémovice*)

Nová bytová výstavba: zájem v 9-ti obcích (*Bukovina, Jedovnice, Krasová, Kuliřov, Lipovec, Ostrov, Sloup, Vilémovice, Žďár*)

Rekreační objekty:

Chaty: cca 603

Chalupy: cca 515

Rekreace a cestovní ruch

Ubytování v soukromí: 9x (*Habrůvka 2x, Kuničky, Ostrov 3x, Šošůvka 3x*)

Hromadné ubytovací zařízení (hotely, penziony, rekr. střediska): 8x ** (*Jedovnice, Kotvrdovice, Křtiny, Lipovec, Sloup 2x, Vavřinec, Vysočany*)

Kemp : 3x (*Jedovnice, Křtiny, Sloup*)

* počty zařízení obchodu a služeb jsou bez čísel z Jedovnic a Sloupu (u obou uvedeno v dotazníku – dostatečné množství)

** počty uvedeny bez Jedovnic

ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE A POV

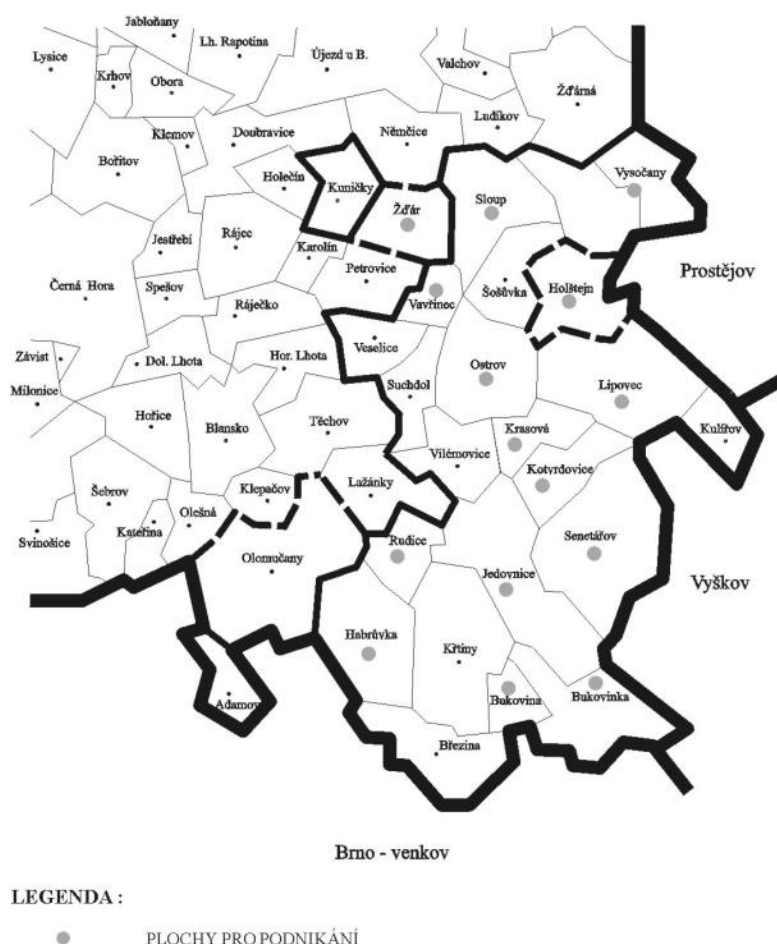

LEGENDA :

- SCHVÁLENÝ ÚP
- ⊙ NÁVRH ÚP
- US
- POV

Obr. č. 9: Územně plánovací dokumentace a POV

PLOCHY PRO PODNIKÁNÍ

Obr. ř. 10: Plochy pro podnikání

SWOT analýza mikroregionu Moravský kras:

1. Průmysl a podnikání

Silné stránky

- kvalitní životní prostředí
- hustá struktura osídlení
- nezaměstnanost nižší než okresní průměr
- poměrně dobrá územně plánovací připravenost
- nízké náklady na pracovní sílu

Slabé stránky

- nedostatečně rozvinutá tercierní sřera
- malý počet podnikatelů
- nedostatečná institucionální a poradenská podpora MSP
- nedostatek investičních zdrojů a kapitálu
- nedostatečná a nekvalitní nabídka rozvojových ploch

- rozpad podniků s větším počtem pracovních příležitostí (zejména v Adamově a v Blansku)

Příležitosti

- rozvoj drobného a středního podnikání v jednotlivých obcích, které využívá manuální zručnosti obyvatel
- zvýšení obslužného významu Jedovnic, případně i dalších středisek místního významu v mikroregionu (Sloup, Křtiny, Ostrov)
- podpora drobného a středního podnikání s maximálním využitím dotačních titulů
- nabídka atraktivního bydlení pro obyvatele větších měst
- možnost rozvoje elektronických komunikačních médií

Hrozby

- nedostatečný rozvoj drobného a středního podnikání, zejména ve službách
- nárůst nezaměstnanosti v souvislosti s omezováním výroby v průmyslu v rámci celého okresu
- konkurence velkých měst v těsné blízkosti mikroregionu
- snižování reálné úrovně příjmů místních veřejných rozpočtů
- přetrvávající nízká produktivita práce obyvatelstva
- přetrvávání nejasných vlastnických vztahů
- úbytek ekonomicky aktivního a vzdělaného obyvatelstva může vyvolat celkovou stagnaci a úpadek mikroregionu
- neochota přizpůsobit se novým podmínkám a nárokům v podnikání a zaměstnání (pracovní doba během víkendů, větší vyčíženost v letních měsících apod.),

2. Zemědělství a lesnictví

Silné stránky

- kvalitní životní prostředí
- tradice extenzivního zemědělského hospodaření
- nízké náklady na pracovní sílu

Slabé stránky

- vysoký podíl pracovních příležitostí v primárním sektoru
- nedostatek investičních zdrojů a kapitálu
- omezené podmínky v zemědělství a podnikání na území CHKO nebo v ochranném pásmu CHKO
- stagnace zemědělské výroby

Příležitosti

- větší podíl finálního zpracování produktů zemědělské výroby
- využití netradičních forem zemědělství, obnovení pastevectví
- rozvoj zemědělství pomocí efektivního využívání dotačních titulů

Hrozby

- pokles zemědělské výroby, vedoucí až k zániku zemědělských podniků
- nárůst nezaměstnanosti v souvislosti s omezováním výroby v zemědělství v rámci celého okresu
- přetrvávající nízká produktivita práce obyvatelstva
- přetrvávání nejasných vlastnických vztahů

3. Krajina a životní prostředí

Silné stránky

- atraktivní životní prostředí
- velký podíl kvalitního LPF
- fungující ÚSES
- vysoký stupeň ochrany kvalitního přírodního prostředí
- dostatek kvalitních vodních zdrojů

Slabé stránky

- nedokončené, resp. nezahájené pozemkové úpravy
- špatná likvidace odpadních vod
- vysoký podíl rozornění půdy – přetrvává velkoplošné hospodaření bez přírodních předělů
- špatný stav lesních porostů
- existence černých skládek a nedostatky v třídění odpadů

Příležitosti

- změny zemědělského hospodaření v souvislosti s údržbou krajiny
- rovnováha mezi ekonomickým rozvojem a kvalitou životního prostředí
- postupný přechod od monokultur k autochtonním porostům

Hrozby

- intenzivní zemědělská výroba může snižovat kvalitu přírodního prostředí
- nekoordinovaný rozvoj může znehodnotit významné přírodní památky a krajinu jako celek
- nevyřešení likvidace odpadních vod ohrožuje kvalitu podzemních vod, zejména v CHKO MK
- plošná a rýhová eroze

4. Sociální infrastruktura**Silné stránky**

- stabilizující se populace
- blízkost hospodářských center, především Blanska, Adamova a také Brna
- zázemí velké městské aglomerace
- možnost nabídky bydlení ve venkovském prostředí
- relativně nižší úroveň nezaměstnanosti
- základní občanská vybavenost ve všech větších obcích mikroregionu
- dobrá dostupnost školských a zdravotnických zařízení

Slabé stránky

- regresivní demografická struktura s vysokým podílem osob v postproduktivním věku a nízkým podílem dětí, především v malých obcích mikroregionu
- vyšší podíl osob s nižšími stupni vzdělání,
- nedostatek obecních pozemků pro bytovou výstavbu

Příležitosti

- zlepšení demografické struktury nabídkou bydlení pro mladé rodiny
- posilování odborného školství, včetně postgraduálního
- změna rekreačního bydlení v trvalé
- rozvoj systému celoživotního vzdělávání s důrazem na rozvoj informační společnosti

Hrozby

- další prohlubování disproporce demografické struktury, zejména v malých obcích

- změna tradičních forem vesnického bydlení při vzniku „příměstských satelitů“ a nevhodných forem zástavby
- s rostoucí nezaměstnaností vzrůstá míra sociálně patologických jevů

5. Technická infrastruktura

Silné stránky

- kvalitní zásobování mikroregionu pitnou vodou
- vyhovující pokrytí mikroregionu rozvodnými sítěmi elektrické energie
- dobré telekomunikační zabezpečení mikroregionu
- plynofikace téměř celého mikroregionu
- blízkost významných středisek osídlení (Brno, Blansko, Vyškov)

Slabé stránky

- nedostatky v likvidaci odpadních vod
- špatné napojení na nadřazenou dopravní síť
- špatná kvalita silnic II a III třídy a místních komunikací
- lokální nedostatky v dopravní obslužnosti

Příležitosti

- kvalitní vybavení inženýrskými sítěmi vytváří dobrý základ pro rozvoj bydlení a podnikání
- rekonstrukce místních komunikací, spojená zejména s výstavbou a opravami kanalizační sítě, podstatně zlepší vzhled obcí
- kvalitní vybavení inženýrskými sítěmi (po zajištění likvidace odpadních vod a dobudování chybějící vodovodní sítě) vytvoří dobrý základ pro rozvoj bydlení a podnikání

Hrozby

- neúměrné zvyšování nákladů na dopravu
- neřešení problému likvidace odpadních vod ohrožuje životní prostředí
- nedostatek prostředků na infrastrukturu v obecních rozpočtech

6. Cestovní ruch, kultura a sport

Silné stránky

- mimořádně vysoká atraktivita mikroregionu z hlediska cestovního ruchu
- dobré vybavení převážné většiny obcí základními kulturními a sportovními zařízeními
- dobrá dostupnost vyšší vybavenosti ve větších městech
- vysoká úroveň společenského života ve většině obcí
- kvalitní podmínky pro letní rekreaci (přírodní koupaliště)

Slabé stránky

- malá orientace na využívání možností rozvoje turistického ruchu a rekreace
- špatně dostupné informace o možnostech získání finančních prostředků na podporu CR pro neziskové organizace a podnikatelské subjekty
-
- nedostatečná angažovanost obcí na propagaci
- malá ubytovací kapacita
- nedostatečná spolupráce subjektů působících v CR
- malá nabídka turistických a kulturních aktivit v zimním období
- nedostatek značených cyklistických tras a naučných stezek

Příležitosti

- rozvoj možností pro letní i zimní rekreaci
- posílení atraktivity mikroregionu budováním infrastruktury pro cestovní ruch
- širší využití stávajícího potenciálu sportovních zařízení
- podpora a rozvoj společenského života v obcích je významným stabilizačním prvkem, pozitivně ovlivňujícím demografickou strukturu a ekonomický potenciál
- rozvoj agroturistiky

Hrozby

- malá aktivita obyvatel při rozvíjení rekreačních a turistických možností obce
- ekonomická stagnace a nepříznivý demografický vývoj mohou způsobit další úpadek kulturních aktivit v obcích
- nedostatečná péče o vzhled obcí sníží jejich atraktivitu
- nedostatek místní aktivity bude mít za následek dlouhodobou stagnaci rozvoje cestovního ruchu

Cíle a priority, scénáře rozvoje

1. Úvod

Cíle a priority a scénáře rozvoje mikroregionu Moravský kras vznikly jako výsledek poznatků, získaných v analytické a syntetické fázi zpracování Strategického plánu mikroregionu Moravský kras. Opírají se o rozsáhlý faktografický materiál, který se během prací na Strategickém plánu podařilo nashromáždit, a vycházejí zejména z demografických a sociologických prognóz dalšího vývoje mikroregionu a jeho zázemí. Založeny jsou na superpozici vývojových tendencí všech sledovaných oblastí života mikroregionu. Jedná se o následující problémové okruhy:

- regionální vztahy,
- demografický vývoj,
- územní rozvoj a územní členění,
- výroba a pracovní příležitosti,
- technická infrastruktura,
- bydlení,
- občanská vybavenost,
- cestovní ruch,
- krajina a životní prostředí.

Formulace cílů a priorit a scénářů rozvoje se opírá o dlouhodobou analýzu vývoje jednotlivých problémových okruhů a je sestavena se zvláštním zřetelem na vzájemné spolupůsobení dílčích vývojových faktorů. Při modelování cílů a priorit a rozvojových scénářů bylo využito tzv. analýzy SWOT (silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby), jejíž obsah je uveden na konci analytické části Strategického plánu.

Rozvojové scénáře jsou zpracovány ve dvou variantách, představujících limitní situace - jedná se o optimistickou a katastrofickou variantu. Vstupním předpokladem pro obě varianty je evoluční celospolečenský vývoj pluralitní, demokratické, tržně orientované společnosti bez vážnějších politických a ekonomických otřesů.

2. Hlavní cíle rozvoje mikroregionu

Ve shodě s Regionálním operačním programem NUTS II Jihovýchod byly pro mikroregion Moravský kras stanoveny tyto hlavní cíle rozvoje:

- zvýšení hospodářského významu a přínosu cestovního ruchu
- komplexní rozvoj lidských zdrojů
- trvalé zlepšování kvality života
- prosazení principů trvale udržitelného rozvoje.

3. Strategické prioritní oblasti mikroregionu Moravský kras

Pro rozvoj mikroregionu Moravský kras byly na základě podrobných průzkumů a analýz stanoveny následující strategické prioritní oblasti:

Priorita 1: Rozvoj cestovního ruchu

Opatření:

- marketing, propagace a image cestovního ruchu v mikroregionu
- vytváření regionálních turistických produktů
- vytváření organizační struktury cestovního ruchu
- budování infrastruktury cestovního ruchu

Priorita 2: Rozvoj zemědělství a krajiny

Opatření:

- Restrukturalizace a stabilizace zemědělství a lesnictví, rozvoj mimoprodukčních funkcí zemědělské a lesnické výroby
- Obnova a rozvoj venkovských sídel

Priorita 3: Životní prostředí

Opatření:

- prosazení zásad trvale udržitelného rozvoje v ochraně a tvorbě kulturní krajiny
- omezování negativních dopadů lidské činnosti
- podpora obnovitelných a alternativních zdrojů energie, úspory energie a surovin

Priorita 4: Dopravní dostupnost regionu

Opatření:

- modernizace a dobudování komunikací lokálního a regionálního významu

Priorita 5: Lidské zdroje a sociální infrastruktura

Opatření:

- rozvoj prvků občanské a informační společnosti

- nabídka kvalitní zdravotnické a sociální péče
- rozvoj kulturních, sportovních a volnočasových aktivit

Priorita 6: Rozvoj průmyslu a služeb

Opatření:

- zlepšování kvality podnikatelského prostředí
- nabídka průmyslových zón
- podpora rozvoje malého a středního podnikání

4. Optimistický scénář rozvoje mikroregionu

Optimistický scénář rozvoje předpokládá mimořádně příznivý vývoj mikroregionu ve všech oblastech jeho života, podpořený dlouhodobým celostátním hospodářským růstem, politicky stabilní situací a brzkým začleněním České republiky do Evropské unie.

Utopická varianta je podmíněna rychlým růstem regionální ekonomiky, založeným na vzájemně výhodné spolupráci obcí v rámci mikroregionu, s Blanskem jako okresním městem i s regionálním centrem Brnem. Pozitivní očekávání pro rozvoj regionu spatřujeme především v rozvoji cestovního ruchu, založeném na atraktivitě krasové oblasti, a podpořeném kvalitní nabídkou kvalifikovaných pracovních sil. V regionálních souvislostech je zvláště důležitá pozice centra mikroregionu (Jedovnice), které by mělo usilovat o převzetí části správních funkcí po zrušení okresů.

Vzájemná kooperace a sdružování rozvojových projektů v rámci mikroregionu se budou rozvíjet tak intenzivním způsobem, že dojde v brzké době k mnohem intenzivnější spolupráci členských obcí ve všech sférách společenského života. Integrace založená na principu vzájemné dobrovolnosti a prospěšnosti umožní mnohem lepší realizaci důležitých rozvojových záměrů mikroregionu.

Základními impulsy rychlého hospodářského růstu mikroregionu se stanou ekonomická prosperita subjektů podnikajících v oblasti cestovního ruchu, vycházející z promyšlené marketingové strategie. S rozvojem cestovního ruchu souvisí rozvoj malého a středního podnikání, zajišťující žádoucí pestrost nabídky pracovních příležitostí a nízkou míru nezaměstnanosti, kvalitní management mikroregionu a jeho jednotlivých obcí s trvalou podporou převážně části obyvatel, intenzivní spolupráce veřejného a soukromého sektoru založená na vzájemné důvěře a oboustranné výhodnosti a vzrůstající vědomí občanské odpovědnosti obyvatel, projevující se iniciativním přístupem k otázkám veřejného života.

Kvalitativní skok v růstu životní úrovně obyvatel a prestiže mikroregionu bude způsoben dvěma faktory: rychlým, avšak v mezích udržitelného rozvoje koordinovaným rozvojem cestovního ruchu, a oživením primární a sekundární ekonomické sféry. Klíčovou roli zde hraje rychlý přechod zemědělství na extenzivní způsob hospodaření, doprovázený zakládáním rodinných farem a rozvojem ekoagrotistiky. Přípravenost v této oblasti přinese své ovoce po vstupu České republiky do EU. Přírodě blízké lesní hospodaření přinese nejen ekonomickou soběstačnost, ale přispěje také ke zlepšení krajinného rázu a posílení turistické atraktivity. Pracovní příležitosti ve zpracovatelském průmyslu se budou rozvíjet v rámci malého a středního podnikání, mimo chráněné oblasti Moravského krasu, a k celkové dynamice ekonomického růstu přispějí pouze doplňkově.

Stoupající životní úroveň a dlouhodobě příznivá očekávání umožní většině obyvatel zajistit si vlastními silami odpovídající bydlení bez nároků na dotace, většinou v rodinných domech. Atraktivní oblast Moravského krasu se stane vyhledávaným místem bydlení zejména vyšších příjmových vrstev, což příznivě ovlivní demografickou skladbu mikroregionu a posílí jej hospodářsky i kulturně. Výstavba nových domů rozhybe stavební průmysl a zejména místním soukromým vlastníkům nemovitostí uvolní ruce pro rekonstrukci stávajícího domovního fondu a zkrášlení veřejných prostranství. Obecní byty budou využívány především starými a hendikepovanými občany a mikroregion bude moci úspěšně realizovat sociální programy.

Ekonomická prosperita a soběstačnost obyvatel mikroregionu zvýší příjmy obecních rozpočtů, které budou moci ve větší míře podporovat rozsáhlejší veřejně prospěšné projekty. Spolupráce se soukromým sektorem urychlí jejich realizaci.

Výstavba nových komunikací a rekonstrukce stávající silniční sítě na standard vyspělých evropských zemí přispěje k rozvoji cestovního ruchu, umožní snadnou dopravu obyvatel do přirozených spádových center, vytvoří atraktivní nabídku nových ploch pro podnikání a zvýší obchodní obrát v mikroregionu.

Kvalitní hromadná doprava a hustá síť cyklistických stezek pomohou vytvořit z Moravského krasu vzorový příklad zdravého mikoregionu, propagujícího díky vhodnému funkčnímu uspořádání a sídelní dělbě práce nový životní styl bez závislosti na automobilu.

Životní prostředí v mikoregionu se zlepší nejen díky kvalitnímu řešení dopravy a pozitivním makroregionálním změnám, týkajícím se zejména ovzduší a vod, ale také díky perfektně fungujícím komunálním službám. Udržované veřejné prostory s dobrým osvětlením, čistota všech prostranství a budov a množství zeleně v obcích se stanou standardem, příznivě ovlivňujícím chování obyvatel a udržujícím kriminalitu hluboko pod celostátním průměrem. Bezchybné zásobování energiemi, obsluha území technickými sítěmi, sofistikované odpadové hospodářství a hustá telekomunikační síť, nabízející množství lokálních a regionálních informací, se stanou samozřejmostí stejně jako kvalitní a komplexní zdravotní a sociální péče.

Ruku v ruce s hospodářským rozvojem se bude rozvíjet také společenský a kulturní život mikoregionu. Ekonomická prosperita a dobrá spolupráce obcí v rámci mikoregionu, založená na partnerství veřejného a soukromého sektoru, posílí hrdost obyvatel na místo a kraj, ve kterém žijí. Udržování a obnovování tradic se stane nejen folklórem lákajícím turisty, ale především výrazem uvědomění příslušnosti k rodnému kraji. Pozitivní vliv těchto faktorů na mladou generaci pomůže v dlouhodobé perspektivě vyrovnat nepříznivý přirozený demografický vývoj a zabrání přílišnému stárnutí populace, což zajistí dlouhodobý stabilizovaný vývoj mikoregionu.

Zlepšení životního standardu s sebou přinese zvýšení nároků na využívání volného času. V obcích budou zřizována nová sportovní a rekreační zařízení pro letní i zimní rekreaci, sloužící nejen návštěvníkům, ale především místnímu obyvatelstvu. Nejvýznamnějším počinem v oblasti ochrany a tvorby životního prostředí se stane realizace územního systému ekologické stability na celém území mikoregionu.

Obraz mikoregionu kolem roku 2010 skýtá dle této varianty rozvoje utěšený pohled na prosperující a krásný kraj pracovitých a sebevědomých občanů, žijících ve zdravém prostředí a v solidární pospolitosti, region bohatý svou kulturní tradicí a jedinečným historickým dědictvím i nádherným přírodním zázemím, poskytující široké a pestré spektrum služeb pro své obyvatele a návštěvníky, místo, které si získalo skvělou pověst doma i za hranicemi naší vlasti. Místo, kde je radost žít a pracovat, kraj, na který mohou být jeho obyvatelé právem hrdí.

5. Katastrofický scénář rozvoje mikoregionu

Katastrofický scénář se svými makroekonomickými a makropolitickými vstupy od optimistického scénáře příliš neodlišuje. Určitá míra politické nestability a ekonomická stagnace České republiky sice zvyšují pravděpodobnost jeho naplnění, nejsou však podmínkou sine qua non. Příčiny spočívají především v mikoregionu samém.

Katastrofická varianta vychází z předpokladu zaostávání celé jižní Moravy, která bude doplácet na svoji okrajovou polohu při hranici s ekonomicky slabým a politicky nevypočitatelným sousedem na východě. Stále odkládaný vstup do Evropské unie bude rovněž oddalovat potřebnou evropskou podporu tomuto zaostalému a okrajovému regionu. Dominantní postavení v okrese si upevní Blansko, okolní města a obce nebudou schopny mu konkurovat. Kraj se zaostalým, krachujícím průmyslem a neperspektivním zemědělstvím bude stále propadat v celostátním průměru životní úrovně, stát však nebude mít dostatek prostředků na účinné ekonomické injekce, které by vyvolaly oživení.

V mikoregionu samotném způsobí sociální nejistota časté střídání představitelů samospráv, do jeho správy a řízení začnou pronikat nedůvěryhodné a profesně neschopné osoby. Důsledkem bude malá akceschopnost a klesající prestiž mikoregionu, provázená častými korupčními skandály, a rychle se šířící apatie většiny občanů, kteří budou rezignovat na účast ve veřejném životě. Vzájemná hašteřivost a rivalita přirozených center mikoregionu (Jedovnice, Sloup, Ostrov, Křtiny) zhatí realizaci několika nadějných investičních příležitostí.

Nekoncepční politika v oblasti cestovního ruchu způsobí nezájem podnikatelů, špatná úroveň služeb se projeví klesajícím počtem návštěvníků a snížením celkového obratu v tomto pro mikoregion klíčovém odvětví. Dominový efekt na sebe nenechá dlouho čekat. Prudké zvýšení nezaměstnanosti způsobí odliv vrstvy nejschopnějších a nejkvalifikovanějších pracovníků a dále prohloubí sociální problémy. Dojde k úpadku drobného a středního podnikání, zhorší se úroveň služeb a naruší se síť základního občanského vybavení. Rozpočty obcí se místo perspektivních rozvojových akcí bude muset soustředit především na sanaci nejožehavějších sociálních případů.

Úpadek postihne v první řadě primární sektor. Krach zemědělských společností bude provázen nejen nárůstem nezaměstnanosti, ale také obtížně napravitelným poškozením krajiny a životního prostředí. Neutěšený vzhled kdysi krásného kraje jenom prohloubí nezájem turistů o Moravský kras. Nedostatek financí se projeví i v pokračující devastaci největší chlouby mikoregionu – krasových jeskyní.

Katastrofální situace nastane v oblasti bydlení. Většina obyvatel nebude mít prostředky na údržbu bytového fondu, vesnice budou hyzdit opuštěná, polorozpadlá stavení. O novou bytovou výstavbu nebude zájem zejména z důvodu naprostého nedostatku služeb a velmi špatnému dopravnímu spojení. Velká část obyvatel mikroregionu se ocitne v sociální síti – bydlet zde zůstanou jen ti, kteří nemají kam odejít. Systém lokální sociální podpory starým a hendikepovaným občanům přestane fungovat.

Špatně fungující komunální služby nebudou schopny situaci zvládat. Celková zchátralost a nedostatek údržby se projeví na vzhledu obcí. Logickými průvodními jevy se stanou nezájem obyvatel o věci veřejné, prohlubující se anonymita společnosti a nárůst kriminality zejména mezi mládeží.

Katastrofální stav silniční sítě a upadající úroveň hromadné dopravy (při její stále rostoucí ceně) pouze prohloubí rozdíl mezi centry regionu a zaostávajícím venkovem.

Nepředpokládáme, že by i při velmi nepříznivém celospolečenském vývoji došlo ke kritickému zhoršení životního prostředí. V katastrofické variantě budou na lokální úrovni přetrvávat potíže s likvidací domovního odpadu, nepodaří se zajistit čištění odpadních vod. Vysoké ceny energií přivedou část majitelů rodinných domů zpět ke spalování nekvalitního tuhého paliva. Dojde ke zvýšení prašnosti ovzduší a problémem se může stát kontaminace půdy a vod nevhodným skladováním odpadů.

Územní systém ekologické stability mimo jádrovou oblast CHKO bude existovat jenom na papíře. Neudržovaná krajina navíc výrazně zhorší alergologickou situaci. Nedostatkem údržby a chátráním bude trpět rovněž převážná většina sportovních a rekreačních zařízení, která budou z havarijních důvodů uzavřena nebo v lepším případě začnou sloužit jiným, převážně obchodním účelům. Možnosti sportovního využití a krátkodobé rekreace pro obyvatele Moravského krasu budou klesat.

Kulturní život postihne rovněž stagnace, způsobená jak stoupajícím nezájmem obyvatel, tak drastickým omezením finančních prostředků z obecní i ze státní pokladny. Důsledkem bude uzavření nebo omezení provozu některých stálých zařízení (muzea, galerie) a redukce kulturních spolků a organizací. Udržování a rozvíjení kulturního dědictví zůstane záležitostí úzkého okruhu nadšenců.

Školství bude ovlivněno především nepříznivým demografickým vývojem, který bude způsobovat stálý absolutní úbytek žáků v základních školách. Zájem o střední a vyšší školství bude klesat úměrně s negativním vývojem vzdělanostní struktury obyvatel. Kvalita zdravotnických služeb bude rovněž zaostávat za celostátním průměrem. Kapacita sociálních zařízení a úroveň poskytovaných služeb v této oblasti zůstanou daleko za skutečnými potřebami zejména po roce 2005, kdy se rychle začnou projevovat důsledky stárnutí populace se všemi nepříznivými průvodními jevy.

Perspektiva mikroregionu je v této variantě neutěšená: ospalý a zanedbaný kraj bez perspektivy, obývaný rezignovanými a apatickými občany s nízkou úrovní vzdělání a vysokým podílem důchodců, podprůměrnými příjmy a stále rostoucí nezaměstnaností pouze nostalgicky vzpomíná na slibné vyhlídky z přelomu tisíciletí. Zájem obyvatel okolních měst o rekreaci v kdysi krásné přírodě rapidně klesá. Návštěvník, který se pokusí objevit krásu kraje popisovanou v turistickém průvodci, nenajde důvod se sem vracet a návštěvu Moravského krasu svým přátelům a známým určitě nedoporučí.

Rozvojové programy

Obsah rozvojových programů

1. Průmysl a podnikání

- 1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům
- 1.2 Koordinátor rozvojových programů
- 1.3 Rozvoj informačních systémů

2. Zemědělství a lesnictví

2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření

3. Krajina a životní prostředí

3.1 Podpora přírodě blízkého lesního hospodaření

3.2 Podpora obnovy a budování malých vodních nádrží v krajině

3.3 Komplexní pozemkové úpravy

3.4 Ochrana přírody, péče o krajinu

4. Sociální infrastruktura

4.1 Rozvoj obchodu a služeb

4.2 Rozvoj bydlení

4.3 Program sociální péče pro seniory

4.4 Programy obnovy venkova

4.5 Rozvoj speleoterapie

4.6 Vzdělávací a výchovné programy rozvíjející znalost životního prostředí a místní patriotismus

5. Technická infrastruktura

5.1 Zlepšování kvality státních silnic

5.2 Výstavba nových úseků státních silnic

5.3 Systém čištění odpadních vod

5.4 Racionalizace odpadového hospodářství

6. Cestovní ruch, kultura a sport

6.1 Marketing cestovního ruchu

6.2 Cyklostezky a pěší turistické trasy

6.3 Propagace kulturních a sportovních akcí nadmístního významu

6.4 Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb

1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům

Pro posílení hospodářského rozvoje mikroregionu je důležité připravit rozvojové plochy, případně objekty, pro nové investory do zpracovatelského průmyslu, cestovního ruchu a obchodu a služeb. Rozvojové plochy budou nabízeny jak zahraničním investorům (např. prostřednictvím CzechInvestu), tak místním podnikatelům.

Při realizaci rozvojového programu je nutné vycházet z premisy, že rozvoj průmyslu není v mikroregionu Moravský kras prioritou. Zejména na území CHKO doporučujeme rozvoj podnikatelských aktivit ve zpracovatelském průmyslu podporovat pouze výjimečně ve vybraných lokalitách a v souladu s regulativy, stanovenými územně plánovací dokumentací. Přes uvedená omezení však považujeme rozvoj zpracovatelského průmyslu za významný nástroj při tvorbě nových pracovních míst a snižování nezaměstnanosti. Proto doporučujeme vytvářet vhodné podmínky pro jeho rozvoj.

Rozvojové plochy pro větší investory musí splňovat následující kritéria:

- vyjasněné majetkoprávní vztahy,
- nezastavěné pozemky,
- soulad funkčního využití s územním plánem,
- velikost min. 1,0 ha,
- dobré napojení na silniční síť,
- rovinný terén.

Pro začínající podnikatele mohou být vhodné např. nevyužívané objekty zemědělských družstev po nezbytných stavebních úpravách.

Současná nabídka ploch a objektů:

Bukovina – 4,2 ha

Jedovnice – 3,1 ha

Kotvrdovice – ve stávajícím areálu Agris Jedovnice

Lipovec – 5 ha

Rudice – 2,5 ha

Sloup – 1,0 ha

Senetářov - 0,5 ha

Veselice - objekt kravína

V dalších obcích (Březina, Habrůvka, Krasová, Ostrov, Vysočany) je v ÚPD počítáno s plochami pro podnikání – udáno bez výměr pozemků.

Jako perspektivní se jeví zejména rozvoj areálu Agris v Kotvrdovicích do podoby podnikatelského parku. Rozvojové plochy v Bukovině, Jedovnicích a Rudici byly zařazeny do nabídky v Katalogu rozvojových ploch pro investice ve zpracovatelském průmyslu regionu jižní Morava (SOM JM 1999), žádná z výše uvedených ploch však v současné době nesplňuje uvedená kritéria.

Současná nabídka vhodných ploch a objektů v mikroregionu je nedostačující. Rozvojový program se proto bude zabývat především přípravou pozemků do té podoby, aby mohly být nabízeny např. prostřednictvím databází CzechInvestu či Regionální rozvojové agentury. Součástí rozvojového programu bude i marketing a propagace vybraných lokalit. Přípravou rozvojových ploch doporučujeme pověřit specializovanou odbornou firmu.

Garant: SRVMK, starostové dotčených obcí, Regionální rozvojová agentura

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: průběžně, bez omezení

Předpokládané finanční náklady: 50.000 – 200.000,- Kč na přípravu 1 lokality

Způsob financování: z rozpočtu obcí, s možností podpory ze státního rozpočtu (podmiňující investice – viz Usnesení vlády ČR ze 6.1. 1999 k návrhu podpory rozvoje průmyslových zón), možnost dotací z programů EU – Phare).

Vazba na další programy: 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 4.4 Programy obnovy venkova

1.2 Koordinátor rozvojových programů

Cílem rozvojového programu je vytvořit kvalitní institucionální podmínky pro realizaci rozvojových programů v mikroregionu. Koordinátor se bude zabývat především podporou malého a středního podnikání, problematikou cestovního ruchu a zemědělství.

Malé a střední podnikání (MSP - tj. podniky s méně než 250 zaměstnanci) vytváří značný počet

pracovních míst, což je obzvláště v současné době velmi důležitým faktorem hovořícím pro co nejintenzivnější podporu a vytváření podmínek rozvoje tohoto sektoru. Podle údajů Českomoravské záruční a rozvojové banky se MSP v regionech ČR podílejí na celkové zaměstnanosti asi 57% a na tvorbě HDP přibližně 70%. Rozvoj MSP je tedy nutno chápat jako rozhodující faktor ekonomického rozvoje a zajištění konkurenceschopnosti mikroregionu. V mikroregionu Moravský kras se v sekundární a terciární sféře v současné době jiné podniky nevyskytují.

Poradenské služby pro podnikatele, zajišťované koordinátorem rozvojových programů, se soustředí především na následující oblasti:

- 1) zjednodušení a zlepšení administrativního prostředí
- 2) koordinace místních rozvojových programů
- 3) zlepšení finančního prostředí pro podniky
 - zlepšení přístupu k půjčkám
 - zlepšení platební disciplíny
 - zvláštní platební nástroje
 - podpora kapitálových trhů pro rychle rostoucí MSP
- 4) pomoc MSP při vytváření celoevropských a globálních strategií
 - informační servis (Euro-info-centra)
 - zlepšení spolupráce mezi podniky za využití sítí
 - podpora přímých kontaktů
 - subkontraktační partnerství
 - podpora přístupu na mezinárodní trhy pro MSP
- 5) zvýšení konkurenceschopnosti MSP a zlepšení jejich přístupu k výsledkům výzkumu a vývoje
 - zvýšení inovačního potenciálu MSP
 - podpora manažerského školení
 - přizpůsobování MSP požadavkům ochrany životního prostředí
- 6) podpora podnikání a podpora zvláštních skupin
 - podniková kultura a podnikatelství
 - řemesla a malé podnikání
 - podniky v obchodu a distribuci
 - ženy a mladí podnikatelé

Služby pro podnikatele v oblasti cestovního ruchu se soustředí především na následující oblasti:

- zjednodušení a zlepšení administrativního prostředí
- marketing a propagace
- zlepšení finančního prostředí pro podniky
 - zlepšení přístupu k půjčkám
 - zlepšení platební disciplíny
 - zvláštní platební nástroje
 - podpora kapitálových trhů pro rychle rostoucí MSP
- informační servis
- zlepšení podpory politiky MSP
- zlepšení spolupráce mezi podniky za využití sítí
- podpora přímých kontaktů
- podpora přístupu na mezinárodní trhy
- zvýšení konkurenceschopnosti MSP a zlepšení jejich přístupu k výsledkům výzkumu

- podpora manažerského školení
- přizpůsobování MSP požadavkům ochrany životního prostředí
- podniková kultura a podnikatelství
- řemesla a malé podnikání

V oblasti agrární politiky se práce koordinátora rozvojových programů zaměří především na osvětu, propagaci a kvalitní informovanost zemědělců, spočívající zejména v následujících bodech:

- seznamovat hospodařící subjekty se základními a specifickými ochrannými podmínkami v jednotlivých zónách CHKO a s možnými způsoby zemědělského hospodaření v CHKO i mimo ni,
- propagovat ekologické zemědělství a venkovskou turistiku (ekoagroturistiku),
- propagovat programy na záchranu původního domácího (českého a moravského) genofundu domestikovaných rostlin a živočichů,
- seznamovat hospodáře s možností financování údržby a obnovy krajiny a speciálních prací na ochranu přírody ze státního rozpočtu, ze Státního fondu životního prostředí ČR a dalších zdrojů a účinně jim pomáhat s nezbytnou administrativní agendou.

Kromě výše uvedených prioritních úkolů se bude koordinátor rozvojových programů zabývat běžnou agendou, vyplývající z plánu realizace jednotlivých rozvojových programů, tak jak budou stanoveny akčními plány.

Pro zajištění rozvojového programu navrhujeme zřídit samostatné pracovní místo se sídlem na obecním úřadě v Rudici. Odborný pracovník - koordinátor rozvojových programů bude zaměstnancem SRVMK. Koordinátor rozvojových programů bude úzce spolupracovat s Okresním úřadem, zejména s referátem regionálního rozvoje, s AK Blansko, s Regionální rozvojovou agenturou, s OHK Blansko, s ČCCR a s dalšími orgány a institucemi dle potřeby. Pracovní místo bude kofinancováno na komerční bázi podílem na výsledcích hospodaření, lze předpokládat i podporu ze státního rozpočtu a z fondů EU.

Garant: SRVMK

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: 200.000,- Kč/rok

Způsob financování: z vlastní činnosti, s možností podpory ze státního rozpočtu v rámci Regionálních programů podpory malého a středního podnikání (Podpora, Region, Vesnice), možnost dotací z programů EU – Phare, SAPARD.

Vazba na další programy: 1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům, 1.3 Rozvoj informačních systémů, 4.4 Programy obnovy venkova, 6.1 Marketing cestovního ruchu, 6.3 Propagace kulturních a sportovních akcí nadmístního významu, 6.4 Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb

1.3 Rozvoj informačních systémů

Současným globálním trendem je cesta k informační společnosti, využívající propojených informačních, komunikačních a mediálních technologií. Informační společnost umožní vznik nových příležitostí pro podnikání, poskytne rozsáhlé možnosti ekonomického růstu a zlepší kvalitu života občana z hlediska přístupu k informacím.

Vytvoření fungujícího multifunkčního informačního systému s centrální jednotkou v mikroregionu pro dorozumění, služby i řešení havarijních situací (požáry, povodně, ekologické havárie apod.), mezi státními a samosprávnými institucemi, podnikateli i občany a mikroregionálního databázového systému

s provázanými informacemi z referátů OkÚ, úřadu práce, finančního úřadu, ČSÚ, hospodářské komory a dalších případných veřejnoprávních institucí a zvýšení dostupnosti sítě Internet ve veřejných objektech (obecní úřady, školy, knihovny apod.) předpokládá kvalitní spolupráci všech jmenovaných subjektů a je cílem tohoto rozvojového programu. Realizace rozvojového programu významně přispěje k šíření osvěty a podpoří vědomí sounáležitosti obyvatel s regionem.

Informační systém by měl mít viditelnou podobu v každé z obcí mikroregionu, a to formou jednotně zpracovaného informačního panelu, umístěného na významném, dobře přístupném a viditelném místě v obci. Ve větších a turisticky navštěvovanějších obcích předpokládáme zřízení turistických informačních center (TIC) 2. a 3. kategorie.

Prioritní součástí vytvoření informačního systému je propagace mikroregionu v oblasti cestovního ruchu, touto kapitolou se blíže zabývá program 6.1 Marketing cestovního ruchu.

Garant: starostové dotčených obcí, SRVMK

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: průběžně

Předpokládané finanční náklady: pořizovací náklady budou upřesněny po zpracování projektové dokumentace

Způsob financování: z rozpočtu obcí, s možností dotací z programů EU - Phare

Vazba na další programy: 4.6 Vzdělávací a výchovné programy rozvíjející znalost životního prostředí a místní patriotismus, 6.1 Marketing cestovního ruchu

2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření

Zemědělství je historicky nosným ekonomickým odvětvím venkova a nejinak je tomu i v Moravském krasu. Primární sektor poskytuje několik set pracovních příležitostí, výše mezd v tomto sektoru je však tradičně podprůměrná. Nepříliš vysoká bonita půd a limity omezující zemědělskou výrobu v chráněné krajinné oblasti představují rizikové faktory, kterým tradiční zemědělská výroba musí čelit.

Nekoncepčnost vládní zemědělské politiky a dlouhodobě klesající výkupní ceny zemědělských produktů představují akutní ohrožení zemědělství v Moravském krasu jako celku.

Pravděpodobně dlouhodobým trendem vývoje zemědělství v Moravském krasu, a zejména na území CHKO a v jeho ochranném pásmu, bude přechod na extenzivní hospodaření v ekologickém cyklu. Rozhodující roli přitom sehrává transformace orné půdy a obnova stávajících lučních porostů do trvalých travních porostů a posilování mimoprodukčních funkcí krajiny. Druhově bohaté porosty mají estetický význam při utváření krajiny a pomáhají tak rozvoji navrženého nosného ekonomického odvětví mikroregionu – cestovního ruchu. V optimistické variantě rozvoje, předpokládající přibližování České republiky Evropské unii, budou především uvedené formy hospodaření podporovány a dotovány jak ze státního rozpočtu, tak z fondů EU.

Konečným cílem v jednotlivých zónách ochrany přírody v CHKO Moravský kras i v propojení na okolní volnou krajinu je proto setrvalé zemědělství, které bude zajišťovat samozásobení mikroregionu a současně se bude chovat šetrně k životnímu prostředí, bude úsporně využívat zdroje a maximálně recyklovat suroviny a energii. K dosažení uvedených

dlouhodobých cílů vede především řešení následujících problémů:

- 1) Přestavba konvenčního zemědělství na zemědělství šetrné k životnímu prostředí (trvale udržitelné):
 - podpora plošné extenzifikace,
 - podpora rozšiřování extenzivně využívaných luk a pastvin (včetně hrazení finanční újmy souvisejí

se změnou kultur).

2) Ekologická orientace agrární politiky:

- podpora ekologického (alternativního) zemědělství,
- náhrady za ochranu přírody a péči o krajinu pro zemědělce nezávislé na produkci (kombinovaná politika příjmů) ve všech produkčních oblastech,
- podpora a propagace venkovské turistiky (ekoagroturistiky),
- obnova historických polních cest,
- náhrady za vyčleňování ploch a výkup pozemků pro ochranu přírody,
- podpora produkce zdravých potravin a surovin šetřících životní prostředí,
- podpora udržení venkovských sociálních struktur a péče o ně,
- podpora udržení harmonické a ekologicky vyvážené kulturní krajiny.

3) Podpora energetické samostatnosti venkovského prostoru:

- podpora energetického využití odpadů ze zemědělství,
- podpora úspor energie u plošné extenzifikace při zřeknutí se produkce energeticky náročných plodin,
- zlepšení konkurenceschopnosti dorůstajících nosičů energie (energetických plodin) vůči tradičním fosilním palivům.

Předpokládáme, že tento program bude prioritně uplatňován na území CHKO, v dlouhodobém výhledu by jeho principy měly být uplatňovány v celém mikroregionu.

Z analýz stavu hospodaření vyplývá, že v budoucnosti by se zemědělství v mikroregionu mělo orientovat především na extenzivní hospodaření na menších (rodinných) farmách a na zvýšení podílu finálních potravinářských výrobků, vyprodukovaných v mikroregionu. Doporučujeme marketingově využít existence CHKO a pro místní výrobky zavést např. jednotné logo a značku „Vyrobeno v Moravském krasu“.

Klíčovou roli v procesu transformace zemědělství hraje osvěta, propagace a kvalitní informovanost zemědělců, spočívající zejména v následujících bodech:

- seznamovat hospodařící subjekty se základními a specifickými ochrannými podmínkami v jednotlivých zónách CHKO a s možnými způsoby zemědělského hospodaření v CHKO i mimo ni,
- propagovat ekologické zemědělství a venkovskou turistiky (ekoagroturistiky),
- propagovat programy na záchranu původního domácího (českého a moravského) genofondu domestikovaných rostlin a živočichů,
- seznamovat hospodáře s možnostmi financování údržby a obnovy krajiny a speciálních prací na ochranu přírody ze státního rozpočtu, ze Státního fondu životního prostředí ČR a dalších zdrojů.

Konkrétním obsahem rozvojového programu je poskytování odborné pomoci všem subjektům, podnikajícím v mikroregionu v zemědělství, především fundovanými a aktuálními informacemi o stavu a vývoji trhu zemědělských výrobků a o možnostech čerpání dotací jak ze státního rozpočtu, tak v budoucnosti především z programů podpory zemědělství ze strany Evropské unie.

Dalším cílem rozvojového programu je organizování užší spolupráce mezi jednotlivými podnikatelskými subjekty, a to jak v oblasti prvovýroby, tak v propojení prvovýroby se zpracovatelským průmyslem. Základní podmínkou takovéto spolupráce jsou principy dobrovolnosti a všestranné výhodnosti.

Pro zajištění rozvojového programu navrhujeme využít části kapacity koordinátora rozvojových programů – viz rozvojový program 1.2 Koordinátor rozvojových programů. Koordinátor bude zaměstnancem SRVMK a bude úzce spolupracovat především s Agrární komorou Blansko, s příslušným územním odborem Mze a se všemi zainteresovanými subjekty v mikroregionu a v okrese, v budoucnosti případně také s Regionální rozvojovou agenturou. Pracovní místo bude financováno na komerční bázi podílem na výsledcích hospodaření, lze předpokládat i podporu ze státního rozpočtu a z fondů EU.

Garant: SRVMK, AK Blansko

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: 100.000,- Kč/rok

Způsob financování: z vlastní činnosti, s možností podpory ze státního rozpočtu v rámci dotačních titulů MZe, možnost dotací z předstrukturálních fondů EU (SAPARD).

Vazba na další programy: 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 3.3 Komplexní pozemkové úpravy, 3.2 Podpora obnovy a budování malých vodních nádrží v krajině, 4.6 Vzdělávací a výchovné programy rozvíjející znalost životního prostředí a místní patriotismus

3.1 Podpora přírodě blízkého lesního hospodaření

Cílem je posílení ekologické stability lesních porostů při zachování a podpoře trvalé produkční schopnosti lesních porostů. Program předpokládá zpřístupnění poradenské služby stávajícím zájemcům o tento typ hospodaření a aktivně vyhledávaným novým zájemcům z řad obcí a fyzických osob (zde předpokládáme orientaci jak na stávající vlastníky, tak na nové nabyvatele – restituenty). Nejvhodnějším nástrojem postupného přechodu na tento typ hospodaření jsou nový lesní hospodářský plán (LHP - u majetku nad 50 ha) a lesní hospodářské osnovy (LHO – u menšího majetku). Využit jejich periodické decennální obnovy a pečlivě vybrat jejich zpracovatele, který bude ochoten a schopen zapracovat myšlenky přírodě blízkého lesního hospodaření do těchto děl. Na zpracování LHP a LHO je poskytována dotace Mze ČR téměř v plné výši jejich ceny.

Zásady pěstebně – technických opatření se soustředí na borové nebo dubové hospodářství nižších poloh, bukové hospodářství středních a vyšších poloh a smrkové hospodářství středních a vyšších poloh při plném respektování zásad stanovených pro jednotlivá pásma CHKO. Totéž se týká i dopravního zpřístupnění a soustřeďování dříví.

V lesích se zvýšenou zdravotně rekreační funkcí jsou cílem smíšené porosty (střídání listnáčů a jehličnanů na malých plochách) nebo přirozená skladba. Vytvářejí se zde a udržují zákoutí (palouky, studánky apod.) s estetickými a exotickými dřevinami, uplatňuje se maloplošné střídání věkových a výškových stupňů.

Důležitou součástí přírodě blízkého lesního hospodaření je ochrana původní populace dřevin. Pro reprodukci a záchranu genofondu původních populací listnatých dřevin v oblasti Moravského krasu, byla v komplexu bukových lesů na LHC ŠLP Křtiny zřízena na polesích Olomučany a Bílovice genová základna "Habrůvka". Je určena k uchování a reprodukci genových zdrojů dřevin listnatých a to především buku lesního, dubů (sekce Roburoides) a dalších listnatých dřevin rodů Tilia, Acer, Ulmus a Carpinus. Pozornost je věnována i sporadickým výskytům relativně vzácnějších druhů stromovitého vzrůstu, např. Prunus avium, druhům rodu Sorbus, zejména S. torminalis (břek), ale i druhům keřového patra. Zvláštní pozornost je zde věnována i modřínu, který vyniká objemovou produkcí i kvalitou a ve směsi s bukem výrazně zvyšuje produkční možnosti těchto porostů. Účelem zásahů je vytvoření předpokladů pro fruktifikaci a stabilitu porostů a pro maximální přirozenou obnovu, současně s odstraňováním nekvalitních jedinců. Důležitá je rovněž záchranu genofondu původního smrku a ochrana populace tisu červeného.

Pro prvky územního systému ekologické stability se stanoví hospodářská opatření formou podrobného plánování v příslušných lesních porostech s postupným prováděním v závislosti na jejich stavu (zejména dosažení optimálního věku pro provedení určených změn druhové skladby, struktury a výstavby porostu apod.). Uplatní se cílová skladba blízká přirozené, odpovídající příslušnému souboru lesních typů, obnovní postupy se váží na soustavu statického zpevnování porostů, zahájení a rychlost obnovy musí sledovat vytváření vyvážené věkové struktury zajišťující trvalost systému ekologické stability. Výchova porostů se zaměřuje na podporu dřevin odpovídající přirozené druhové skladbě, podporu autochtonních dřevin, diferenciaci korunové úrovně a dostatečný vývoj korun, na zvýšení statické stability porostů. V dospívajících porostech se dbá o dostatečnou fruktifikační plochu korun, přípravu porostu k přirozené

obnově, dosažení vhodné formy nadložního humusu a případně o vytvoření spodního patra či etáže (i keřového) v odpovídajících porostních typech společenstev. Systém řazení hospodářských opatření musí umožňovat plynulou migraci malých organismů mezi stejnými biotypy.

Obdobně jako u rozvojového programu 2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření by hospodářská činnost v mikroregionu neměla být zaměřena na pouhou těžbu dřeva, ale měla by se v nejvyšší možné míře orientovat na finální produkci a na mimoprodukční funkce lesa, orientované zejména na rozvoj cestovního ruchu (pěší, cyklistická a lyžařská turistika, hippoturistika, myslivost). S tím souvisí pravidelná a důsledná péče o kvalitu lesních cest.

Předpokládáme, že organizace činnosti poskytování informací a podpora vlastníkům LPF bude součástí činnosti koordinátora rozvojových programů (viz rozvojový program 1.2).

Garant: starostové dotčených obcí, RŽP - SSLH OkÚ

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: na projektovou dokumentaci - 400,- Kč/1 ha lesa

Způsob financování: z dotačních titulů MZe (100%)

Vazba na další projekty: 2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření, 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 3.4 Ochrana přírody, péče o krajinu

3.2 Podpora obnovy a budování malých vodních nádrží v krajině

Malé vodní nádrže fungují jako významný činitel akumulace povrchových vod v krajině. Jejich budování významně přispívá k vytváření přírodních společenstev a může se stát přirozenou součástí budování územních systémů ekologické stability. Proto je obnova a budování malých vodních nádrží v krajině z velké části dotačně podporována Ministerstvem životního prostředí ČR. Nikoliv posledním argumentem, podporujícím budování malých vodních nádrží, je jejich ekonomický efekt. Velmi vhodné je přitom obnovovat rybníky v místech, kde již jednou existovaly.

Cílem rozvojového programu je vytvořit program obnovy a budování rybníků, který bude podporovat zájemce z řad obcí i fyzických osob po stránce poradenské a zejména po stránce hledání zdrojů financování. Při získávání finančních zdrojů z fondů MŽP ČR a Agentury ochrany přírody a krajiny je nutno úzce spolupracovat s orgánem ochrany přírody.

Předpokládáme, že zajištěním rozvojového programu bude pověřen odborný pracovník - expert objednaný SRVMK.

Garant: starostové dotčených obcí, RŽP OkÚ, SRVMK

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: 50.000 - 200.000,- Kč/vodní nádrž

Způsob financování: z dotačních titulů MZe, v menší míře ze soukromých nebo obecních zdrojů

Vazba na další projekty: 2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření, 3.4 Ochrana přírody, péče o krajinu, 4.4 Programy obnovy venkova

3.3 Komplexní pozemkové úpravy

Nezahájené, popř. rozpracované komplexní pozemkové úpravy významnou měrou komplikují, místy až

znemožňují zemědělské i lesní hospodaření v území a přispívají k celkovému snížení jeho ekonomického potenciálu. Rozvojový program proto doporučuje přijmout následná opatření :

- u pozemkových úřadů přednostně prosazovat dokončení a realizaci projektů komplexních pozemkových úprav v katastrálních územích, v nichž se řeší změny kultur pozemků v 1. zóně ochrany přírody (Ostrov u Macochy, Holštejn, Vilémovice, Rudice),
- podílet se na vypracování projektů komplexních pozemkových úprav (poskytnutí podkladů, připomínky a pod.),
- podílet se částečně na vlastní realizaci změn kultur pozemků z důvodu ochrany přírody a krajiny (souhlas vlastníků pozemků, změny v katastru nemovitostí),
- podílet se na zajištění finančních prostředků na vlastní realizaci projektů např. ze státního rozpočtu, event. ze Státního fondu životního prostředí ČR.

Garant: starostové dotčených obcí, Pozemkový úřad, RŽP OkÚ

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoveno, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: nejsou stanoveny

Způsob financování: z dotačních titulů MZe, v menší míře ze soukromých nebo obecních zdrojů

Vazba na další projekty: 2.1 Podpora změn zemědělského hospodaření, 3.1 Podpora přírodě blízkého lesního hospodaření

3.4 Ochrana přírody, péče o krajinu

Tento program je tvořen několika relativně autonomními podprogramy:

a) Registrace významných krajinných prvků

Iniciovat ve spolupráci s orgány ochrany přírody provedení podrobných krajinářských, zoologických a botanických průzkumů zbytků ekologicky hodnotných segmentů krajiny. Na základě těchto průzkumů registrovat pokud možno co nejhustší síť významných krajinných prvků a zajistit jejich ochranu a péči o ně.

Tento program není finančně náročný, celkové náklady by neměly při zainteresování nadšených dobrovolníků přesahovat 50 000,- Kč ze zdrojů sdružení obcí rozložených na dobu následujících 5 let. Vhodnou formou realizace se jeví zainteresování a pověření místních ochránců přírody a místních profesionálních či amatérských přírodovědců (i studentů přírodních věd), jejichž úkolem bude v první fázi „ochranářské mapování“ na území mikroregionu, které se nenachází v CHKO. Cílem této činnosti bude zmapování relativně cenných mokřadních společenstev, trvalých travních porostů, liniové zeleně, dřevinných společenstev, stromořadí, významných stromů a podchycení výskytu chráněných či regionálně vzácných živočichů a rostlin. V další fázi bude zpracován detailnější biologický průzkum vybraných lokalit, s cílem získání podkladů pro případnou registraci VKP či případně vyhlášení ZCHÚ. Výběr těchto lokalit bude proveden ve spolupráci s orgánem ochrany přírody, tedy s RŽP Okresního úřadu či se správou CHKO MK. Finanční zdroje na údržbu a péči o tato území je možno získat prostřednictvím orgánu ochrany přírody z fondů MŽP ČR a Agentury ochrany přírody a krajiny.

b) Péče o vybraná zvláště chráněná území

Péči provádět dle schváleného plánu péče o CHKO Moravský kras a dle schválených plánů péče o jednotlivá zvláště chráněná území.

c) Záchrana genofondu

Ohrožené druhy rostlin

- opatření k ochraně zvláště chráněných druhů rostlin:

- 1) Evidence zvláště chráněných druhů
- 2) Asanační zásahy
- 3) Návrhy opatření k záchraně genofondu vybraných druhů
- 4) Zřízení sadu původních ovocných odrůd Moravského krasu s cílem záchrany genofondu místních odrůd ovocných dřevin.
- 5) Zřízení školky autochtonních dřevin Moravského krasu s cílem jejich výsadby pro zlepšení druhového složení lesních porostů vybraných částí I. a II. zóny CHKO
- 6) Ve spolupráci se ŠLP Křtiny provést reintrodukci tisu červeného na vhodná stanoviště ve Křtinském údolí, k výsadbám použít sadebního materiálu získaného sběrem semene z původní populace v okolí Skalního mlýna a Macochy v NPR Vývěry Punkvy v severní části Moravského krasu.

- opatření k omezení nepůvodních druhů:

Průběžná likvidace vybraných zvláště silně se šířících zavlečených druhů. Zajistí Správa CHKO dle naléhavosti a dle finančních možností zajištění dodavatelů prací.

Ohrožené druhy živočichů

- opatření k ochraně, případně záchraně podle kategorií ohrožení

Bezobratlí - ochrana územní, tedy ochrana spočívající v zachování vhodných biotopů pro tyto druhy (vodní toky, jeskyně). Jedná se o uchování jednotlivých biotopů a udržování stavu vhodným managementem.

Obratlovci - ochrana územní i druhová (především obojživelníci, velcí ptáci a netopýři)

- Záchranné programy (*Bythonomus absolonii*)
- Záchranné chovy (rak říční - *Astacus astacus*)
- Reintrodukce (sokol stěhovavý - *Falco peregrinus*)

d) Návrhy řešení ÚSES, lokální projekty, priority

- po dohodě s okresními úřady zadat zpracování projektů lokálních ÚSES, přednostně v katastrálních územích, kde se řeší změny kultur pozemků v navržené 1. zóně ochrany přírody z orné půdy na louku (Ostrov u Macochy, Holštejn, Vilémovice, Rudice),
- podílet se na vypracování projektů lokálních ÚSES (poskytnutí podkladů, připomínky, dle možnosti i finanční zajištění a pod.),
- zajistit inventarizaci hodnot neživé a živé přírody ve vymezených územních systémech ekologické stability (dle možnosti i pravidelnou aktualizaci v 10-tiletých intervalech),
- zajistit vypracování návrhu managementu vymezených biocenter a biokoridorů,
- podílet se na zajištění finančních prostředků na realizaci projektů a navazující management vymezených biocenter a biokoridorů např. z prostředků státního rozpočtu, event. Státního fondu životního prostředí ČR.

e) Revitalizace

Území mikroregionu je relativně chudé na vodní toky. Revitalizační zásahy je třeba směřovat především na podporu biotopů mokřadů a drobných vodních toků. Další možnost se nabízí při zprůchodňování staveb na tocích, které tvoří často pro vodní živočichy nepřekonatelnou překážku. Na základě konkrétních jednání s vlastníky a uživateli bude rozhodnuto, zda o finanční prostředky zažádá Správa CHKO nebo vlastník a uživatel.

f) Krajinný ráz

Pečovat o zachování typických kulturně historických charakteristik území důslednou ochranou stávajících významných krajinných prvků s důrazem na umístování staveb a jejich začlenění do krajiny.

g) Obnova původních historických cest a stezek

Tento program se prolíná s obnovou liniových společenstev v podobě interakčních prvků a biokoridorů ÚSES. V první fázi zadat zpracování historického průzkumu cestní sítě a stanovit ve spolupráci s orgánem ochrany přírody a referátem regionálního rozvoje priority obnovy původní a nové cestní sítě. Začlenit obnovované cesty a stezky do sítě cykloturistických tras. K realizaci průzkumu je vhodné zainteresování místních pamětníků a zpracováním pověřit místního profesionálního či amatérského historika. Zadati zpracování několika pilotních projektů tak, aby byly k dispozici v okamžiku vyřešení financování vlastní realizace.

Garant: RŽP OkÚ, CHKO MK, AOPK

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: dle projektové dokumentace

Způsob financování: dotační tituly MŽP, Agentura ochrany přírody

Vazba na další projekty: 3.1 Podpora přírodě blízkého lesního hospodaření, 3.2 Podpora obnovy a budování malých vodních nádrží v krajině, 4.4 Programy obnovy venkova, 6.2 Cyklostezky a pěší turistické trasy

4.1 Rozvoj obchodu a služeb

Posilování podnikání v terciérní sféře je hybnou silou nejen ekonomického, ale i společenského rozvoje s okamžitými efekty a důsledky zejména v malých obcích. Proto považujeme rozvojový program Rozvoj obchodu a služeb za tak významný právě v mikroregionu Moravský kras. Rozvoj obchodu a služeb je přímo závislý na stavu ekonomiky státu a regionu a má významný podíl na tvorbě pracovních příležitostí v jednotlivých obcích mikroregionu.

Vzhledem k tomu, že další rozvoj mikroregionu bude s největší pravděpodobností orientován na cestovní ruch a rekreaci, je nutno vytvořit zázemí, jež se zaměřuje především na nabídku specifických služeb. Tato je v současné době v některých částech mikroregionu stále nedostatečná a skrývá v sobě velký potenciál pro podnikání. Rozšíření nabídky služeb je nezbytnou podmínkou pro rozvoj cestovního ruchu a tím i pro celkový hospodářský růst mikroregionu.

Zvyšování životní úrovně a s tím související zlepšování technického vybavení domácností vyžaduje zvětšování rozsahu nabízených služeb a růst jejich specializace v oblasti prodeje zboží i zabezpečení servisu. Tento trend nabízí další možnosti vytípnování a obsazení prázdných míst na trhu.

Průzkum jednotlivých obcí prokázal povzbudivý fakt, že v každé z 22 obcí mikroregionu funguje alespoň jeden stálý obchod se základními potravinami, byť jeho udržení stojí v některých malých obcích značné úsilí. Zdaleka však nelze tvrdit, že existující stav je vyhovující. Cílem rozvojového programu je proto vytvářet podmínky pro lepší obsluhu mikroregionu v oblasti občanského vybavení a rozvoje základních i specializovaných služeb pro CR.

Obsahem rozvojového programu bude především organizační, informační a propagační činnost, kterou by měla vykonávat buď Okresní hospodářská komora, nebo přímo tím pověřený pracovník - konzultant a koordinátor rozvojových programů (viz rozvojový program 1.2 Koordinátor rozvojových programů).

Garant: SRVMK, OHK Blansko

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: 50.000,- Kč/rok

Způsob financování: z vlastní činnosti, s možností podpory ze státního rozpočtu v rámci Regionálních programů podpory malého a středního podnikání (Podpora, Region, Vesnice)

Vazba na další programy: 1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům, 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 6.4 Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb

4.2 Rozvoj bydlení

Bydlení je základní urbanistickou funkcí, bez jejíhož rozvoje není možné trvale udržet život jednotlivých obcí. Rozvoj bydlení zajišťuje stabilizaci obyvatel obce, příliv nových občanů (zejména v obcích, které se nacházejí v blízkosti větších měst), zlepšení demografického potenciálu a v neposlední řadě i větší daňovou výtěžnost a navýšení obecního rozpočtu. Vzhledem ke zvyšující se hybnosti obyvatelstva má rozvoj bydlení nejen lokální, ale také stále stoupající regionální význam. Bytová výstavba je také nezanedbatelným zdrojem nových pracovních příležitostí v regionu.

Je proto bytostným zájmem obcí podporovat bytovou výstavbu, a to jak formou novostaveb, tak formou rekonstrukcí stávajícího bytového fondu. Účinnými nástroji přitom jsou územní plán, vhodná pozemková politika (ideální stav je, když obec přímo vlastní pozemky určené pro rozvoj bydlení), existence a dostatečná kapacita inženýrských sítí a maximální využití systému státních podpor bydlení. Bytová politika obcí by přitom měla být orientována jak na movitější klientelu (je-li z této strany po bydlení v obci poptávka), tak na vytváření bytů sociálně slabším občanům např. formou obecních bytů. Oba tyto programy lze vhodně skloubit.

Pro rozvoj bydlení se jako perspektivní a dostatečně připravené jeví v první etapě zejména obce Bukovinka, Jedovnice, Lipovec, Ostrov u Macochy, Rudice, Senetářov, Sloup, Vavřinec a Vilémovice.

Přestože současná hospodářská recese má za následek omezení bytové výstavby a trhu s byty, je nezbytné již nyní zahájit přípravu pro budoucí rozvoj bydlení, protože v případě oživení trhu budou obce s připravenými pozemky a programy bytové výstavby v rozhodující výhodě. Považujeme za výhodné, aby byl do přípravy rozvoje bydlení aktivně zapojen pověřený pracovník - konzultant a koordinátor rozvojových programů (viz rozvojový program 1.2 Koordinátor rozvojových programů).

Při navrhování nové zástavby a rekonstrukcí stávajících objektů je nutno respektovat zásady vesnické architektury:

- urbanistické řešení musí navazovat na způsoby utváření prostorových celků vesnice
- měřítko, proporce a tvar novostaveb musí být úměrné prostředí obce
- respektovat celkový výraz obce vhodným návrhem tvarů a sklonů střech, barev a materiálů
- novostavby situovat s ohledem na pohledovou exponovanost /dálkové pohledy/.

Garant: starostové obcí

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: nutno stanovit individuálně pro jednotlivé obce

Způsob financování: z rozpočtu obcí, s možností podpory ze státního programu podpory bydlení

Vazba na další programy: 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 4.4 Programy obnovy venkova, 5.3 Systém čištění odpadních vod, 5.2 Výstavba nových úseků státních silnic

4.3 Program sociální péče o seniory

Cílem rozvojového programu je zajistit kvalitní péči o starší občany pokud možno přímo v místě jejich bydliště. Umožnění plnohodnotného života ve stáří má nepochybný význam pro udržení kontinuity společenského života, místních tradic a zvyků. Vzhledem k atraktivitě mikroregionu předpokládáme zájem o sociální služby také ze strany seniorů, pocházejících z měst, ležících v blízkosti mikroregionu (Blansko, Adamov, Brno, Vyškov). Kromě sociální dimenze má tento rozvojový program nezanedbatelný význam také tím, že vytváří nová pracovní místa přímo v mikroregionu.

Pět obcí mikroregionu přichází se záměrem vybudovat v katastru obce penzion s pečovatelskou službou, který by sloužil většímúspádovému území. Jsou to obce Bukovinka, Jedovnice, Křtiny (rekonstrukce stávajícího objektu), Lipovec (rekonstrukce stávajícího objektu) a Sloup. Základním předpokladem dalšího rozhodování je zjistit ve spolupráci s referátem zdravotních a sociálních věcí OkÚ a obcemi mikroregionu potřebnou kapacitu zařízení, event. jejich účelný počet, a následnou dohodu zainteresovaných obcí o jeho, popř. jejich, nejvhodnějším umístění. V další fázi pak může být přikročeno k přípravě projektové dokumentace. S ohledem na současný technický stav doporučujeme využít bývalý hotel v Lipovci.

Výstavba (nebo rekonstrukce) penzionu nabízí:

- pracovní příležitosti pro stavební firmy v mikroregionu,
- zřízení nových pracovních míst,
- zlepšení péče o staré občany.

Vybudování jednoho centrálního penzionu samozřejmě nevyklučuje vznik samostatných či navzájem propojených stanic sociální péče a center pro seniory v jednotlivých obcích mikroregionu. Tyto lokální aktivity by měly být podporovány především pomocí programů obnovy venkova.

Obsahem rozvojového programu je pomoc při zajištění financování a zpracování přípravné a projektové dokumentace.

Garant: starostové obcí, referát zdravotních a sociálních věcí OkÚ

Termín zahájení: 2001

Termín dokončení: 2003

Předpokládané finanční náklady: bez projektu nelze odhadnout

Způsob financování: státní rozpočet - dotační titul MPSV, příspěvek obce

Vazba na další programy: 4.4 Programy obnovy venkova, 4.6 Vzdělávací a výchovné programy rozvíjející znalost životního prostředí a místní patriotismus

4.4 Programy obnovy venkova

Programy obnovy venkova (POV) jsou významným plánovacím dokumentem, zajišťujícím jak hmotný, tak kulturně společenský rozvoj obcí. Z 22 obcí mikroregionu minimálně čtyři pomýšlí na pořízení nového, nebo na aktualizaci existujícího POV (Křtiny, Kulířov, Senetářov, Žďár). U ostatních obcí je cílem průběžně obnovovat a aktualizovat existující POV.

Cílem rozvojového programu je vytvořit metodické, technické a odborné podmínky pro zpracování POV

tak, aby zpracované POV v co nejvyšší míře vyhovovaly potřebám obcí a přinášely v co nejkratší době maximální společenský efekt.

Pro rozšíření POV jsou v mikroregionu vytvořeny velmi dobré podmínky, neboť převážná většina obcí má zpracovanou územně plánovací dokumentaci na takové úrovni, že již byla zařazena do programu POV. S POV jsou navíc v mikroregionu dobré zkušenosti, oceněné vysokými umístěními při vyhlašování vesnice roku (Rudice).

Z hlediska strategického plánování rozvoje mikroregionu by POV měly zajistit především ty součásti rozvoje mikroregionu, které mají sice převážně lokální charakter, svými důsledky se však významnou měrou podílejí jak na vnějším vzhledu a vytváření image mikroregionu, tak především na mobilizaci vnitřních zdrojů rozvoje mikroregionu. Jedná se především o následující oblasti:

- místní kulturní, společenské a sportovní akce,
- péče o mládež a o seniory, podpora bydlení rodin s dětmi,
- spolková činnost a posilování společenského života,
- církevní slavnosti, obnova a výstavba církevních objektů,
- úpravy veřejných prostranství,
- výstavba a rozšiřování sportovních areálů a koupališť,
- opravy místních komunikací
- opravy a dostavba sítí technické infrastruktury,
- ostatní veřejně prospěšné investice (např. rekonstrukce budov, vybavení DHS apod.).

Obsahem rozvojového programu bude především zajištění financování, výběr zpracovatele a odborná poradenská činnost při realizaci jednotlivých POV.

Garant: referát regionálního rozvoje OkÚ, SRVMK

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: 2002

Předpokládané finanční náklady: cca 100.000,- Kč na 1 POV,

Způsob financování: dotační titul MMR, SAPARD, příspěvek obce

Vazba na další programy: 1.2 Koordinátor rozvojových programů; dále může mít rozvojový program vazbu na kterýkoliv z ostatních navrhovaných programů.

4.5 Rozvoj speleoterapie

Speleoterapie, metoda léčby chronických chorob dýchacího ústrojí využívající specifického klimatu jeskynních prostor, je jedním z ekonomicky přínosných a ekologicky poměrně nezávadných způsobů využití jeskyní Moravského krasu (Sloupsko - šošůvské jeskyně, Císařská jeskyně). Krásná příroda a čisté ovzduší CHKO MK nabízejí možnost doprovodných pohybových a poznávacích programů léčebného pobytu.

Pro další rozvoj speleoterapie, provozované v současnosti Dětskou léčebnou v Ostrově u Macochy, má sloužit nové zařízení plánované nad Císařskou jeskyní. Tento nový komplex budov by měl být využíván dětmi, na jeho realizaci by se částečně podílel Norský svaz astmatiků. Dle zpracované studie by mělo toto zařízení kapacitu cca 105 lůžek a svým provozem by vytvořilo cca 50-70 pracovních míst.

V dlouhodobějším časovém horizontu je možno uvažovat o výstavbě obdobné léčebny pro dospělé, pravděpodobně na katastru obce Sloup. Vzhledem k tomu, že tento projekt je zatím v ideovém stádiu, není možno zhodnotit jeho ekonomický přínos. Hlavním limitujícím faktorem bude zřejmě vliv

dlouhodobého pobytu osob na mikroklima jeskyní.

Obsahem rozvojového programu je pomoc při zajištění financování a zpracování přípravné a projektové dokumentace.

Garant: starostové dotčených obcí, referát zdravotních a sociálních věcí OkÚ

Termín zahájení: 2001

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: bez projektu nelze odhadnout

Způsob financování: státní rozpočet - dotační titul MZ, příspěvek obce

Vazba na další programy: 4.4 Programy obnovy venkova, 3.4 Ochrana přírody, péče o krajinu

4.6 Vzdělávací a výchovné programy rozvíjející znalost životního prostředí a místní patriotismus

Výchova mladé generace a osvěta občanů je nezanedbatelným faktorem ovlivňujícím způsob a chápání života v obcích ležících v nebo na okraji CHKO Moravský kras. Výchovná činnost by měla být směřována k pochopení území jako celku, v němž se snoubí krásná krajina, kterou je třeba chránit, se specifickou lidskou činností, jež tuto krajinu po staletí formovala a může ji dále vést k jejímu zvelebení nebo zániku.

Základní funkce, které by měla osvětově výchovná činnost plnit:

- informovat o území, problematice ochrany přírody i obecných problémech životního prostředí, motivovat návštěvníky i stálé obyvatele k vztahu a zájmu o přírodu, k zodpovědnosti za své jednání vůči přírodě a životnímu prostředí,
- vytvořit atraktivní programy pro mládež, zaměřené především na poznání vlastního kraje a na ekologickou výchovu,
- informovat místní obyvatele o možnostech hospodářského a podnikatelského využití výhod regionu, provádět osvětu týkající se nabízení služeb specializujících se na cestovní ruch,
- nezapomínat na ty, kteří sami významným způsobem život v naší zemi ovlivňují, jako jsou vychovatelé a učitelé, podnikatelé, pracovníci státní správy a samosprávy a ostatní,
- iniciovat předávání znalostí, zvyků a řemesel ze starší generace na mladší,
- do procesu osvěty aktivně zapojit také zájmové skupiny, např. turisty, rybáře, myslivce a rodiče školních dětí,
- při vytváření jednotlivých programů by mělo být vždy jasné, komu jsou určeny, zda se jedná o děti, mládež, seniory či další již zmíněné skupiny obyvatelstva a návštěvníků.

-
Spolupráce s vybranými organizacemi:

- Základní školy - metodická spolupráce a zajišťování jednotlivých akcí odborného zaměření (přednášky, besedy, exkurze)
- Střední školy - metodická spolupráce a zajišťování jednotlivých akcí odborného zaměření (přednášky, besedy, exkurze), vedení odborných středoškolských prací
- Vysoké školy (zejména region Brna a Olomouce) - vytipování témat a odborná spolupráce při vedení diplomových prací, zajišťování odborných exkurzí (krasový povrch i podzemí), zajišťování odborných stáží skupin studentů
- Muzea v mikroregionu, Muzeum města Blanska - spolupráce při obnově expozic zaměřených na Moravský kras, společné pořádání přednášek a podobných akcí směrem k blanenské veřejnosti.

Garant: SRVMK, starostové obcí, Školský úřad

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: nutno stanovit individuálně pro jednotlivé akce

Způsob financování: z rozpočtu obcí, s možností podpory ze státního programu

Vazba na další programy: 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 4.4 Programy obnovy venkova, 6.1 Marketing cestovního ruchu

5.1 Zlepšování kvality státních silnic

Rychlá a bezpečná dostupnost silniční dopravou by měla být samozřejmostí jak pro všechny obce, tak i pro přírodní, kulturní a historické památky v mikroregionu. Základním předpokladem kvalitní silniční dopravy je síť státních silnic, vyhovujících jak po stránce směrového a šířkového uspořádání, tak i dobrým stavem vozovky.

Základní kostra silniční sítě v mikroregionu Moravský kras je tvořena silnicemi II. třídy, které přivádějí hlavní dopravní zátěž z větších měst (Brno, Blansko, Vyškov, Prostějov). Tato kostra je doplněna silnicemi III. třídy, které dopravně napojují všechny obce v mikroregionu. Dnešní podoba silniční sítě byla stabilizována v r. 1994, kdy byly úseky státních silnic v Pustém a Suchém žlebu přeřazeny do sítě účelových komunikací a byla z nich vymístěna veřejná motoristická doprava.

Průzkumem bylo zjištěno, že poměrně velká část silniční sítě na území mikroregionu neodpovídá požadavkům bezpečného provozu. Vzhledem ke snaze o zatraktivnění mikroregionu je špatný stav silniční sítě závažnou překážkou rozvoje cestovního ruchu. Je nutno poznamenat, že mikroregion je atraktivní i v zimních měsících (běžkařské trasy), kdy jsou silnice v důsledku výše uvedených skutečností sjízdny jen s maximální opatrností.

Většina silnic je vedena poměrně obtížným terénem, proto není v rámci běžných oprav a údržby vozovky možné provádět podstatné změny směrového vedení trasy z důvodu vysokých nákladů na silniční objekty (mosty, propustky, opěrné a zárubní zdi) a z důvodu zásad ochrany přírody. Pro zvýšení bezpečnosti provozu je však velmi důležitý i dobrý stav vozovky. Vlivem nedostatku finančních prostředků na údržbu (hlavně po zimních měsících) není kvalita krytu příliš dobrá. Lokální výtluky jsou opravovány živičnou směsí, tato úprava většinou nevydrží ani jednu sezónu. Povrchová voda, která pronikne narušeným krytem do podkladních vrstev, zapříčiňuje při nedostatečném odvodnění zemní pláň snižování únosnosti podloží a tím i zhoršování stavu vozovky jako celku.

Pro dosažení dlouhodobějších výsledků je nutno provést celoplošné odfrézování poškozeného krytu a zřízení nové obrusné vrstvy vozovky. Před opravou krytu je potřeba rozšířit vozovku v místech lokálních dopravních závad (zejména směrové oblouky), včetně zemních krajnic. Součástí opravy krytu musí být i nové vodorovné dopravní značení a osazení směrových sloupků v celé délce silniční sítě.

Předpokládaný rozsah opravy je cca 25% celkové výměry vozovky. Hrubý odhad nákladů činí cca 40 mil. Kč. Vzhledem k velké finanční náročnosti bude nutno celou akci rozdělit do samostatných úseků dle důležitosti silnice a stupně poškození.

Úkolem rozvojového programu je pomoc při získávání dotací na opravu vozovek silniční sítě a zajišťování technické dokumentace. Celý program je možno rozdělit do dvou samostatných částí:

- průzkum stávajícího stavu a zajištění zjednodušené technické dokumentace
- rekonstrukce krytu silnic, lokální úprava směrových poměrů a šířkového uspořádání

Garant: Referát dopravy OKÚ, Správa a údržba silnic, starostové dotčených obcí

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: odhad bez projektové dokumentace 40 mil. Kč

Způsob financování: z rozpočtu obcí, dotace MŽP, možnost dotací z programů EU – Phare, ISPA).

Vazba na další projekty: 5.2 Výstavba nových úseků státních silnic, 1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům, 4.1 Rozvoj obchodu a služeb, 4.2 Rozvoj bydlení, 6.1 Marketing cestovního ruchu

5.2 Výstavba nových úseků státních silnic

Jedním z nejvýznamnějších funkčních nedostatků mikroregionu Moravský Kras je jeho špatná dopravní dostupnost, která ve svých důsledcích negativně ovlivňuje ekonomiku mikroregionu (brzdí zejména rozvoj cestovního ruchu a podnikání) a tím i zaměstnanost. Vzhledem k tomu, že v řešeném území neexistuje železniční síť, přenáší veškerou osobní i nákladní přepravu silniční doprava.

Z hlediska napojení mikroregionu na větší města (Brno, Blansko, Vyškov, Prostějov) a na nadřazenou silniční síť jsou důležité zejména silnice druhé třídy – II/373, II/377, II/378, II/379. Z výše uvedených silnic dle výsledků dotazníkového průzkumu i připomínek starostů jednotlivých obcí funkční úroveň neodpovídá svému dopravnímu významu zejména silnice II/373 v úseku z Brna-Líšně přes Jedovnice do Sloupu. Definitivním řešením stávajících dopravních problémů by byla výstavba nové silnice v trase Brno (křižovatka do staré Líšně) – Ochoz – Křtiny – Jedovnice – Sloup. Předpoklad je silnice II. třídy v kategorii S9,5-70 s obchvatem všech dotčených obcí. Finanční náklady stavby stanoveny velmi hrubým odhadem na 430 mil. Kč. Prvním krokem by mělo být pořízení vyhledávací studie výše uvedené silniční komunikace ve variantách a začlenění vybrané varianty do ÚP VÚC.

Alternativou je celková rekonstrukce silnice II/373 v úseku Brno (křižovatka do staré Líšně) – Jedovnice ve stávající trase. Předmětem rekonstrukce by mělo být rozšíření vozovky včetně zřízení krajnic, úprava směrových poměrů (především poloměrů směrových oblouků) a odstranění lokálních dopravních závad v průtazích obcemi. Celkový náklad akce stanoven hrubým odhadem na 100 mil. Kč. Dalším krokem v této alternativě je výstavba obchvatů obcí Jedovnice a Kotvrdovice na silnici II/379 dle schváleného ÚP VÚC. Pro stanovení definitivní trasy obchvatů je nutno vypracovat dopravní studii, ve které budou zohledněny požadavky a připomínky dotčených obcí (např. vedení trasy tak, aby bylo umožněno přímé dopravní napojení podnikatelského parku v Kotvrdovicích).

Z hlediska zlepšení dopravní dostupnosti mikroregionu z Blanska doporučujeme především zajistit kvalitnější napojení na silnici I/43 v Lipůvce a zlepšit průtah obcí Lažánky.

Zpracovat návrh technického řešení, vedoucího k odstranění dopravní závady na silnici III/3783 u obce Holštejn v prostoru propadání Bílé vody. Předmětem řešení je náhrada stávajícího provizorního přemostění (příhradová konstrukce BB). Návrh musí vycházet z podrobného geologického průzkumu a podmínek stanovených CHKO. Součástí dokumentace by mělo být ekonomické porovnání navrženého řešení s variantou obchvatu silnice dle ÚP VÚC.

Úkolem rozvojového programu je pomoc při zajišťování územně plánovací a projektové dokumentace a poradenská služba při získávání dotací na výstavbu.

Garant: Referát dopravy OKÚ, Ředitelství silnic a dálnic ČR, starostové dotčených obcí

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: bez projektové dokumentace - odhad 600 mil. Kč

Způsob financování: z rozpočtu obcí, dotace MŽP, možnost dotací z programů EU – Phare, ISPA).

Vazba na další projekty: 5.1 Zlepšování kvality státních silnic, 1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům, 4.1 Rozvoj obchodu a služeb, 4.2 Rozvoj bydlení, 6.1 Marketing cestovního ruchu

5.3 Systém čištění odpadních vod

Jedním z nedostatků, které se v celorepublikovém měřítku stále nepodařilo uspokojivě vyřešit, je odvod a likvidace odpadních vod. Tento problém se týká především obcí s malým počtem obyvatel, z jejichž rozpočtu nelze finančně náročnou stavbu ČOV včetně sběrné kanalizace bez dotací realizovat.

V mikroregionu Moravský Kras je problém s čištěním odpadních vod zcela nebo alespoň zčásti vyřešen pouze v šesti z celkového počtu 22 obcí. Z toho je ve dvou obcích (Ostrov, Rudice) stávající ČOV na hranici životnosti a potřebuje rekonstrukci, ve Sloupu je nutná intenzifikace čistírny. Ve zbývajících 16 obcích čištění odpadních vod řešeno není. Tato skutečnost je zvláště závažná v obcích, ze kterých odtékají nečištěné vody do stávajících vodotečí protékajících krasovým územím.

V některých obcích je již vypracována projektová dokumentace na výstavbu ČOV, ale není k dispozici dostatek finančních prostředků na realizaci.

Obce bez funkčního systému čištění odpadních vod:

Březina, Bukovina, Bukovinka, Holštejn, Hrabůvka, Kotvrdovice, Kulířov, Kuničky, Lipovec, Olomučany, Senetářov, Šošůvka, Vavřinec, Vilémovice, Vysočany, Žďár.

Důležitým krokem při řešení problémů s čištěním odpadních vod v mikroregionu musí být ekonomická studie, která by měla posoudit vhodnost výstavby malých čistíren pro jednotlivé obce nebo jejich připojení na společné ČOV (ať už stávající, nebo nově projektované). Z technického hlediska bude nutno posoudit vhodnost způsobu čištění odpadních vod pro jednotlivé lokality (klasická ČOV, kořenová čistírna ...). Pro malé obce je vhodná varianta biologického septiku s třídním zdržením v kombinaci s biologickým rybníkem (nenáročné na obsluhu, žádná spotřeba energií). Prioritou je vybudování hloubkové kanalizace v obcích tak, aby mohla být rekonstruována vozovka komunikací (viz rozvojový program 5.1 Zlepšování kvality státních silnic).

Obsahem projektu je pomoc obcím při získávání dotací; u obcí, které ještě nemají projektovou dokumentaci, pak technická pomoc při zpracování studií a projektů. Považujeme za výhodné, aby byl do přípravy rozvoje technické infrastruktury aktivně zapojen pověřený pracovník - konzultant a koordinátor rozvojových programů (viz rozvojový program 1.3 Koordinátor rozvojových programů).

Garant: Referát životního prostředí OKÚ, Vodovody a kanalizace a.s., starostové dotčených obcí

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven

Předpokládané finanční náklady: bez projektové dokumentace nelze odhadnout

Způsob financování: z rozpočtu obcí, dotace MŽP, možnost dotací z programů EU – Phare, SAPARD, ISPA).

Vazba na další projekty: 4.1 Rozvoj obchodu a služeb, 4.2 Rozvoj bydlení, 4.4 Programy obnovy venkova

5.4 Racionalizace odpadového hospodářství

Ekologická likvidace komunálního odpadu nutně vyžaduje jeho ukládání na řízených skládkách, nebezpečné odpady jsou recyklovány, popř. spalovány ve speciálních zařízeních. Likvidace komunálního odpadu je v mikroregionu Moravský kras zajišťována převážně firmou Selio Blansko. Výjimkou jsou obce na okraji mikroregionu – Sloup využívá služeb KKŠ Boskovice, Březina a Bukovinka RSS Brno. Pro ukládání inertního odpadu jsou využívány stávající skládky v obcích Jedovnice, Rudice, Šošůvka a Vysočany.

Podle výsledků průzkumu je separace domovního odpadu prováděna pouze v několika obcích, a to pouze částečně (sklo, papír, popř. textil). V ostatních obcích by o separaci byl zájem, ale nejsou vytvořeny podmínky pro tříděný sběr odpadů a obce ze svých rozpočtů nejsou schopny separaci zajistit.

Program by měl zajistit pomoc při zajišťování dotací na sanace starých nepoužívaných skládek a jejich rekultivaci.

Dalším úkolem programu je pomoc při zajištění jednotné likvidace odpadů v mikroregionu a získávání dotací na jeho separaci.

Považujeme za vhodné, aby byl do přípravy rozvoje technické infrastruktury aktivně zapojen pověřený pracovník - konzultant a koordinátor rozvojových programů (viz rozvojový program 1.2 Koordinátor rozvojových programů).

Garant: starostové dotčených obcí ve spolupráci s referátem životního prostředí OkÚ

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: průběžně, bez omezení

Předpokládané finanční náklady: bez ekonomické studie nelze odhadnout

Způsob financování: příspěvek obce, příspěvek OkÚ, podpora z FMP Phare.

Vazba na další programy: 4.1 Rozvoj obchodu a služeb, 4.2 Rozvoj bydlení, 4.4 Programy obnovy venkova

6.1 Marketing cestovního ruchu

Marketing cestovního ruchu je považován za komplex, závislý na vzájemně propojených prvcích. Mnoho expertů v oboru dospělo v posledních letech k přesvědčení, že dobrý marketing sehrává při zajišťování úspěšnosti nabídky turistických destinací klíčovou úlohu. Jeho význam se v souvislosti s budováním informační společnosti a dynamickým rozvojem informačních technologií ještě zvýší. Základní charakteristiky dnešního zákazníka – turisty se rychle mění a lidé v praxi zjišťují, že strategie, které byly dříve účinné, dnes již nepostačují. Vznikají naprosto nové skupiny klientů – segmenty trhu. Marketing cestovního ruchu musí na tyto změny reagovat a je všeobecně považován za velmi dynamické odvětví.

Zpracování **marketingové strategie** a ustanovení funkce **koordinátora rozvoje cestovního ruchu** (viz 1.2 Koordinátor rozvojových programů) považujeme za rozhodující a naprosto nezbytné kroky, bez nichž není možné turismus jako významné (v budoucnosti pravděpodobně nejvýznamnější) hospodářské odvětví v Moravském krasu úspěšně rozvíjet. Marketingová strategie přímo ovlivní úspěšnost dalších rozvojových programů, týkajících se cestovního ruchu, a bude mít klíčový význam pro celkový hospodářský a společenský růst mikroregionu.

Marketingovou strategii doporučujeme zpracovat co nejdříve prostřednictvím renomované odborné firmy ve spolupráci s odborem cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj, případně s Českou centrálou cestovního ruchu (ČCCR). Marketingová strategie by měla obsahovat:

- analýzu regionální turistické destinace (analýza strany nabídky, analýza strany poptávky, segmentace trhu)
- akční plán (identifikující hlavní omezující podmínky a nedostatky a obsahující návrh okamžitých opatření ke zlepšení současného stavu)
- návrh pilotního turistického produktu – marketingový mix (popis distribučních cest produktu/produktů ve vztahu k existujícímu a navrženému způsobu prodeje a specifikace zodpovědnosti za prodej produktů v rámci destinace)
- plán realizace projektu (časový harmonogram pro realizaci produktu na trhu, návrh rozpočtu, návrh personálního zajištění realizace strategie).

Předpokládáme, že marketing cestovního ruchu v Moravském krasu se bude zabývat především následujícími oblastmi rozvoje cestovního ruchu:

- zajištění dostatečného počtu návštěvníků (např. vytvořením specializované incomingové cestovní kanceláře),
- široká nabídka programů, orientovaných na vybrané cílové skupiny návštěvníků,
- zajištění ekologické udržitelnosti rozvoje cestovního ruchu,
- zlepšení individuální i hromadné dopravy návštěvníků Moravského krasu,
- jednotná a cíleně tržně zaměřená propagace Moravského krasu,
- zlepšení informačního systému v Moravském krasu, budování turistických informačních center,
- podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích zařízení,
- podpora rozvoje venkovské turistiky (agroturistiky, ekoagroturistiky),
- údržba, značení a budování značených cyklistických, pěších a lyžařských tras a stezek,
- rozvoj a propagace naučných stezek, výchovné a osvětové programy,
- rozvoj speciálních odvětví cestovního ruchu (církevní turistika, kongresová turistika, vodní sporty, jezdectví, myslivost, skálolezectví, jeskyňářství apod.),
- zpřístupnění přírodních a kulturních památek, muzeí a galerií, zvýšení jejich atraktivity pořádáním doprovodných akcí,
- posílení zimní turistické sezóny (rozvoj zimních sportů, zvýšení návštěvnosti jeskyní),
- propagace a rozvoj tradičních řemesel,
- budování místních atrakcí (např. koupaliště s tobogany a vlnobitím, netradiční druhy dopravy, folklórní slavnosti apod.).

V návaznosti na výsledky marketingové strategie bude ustanovena funkce koordinátora rozvoje cestovního ruchu, zodpovědného za realizaci strategie. Předmět činnosti a kompetence koordinátora cestovního ruchu spatřujeme především v následujících bodech:

- realizace marketingové strategie rozvoje cestovního ruchu v mikroregionu
- zajištění koordinace cílů rozvoje mikroregionu v jednotlivých rozvojových dokumentech
- zajištění koordinace cílů rozvoje cestovního ruchu s možnostmi území přes dokumenty územního plánování
- podávání námitek a námětů k problematice cestovního ruchu v jednotlivých dokumentech
- zajištění toku informací a zpracování statistických údajů v rámci mikroregionu
- poradenská činnost pro orgány místní samosprávy v oblasti cestovního ruchu
- spolupráce s obcemi při zadávání, posuzování a schvalování dokumentů z hlediska problematiky cestovního ruchu
- spolupráce s Českou centrálou cestovního ruchu při propagaci mikroregionu
- spolupráce s rozvojovými agenturami
- poradenská činnost pro investory a subjekty, působící v mikroregionu v oblasti cestovního ruchu
- spolupráce s organizacemi, působícími v propagaci cestovního ruchu (kulturní a informační střediska apod.)
- přeshraniční spolupráce v oblasti cestovního ruchu
- organizace školení pro subjekty, působící v oblasti cestovního ruchu

- organizace programů certifikace firem působících ve službách cestovního ruchu
- spolupráce s orgány památkové péče a ochrany přírody, především při tvorbě koncepcí a plánů těchto subjektů.

Pracovní místo bude financováno na komerční bázi podílem na výsledcích hospodaření, lze předpokládat i podporu ze státního rozpočtu a z fondů EU.

Garant: SRVMK, RRR OkÚ Blansko, MMR, ČCCR, Regionální rozvojová agentura

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: 2000

Předpokládané finanční náklady: 500.000,- Kč

Způsob financování: z vlastní činnosti, s možností podpory ze státního rozpočtu (MMR), možnost dotací z programů EU – Phare, SAPARD.

Vazba na další programy: 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 6.2 Cyklostezky a pěší turistické trasy, 6.3 Propagace kulturních a sportovních akcí nadmístního významu, 6.4 Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb, 1.3 Rozvoj informačních systémů, 4.4 Programy obnovy venkova

6.2 Cyklostezky a pěší turistické trasy

Cílem rozvojového programu je podpořit rozvoj turistického ruchu budováním značených regionálních a místních cyklistických komunikací a tras pro pěší turistiku v návaznosti na celou oblast Blanenska. Rozvojový program bude zajišťovat výstavbu nezbytných komunikací, značení tras a propagaci a marketing poskytovaných služeb.

Velkou výhodou spatřujeme ve skutečnosti, že mikroregionem Moravský kras prochází dálková národní cyklotrasa Jantarová stezka, vedoucí v trase Blansko – Skalní mlýn – Suchý žleb – Ostrov u Macochy – Sloup. Na tuto cyklotrasu by měl navazovat systém regionálních a místních cyklotras, spojujících hlavní zdroje a cíle dopravy v regionu.

Rozvojový program doporučujeme rozdělit na čtyři části:

- značení cyklistických tras
- budování cyklistických stezek
- budování naučných turistických stezek
- propagace turistických a cyklistických tras.

Tento program se prolíná s obnovou liniových společenstev v podobě jako interakčních prvků a biokoridorů ÚSES. V první fázi zadat zpracování historického průzkumu cestní sítě a stanovit ve spolupráci s orgánem ochrany přírody a referátem regionálního rozvoje priority obnovy původní a nové cestní sítě. Začlenit obnovované cesty a stezky do sítě cykloturistických tras.

Pro realizaci rozvojového programu existují v mikroregionu velmi dobré podmínky, dané především hustou a stabilizovanou sítí cest. Rozvojový program se prolíná s obnovou liniových společenstev v podobě interakčních prvků a biokoridorů ÚSES. V první fázi doporučujeme zadat zpracování historického průzkumu cestní sítě a stanovit ve spolupráci s orgánem ochrany přírody a referátem regionálního rozvoje priority obnovy, rekonstrukce a údržby cestní sítě a začlenit obnovované cesty a stezky do sítě pěších a cykloturistických tras, v návaznosti na naučné stezky. Při realizaci je vhodné zainteresování místních pamětníků a zpracováním pověřit místního profesionálního či amatérského historika a spolupracovat se zájmovými organizacemi (Klub turistů a lyžařů, Český svaz ochránců

přírody atd.). Doporučujeme zadat zpracování několika pilotních projektů, tak aby byly k dispozici v okamžiku, kdy bude jasné financování vlastní realizace.

Garant: RRR a referát dopravy OkÚ, Regionální rozvojová agentura, Centrum dopravního výzkumu Brno

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: 2003 (?)

Předpokládané finanční náklady: nutno stanovit samostatnou studií

Způsob financování: bude stanoven na základě studie, možnost financování ze státního rozpočtu a z programů EU

Vazba na další programy: 6.1 Marketing cestovního ruchu, 3.3 Komplexní pozemkové úpravy, 1.3 Rozvoj informačních systémů

6.3 Propagace kulturních a sportovních akcí nadmístního významu

Mikroregion Moravský kras nabízí mimořádně široké spektrum turistických atraktivit. Atraktivity hmotné povahy - ať už památky kulturní nebo přírodní – však samy o sobě nezajistí dostatečný příliv návštěvníků a tím i kýžený ekonomický rozvoj. K tomu jsou zapotřebí zejména kvalitní propagace a infrastruktura cestovního ruchu (viz rozvojový program 6.1 Marketing cestovního ruchu).

Kromě nabídky tradičních turistických destinací se mikroregion musí snažit o získání, resp. rozšíření známosti a povědomí společenskými akcemi, s kterými bude spojován v širokém povědomí veřejnosti. (Příkladem mohou být např. závody motorových člunů v Jedovnicích nebo církevní slavnosti ve Křtinách a ve Sloupu). Věhlas významných společenských akcí zvýší prestiž mikroregionu, podpoří sebevědomí jeho obyvatel a jejich pocit sounáležitosti k mikroregionu, a přispěje k jeho větší turistické atraktivitě. Pro realizaci tohoto rozvojového programu byly vybrány následující již existující či nově navrhované akce:

- **Využívání historických památek** pro pořádání společenských a kulturních akcí (Nový Hrad, zřícenina Holštejn, Lipovec – vápenice Velká Dohoda): zlepšit přístupnost pro turisty, podporovat organizaci vystoupení skupin historického šermu, koncertů a divadelních představení, dnů tradičních řemesel apod., včetně kvalitní propagace těchto akcí.
- **Středisko vodních sportů v Jedovnicích:** dobudovat komplexní areál vodních sportů, včetně patřičné infrastruktury (slabým místem je kanalizace), rozšířit nabídku pořádaných akcí (slabým místem je konflikt s ochranou životního prostředí) a zlepšit propagaci, zaměřit se více na zahraniční klientelu, zejména z Rakouska a SRN.
- **Horolezectví a speleologie:** odvětví přímo spjatá s Moravským krasem, která doporučujeme podstatně rozvíjet a učinit z nich vlajkové lodi propagace Moravského krasu. Centrem speleologie je přirozeně Rudice, horolezecké akce je možné pořádat na mnoha místech v Moravském krasu - nabídka lezeckých terénů je velmi bohatá. Doporučujeme pokusit se z Moravského krasu vytvořit jedno z evropských (světových) center speleologie – pravidelné kongresy, výcvikové a školicí programy atd. Skálolezectví je divácky i reklamně velmi vděčnou disciplínou, doporučujeme rozvíjet a organizovat zde akce s účastí špičkových závodníků. Nejúspěšnější akci/akce s mezinárodní účastí pořádat jako akce minimálně celorepublikového významu, včetně patřičné mediální propagace.
- **Muzea a galerie v Moravském krasu:** z velké nabídky lokálních muzeí a galerií vytvořit marketingový produkt, zaměřený především na pěší a cyklistickou turistiku, např. formou naučné a poznávací stezky; nabídku doplnit o některé nové objekty – muzeum Moravského krasu ve Sloupu, muzeum vápenictví a slévárenství (Malá Dohoda, Velká Dohoda, Rudice).
- **Propagace církevních slavností:** Moravský kras je výjimečný existencí dvou významných poutních míst – Křtin a Sloupu, která každoročně přitahují desetitisíce věřících. Větší propagace, rozšíření nabídky doprovodných programů a kvalitnější zajištění infrastruktury posílí rozvoj tohoto významného segmentu cestovního ruchu. Putování po sakrálních stavbách Moravského krasu (Křtiny, Sloup,

Senetářov, Jedovnice) se může stát zajímavým produktem cestovního ruchu i mimo konání poutí.

Považujeme za výhodné, aby byl do přípravy a propagace akcí byl aktivně zapojen pověřený pracovník - konzultant a koordinátor rozvojových programů (viz 1.2 Koordinátor rozvojových programů).

Garant: starostové obcí, SRVMK, Regionální rozvojová agentura

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoven, průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: 20.000 - 50.000,- Kč na každou obec

Způsob financování: z rozpočtu obcí, s možností podpory z programů EU –Phare,

Vazba na další programy: 6.1 Marketing cestovního ruchu, 1.3 Rozvoj informačních systémů, 4.4 Programy obnovy venkova

6.4 Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb

Pro oživení ekonomiky, zejména pro rozvoj cestovního ruchu, je důležitý rozvoj infrastruktury cestovního ruchu. Posilování podnikání v terciérní sféře je hybnou silou nejen ekonomického, ale i společenského rozvoje s okamžitými efekty a důsledky zejména v malých obcích. Proto považujeme rozvojový program Podpora rozvoje ubytovacích a stravovacích služeb za velmi významný právě v mikroregionu Moravský kras, kde v návaznosti na plánovaný rozvoj turistiky může pomoci velmi rychle a s minimálními náklady řešit problémy nezaměstnanosti a nízké životní úrovně obyvatel. Rozvoj obchodu a služeb přitom neslouží pouze návštěvníkům – turistům, ale v podstatné míře i místnímu obyvatelstvu. Zisky z této činnosti navíc mohou být použity v obecních rozpočtech na veřejně prospěšné účely (např. oprava komunikací, výsadba zeleně apod.).

Rozšíření a zkvalitnění stravovacích a ubytovacích kapacit je nezbytnou podmínkou pro to, aby došlo k zásadnímu obratu marketingové strategie mikroregionu a následně ve vztahu turistů k tomuto území. Prodloužení délky pobytu a s tím spojené vyšší výdaje návštěvníků pomohou výrazně zlepšit poměr ekologické zátěže, kterou s sebou rozvoj cestovního ruchu přináší, a ekonomických přínosů cestovního ruchu pro mikroregion. Tyto faktory by měla podrobně vyhodnotit marketingová studie (viz rozvojový program 6.1 Marketing cestovního ruchu). Marketingová studie rovněž pomůže stanovit ideální lokalizaci a kapacity ubytovacích a stravovacích zařízení.

Rozvoj ubytovacích a stravovacích kapacit musí podléhat zásadám tvorby a ochrany krajiny a být v souladu s územně plánovací dokumentací. Zejména na území CHKO proto předpokládáme především ubytování v soukromí (ideální formou jsou např. ekologické farmy), využívající již existujících objektů. Plošně náročnější formy ubytování, např. autokempinky, penziony a hotely by měly být zřizovány převážně mimo chráněné oblasti (jako vhodné lokality se nabízí Březina - penzion, kempink, Bukovina - kempink, Kotvrdovice –penzion, Křtiny – hotel, penzion, Kulířov – penzion, Lipovec – hotel, Senetářov – penzion, Sloup – kempink, penzion, Vavřinec – kempink, Vilémovice – penzion, Vysočany –kempink, penzion). Pro stravovací zařízení doporučujeme zejména využití stávajících objektů na hlavních turistických trasách a v místech vysoké koncentrace turistů. Potřeba stravovacích zařízení je prioritou zejména tam, kde úplně chybí (např. Habrůvka).

Příprava tohoto rozvojového programu a pomoc začínajícím podnikatelům bude plně v kompetenci koordinátora rozvoje cestovního ruchu (viz rozvojové programy 6.1 Marketing cestovního ruchu, 1.2 Koordinátor rozvojových programů). Obsahem rozvojového programu bude především organizační, informační a propagační činnost. Koordinátor bude přitom využívat všech dostupných dotačních titulů.

Garant: SRVMK, starostové dotčených obcí

Termín zahájení: 2000

Termín dokončení: není stanoveno – průběžná činnost

Předpokládané finanční náklady: nutno stanovit individuálně dle projektu pro každou obec

Způsob financování: ze státního rozpočtu, s možností podpory z programů EU –Phare, malé procento z obecních rozpočtů

Vazba na další programy: 6.1 Marketing cestovního ruchu, 1.2 Koordinátor rozvojových programů, 4.1 Rozvoj obchodu a služeb, 1.1 Nabídka vhodných objektů a ploch investorům

Hodnocení významnosti rozvojových programů - anketa starostů

	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
Březina	3								4	5			
Bukovina	4	3	-5	-1		1				-2		2	5
Bukovinka		-2					-4		5	4	-5		3
Habrůvka	2							2		2			
Jedovnice			2					5	4				
Kotvrdovice	4							3	5				
Krasová							2		2	2	2		2
Křtiny			1	-2					5				
Kulířov								1		4			3
Kuničky			-1	1	3				1	1	2		
Lipovec		5			-3	-4	-5			1	1		
Ostrov u Macochy							-1	-3		4			
Rudice		2		2				2	2				
Senetářov													
Sloup			1						5	3			
Šošůvka	2								3	1		4	
Vavřinec	3								4	5			
Vilémovice			3				-4		2	-3		-2	4
Vysočany					1	-2			4	5			
kladné hodnocení	+18	+10	+7	+3	+4	+1	+2	+13	+46	+37	+5	+6	+17
záporné hodnocení		-2	-5	-3	-3	-6	-14	-3		-5	-5	-2	
pořadí	3.-4.	9.-10.	13.-14.	16.-18.	15.	20.	22.	7.	1.	2.	16.-18.	11.	5.

Tab. č. : Hodnocení významnosti rozvojových programů – anketa starostů

DOKUMENTY

1) Navštívené podniky a instituce:

1) Všeobecně

- Okresní úřad Blansko, referát regionálního rozvoje: Ing. Nečas, Ing. Fischer
- Okresní úřad Blansko, referát obrany a ochrany: p. Příkryl
- Okresní úřad Blansko, referát dopravy: Ing. Bělehrádková
- Okresní úřad Blansko, referát životního prostředí: Ing. Mlateček, dr. Konečný
- Okresní úřad Blansko, SSLH: Ing. Hanzl
- Městský úřad Blansko, odbor investičního a územního rozvoje: Ing. Kisela
- Městský úřad Blansko, místostarostka PhDr. Králová

2) Kultura a cestovní ruch

- Kulturní středisko města Blanska: p. Písař, Ing. Dvořáková
- Blanenská informační kancelář BLANKA
- Skalní mlýn s.r.o.: p. Dvořák
- Doprava v moravském krasu spol. s r.o.: p. Štos
- Správa CHKO MK: RNDr. Štefka, RNDr. Kovařík, Ing. Jančo
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa jeskyní MK Blansko: Ing. Janíček, RNDr. Zajíček, p. Pavelka
- Cestovní kancelář CK Atlas Moravia

Zemědělská a průmyslová výroba

- Agrární komora Blansko: Ing. Klímová
- Zemspol a.s. Sloup: Ing. Vymazal
- Agos Bio a.s. Bukovina: Ing. Polák, ředitel

- Agris s.r.o. Jedovnice: Ing. Julínek, ředitel
- MVDr. Sedlák, Šošůvka
- Ekobbena Kotvrdovice: p. Kocour, prezident
- Apos – Komplet spol. s r.o., závod Kotvrdovice: Ing. Jiří Vodstrčil, ředitel

2) Seznam použitých podkladů:

- Moravský kras – územní plán VÚC CHKO Moravský kras (US Brno 1998)
- Strategie rozvoje brněnského kraje (ESF MU Brno, 1999)
- Regionální operační program 2000 – 2006 Jihovýchod (Brno 1999)
- Zhodnocení rozvojových předpokladů okresu Blansko (GAREP Brno 1995)
- Obce v číslech 1998, okres Blansko (ČSÚ, divize Brno 1999)
- Katalog ubytovacích kapacit okresu Blansko 2000-2001
- Vyhodnocení ekonomických dopadů vzniklých změnami hospodaření zemědělských podniků v CHKO Moravský kras v důsledku opatření na ochranu přírody a krasových jevů (VÚZE Brno 1998)
- ÚSES VÚC CHKO Moravský kras (US Brno 1998)
- K přípravě projektů v rámci předvstupního programu SAPARD (V. Patříčný, MMR, Praha 1999)
- Plán péče CHKO Moravský kras
- Vyhláška o zřízení přírodního parku Rakovec
- Návštěvní řád CHKO Moravský kras

Vyjádření, připomínky, korespondence

[\[MB1\]](#)